

ASÂ-YI MÛSA

RİSALE-İ NUR KÜLLİYATI

MÜELLİF
Bediüzzaman
Said Nursî

Diyabet İşleri Müşavere Kurulu'nun 23.05.1956 gün ve sayısız ehl-i vukuf raporuna istinaden Afyon Ağır Ceza Mahkemesince Bediüzzaman Said Nursî'nin kitabı ve sair evraklarının kanunî mevzuata muhalif siyasî ve idarî hiçbir mahzuru görülmemiş olmakla sözü geçen eserler 23.06.1956 gün ve 954/278 esas ve 955/218 karar sayılı ve kaziye-i muhkeme haline gelen beraat kararıyla ve yine Isparta Soru Hakimliğinin 11.09.1956 gün, 954/28 esas ve 956/65 karar sayılı ve aynen kaziye-i muhkeme haline gelen men'i muhakeme kararıyla bilumum Nur Risaleleri sahiplerine iade edilmiştir

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Bu acib asırda Ehl-i İman, Risale-i Nur'a; ve ehl-i fen ve mekteb muallimleri "Asâ-yı Musa"ya şiddetle muhtaç oldukları gibi, Hâfızlar ve Hocalar dahi "Zülfikar"a şiddetle muhtaçıtlar.

Evet meselâ İ'caz-ı Kur'anîye bahsindeki ekser Âyetlerin medar-ı şüphe ve itiraz olmuş aynı yerlerde, İ'cazin lem'aları ve Kur'an'ın güzel nükteleri isbat edilmiş.

Umum Risale-i Nur Şakirdleri
namına
SAİD NURSÎ

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَإِنْ شَيْءٍ لَا يُسْبِّحُ بِحَمْدِهِ

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, Sıddık Kardeşlerim,

Madem Risale-i Nur, makina ile taammüm etmeye başlamış ve madem felsefe ve hikmet-i cedideyi okuyan mektebliler ve muallimler çoklukla Risale-i Nur'a yapışıyorlar. Elbette bir Hakikat beyan etmek lâzım geliyor. Şöyled ki:

Risale-i Nur'un şiddetle tokat vurduğu ve hücum ettiği felsefe ise mutlak değildir, belki muzır kısmınadır. Çünkü felsefenin hayat-ı içtimaiye-i beşeriyyeye ve Ahlâk ve Kemalât-ı İnsaniyeye ve san'atın terakkiyatına hizmet eden felsefe ve Hikmet kısmı ise, Kur'an ile barışiktır. Belki Kur'anın Hikmetine hâdimdir, muaraza edemez. Bu kısma Risale-i Nur ilişmeyior.

İkinci kısım felsefe ise, dalalete ve ilhada ve tabiat batlığına düşürmeye vesile olduğu gibi sefahet ve lehviyat ile gaflet ve dalaleti netice verdiğiinden ve sihir gibi hârikalarıyla Kur'anın Mu'cizekâr Hakikatlarıyla muaraza ettiği için, Risale-i Nur ekser Eczalarında mızanlarla ve kuvvetli ve bürhanlı müvazenelerle felsefenin yoldan çıkışmış bu kısmına ilişiyor, tokatlıyor; müstakim, menfaatdar felsefeye ilişmeyior. Onun için mektebliler, Risale-i Nur'a itirazsız, çekinmeyerek giriyorlar ve girmelidirler.

Fakat gizli münafıklar nasılık bir kısım Hocaları bütün bütünlük manasız ve haksız bir tarzda, Ehl-i Medresenin ve Hocaların hakikî malî olan Risale-i Nur aleyhinde istimal ettikleri gibi; bazı felsefecilerin enaniyet-i ilmiyelerini tahrik edip, Nurlar aleyhinde istimal etmek ihtimaline binaen, bu Hakikat Asâ-yı Musa ve Zülfikar Mecmuları başında yazılısa münasib olur.

SAİD NURSİ

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

İmam-ı Ali Radıyallahu Anh "Celcelutiye"inde pek kuvvetli ve sarahata yakın bir tarzda Risale-i Nur'dan ve ehemmiyetli Risalelerinden aynı numara ile haber verdigini, Yirmisekizinci Lem'a ile Sekizinci Şua tam isbat etmisler. Ve İmam-ı Ali Radıyallahu Anh, Risale-i Nur'un en son Risalesini Celcelutiye'de

وَ اسْمُ عَصَا مُوسَى بِهِ الظُّلْمَةُ انجَلَتْ

fikrasıyla haber veriyor. Biz bir-iki sene evvel Âyet-ül Kûbra'yı en son zannetmiştık.

Halbuki şimdi altmışdörtte (Miladî 1948) te'lifçe Risale-i Nur'un tamam olması ve bu Cümle-i Aleviyenin mealini, yani karanlığı dağıtacak, Asâ-yı Musa (A.S.) gibi ışık verecek, sihirleri ibtal edecek bir Risaleden haber vermesi; ve bu Mecmuuanın "Meyve" kısmı bir Müdafaâ hükmüne geçip başımıza çöken dehşetli, zülümlü zulmetleri dağıttığı gibi; "Hüccetler Kısmı" da, Nurlara karşı cephe alan felsefe karanlıklarını izale edip Ankara ehl-i vukufunu teslime ve takdire mecbur etmesi ve istikbaldeki zulmetleri izale edeceğine çok emareler bulunması ve Asâ-yı Musa (A.S.) bir taşta oniki çeşme akıtmasına ve onbir Mu'cizeye medar olmasına mukabil ve müşabih bu son Mecmuâ dahı, "Meyve" Onbir Mes'ele-i Nuraniyesi ve "Hüccetullah-il Baliğa" kısmı onbir hüccet-i katiası bulunması cihetinde bize kanaat verdi ki: İmam-ı Ali Radıyallahu Anh, o fikra ile doğrudan doğruya bu Asâ-yı Musa (A.S.) ismindeki Mecmuaya bakar ve Ondan tâhsinkârane haber veriyor.

S A İ D N U R S Î

Asâ-yı Musâ'dan Birinci Kısım

(Denizli Hapsinin Bir Meyvesi)

[Zendeka ve küfr-ü mutlaka karşı Risale-i Nur'un bir Müdafaanamesidir. Ve bu hapsimizde hakikî Müdafaanamemiz dahi budur. Çünkü, yalnız buna çalışıyoruz.]

Bu Risale, Denizli hapishanesinin bir meyvesi ve bir hâturası ve iki Cuma gününün mahsulüdür.]

S A İ D N U R S Î

فَلَبِثَ فِي السّجْنِ بِضُعْ سِينِ

Âyetinin İhbarı ve Sırriyla Yusuf Aleyhisselâm mahpusların Pîridir. Ve hapishane bir nevi Medrese-i Yusufiye olur. Madem Risale-i Nur Şakirdleri, iki defadır çoklukla bu Medreseye giriyorlar; elbette Risale-i Nur'un hapse temas ve isbat ettiği bir kısım mes'elelerinin kısacık hülâsalarını, bu terbiye için açılan Dershanede okumak ve okutmakla tam terbiye almak lâzım geliyor. İşte o hülâsalardan beş-altı tanesini beyan ediyoruz.

Birincisi

Dördüncü Söz'de izahı bulunan, her gün yirmidört saat sermaye-i hayatı Hâlikımız bize İhsan ediyor. Tâ ki, iki hayatımıza lâzım şeyler o sermaye ile alınsın. **Biz** kısacık **hayat-ı** dünyeviyeye yirmiüç saatı **sarfedib**, beş **Farz** Namaza kâfi gelen bir saati, pek çok uzun olan **Hayat-ı Uhreviyeme** sarfetmezsek; ne kadar hilaf-ı akıl bir hata ve o hatanın cezası olarak hem kalbî, hem ruhî sıkıntıları çekmek ve o sıkıntılar yüzünden Ahlâkını bozmak ve me'yusane hayatını geçirmek sebebiyle, değil terbiye almak, belki terbiyenin aksine gitmekle ne derece hasaret ederiz, kıyas edilsin. Eğer, bir saati beş **Farz** Namaza sarfetsek; o halde hapis ve musibet müddetinin herbir saati, bazan bir gün İbadet ve fâni bir saati bâki saatler hükmüne geçebilmesi ve kalbî ve ruhî me'yusiyet ve sıkıntıların kısmen zeval bulması ve hapse sebebiyet veren hatalara keffareten afvettirmesi ve hapsin Hikmeti olan terbiyeyi alması ne derece kârlı bir imtihan, bir Ders ve musibet arkadaşlarıyla teselliadarane bir hoş-sohbet olduğu düşünül-sün!..

Dördüncü Söz'de denildiği gibi, bin lira ikramiye kazancı için, bin adam iştirak etmiş bir piyango kumarına yirmidört lirasından beş-on lirayı veren ve yirmidörtten birisini ebedî bir mücevherat hazine-sinin biletine vermeyen; halbuki dünyevî piyangoda o bin lirayı kazanmak ihtimali binden birdir, çünkü bin hissedar daha var. Ve uhrevî Mukadderat-ı Beşer piyangosunda, Hüsn-ü Hâtimeye mazhar Ehl-i İman için kazanç ihtimali binden dokuz yüz doksan dokuz olduğuna yüzyirmidört bin Enbiyanın ona dair İhbarını keşf ile tasdik eden Ev-liyadan ve Asfiyadan hadd-u hesaba gelmez Sadık Muhibirler haber verdikleri halde, evvelki piyangoya koşmak, ikincisinden kaçmak ne derece maslahata muhalif düşer mukayese edilsin.

Bu mes'elede hapishane müdürleri ve ser-gardiyaları ve belki memleketin idare müdebbirleri ve asayiş muhafizları Risale-i Nur'un bu Dersinden memnun olmaları gerektir. Çünkü bin Mütedeyyin ve Cehennem hapsini her vakit tahattur eden adamların idare ve inzibati, on namazsız ve itikadsız, yalnız dünyevî hapsi düşünen ve haram-Helâl bilmeyen ve kısmen serseriliğe alışan adamlar-dan daha kolay olduğu, çok tecrübeyle görülmüş.

İkinci Mes'elenin Hülâsası

Risale-i Nur'dan Gençlik Rehberi'nin güzelce izah ettiği gibi: **Ölüm o kadar kat'î ve zahirdir ki; bugünün gecesi ve bu günde kişi gelmesi gibi ölüm başımıza gelecek. Bu hapishane nasılkı mütemadiyen çıkanlar ve girenler için muvakkat bir misafirhanedir.** Öyle de: **Bu zemin yüzü dahi, acele hareket eden kafilelerin yollarında bir gecelik konmak ve göçmek için bir handır.** Herbir şehri yüz defa mezaristana boşaltan ölüm, elbette **hayattan ziyade bir istediği var.** İşte bu dehşetli Hakikatin Muammasını Risale-i Nur hall ve keşfetmiş. Bir kıscık hülâsası şudur:

Madem ölüm öldürülüyor ve kabir kapısı kapanmıyor; elbette bu ecel celladının elinden ve kabir haps-i münferidinden kurtulmak çaresi varsa, **İnsanın en büyük ve herşeyin fevkinde bir endişesi, bir mes'elesidir.** Evet çaresi var ve Risale-i Nur Kur'anın Sırıyla o çareyi iki kerre iki dört eder derecesinde kat'î isbat etmiş. Kıscık hülâsası şudur ki:

Ölüm ya i'dam-ı ebedîdir; hem o İnsanı, hem bütün ahababını ve akaribini asacak bir darağacıdır. Veyahut başka bir Bâki Âleme gitmek ve İman vesikasıyla Saadet Sarayına girmek için bir terhis tezkeresidir.

Ve kabir ise, ya karanlıklı bir haps-i münferid ve dipsiz bir kuyudur veyahut bu zindan-ı dünyadan bâki ve nurani bir ziya-fetgâh ve bağıstana açılan bir kapıdır. Bu Hakikati "**Gençlik Rehberi**" bir temsil ile isbat etmiş. Meselâ;

Bu hapsin bahçesinde asmak için darağacları konulmuş ve onların dayandıkları duvarın arkasında gayet büyük ve umum dünya iştirak etmiş bir piyango dairesi kurulmuş. Biz bu hapisteki beş yüz kişi, her halde hiç müstesnasi yok ve kurtulmak mümkün değil, bizi birer birer o meydana çağıracaklar: Ya "Gel i'dam ilânını al, darağacına çık" veya "Daimî haps-i münferid puslasını tut, bu açık kapıya gir." veyahut "Sana müjde! Milyonlar altın biletli sana çıkışmış, gel al." diye her tarafta ilânatlar yapılıyor.

Biz de gözümüzle görüyoruz ki, birbiri arkasında o darağaclarına çıkıyorlar. Bir kısmın asıldıklarını

müşahede ediyoruz. Bir kısmı da, darağaçlarını basamak yapıp o duvarın arkasındaki piyango dairesine girdiklerini; orada büyük ve ciddî memurların kat'î haberleri ile görür gibi bildiğimiz bir sırada, bu hapishanemize iki heyet girdi. Bir kafile ellişerinde çalgılar, şarablar, zahirde gayet tatlı helvalar, baklavalar var. Bizlere yedirmeğe çalışılar. Fakat o tatlılar zehirlidir, insî şeytanlar içine zehir atmışlar.

İkinci cemaat ve heyet, ellişerinde terbiyenameler ve Helâl yemeekler ve mübarek şerbetler var. Bize hediye veriyorlar ve bil'ittifak beraber, pek ciddî ve kat'î diyorlar ki: "Eğer o evvelki heyetin sizi tecrübe için verilen hediyelerini alsanız, yeseniz; bu gözümüz önündeki şu darağaçlarda başka gördükleriniz gibi asılacaksınız. Eğer bizim bu memleket Hâkiminin Fermanıyla getirdiğimiz hediyeleri evvelkinin yerine kabul edip ve terbiyenamelerdeki Duaları ve Evradları okusunuz, o asılmaktan kurtulacaksınız. O piyango dairesinde İhsan-ı Şahane olarak herbiriniz milyon altun biletini alacağınızı, görür gibi ve gündüz gibi inanınız. Eğer o haram ve şübheli ve zehirli tatlıları yeseniz, asılmağa gittiğiniz zamana kadar dahi o zehirin sancısını çekeceğinizi, bu Fermanlar ve bizler müttefikan size kat'î haber veriyoruz." diyorlar.

İşte bu temsil gibi, her vakit gördüğümüz ecel darağacının arkasında mukadderat-ı nev'-i beşer piyangosundan Ehl-i İman ve Taat için -Hüsн-ü Hatime şartıyla- ebedî ve tükenmez bir hazinenin biletini çıkacağını; yüzde yüz ihtimal ile sefahet ve haram ve itikadsızlık ve fiskta devam edenler -tövbe etmemek şartıyla- ya i'dam-ı ebedî (Âhirete inanmayanlara) veya daimî ve karanlık haps-i münferid (Beka-i Ruha inanan ve sefahette gidenlere) ve şekavet-i ebediye i'lamını alacaklarını yüzde doksan dokuz ihtimal ile kat'î haber veren, başta ellişerde Nişane-i Tasdik olan hadsiz Mu'cizeler bulunan yüzyirmidört bin Peygamberler (Aleyhimüsselam) ve Onların verdikleri haberlerin izlerini ve sinemada gibi gölgelerini, Keşf ile, zevk ile görüp tasdik ederek imza basan yüzyirmidört milyondan ziyade Evliyalar (Kaddesallahü Esrarehüm) ve o iki kısım Meşahir-i İnsaniyenin haberlerini aklen kat'î Bürhanlarla ve kuvvetli Hüccetlerle -fikren ve mantıken- yakînî bir surette isbat ederek tasdik edip imza basan milyarlar gelen geçen Muhakkikler, (*) Müctehidler ve Sıddıkînler; bil'icema,

(*): O Muhakkiklerden tek birisi Risale-i Nur'dur. Yirmi senedir en muannid feylesofları ve mütemerrid zindikları susturan eczaları meydandadır. Herkes okuyabilir ve kimse itiraz etmez.

mütevatiren nev'-i İnsanın güneşleri, kamerleri, yıldızları olan bu üç Cemaat-ı Azîme ve bu üç Taife-i Ehl-i Hakikat ve beşerin Kudsî Kumandanları olan bu üç büyük ve Âlî Heyetlerin Fermanları ile verdikleri haberleri dinlemeyen ve Saadet-i Ebediyeye giden, Onların gösterdikleri yol olan Sîrat-ı Müstakimde gitmeyenler, yüzde doksan dokuz dehşetli tehlike ihtimalini nazara almayan ve bir tek Muhbirin bir yolda tehlike var demesiyle o yolu bırakan başka uzun yolda hareket eden bir adam, elbette ve elbette vaziyeti şudur ki: İki yolun -hadsiz Muhbirlerin kat'î ihbarları ile- en kısa ve kolayı ve yüzde yüz Cennet ve Saadet-i Ebediyeyi kazandırını bırakıp en dağdağalı ve uzun ve sıkıntılı ve yüzde doksan dokuz Cehennem hapsini ve şekavet-i daimeyi netice veren yolunu ihtiyar ettiği halde, dünyada iki yolun, bir tek muhbîrin yalan olabilir haberiyle yüzde bir tek ihtimal tehlike ve bir ay hapis imkâni bulunan kısa yolu bırakıp, menfaatsiz -yânlız zararsız olduğu için- uzun yolu ihtiyar eden bedbaht, sarhoş divaneler gibi dehşetli ve uzakta görünen ve ona musallat olan ejderhalara ehemmiyet vermez, sineklerle uğraşıyor, yânlız onlara ehemmiyet verir derecede Aklını, Kalbini, Ruhunu, İnsaniyetini kaybetmiş oluyor.

Madem hakikat-ı hal budur.. biz mahpuslar, bu hapis musibetinden intikamımızı tam almak için o Mübarek İkinci Heyetin hediyelerini kabul etmeliyiz. Yani, nasılkı bir dakika intikam lezzeti ve birkaç dakika veya bir-iki saat sefahet lezzetleriyle bu musibet bizi onbeş ve beş ve on ve iki-üç sene bu hapse soktu; dünyamızı bize zindan eyledi. Biz dahi bu musibetin rağmen ve inadına, bir-iki saat müddet-i hapsi bir-iki gün İbadete ve iki-üç sene cezamızı -Mübaret Kafilenin hediyeleriyle- yirmi-otuz sene bâki bir ömre ve on ve yirmi sene hapiste cezamızı milyonlar sene Cehennem hapsinden afvimize vesile edib fâni dünyamızın ağlamasına mukabil Bâki Hayatımızı güldürerek bu musibetten tam intikamımızı almalıyız. Hapishaneyi terbiyehane gösterip vatanımıza ve milletimize birer terbiyeli, emniyetli, menfaatlı adam olmağa çalışmalıyız. Ve hapishane memurları ve müdürleri ve müdebberleri dahi, câni ve eşkiya ve serseri ve katil ve sefahetçi ve vatana muzır zannettikleri adamları, bir mübarek Dershane'de çalışan Talebeler görsünler ve müftehirane Allah'a şükretsinler.

Üçüncü Mes'ele

Gençlik Rehberi'nde izahı bulunan ibretli bir hâdisenin hülâsası şudur:

Bir zaman, Eskişehir hapishanesinin penceresinde bir cumhuriyet bayramında oturmuştum. Karşısındaki lise mektebinin büyük kızları, onun avlusunda gülerek raksediyorlardı. Birden manevî birinema ile elli sene sonraki vaziyetleri bana göründü. Ve gördüm ki: O elli-almiş kızlardan ve talebelerden kırk-ellisi kabirde toprak oluyorlar, azab çekiyorlar. Ve on tanesi, yetmiş-seksen yaşında çirkinleşmiş, gençliğinde İffetini muhafaza etmediğinden sevmek beklediği nazarlardan nefret görüyorlar. Kat'î müşahede ettim. Onların o acınacak hallerine ağladım. Hapishanedeki bir kısım arkadaşlar ağladığımı işittiler. Geldiler, sordular. Ben dedim: Şimdi beni kendi halime bırakınız, gidiniz.

Evet gördüğüm Hakikattir, hayal değil. Nasılki bu yaz ve günün âhiri kıştır. Öyle de, gençlik yazı ve ihtiyarlık gününün arkası kabir ve Berzah kişidir. Geçmiş zamanın elli sene evvelki hâdisatı sinema ile hal-i hazırda gösterildiği gibi, gelecek zamanın elli sene sonraki istikbal hâdisatını gösteren bir sinema bulunsa, ehl-i dalalet ve sefahetin elli-almiş sene sonraki vaziyetleri onlara gösterilse idi, şimdiki güldüklerine ve gayr-ı meşru' keyiflerine nefretler ve telleümülerle ağlayacaklardı.

Ben o Eskişehir hapishanesindeki müşahede ile meşgul iken sefahet ve dalaleti tervic eden bir şahs-ı manevî, insî bir şeytan gibi karşımı dikildi ve dedi:

– "Biz hayatın herbir çeşit lezzetini ve keyiflerini tatmak ve tattırmak istiyoruz, bize karmaşma." Ben de cevaben dedim:

– "Madem lezzet ve zevk için ölümü hatırlaya getirmeyip dalalet ve sefahete atılıyorsun, kat'iyen bil ki; senin dalaletin hükmüyle bütün geçmiş zaman-ı mazi ölmüş ve madumdur ve içinde cenazeleri

çürümüş bir vahşetli mezaristandır. İnsaniyet alâkadarlığıyla ve dalalet yoluyla senin başına ve varsa ve ölmemiş ise kalbine, o hadsiz firaklardan ve o nihayetsiz dostlarının ebedî ölümlerinden gelen elemeler, senin şimdiki sarhoşça, pek kısa bir zamandaki cüz'î lezzetini imha ettiği gibi; gelecek istikbal zamanı dahi itikadsızlığın cihetiyle yine madum ve karanlıklı ve ölü ve dehşetli bir vahşetgâhtır. Ve oradan gelen ve başını vücuda çıkaran ve zaman-ı hazırla hazır uğrayan bâçarelerin başları, ecel cel-ladının satırıyla kesilip hiçliğe atıldığından, mütemadiyen akıl alâkadarlığıyla senin imansız başına hadsiz elîm endişeler yağdırıyor. Senin sefihane cüz'î lezzetini zîr ü zeber eder.

Eğer dalaleti ve sefaheti bırakıp İman-ı Tahkîkî ve İstikamet dairesine gîrsen İman Nuruya göreceksin ki; o geçmiş zaman-ı mazi madum ve herseyi çürüten bir mezaristan değil, belki mevcud ve istikbale inkîlab eden nuranı bir Âlem ve bâki Ruhların istikbaldeki Saadet Saraylarına girmelerine bir intizar salonu görünmesi haysiyetiyle değil elem, belki İmanın kuvvetine göre Cennet'in bir nevi manevî lezzetini dünyada dahi tattırdığı gibi; gelecek istikbal zamanı, değil vahşetgâh ve karanlık, belki İman gözüyle görünür ki; Saadet-i Ebedîye Saraylarında hadsiz Rahmeti ve Keremi bulunan ve her bahar ve yazı birer sofa yapan ve Nimetlerle dolduran bir Rahman-ı Rahîm-i Zülcelali Ve'l-İkram'ın ziyafetleri kurulmuş ve İhsanlarının sergileri açılmış, oraya sevkiyat var diye İman sinemasıyla müşahede ettiğinden, derecesine göre Bâki Âlemin bir nevi lezzetini hissedebilir.

Demek hakikî ve elemsız lezzet, yalnız İmanda ve İman ile olabilir.

İmanın bu dünyada dahi verdiği binler faide ve neticelerinden yalnız birtek faide ve lezzetini, -bu mezkûr bahsimiz münasebetiyle Gençlik Rehberi'nde bir Haşıye olarak yazılan- bir temsil ile beyan edeceğiz. Şöyledi ki:

Meselâ senin gayet sevdığın birtek evlâdin sekeratta ölmek üzere iken ve me'yusane elîm ebedî firakını düşünürken; birden Hazret-i Hîzir ve Hakîm-i Lokman gibi bir doktor geldi, tiryak gibi bir macun içirdi O sevimli ve güzel evlâdin gözünü açtı, ölümden kurtuldu. Ne kadar sevinç ve ferah veriyor anlarsın.

İşte o çocuk gibi sevdığın ve ciddî alâkadar olduğun milyonlar sence mahbub İnsanlar o mazi mezaristanında -senin nazarında-

çürüyüp mahvolmak üzere iken, birden Hakikat-ı İman, Hakîm-i Lokman gibi o büyük i'damhane tevehhüm edilen mezaristana Kalb pencesinden bir ışık verdi. Onunla baştan başa bütün ölüler dirildiler. Ve "Biz ölmemişiz ve ölmeyeceğiz, yine sizinle görüşeceğiz" lisan-ı hal ile dediklerinden aldığın hadsiz sevinçler ve ferahları, İman bu dünyada dahi vermesiyle isbat eder ki: **İman Hakikati öyle bir çekirdektir ki, eğer tecessüm etse, bir Cennet-i Hususiye Ondan çıkar; o çekirdeğin Şecere-i Tûbâsı olur** dedim. O muannid döndü dedi:

-"Hiç olmazsa hayvan gibi hayatımızı keyf ve lezzetle geçirmek için sefahet ve eğlencelerle bu ince şeyleri düşünmeyerek yaşayacağız."

Cevaben dedim:

-"Hayvan gibi olamazsun. Çünkü hayvanın mazı ve müstakbeli yok. Ne geçmişten elemler ve teessüfler alır ve ne de gelecektenden endişeler ve korkular gelir. Lezzetini tam alır. Rahatla yaşıar, yatar. Hâlikâna şükreder. Hattâ kesilmek için yatırılan bir hayvan, birsey hissetmez. Yalnız bıçak kestiği vakit hissetmek ister, fakat o his dahi gider. O elemden de kurtulur. Demek en büyük bir Rahmet, bir Şefkat-i İlahiye, gaybi bildirmemektedir ve başa gelen şeyleri setretmektedir. Hususan masum hayvanlar hakkında daha mükemmeldir.

Fakat ey İnsan, senin mazı ve müstakbelin Akıl cihetile bir derece gaybılıkten çıkışlarıyla, setr-i gaybdan hayvana gelen istirahattan tamamen mahrumsun. Geçmişten çıkan teessüfler, elîm firaklar ve gelecektenden gelen korkular ve endişeler; senin cüz'î lezzetini hiçe indirir. Lezzet cihetinde yüz derece hayvandan aşağı düşürür. Madem Hakikat budur. Ya Aklını çıkar at, hayvan ol kurtul veya Aklını İmanla başına al, Kur'anı dinle.. yüz derece hayvandan ziyade bu fâni dünyada dahi safi lezzetleri kazan!.." diyerek onu ilzam ettim.

Yine o mütemerrid şahıs döndü dedi: "Hiç olmazsa ecnebi dinsizleri gibi yaşıarız."

Cevaben dedim: "Ecnebi dinsizleri gibi de olamazsun. Çünkü onlar bir Peygamberi inkâr etse, diğerlerine inanabilirler. Peygamberleri bilmese de, Allah'a inanabilir. Bunu da bilmezse, Kemalâtâ medar bazı seciyeleri bulunabilir. Fakat bir Müslüman, en âhir ve en büyük ve Dini ve Daveti umumî olan Âhirzaman Peygamberi Aleyhissalâtü Vesselâm'ı

inkâr etse ve zincirinden çıksa, daha hiçbir Peygamberi, hattâ Allah'ı kabul etmez. Çünkü bütün Peygamberleri ve Allah'ı ve Kemalâtı Onu-nla bilmış. Onlar Onsuz Kalbinde kalmaz. Bunun içindir ki, eskiden beri her dinden İslâmiyete giriyorlar. Ve hiç bir Müslüman, hakikî yahudi veya mecusî veya nasrani olmaz. Belki dinsiz olur, seciyeleri bozulur; vatana, millete muzır bir halete girer." isbat ettim. O muannid ve mütemerrid şahsın daha tutunacak bir yeri kalmadı. Kayboldu, Cehennem'e gitti.

İşte ey bu Medrese-i Yusufiyede benim Ders arkadaşlarım! Madem Hakikat budur. Ve bu Hakikati Risale-i Nur o derece katî ve güneş gibi isbat etmiş ki; yirmi senedir mütemerridlerin inadlarını kırıp İmana getiriyor. Biz dahi hem dünyamıza, hem istikbalimize, hem Âhiretimize, hem vatanımıza, hem milletimize tam menfaatlı ve kolay ve selâmetli olan İman ve İstikamet yolunu takip edib, boş vakitimizi sıkıntılı hülyalar yerinde Kur'andan bildiğimiz Sureleri okumak ve manalarını bildiren arkadaşlardan öğrenmek ve kazaya kalmış Farz Namazlarımızı kaza etmek ve birbirinin güzel huylarından istifade edib bu hapishaneyi güzel seciyeli fidanlar yetiştiren bir mübarek bahçeye çevirmek gibi A'mal-i Sâliha ile hapishane müdür ve alâkadarları, câni ve katillerin başlarında Zebani gibi azab memurları değil, belki Medrese-i Yusufiyede Cennet'e adam yetiştirmek ve onların terbiyesine nezaret etmek vazifesiyle memur birer müstakim Üstad ve birer şefkatli Rehber olmalarına çalışmalıyız.

Dördüncü Mes'ele

Yine Gençlik Rehberi'nde izahı var. Bir zaman bana hizmet eden Kardeşlerim tarafından sual edildi ki: "Küre-i arzı herc ü merce getiren ve İslâm mukadderatıyla alâkadar olan bu dehşetli harb-i umumîden elli gündür (şimdi yedi seneden geçti aynı hâl) (*) hiç sor-muyorsun ve merak etmiyorsun. Halbuki bir kısım mütedeyyin ve Âlim İnsanlar, Cemaati ve Câmii bırakıp radyo dinlemeğe koşuyor-lar. Acaba bundan daha büyük bir hâdise mi var? Veya onunla meşgul olmanın zararı mı var?" dediler. Cevaben dedim ki:

Ömür sermayesi pek azdır. Lüzumlu işler pek çoktur. Birbiri içinde mütedâhil daireler gibi, her İnsanın Kalb ve mide dairesinden ve cesed ve hane dairesinden, mahalle ve şehir dairesinden ve vatan ve memleket dairesinden ve Küre-i Arz ve nev-i beşer dairesinden tut tâ Zîhayat ve dünya dairesine kadar, birbiri içinde daireler var. Herbir dairede herbir İnsanın bir nevi Vazifesi buluna-bilir. Fakat en küçük dairede, en büyük ve ehemmiyetli ve daimî Vazife var. Ve en büyük dairede en küçük ve muvakkat, arasına Vazife bulunabilir. Bu kıyas ile -küçüklik ve büyülük makûsen mütenasib-Vazifeler bulunabilir. Fakat büyük dairenin cazibedarlığı cihetile küçük dairedeki lüzumlu ve ehemmiyetli Hizmeti bırakır lüzum-suz, malayani ve âfâkî işlerle meşgul eder. Sermaye-i Hayatını boş yerde imha eder. O kıymetdar ömrünü kıymetsiz şeylerde öldürür. Ve bazan bu harb boğuşmalarını merak ile takip eden, bir tarafa kalben tarafdar olur. Onun zulümlerini hoş görür, zulmüne şerik olur.

Birinci noktaya cevab ise: Evet bu cihan harbinden daha büyük bir hâdise ve bu zemin yüzündeki hâkimiyet-i âmme da-vasından daha ehemmiyetli bir Dava, herkesin ve bilhassa Müslümanların başına öyle bir hâdise ve öyle bir Dava açılmış ki; her adam, eğer Alman ve ingiliz kadar kuvveti ve serveti olsa ve Aklı da varsa, o tek Davayı kazanmak için bilâtereddüd sarfedecek. İşte o Dava ise, yüzbin Meşahir-i İnsaniyenin ve hadsiz nev'-i beşerin yıldızları ve Mürşidlerinin müttefikan, Kâinat Sahibinin ve

(*): Parantez içindeki not, 1946 senesine aid'dir.

Mutasarrıfinin binler va'd ve ahdlerine istinaden haber verdikleri ve bir kısmı gözleriyle gördükleri şu ki:

Herkesin İman mukabilinde bu zemin yüzü kadar bağlar ve kasırlar ile müzeyyen ve bâki ve daimî bir tarla ve mülkü kazanmak veya kaybetmek Davası başına açılmış. Eğer İman Vesikasını sağlam elde etmezse kaybedecek. Ve bu asırda, maddiyyunluk taunuyla çoklar o Davasını kaybediyor. Hattâ bir Ehl-i Keşif ve Tahkik, bir yerde kırk vefiyattan yalnız birkaç tanesi kazandığını sekeratta müşahede etmiş; ötekiler kaybetmişler. Acaba bu kaybettigi Davanın yerini, bütün dünya sultanatı o adama verilse doldurabilir mi?

İşte o Davayı kazandıracak olan Hizmetleri ve yüzde doksanına o Davayı kaybettirmeyen hârika bir Dava Vekilini o işde çalıştırın Vazifeleri bırakıp ebedî dünyada kalacak gibi âfâkî malayaniyat ile iştigal etmek tam bir akılsızlık bildiğimizden, **biz Risale-i Nur Şakirdleri, her birimizin yüz derece Aklımız ziyade olsa da ancak bu Vazifeye sarfetmek lâzımdır** diye kanaatimiz var.

Ey hapis musibetine benim yeni Kardeşlerim!. Sizler, benim ile beraber gelen eski Kardeşlerim gibi Risale-i Nur'u görmemişsiniz. Ben onları ve onlar gibi binler Şakirdleri şahid göstererek derim ve isbat ederim ve isbat etmişim ki: **O büyük Davayı yüzde doksanına kazandıran ve yirmi senede yirmi bin adama o Davanın kazancının vesikası ve senedi ve berati olan İman-ı Tahkikîyi eline veren ve Kur'an-ı Hakîm'in Mu'cize-i Maneviyesinden neş'et edib çikan ve bu zamanın birinci bir Dava Vekili bulunan Risale-i Nur'dur.**

Bu onsekiz senedir benim düşmanlarım ve zindiklar ve maddiyyunlar, aleyhimde gayet gaddarane desiselerle hükümetin bazı erkânlarını iğfal ederek bizi imha için bu defa gibi eskide dahi hapislere, zindanlara soktuğu halde, Risale-i Nur'un çelik kal'asında yüzotuz parça cihazatından ancak iki-üç parçasına ilişebilmişler. Demek avukat tutmak isteyen Onu elde etse yeter.

Hem korkmayın, Risale-i Nur yasak olmaz; Hükûmet-i Cumhuriyetenin meb'usları ve erkânlarının ellerinde mühim Risaleleri iki-üçü müstesna olarak serbest geziyorlardı. **إِنْ شَاءَ اللّٰهُ**, bir zaman hapishaneleri tam bir ıslahhane yapmak için bahtiyar müdürler ve memurlar, o Nurları, mahpuslara, ekmek ve ilâç gibi tevzi edecekler.

Beşinci Mes'ele

Gençlik Rehberi'nde izah edildiği gibi; gençlik hiç şüphe yok ki gidecek. Yaz güze ve kışa yer vermesi ve gündüz akşamı ve geceye değişmesi kat'iyetinde, gençlik dahi ihtiyarlığa ve ölüme deüşecek. Eğer o fâni ve geçici gençliğini İffetle Hayrata -İstikamet dairesinde- sarfetse, onunla ebedî, bâki bir gençliği kazanacağını bütün Semavî Fermanlar müjde veriyorlar.

Eğer sefahete sarf etse, nasıl bir dakika hıddet yüzünden bir katl, milyonlar dakika hapis cezasını çekтир. Öyle de gayr-ı meşru dairedeki gençlik keyifleri ve lezzetleri, Âhiret mes'uliyetinden ve kabir azabından ve zevalinden gelen teessüflerden ve günahlardan ve dünyevî mücazatlarından başka, aynı lezzet içinde o lezzetten ziyade elemeler olduğunu Aklı başında her genç tecrübe ile tasdik eder.

Meselâ, haram sevmekte bir kıskançlık elemi ve firak elemi ve mukabele görmemek elemi gibi birçok ârizalar ile o cüz'î lezzet, zehirli bir bal hükmüne geçer. Ve o gençliğin sû'-i istimali ile gelen hastalıkla hastahanelere ve taşkınlıklarıyla hapishanelere ve Kalb ve Ruhun gıdasızlık ve vazifesizliğinden neş'et eden sıkıntılarla meyhanelere, sefahethanelere veya mezaristana düşeceklerini bilmek isterSEN, git hastahanelerden ve hapishanelerden ve meyhanelerden ve kabristandan sor. Elbette ekseriyetle, gençlerin gençliğinin sû'-i istimalinden ve taşkınlıklarından ve gayr-ı meşru keyiflerin cezası olarak gelen tokatlar dan eyvahlar ve ağlamalar ve esefler işiteceksin.

Eğer İstikamet dairesinde gitse, gençlik gayet şirin ve güzel bir Nimet-i İlahiye ve tath ve kuvvetli bir Vasıta-i Hayrat olarak Âhirette gayet parlak ve bâki bir gençlik netice vereceğini, başta Kur'an olarak çok kat'î Âyatıyla bütün Semavî Kitablar ve Fermanlar haber verip müjde ediyorlar. Madem Hakikat budur. Ve madem Helâl dairesi keyfe kâfidir. Ve madem haram dairesindeki bir saat lezzet, bazan bir sene ve on sene hapis cezasını çekti r. Elbette gençlik Nimetine bir şükür olarak, o tatlî nimeti İf fette, İstikamette sarfetmek lâzım ve elzemdir.

Altıncı Mes'ele

[Risale-i Nur'un çok yerlerinde izahı ve kat'î hadsiz hüccetleri bulunan İman-ı Billah Rüknünün binler külli Bürhanlarından birtek Bürhana kısaca bir işarettilir.]

Kastamonu'da lise talebelerinden bir kısmı yanına geldiler. "Bize Hâlkımızı tanittır, muallimlerimiz Allah'tan bahsetmiyorlar" dediler. Ben dedim: Sizin okuduğunuz fenlerden her fen, kendi lisan-ı mahsusıyla mütemadiyen Allah'tan bahsedib Hâlki tanıttırıyorlar. Muallimleri değil, onları dinleyiniz.

Meselâ: Nasılki mükemmel bir eczahane ki, her kavanozunda hârika ve hassas mızanlarla alınmış hayatdar macunlar ve tiryaklar var. Şübhesiz gayet maharetli ve kamyager ve hakîm bir eczacıyı gösterir. Öyle de, küre-i arz eczahanesinde bulunan dörtüz bin çeşit nebatat ve hayvanat kavanozlarındaki Zîhayat macunlar ve tiryaklar cihetile, bu karşısındaki eczahaneden ne derece ziyade mükemmel ve büyük olması nisbetinde, okuduğunuz fenn-i tıp mikyasıyla küre-i arz eczahane-i kübrasının Eczacısı olan Hakîm-i Zülcelal'i hattâ kör gözlere de gösterir, tanıttırır.

Hem meselâ: Nasıl bir hârika fabrika ki, binler çeşit çeşit kumaşları basit bir maddeden dokuyor. Seksiz, bir fabrikatörü ve meharetli bir makinisti tanıttırır. Öyle de, küre-i arz denilen yüzbinler başlı, her başında yüzbinler mükemmel fabrika bulunan bu seyyar Makine-i Rabbaniye, ne derece bu İnsan fabrikasından büyüğe, mükemmelse, o derecede okuduğunuz fenn-i makine mikyasıyla küre-i arzın Ustasını ve Sahibini bildirir ve tanıttırır.

Hem meselâ, nasılki gayet mükemmel binbir çeşit erzak etrafından celbedib içinde muntazaman istif ve ihmaz edilmiş depo ve iaşe anbarı ve dükkân, seksiz bir fevkâlâde İaşe ve Erzak Mâlikini ve Sahibini ve memurunu bildirir. Öyle de, bir senede yirmidört bin senelik bir dairede muntazaman seyahat eden ve yüzbinler ve ayrı ayrı Erzak isteyen taifeleri içine alan ve seyahatiyla mevsimlere uğrayıp, baharı bir büyük vagon gibi, binler ayrı ayrı taamlarla doldurarak, kışta erzakı tükenen bîçare zîhayatlara getiren ve küre-i arz

denilen bu Rahmanî iaşe anbarı ve bu Sefine-i Sübhaniye ve binbir çeşit cihazatı ve malları ve konserve paketleri taşıyan bu depo ve Dükkan-ı Rabbanî, ne derece o fabrikadan büyük ve mükemmel ise; okuduğunuz veya okuyacağınız fenn-i iaşe mikyasıyla, o kat'iyette ve o derecede küre-i arz deposunun Sahibini, Mutasarrifini, Müdebbirini, bildirir, tanittır, sevdirir.

Hem nasıl ki: Dörtyüz bin millet içinde bulunan ve her milletin istediği erzakı ayrı ve istimal ettiği silâhi ayrı ve giydiği elbiseleri ayrı ve talimatı ayrı ve terhisatı ayrı olan bir ordunun mu'cizekâr bir kumandanı, tek başıyla bütün o ayrı ayrı milletlerin ayrı ayrı erzaklarını ve çeşit çeşit eslihalarını ve elbiselerini ve cihazatlarını, hiçbirini unutmayarak ve şaşırmayarak verdiği o acib ordu ve ordugâh, şübhесiz bedahetle o hârika kumandanı gösterir, takdirkârane sevdirir. Aynen öyle de, zemin yüzünün ordugâhında ve her baharda yeniden silâh altına alınmış bir yeni Ordu-yu Sübhanîde, nebatat ve hayvanat milletlerinden dörtyüz bin nev'in çeşit çeşit elbise, erzak, esliha, talim, terhisleri gayet mükemmel ve mutnazam ve hiç birini unutmayarak ve şaşırmayarak bir tek Kumandan-ı A'zam tarafından verilen küre-i arzin bahar ordugâhı, ne derece mezkûr İnsan ordu ve ordugâhından büyük ve mükemmel ise, sizin okuyacağınız fenn-i askerî mikyasıyla, dikkatli ve Aklı başında olanlara o derece küre-i arzin Hâkimini ve Rabbini ve Müdebbirini ve Kumandan-ı Akdes'ini hayretler ve Takdislerle bildirir ve Tahmid ve Tesbihle sevdirir.

Hem nasıl ki: Bir hârika şehirde milyonlar elektrik lâmbaları hareket ederek her yeri gezerler, yanmak maddeleri tükenmiyor bir tarz-daki elektrik lâmbaları ve fabrikası, seksiz, bedahetle elektriği idare eden ve seyyar lâmbaları yapan ve fabrikayı kuran ve iştial maddelerini getiren bir mu'cizekâr ustayı ve fevkâlâde kudretli bir elektrikçiyi hayretler ve tebriklerle tanittır, yaşasınlar ile sevdirir. Aynen öyle de, bu Âlem şehrinde dünya sarayının damındaki yıldız lâmbaları, bir kısmı - kozmoğrafyanın dedigine bakılsa- küre-i arzdan bin defa büyük ve top güllesinden yetmiş defa sür'atli hareket ettikleri halde, intizamını bozmuyor, birbirine çarpmıyor, sönmüyor, yanmak maddeleri tükenmiyor.

Okuduğunuz kozmoğrafyanın dedigine göre, küre-i arzdan bir milyon defadan ziyade büyük ve bir milyon seneden ziyade yaşayan

ve bir Misafirhane-i Rahmaniyede bir lâmba ve soba olan güneşimizin yanmasının devamı için, her gün küre-i arzin denizleri kadar gazyağı ve dağları kadar kömür veya bin arz kadar odun yiğinları lâzımdır ki sönmesin. Ve onu ve onun gibi ulvî yıldızları gazyâgsız, odunsuz, kömürsüz yandıran ve söndürmeyecek ve beraber ve çabuk gezdiren ve birbirine çaptırmayan bir nihayetsiz Kudreti ve Saltanatı, ışık parmaklarıyla gösteren bu Kâinat Şehr-i Muhteşemindeki dünya sarayının elektrik lâmbaları ve idareleri ne derece o misalden daha büyük, daha mükemmel, o derecede sizin okuduğunuz veya okuyacağınız fenn-i elektrik mikyasıyla bu Meşher-i A'zam-ı Kâinatın Sultanını, Münevverini, Müdebirini, Sâniini, o nuranî yıldızları şahid göstererek tanittır. Tesbihatla, Takdisatla sevdırır, perestiş ettirir.

Hem meselâ, nasıl bir Kitab bulunsa ki: Bir satırında bir Kitab ince yazılmış ve herbir kelimesinde ince kalemlle bir Sure-i Kur'anîye yazılmış, gayet manidar ve bütün mes'eleleri birbirini teyid eder ve kâtibini ve müellifini fevkâlâde meharetli ve iktidarlı gösteren bir acib mecmua, şeksiz, gündüz gibi, kâtib ve musannifini kemalâtıyla, hünerleriyle bildirir, tanittır. **مَا شَاءَ اللَّهُ بَارَكَ اللَّهُ** Cümleleriyle takdir ettirir. Aynen öyle de, bu Kâinat Kitab-ı Kebiri ki, birtek sahifesi olan zemin yüzünde ve birtek forması olan baharda, üçyüz bin ayrı ayrı Kitablar hükümdeneki üçyüz bin nebatî ve hayvanî taifeleri beraber, birbiri içinde, yanlışsız hatasız, karıştırmayarak, şaşırmayarak; mükemmel, muntazam ve bazan ağaç gibi bir kelimedede bir kasideyi; ve çekirdek gibi bir noktada bir Kitabın tamam bir fihristesini yazan bir kalem işlediğini gözümüzle gördüğümüz bu nihayetsiz manidar ve her kelimesinde çok Hikmetler bulunan şu Mecmua-i Kâinat ve bu mücessem Kur'an-ı Ekber-i Âlem, mezkûr misaldeki Kitabdan ne derece büyük ve mükemmel ve manidar ise, o derecede sizin okuduğunuz fenn-i Hikmet-ül eşya ve mektebde bilfil mübaşeret ettiğiniz fenn-i kiraat ve fenn-i kitabet, geniş mikyaslarıyla ve dûrbîn gözleriyle bu Kitab-ı Kâinatın Nakşmasını, Kâtibini hadsiz Kemalâtıyla tanittır. **اللَّهُ أَكْبَرُ** Cümlesiyle bildirir,

سُبْحَانَ اللَّهِ الْحَمْدُ لِلَّهِ Takdisiyle tarif eder, Senalariyla sevdırir. İşte bu fenlere kıyasen, üzeren fûnundan herbir fen, geniş mikyasıyla ve hususî âyinesiyle ve dûrbînli gözüyle ve ibretli nazarıyla bu Kâinatın Hâlik-ı Zülcelal'ini Esmasıyla bildirir; Sıfâtını, Kemalâtını tanittır.

İşte bu muhteşem ve parlak bir Bürhan-ı Vahdaniyet olan mezkûr hücceti Ders vermek içindir ki; Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan çok tekrar ile en ziyade

رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ve خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ

Âyetleriyle Hâlikumuzu bize tanıtıyor, diye o mektebli gençlere dedim. Onlar dahi tamamıyla kabul edip tasdik ederek: "Hadsiz şükür olsun Rabbimize ki, tam Kudsî ve Ayn-ı Hakikat bir Ders aldık. Allah senden razı olsun." dediler.!

Ben de dedim:

İnsan binler çeşit elemeler ile müteellim ve binler nevi lezzetler ile mütelezziz olacak bir Zîhayat makine ve gayet derece aczîyle beraber hadsiz maddî, manevî düşmanları ve nihayetsiz fakriyla beraber hadsiz zahirî ve bâtinî ihtiyaçları bulunan ve mütemadiyen zeval ve firak tokatlarını yiyan bir bîçare mahluk iken, birden İman ve Ubudiyetle böyle bir Padişah-ı Zülcelal'e İntisab edip bütün düşmanlarına karşı bir Nokta-i İstinad ve bütün hacatına medar bir Nokta-i İstimdad bularak, herkes mensub olduğu efendisinin şerefiyle, makamıyla iftihar ettiği gibi, o da böyle nihayetsiz Kadîr ve Rahîm bir Padişaha İman ile İntisab etse ve Ubudiyetle Hizmetine girse ve ecelin i'dam ilânını kendi hakkında terhis tezkeresine çevirse ne kadar memnun ve minnetdar ve ne kadar müteşekkirane iftihar edebilir, kıyas ediniz.

O mektebli gençlere dediğim gibi musibetzede mahpuslara da tekrar ile derim: Onu tanıyan ve itaat eden zindanda dahi olsa bahtiyardır. **Onu unutan saraylarda da olsa zindandadır, bedbahattır.** Hattâ bir bahtiyar mazlum i'dam olunurken bedbaht zalimlere demiş: "**Ben i'dam olmuyorum. Belki terhis ile Saadete gidiyorum. Fakat ben de sizi i'dam-ı ebedî ile mahkûm gördüğümden sizden tam intikamımı alıyorum.**" لا إِلَهَ إِلَّا اللهُ diyerek sürur ile teslim-i ruh eder.

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

Yedinci Mes'ele

[Denizli Hapsinde bir Cuma gününün Meyvesidir.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلِمُهُ الْبَصَرُ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ ◊
مَا خَلَقْتُمْ وَلَا بَعْثَكُمْ إِلَّا كَفَسٌ وَاحِدَةٌ ◊ فَانظُرُ إِلَى
أَثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُحِيِّي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ
ذَلِكَ لَمْحُّيُّ الْمُوْقَتِ وَمُوْلَى عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Bir zaman Kastamonu'da "Hâlikimizi bize tanıttır" diyen lise talebelerine sâbık Altıncı Mes'ele'de mekteb fúnunun dilleriyle verdiğim Dersi, Denizli Hapishanesinde benimle temas edebilen mahpuslar okudular. Tam bir Kanaat-ı İmaniye aldıklarından Âhirete bir iştıyak hissedib, "Bize Âhiretimizi de tam bildir. Tâ ki nefsimiz ve zamanın şeytanları bizi yoldan çıkarmasın, daha böyle hapislere sokmasın." dediler. Ve Denizli Hapsindeki Risale-i Nur Şakirdlerinin ve sâbikan Altıncı Mes'ele'yi okuyanların arzuları ile Âhiret Rüknünün dahi bir hülâsasının beyanı lâzım geldi. Ben de Risale-i Nur'dan bir kısacık hülâsa ile derim:

Nasılık Altıncı Mes'ele'de biz Hâlikimizi arzdan, Semavattan sorduk; onlar fenlerin dilleri ile güneş gibi Hâlikimizi bize tanıttırdılar. Aynen biz de, Âhiretimizi başta o bildiğimiz Rabbimizden, sonra Peygamberimizden, sonra Kur'anımızdan, sonra sair Peygamberler ve Mukaddes Kitablardan, sonra Melaikeлерden, sonra Kâinattan soracağız.

İşte birinci mertebede Âhireti Allah'tan soruyoruz. O da bütün gönderdiği Elçileriyle ve Fermanlarıyla ve bütün İsimleriyle ve Sıfatlarıyla "Evet Âhiret vardır ve sizi oraya sevkediyorum." ferman

ediyor. Onuncu Söz, oniki parlak ve katî Hakikatlar ile bir kısım İsimlerin Âhirete dair cevaplarını isbat ve izah eylemiş. Burada, o izaha iktifaen gayet kısa bir işaret ederiz. Evet madem hiçbir sultanat yoktur ki, o sultanata itaat edenlere mükâfatı ve isyan edenlere mücazatı bulunmasın. Elbette Rububiyet-i Mutlaka mertebesinde bir Sultanat-ı Sermediyenin, o sultanata İman ile intisab ve taat ile Fermanlarına teslim olanlara mükâfatı ve o izzetli sultanatı küfür ve isyanla inkâr edenlere de mücazatı; o Rahmet ve Cemale, o İzzet ve Celale lâyik bir tarzda olacak diye "Rabb-ül Âlemîn" ve "Sultan-üd Deyyan" İsimleri cevab veriyorlar.

Hem madem güneş gibi, gündüz gibi, zemin yüzünde bir umumî Rahmet ve ihatâlı bir Şefkat ve Kerem gözümüzle görüyoruz. Meselâ o Rahmet, her baharda umum ağaçları ve meyveli nebatları Cennet Huripleri gibi giydirip, süslendirip, ellerine her çeşit meyveleri verip bizlere uzatıp "Haydi alınız, yeyiniz" dediği gibi; **bir zehirli sineğin eliyle bizzâlere şifali, tatlî balı yedirdiği ve elsiz bir böceğin eliyle en yumuşak ipeği bizlere giydirdiği gibi, bir avuç kadar küçükçekirdeklerde, tohumcuklarda binler batman taamları bizim için saklayan ve ihtiyat zâhiresi olarak o küçükdepolarda yerleştirilen bir Rahmet, bir Şefkat, elbette hiç şüphe olamaz ki; bu derece nazeninane beslediği bu sevimli ve minnetdarları ve perestîkârları olan Mü'min İnsanları i'dam etmez.** Belki onları daha parlak Rahmetlere mazhar etmek için, **hayat-ı dünyeviye Vazifesinden terhis eder** diye "**Rahîm**" ve "**Kerîm**" İsimleri sualimize cevab veriyorlar; "**El-Cenneti Hakkun**" diyorlar.

Hem madem biz gözümüzle görüyoruz ki: Umum mahluklarda ve zemin yüzünde öyle bir Hikmet Eli işliyor ve öyle bir Adalet ölçüle-riyle işler dönüyor ki, akl-ı besar onun fevkinde düşünemiyor. Meselâ: **İnsanın bin cihazatına takılan Hikmetlerinden yalnız bir küçük çekirdek kadar kuvve-i hâfızasında bütün tarihçe-i hayatını ve ona temas eden hadsiz hâdisatı o kuvvecikte yazıp, onu bir kütübhane hükmüne getirip ve İnsanın Haşirde muhakemesi için neşir olacak olan Defter-i A'malinin bir küçük senedi olarak her vakit hatırlatmak sırrı ile her İnsanın eline vererek dimağının cebine koyan bir Ezelî Hikmet ve bütün masnuatta gayet hassas mizanlar ile a'zalarını yerlestiren, mikroptan gergedana, sinekten simurga kuşuna, bir çiçekli nebattan milyarlar, trilyonlarla çiçekler açan bahar içeğine**

kadar, israfsız ölçülerle bir Tenasüb, bir Müvazene, bir İntizam ve bir Cemal içinde masnuatı bir Hüsn-ü San'at yapan ve her Zihayatın hukuk-u hayatını Kemal-i Mizanla veren; iyiliklere güzel neticeler ve fenahıklara fena neticeler verdiren ve Âdem (A.S.) zamanından beri tâgi ve zalim kavimlere vurduğu tokatlarla kendini pek kuvvetli ihsas ettiren bir Adalet-i Sermediye, elbette ve hiç şüphe getirmez ki: Güneş gündüsüz olmadığı gibi; o Hikmet-i Ezeliye, o Adalet-i Sermediye Âhiretsiz olmazlar ve ölümde en zalimlerin ve en mazlumların bir tarzda gitmelerindeki akibetsiz bir dehşetli haksızlığa, adaletsizlige ve hikmetsizlige hiçbir veçhile müsaade etmezler diye "Hakîm" ve "Hakem" ve "Adl" ve "Âdil" İsimleri bizim sualimize kat'î cevab veriyorlar.

Hem madem bütün Zihayat mahluklarının elleri yetişmediği ve iktidarları dairesinde olmayan bütün hacatlarını, bütün fitri matlablarını bir nevi Dua bulunan istidad-ı fitri ve ihtiyac-ı zarurî dilleriyle istedikleri vakitte, gayet Rahîm ve İositici ve Şefkatlı bir Dest-i Gaybî tarafından verildiğinden ve ihtiyarî olan Daavat-ı İnsaniyenin, hususan Havasların ve Nebilerin Dualarının on adedden altı-yedisi hilaf-ı âdet makbul olmasından kat'î anlaşılıyor ki: **Her dertlinin âhını, her muhtacın Duasını işten ve dinleyen bir Semî-i Mücîb perde arkasında var, bakar ki; en küçük bir Zihayatın en küçük bir ihtiyacını görür ve en gizli bir âhını iştit, şefkat eder, fiilen cevab verir, memnun eder.** Elbette ve her halde hiçbir şüphe ihtimali kalmaz ki: **Mahlukların en ehemmiyetlisi olan Nev'-i İnsanın en ehemmiyetli ve umumî ve umum Kâinatı ve umum Esma ve Sifât-ı İlahiyyeyi alâkadar eden Beka-i Uhreviyeye aid Dualarını içine alan ve Nev'-i İnsanın Güneşleri ve Yıldızları ve Kumandanları olan bütün Peygamberleri arkasına alıp onlara Duasına آمین، آمین dedirten ve Ümmetinden her gün her ferd-i mütedeyyin hiç olmazsa kaç defa Ona Salavat getirmekle Onun Duasına آمین، آمین diyen ve belki bütün mahlukat O Duasına iştirak ederek "Evet ya Rabbenâ!. İstediğini ver, biz de Onun istediğini istiyoruz."** diyorlar. Bütün bu reddedilmez şerait altında Beka-i Uhrevî ve Saadet-i Ebediye için Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'ın -Haşrin hadsiz esbab-ı mücibesinden- yalnız tek Duası Cennet'in Vücuduna ve baharın İcadı kadar Kudretine kolay olan Âhiretin İcadına kâfi bir sebebdir diye "Mücîb" ve "Semi'" ve "Rahîm" İsimleri bizim sualimize cevab veriyorlar.

Hem madem gündüz bedahetle güneşin gösterdiği gibi; zemin yüzünde, mevsimlerin tebeddülünde külli ölmek ve dirilmekte, perde arkasında bir Mutasarrif gayet İntizamla koca küre-i arzı bir bahçe, belki bir ağaç kolaylığında ve intizamında ve azametli baharı bir çiçek sühuletinde ve mızanlı zînetinde ve zemin sahifesinde üçyüz bin Haşr ve Neşrin nümune ve misallerini gösteren üçyüz bin Kitab hükmündeki nebatat ve hayvanat taifelerini (onda) yazar, beraber ve birbiri içinde şaşırmayarak, karışık iken karıştırmayarak, birbirine benzemekle beraber iltibassız, sehivsiz, hatasız, mükemmel, muntazam, manidar yazan bir Kalem-i Kudret, bu Azameti içinde hadsiz bir Rahmet, nihayetsiz bir Hikmet ile işlediği gibi; koca Kâinatı bir hanesi misilli İnsana musahhar ve müzeyyen ve tefriş etmek ve o İnsani Halife-i Zemin ederek ve dağ ve gök ve yer tahammülden çekindikleri Emanet-i Kübrayı ona vermesi ve sair Zîhayatlara bir derece zabitlik mertebesiyle mükerrem etmesi ve Hitabat-ı Sübhaniyesine ve Sohbetine müşerref eylemesi ile fevkâlâde bir makam verdiği ve bütün Semavî Fermanlarda ona Saadet-i Ebediyeyi ve Beka-i Uhreviyeyi kat'ı va'd ve ahdiyeti halde, elbette ve hiçbir şüphe olmaz ki: **Bahar kadar Kudrette kolay gelen Dâr-ı Saadeti o mükerrem ve müşerref İnsanlar için açacak ve yapacak ve Haşir ve Kiyameti getirecek diye Muhyî ve Mümit ve Hayy ve Kayyum ve Kadîr ve Alîm İsimleri, Hâlkımızdan sormamıza cevab veriyorlar.**

Evet her baharda bütün ağaçları ve otların köklerini aynen İhya ve nebatı ve hayvanı üçyüz bin nevi Haşrin ve neşrin nümunelerini İcad eden bir Kudret, Muhammed ve Musa Aleyhimessalâtü Vesselâmların herbirinin Ümmetinin geçirdiği bin senelik zaman, karşı karşıya hayalen getirilip bakılsa, Haşrin ve Neşrin bin misalini ve bin delilini iki bin baharda (*) gösterdiği görülecek. Ve böyle bir Kudretten Haşr-i Cismanîyi uzak görmek, bin derece körlük ve akılsızlıktır.

Hem madem nev'-i beşerin en meşhurları olan yüzyirmidört bin Peygamberler ittifak ile Saadet-i Ebediyeyi ve Beka-yı Uhrevîyi Cenab-ı Hakk'ın binler va'd ve ahidlerine istinaden ilân edib Mu'cizeleriyle doğru olduklarını isbat ettikleri gibi, hadsiz Ehl-i Velayet, Keşf ile ve Zevk ile aynı Hakikata imza basıyorlar. Elbette o Hakikat güneş gibi zahir olur, şüphe eden divane olur.

(*): Sâbık herbir bahar; Kiyameti kopmuş, ölmüş ve karşısındaki bahar, onun Haşrı hükmündedir

Evet bir fende ve bir san'atta mütehassis bir-iki zâtın o fen ve o san'ata aid hükümleri ve fikirleri, onda ihtisası olmayan bin adamın, -hattâ başka fenlerde Âlim ve ehl-i ihtisas da olsalar- muhalif fikirlerini hükümden ıskat ettikleri gibi; bir mes'elede, meselâ Ramazan Hilâlini yevm-i şekte isbat etmek ve "**Süt konservelerine benzeyen ceviz-i hindî bahçesi rûy-i zeminde var**" diye dava etmekte iki isbat edici, bin inkâr edici ve nefyedilikere galebe edib davayı kazanıyorlar. Çünkü isbat eden yalnız bir ceviz-i hindîyi veya hâl yerini gösterse kolayca davayı kazanır. Onu nefy ve inkâr eden, bütün rûy-i zemini aramak, taramakla hiçbir yerde bulunmadığını göstermekle davasını isbat edebildiği gibi; Cennet'i ve Dâr-ı Saadeti ihbar ve isbat eden yalnız bir izini, sinemada gibi keşfen bir gölgesini, bir tereşşuhunu göstermekle davayı kazandığı halde; onu nefy ve inkâr eden, bütün Kâinatı ve Ezelden Ebede kadar zamanları görmek ve göstermekle ancak inkârını ve nefyini isbat ile davayı kazanabilir. Ve bu ehemmiyetli Sirdandır ki; hususî bir yere bakmayan ve İmanî Hakikatlar gibi umum Kâinata bakan nefyler, inkârlar (zâtında muhal olmamak şartıyla) isbat edilmez diye Ehl-i Tahkik ittifak edib bir Düstur-u Esasî kabul etmişler.

İşte bu kat'î Hakikata binaen binler feylesofların muhalif fikirleri, böyle İmanî mes'elelerde birtek Muhbir-i Sadîka karşı hiçbir şüphe hattâ vesvese vermeme lâzım iken, yüzyirmidörtbin isbat edici ehl-i ihtisas ve Muhbir-i Sadîkin ve hadsiz ve nihayetsiz müsbit ve mütehassis Ehl-i Hakikat ve Ashab-ı Tahkikin ittifak ettikleri Erkân-ı İmaniyede, Aklı gözüne inmiş, kalbsiz, maneviyattan uzaklaşmış, körleşmiş birkaç feylesofun inkârlarıyla şübheye düşmenin ne kadar ahmaklık ve divanelik olduğunu kıyas ediniz.

Hem madem gözüümüzle, gündüz gibi; hem nefsimizde, hem etrafımızda bir Rahmet-i Âmme ve bir Hikmet-i Şamile ve bir İnayet-i Daime müşahede ediyoruz ve dehşetli bir Sultanat-ı Rububiyet ve dikkatli bir Adalet-i Âliye ve İzzetli İcraat-ı Celaliyenin Âsârını ve cilvelerini görüyoruz. Hattâ bir ağacın meyveleri ve çiçekleri sayısınca o ağaçta Hikmetler takan bir Hikmet ve herbir İnsanın cihazatı ve hissiyatı ve kuvvetleri adedince İhsanları, În'amları ona bağlamış bir Rahmet ve Kavm-i Nuh ve Hud ve Sâlih Aleyhimüsselâm ve Kavm-i Âd ve Semud ve Firavun gibi âsi millettelere tokat vuran ve en küçük bir Zîhayatın hakkını muhafaza eden İzzetli ve İnayetli bir Adalet ve

وَمِنْ أَيَّاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِذَا
دَعَاهُمْ دَعْوَةً مِنَ الْأَرْضِ إِذَا آتَتُمْ تَخْرُجُونَ

Âyeti, azametli bir İcaz ile der:

Nasılık iki kışlada yatan ve duran muti' askerler, bir kumandanın çağırmasıyla silâh başına ve Vazife başına boru sesiyle gelmeleri gibi, aynen öyle de: Bu iki kışlanın misalinde ve emre itaatında koca Semavat ve küre-i arz, Sultan-ı Ezeli'nin askerlerine iki muti' kışla gibi, ne vakit Hazret-i İsrafil Aleyhisselâm'ın Borusuyla o kışlalarda ölüm ile yatanlar çağırılsa, derhal cesed libaslarını giyip dışarı firlamalarını isbat edib gösteren her baharda arz kışları içindekiler, Melek-i Ra'din borusuyla aynı vaziyeti göstermesiyle nihayetsiz Azameti anlaşılan bir Saltanat-ı Rububiyet; elbette ve elbette ve her halde ve hiç şüphe getirmez ki, - Onuncu Söz'de isbatına binaen- o Rahmet ve Hikmet ve İnayet ve Adalet ve Saltanat-ı Sermediyenin gayet katî istedikleri Dâr-ı Âhiret ve Daire-i Haşir ve Neşrin açılmamasıyla o nihayetsiz Cemal-i Rahmet nihayetsiz bir çırkin merhametsizlige inkılاب etmesi ve o hadsiz Kemal-i Hikmet, hadsiz kusurlu abesiyyete ve faydasız israfata dönmesi ve o gayet şirin İnayet, gayet acı ihanetlere değişmesi ve o gayet Mizanlı ve Hakkaniyetli Adalet, gayet şiddetli zulümlere kalbolması ve o gayet derecede haşmetli ve kuvvetli Saltanat-ı Sermediye sukut etmesi ve Haşrin gelmemesiyle bütün haşmeti kaybolması ve Kemalât-ı Rububiyeti acz ve kusur ile lekedar olması, hiçbir cihet-i imkânı yok; hiçbir Akıl ihtimal vermez, yüz muhal içinde birden bulunur, daire-i imkân haricinde bâtil ve mümteni'dir.

Cünkü nazenin ve nazdar beslediği ve Akıl ve Kalb gibi cihazatla Saadet-i Ebediyeye ve Âhirette Beka-i Daimîye iştiyak hissini verdiği halde onu ebedî i'dam etmek, ne kadar gadırılı bir merhametsizlik ve onun yalnız dimağına yüzer Hikmetler ve faydalar taktığı halde onu dirilmemek üzere bütün cihazatını ve binler faideleri bulunan istidadatını akibetsiz bir ölümle faidesiz, neticesiz, hikmetsziz bütün bütün israf etmek ne derece hilaf-ı hikmet ve binler vaîd ve ahidlerini yerine getirmemek ile -hâşâ- aczını ve cehlini göstermek, ne kadar o Haşmet-i Saltanata ve o Kemal-i Rububiyete ziddir.. her Zîsuur anlar. Bunlara kıyasen, İnayet ve Adaleti tatbik eyle...

İşte Hâlikimizden sorduğumuz Âhirete dair sualimize Rahman, Hakîm ve Âdil ve Kerim ve Hâkim İsimleri mezkûr Hakikatle cevab veriyorlar, şeksiz şübhесiz, güneş gibi Âhireti isbat ediyorlar.

Hem madem biz gözüümle görüyoruz: Öyle İhatalı ve Azametli bir Hafıziyet hükmeder ki, Zihayat herşeyin ve her hâdisenin çok suretlerini ve gördüğü fitrî Vazifesinin defterini ve Esma-i İlahiyeye karşı lisan-ı hal ile Tesbihatına dair sahife-i a'malini misalî levhalarda ve çekirdeklerinde ve tohumcuklarında ve Levh-i Mahfuzun nümune-cikleri olan kuva-yı hâfızalarında ve bilhassa İnsanın dimağındaki pek büyük ve pek küçük kütüphanesi olan kuvve-i hâfızasında ve sair maddî ve manevî in'ikas âyinelerinde kaydeder, yazdırır; zatederek muhafaza altına alır. Sonra mevsimi geldikçe bütün o manevî yazıları maddî bir tarzda da gözümüze gösterip milyonlarla misaller ve deliller ve nümune-

ler kuvvetiyle **وَإِذَا الصُّحْفُ نُشَرَّتْ** Âyetindeki en acib bir Hakikat-ı

Haşriyeyi, Kudretin bir çiçeği olan her bahar, kendi çiçek-i ekberinde milyarlar dil ile Kâinata ilân eder. Ve başta Nev'-i İnsan olarak bütün Zihayatlar ve bütün eşya, fenaya düşmek ve ademe sukut etmek ve hiçlikte mahvolmak ve başta nev'-i beşer olarak Zihayatlar i'dam edilmek için yaratılmamışlar. Belki Bekaya terakki ile ve devama tasaffi ile ve sermedî Vazifeye istidadıyla girmek için halk olunduklarını gayet kuvvetli isbat eder.

Evet her baharda müşahede ediyoruz ki: Güz mevsimi Kiyametinde vefat eden hadsiz nebatat, bahar Haşrinden herbir ağaç, herbir kök, herbir çekirdek, herbir tohum

وَإِذَا الصُّحْفُ نُشَرَّتْ Âyetini okuyup bir manasını, bir ferdini kendi diliyle, geçmiş senelerde gördüğü Vazifenin misalleriyle tefsir ederek o Azametli Hafıziyete şahadet eder.

هُوَ الْأَوَّلُ وَالآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالبَاطِنُ Âyetindeki dört muazzam Hakikatlari her seyde gösterip Hafıziyeti a'zamî derecede ve Haşrı bahar koyallığında ve kat'iyyetinde bizlere Ders verir. Evet bu dört İsmiñ cilveleri, en cüz'iden en külliye kadar cereyan ederler. Meselâ:

Nasılıki bu ağaçın menşei olan bir çekirdek **الْأَوْلُ** İsmine mazhariyetle o ağaçın gayet mükemmel programını ve İcadının noksansız cihazatını ve teşekkülünün bütün şeraitini câmi' bir kutucuktur ki; Hafıziyetin Azametini isbat eder.

وَالآخرُ İsmine mazhar olan meyvesi ise, çekirdekleriyle o ağaçın islediği bütün fitrî Vazifelerinin fihristesini ve amellerinin listesini ve hayat-ı sâniyesinin düsturlarını ihtiva eden bir sandukçadır ki, a'zamî derecede Hafıziyete şahadet eder.

وَالظاهِرُ İsmine mazhar olan o ağaçın suret-i cismaniyesi ise, öyle tenasübü ve san'atlı ve süslü bir hulle, bir libas ve ayrı ayrı nakışlar ve zînetler ve yıldızlı nişanlar ile tezÿin edilmiş; güya yetmiş renkli bir Huri elbiseleridir ki, Hafıziyet içinde Azamet-i Kudret ve Kemal-i Hikmet ve Cemal-i Rahmeti gözlere gösterir.

وَالبَاطِنُ İsmine âyne olan o ağaçın içindeki makinesi ise, öyle muntazam ve mükemmel ve Mu'cizatlı bir fabrika, bir tezgâh, bir kimyâhane ve hiçbir dalı ve meyveyi ve yaprağı gidasız bırakmayan mızanlı bir kazan-ı erzaktır ki; hafıziyet içinde Kemal-i Kudret ve Adalet ve Cemal-i Rahmet ve Hikmeti güneş gibi isbat eder.

Aynen öyle de, küre-i arz, senevî mevsimler cihetinde bir ağaçtır. İsm-i Evvel cilvesiyle güz mevsiminde Hafıziyete emanet edilen bütün tohumlar ve çekirdekler, bahar çarşafını giyen zemin yüzünün milyarlar dal, budak, meyve veren ve çiçek açan ağaçının teşkilâtına dair İlâhi Emirlerin mecmuacıkları ve Kaderden gelen düsturların listeleri ve geçen yazın islediği Vazifelerin küçüçük sahife-i amelleri ve defter-i hidematidır ki, bilbedahe bir Hafız-i Zülcelali Vel'ikram'in hadsiz Kudret, Adalet, Hikmet, Rahmet ile iş gördüğünü gösteriyor.

Ve senevî zemin ağaçının âhiri ise, ikinci güzde o ağaçın görüldüğü bütün Vazifelerini ve Esma-i İlâhiyeye karşı ettiği bütün fitrî Tesbihatlarını ve gelecek bahar Haşrinden neşir olabilen bütün sahaif-i a'mallerini,

zerrecik ve küçükük kutucukların içine koyup, Hafız-i Zülcelal'in Dest-i Hikmetine teslim eder. **هُوَ الْآخِرُ** İsmini hadsiz dillerle Kâinat yüzünde okur.

Ve bu ağacın zahiri ise, Haşrin üçyüz bin misallerini ve emarelerini gösteren üçyüz bin küllî ve çeşit çeşit çiçekler açıp hadsiz Rahma-niyet ve Rezzakiyet ve Rahîmiyet ve Kerimiyet sofralarını sererek Zihayatlara ziyafetler vermekle **هُوَ الظَّاهِرُ** İsmini meyveleri, çiçekleri, taamları sayısınca lisانlarıyla zikredib medh ü sena eder, gündüz gibi **وَإِذَا الصُّحْفُ شَرَّتْ** Hakikatini gösterir.

Bu haşmetli ağacın bâtinî ise, hadsiz ve hesaba gelmez muntazam makineleri ve mizanlı fabrikaları Kemal-i Dikkat ve İntizamla islettiren öyle bir kazan ve tezgâhtır ki, bir dirhemden bin batman taamları pişirir, açlara yetiştirir. Ve öyle bir Mizan ve dikkatle işler ki, zerre kadar tesadüfun karışmasına bir yer bırakmıyor.

هُوَ الْبَاطِنُ İsmini zeminin iç yüzüyle yüzbin dil ile Tesbih eden bazı Melaike gibi yüzbin tarzlarda ilân edib isbat eder.

Hem arz, senevî hayatı haysiyetiyle bir ağaç olduğu ve o dört İsim içinde Hafıziyeti ve onunla Haşır Kapısına bir anahtar yaptığı gibi, aynen öyle de, dehrî ve dünya hayatı cihetile yine meyveleri Âhiret pazarına gönderilen bir muntazam ağaçtır. Ve o dört İsm'e öyle bir mazhar, bir âyine ve Âhirete giden bir yol açar ki, genişliğini ihataya ve tabire Aklımız kâfi gelmiyor. Yalnız bu kadar deriz: Nasılık bir saatin saniyeleri ve dakikaları ve saatleri ve günleri sayan haftalık saatin milleri birbirine benzer, birbirini isbat eder. Saniyelerin hareketini gören, sair çarkların hareketlerini tasdik etmeyece mecbur olur. Aynen öyle de; Semavat ve arzin Hâlik-ı Zülcelalinin bir saat-ı ekberi olan bu dünyanın saniyelerini sayan günler ve dakikalarını hesab eden seneler ve saatlerini gösteren asırlar ve günlerini bildiren devirler birbirine benzer, birbirini isbat eder. Ve bu gecenin sabahı ve bu kışın baharı kat'iyeyitinde fâni dünyanın karanlıklı kişinin

bâki bir baharı ve sermedî bir sabahı geleceğini hadsiz emarelerle haber verir diye, Hafız İsmi ile **هُوَ الْأَوَّلُ وَالآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ** İsimleri, biz Hâlikimizden sorduğumuz Haşir mes'elesine, mezkûr Hakikatla cevab veriyorlar.

Hem madem gözümüzle görüyoruz ve Aklımızla anlıyoruz ki; İnsan şu Kâinat ağacının en son ve en cem'iyetli meyvesi ve Hakikat-ı Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselâm cihetiyle Çekirdek-i Aslîsi ve Kâinat Kur'anının Âyet-i Kübrası ve İsm-i A'zamı taşıyan Âyet-el Kürsisi ve Kâinat sarayının en mükerrem misafiri ve o sâraydaki sair sekenelerde tasarrufa me'zun en faal memuru ve Kâinat şehrinin zemin mahallesinin bahçesinde ve tarlasında, vâridat ve sarfiyatına ve zer' ve ekilmesine nezarete memur ve yüzer fenler ve binler san'atlarla techiz edilmiş en gürültülü ve mes'u-liyetli nâzırı ve Kâinat ülkesinin arz memleketinde, Padişah-ı Ezel ve Ebed'in gayet dikkat altında bir müfettişi, bir nevi Halife-i Arzı ve cüz'î ve küllî harekâti kaydedilen bir mutasarrifi ve sema ve arz ve cibalın kaldırmasından çekindikleri Emanet-i Kübrayı omuzuna alan ve önüne iki acib yol açılan, bir yolda Zîhayatın en bedbahti ve diğerinde en bahtiyarı, çok geniş bir Ubudiyetle mükellef bir Abd-i Küllî ve Kâinat Sultanının İsm-i A'zamına mazhar ve bütün Es-masına en câmi' bir âyinesi ve Hitabat-ı Sübhaniyesine ve konușmalarına en anlayışlı bir Muhatab-ı Hassı ve Kâinatın Zîhayatları içinde en ziyade ihtiyaçsı ve hadsiz fakriyla ve aczi ile beraber hadsiz maksadları ve arzuları ve nihayetsiz düşmanları ve onu incit-en zararlı şeyleri bulunan bir bîcâre zîhayatı ve istidadca en zengini ve lezzet-i hayat cihetinde en müteellimi ve lezzetleri dehşetli elemlerle âlûde ve Bekaya en ziyade müştak ve muhtaç ve en çok lâyık ve müstehak ve devamı ve Saadet-i Ebediyeyi hadsiz Dualarla isteyen ve yalvaran ve bütün dünya lezzetleri ona verilse, onun Bekaya karşı arzusunu tatmin etmeyen ve ona İhsanlar eden Zâti pereştîş derecesinde seven ve sevdiren ve sevilen çok hârika bir Mu'cize-i Kudret-i Samedaniye ve bir acube-i hilkat ve Kâinatı içine alan ve Ebede gitmek için yaratıldığına bütün cihazat-ı İnsaniyesi şehadet eden; böyle yirmi küllî Hakikatlar ile Cenab-ı Hakk'ın Hak İsmine bağlanan ve en küçük Zîhayatın en cüz'î ihtiyacını gören ve niyazını işten ve fiilen cevab veren Hafız-i Zülcelal'in, Hafız İsmiyle mütemadiyen amelleri kaydedilen

ve Kâinatı alâkadar edecek ef'alleri o İsmîn Kâtibîn-i Kiramlarıyla yazılan ve her şeyden ziyade o İsmîn nazar-ı dikkatine mazhar bulunan bu İnsanlar, elbette ve elbette ve her halde ve hiçbir şüphe getirmez ki; bu yirmi Hakikatın hükmüyle, İnsanlar için bir Haşır ve Neşir olacak.

Ve Hak İsmiyle evvelki Hizmetlerinin mükâfatını ve kusuratının mücazatını çekenek. Ve Hafız İsmiyle cüz'î-külli kayd altına alınan her amelinden muhasebe ve sorguya çekilecek. Ve Dâr-ı Bekâda Saadet-i Ebediye Ziyafetgâhının ve şekavet-i daime hapishanesinin kapıları açılacak. Ve bu Âlemde çok taifelere kumandanlık yapan ve karışan ve bazan karıştıran bir zabit, toprağa girip her amelinden sual olunmamak ve uyandırılmamak üzere yatıp saklanmayacaktır.

Yoksa sineğin sesini iştip hakk-ı hayatını vermekle fiilen cevab verdiği halde, gök gürültüsü kuvvetinde Bekaya aid hadsiz Hukuk-u İnsaniyenin, mezkûr yirmi Hakikatlar lisanları ile edilen ve Arşı ve ferşı çınlatan Dualarını işitmemek ve o hadsiz hukuku zayı' etmek ve sinek kanadının intizamı şahadetiyle sinek kanadı kadar israf etmeyen bir Hikmet, bütün o Hakikatların bağlandıları İnsanî istidadatı ve Ebede uzanan emelleri ve arzuları ve o istidad ve arzuları besleyen Kâinatın pek çok rabitalarını ve Hakikatlarını bütün bütün israf etmek öyle bir haksızlıktır ve imkân haricinde ve zalimane bir çırキンluktur ki; Hak ve Hafız ve Hakîm ve Cemil ve Rahîm İsimlerine şahadet eden bütün mevcudat onu reddeder. Yüz derece muhal ve bin vecihle mümteni'dir derler.

İşte biz Hâlikimizdan Haşre dair sorduğumuz suale, Hak, Hafız, Hakîm, Cemil, Rahîm İsimleri cevap verip derler: "Biz, Hak ve Hakikat olduğumuz gibi ve hem bize şahadet eden mevcudatın tahakkuku misilli, Haşır haktır ve muhakkaktır."

Hem madem... daha yazacaktım, fakat güneş gibi malûm olmasından kısa kesttim.

İşte geçmiş misallerde ve mademlerdeki maddelere kıyasen, Cenab-ı Hakk'ın yüz, belki bin Esmasının Kâinata bakan İsimlerinin herbirisini, nasıl mevcudattaki âyine ve cilveleriyle müsemmasını bedahetle isbat eder. Aynen öyle de; Haşrı ve Dâr-ı Âhireti de gösterirler ve kat'iyyetle isbat ederler.

Hem nasıl Hâlikimizdan sorduğumuz sualimize, O Rabbimiz bütün Fermanlarıyla ve nâzil ettiği bütün Kitablarıyla ve müsemma olduğu

ekser İsimleriyle bize kudsî ve kat'î cevab veriyor. Aynen öyle de, Melaikelarıyla ve onların diliyle daha başka bir tarzda dedirir: "Sizin zaman-ı Âdem'den beri hem Ruhanîlerle, hem bizimle görüşmenizin üzer tevatür kuvvetinde hâdiseleri var ve bizim ve Ruhanîlerin vücularına ve Ubudiyetlerine delalet eden hadsiz emare ve deliller var. Ve biz Âhiret salonlarında ve bazı dairelerinde gezdiğimizi, birbirimize mutabık olarak sizin kumandanlarınız ile görüşüğümüz zaman söylemişiz ve daima da söylüyoruz.

Elbette bu gezdiğimiz bâki ve mükemmel salonlar ve bu salonların arkalarında tefriş ve tezyin edilmiş olan saraylar ve menziller, hiç şübhemiz yoktur ki, gayet ehemmiyetli misafirleri o yerlerde iskân etmek üzere bekliyorlar. Size kat'î beyan ediyoruz." diye sualimize cevab veriyorlar.

Hem madem Hâlikimiz, bize en Büyük Muallim ve en Mükemmel Üstad ve Şaşırmaz ve Şaşırtmaz en Doğru Rehber olarak Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'ı tayin etmiş. Ve en Son Elçi olarak göndermiş. Biz dahi, Îlmelyakîn mertebesinden Aynelyakîn ve Hakkalyakîn mertebelerine terakki ve tekemmül etmek üzere herşeyden evvel bu Üstadımızdan, Hâlikimizden sorduğumuz suali sormaklığımız lâzım geliyor. Çünkü O Zât, Hâlikimiz tarafından herbiri birer Nişane-i Tasdik olan bin Mu'cizatıyla, Kur'anın bir Mu'cizesi olarak Kur'anın Hak ve Kelâmullah olduğunu isbat ettiği gibi; Kur'an dahi, kırk nevi İ'câz ile, O Zâtın bir Mu'cizesi olup, Onun doğru ve Resulullah olduğunu isbat ederek ikisi beraber, biri Âlem-i Şehadet Lisani -bütün hayatında bütün Enbiya ve Evliyanın tasdikleri altında- diğerî Âlem-i Gayb Lisani -bütün Semâvî Fermanların ve Kâinat Hakikatlarının tasdikleri içinde- binler Âyatıyla iddia ve isbat ettikleri Hakikat-ı Haşriye elbette güneş ve gündüz gibi bir kat'iyyettedir.

Evet Haşir gibi, en acib ve en dehşetli ve tavr-ı aklın haricinde bir mes'ele, ancak ve ancak böyle hârika iki Üstadın Dersleriyle halledilir, anlaşılır.

Eski zaman Peygamberleri Ümmetlerine Kur'an gibi izahat vermediklerinin sebebi, o devirler beşerin bedeviyet ve tufuliyet devri olmasıdır. İbtidaî Derslerde izah az olur.

Elhasıl: Madem Cenab-ı Hakk'ın ekser İsimleri Âhireti iktiza edib isterler. Elbette o İsimlere delalet eden bütün hüccetler, bir

cihette Âhiretin tahakkukuna dahi delalet ederler. Ve madem Melaikeler Âhiretin ve Âlem-i Bekanın Dairelerini gördüklerini haber veriyorlar. Elbette Melaike ve Ruhların ve Ruhaniyatın Vücut ve Ubudiyetlerine şahadet eden deliller, dolayısıyla Âhiretin Vücutuna dahi delalet ederler. Ve madem Muhammed Aleyhissalâtü Ves-selâm'ın bütün hayatında Vahdaniyetten sonra en Daimî Davası ve Müddeası ve Esası Âhirettir; elbette O Zâtin Nübûvvetine ve Sıdkına delalet eden bütün Mu'cizeleri ve Hüccetleri, -bir cihette, dolayısıyla Âhiretin tahakkukuna ve geleceğine şahadet ederler. Ve madem Kur'anın dörtten birisi Haşır ve Âhirettir ve bin Âyatıyla onun isbatına çalışır ve onu haber verir. Elbette Kur'annın Hakkaniyetine şahadet ve delalet eden bütün hüccetleri ve delilleri ve Bürhanları, dolayısıyla Âhiretin Vücutuna ve tahakkukuna ve açılmasına dahi delalet ve şahadet ederler.

İşte bak, bu Rükn-ü İmanî ne kadar kuvvetli ve katî olduğunu gör...

* * *

Sekizinci Mes'elenin Bir Hülâsası

Yedinci'de Haşri çok makamattan soracaktık. Fakat Hâlikimizin İsimleriyle verdiği cevab o derece kuvvetli yakîn ve kanaat verdi ki; daha başka sorgulara ihtiyaç bırakmadığından orada kısa kestik. Şimdi bu mes'elede, Âhiret İmanının, hem Âhiretin Saadetine, hem dünya saadetine dair temin ettiği faideler ve neticelerinden yüzden biri hülâsa edilecek. Saadet-i Uhreviyeye aid kısmı, Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'in izahatı daha hiç bir beyana ihtiyaç bırakmamış, onu O'na havale ederek ve saadet-i dünyeviyeye aid kısmını izah cihetini Risale-i Nur'a bırakıp, yalnız kısa bir hülâsa ile İnsanın hayat-ı şahsiye ve hayat-ı içtimaiyesine aid yûzer neticelerinden üç-dört tanesini beyan ederiz.

Birincisi: İnsan, sair hayvanata muhalif olarak, hanesiyle alâkadar olduğu misilliü dünya ile alâkadardır ve akaribiyle münasebetdar olduğu gibi, nev'-i beşer ile de ciddî ve fitrî münasebetdardır. Ve dünyada muvakkat bekasını arzuladığı gibi bir Dâr-ı Ebedîde Bekasını, aşk derecesinde arzuluyor. Ve midesinin gıda ihtiyacını temin etmeye çalıştığı gibi dünya kadar geniş, belki Ebede kadar uzanan sofraları ve gıdaları, Akıl ve Kalb ve Ruh ve İnsaniyet mideleri için tedarik etmeyeceğinden mecburdur, çabalıyor. Ve öyle arzuları ve matlabları var ki, Ebedî Saadetten başka hiçbir şey onları tatmin etmiyor. Hattâ Onuncu Söz'de işaret edildiği gibi, bir zaman -küçüklüğümde- hayalimden sordum: "Sana bir milyon sene ömür ve dünya saltanatı verilmesini, fakat sonra ademe ve hiclige düşmesini mi istersin? Yoksa Bâki fakat âdi ve meşakkatli bir vücudu mu istersin?" dedim. Baktım, ikincisini arzulayıp birincisinden "ah" çektii. "Cehennem de olsa Beka isterim" dedi.

İşte madem Mahiyet-i İnsaniyenin bir hizmetkârı olan kuvve-i hayaliyeyi bu dünya lezzetleri tatmin etmiyor. **Elbette gayet câmi' Mahiyet-i İnsaniye, Ebediyethle fitraten alâkadardır.** İşte bu hadsiz arzu ve emellere bağlı olduğu halde, sermayesi bir cüz'î cüz-ü ihtiyâri ve fakr-ı mutlak bir İnsana, Âhirete İman ne derece kuvvetli ve kâfi ve vâfi bir hazine, bir Medar-ı Saadet ve lezzet, bir Medar-ı İstîdad,

bir merci' ve dünyanın hadsiz gamlarına karşı bir medar-ı teselli olduğu öyle bir meyve ve faidedir ki; onu kazanmak yolunda dünya hayatını feda etse, yine ucuzdur.

İkinci meyvesi ve hayat-ı şahsiyeye bakan bir faidesi:

Üçüncü Mes'ele'de izah edilen ve Gençlik Rehberi'nde bir Haşıye bulunan çok ehemmiyetli bir neticedir. Evet her İnsanın, her zaman düşündüğü en ehemmiyetli endişesi, mezaristana giren kendi dostları ve akrabaları gibi o i'damhaneye girmek keyfiyetidir. Birtek dostu için, Ruhunu feda eden o bîçare İnsanın; binler, belki milyonlar, milyarlar dostları ebedî bir müfarakat içinde i'dam olmalarını tevehhüm edib Cehennem azabından beter bir elem -o düşünmek ucundan- göründüğü vakit, Âhirete İman geldi, gözünü açtırdı ve perdeyi kaldırdı.. "Bak" dedi. O İmanla baktı.. Cennet lezzetinden haber veren bir Lezzet-i Ruhaniyeyi o dostları ebedî ölümlerden ve çürümelerden kurtulup mesurane bir Nuranî Âlemde onu da bekliyorlar vaziyetinde müşahedesiyle aldı. Risale-i Nur'da bu netice Hüccetlerle izahına iktifaen kısa kesiyoruz.

Hayat-ı şahsiyeye aid üçüncü bir faidesi:

İnsanın sair Zihayatlar üstündeki tefevvuku ve rütbesi ise; yüksek seciyeleri ve cem'iyetli istidadları ve Külli Ubudiyetleri ve geniş vücutû daireleri itibarıyledir. Halbuki o İnsan, hem madum, hem ölü, hem karanlık olan geçmiş ve gelecek zamanların ortasında sıkışmış bir kısa zaman olan hazır vaktin mikyasıyla, ölçüsüyle; Hamiyeti, Muhabbeti, Kardeşliği, İnsaniyeti gibi seciyeler alır.

Meselâ, eskiden tanımadığı ve ayrılkından sonra da hiç göremeyeceği babasını, kardeşini, karısını, milletini ve vatanını sever, hizmet eder. Ve tam Sadakata ve İhlasa pek nadir muvaffak olabilir; o nisbette kemalâtı ve seciyeleri küçülür. Değil hayvanların en ulvîsi belki baş aşağı, Akıl cihetiyile en bîçaresi ve aşağısı olmak vaziyetine düşeceği sırada, Âhirete İmanimdada yetişir. Mezar gibi dar zamanını, geçmiş ve gelecek zamanları içine alan, pek geniş bir zamana çevirir. Ve dünya kadar, belki Ezelden Ebede kadar bir Daire-i Vücut gösterir. Babasını, Dâr-ı Saadette ve Âlem-i Ervahta dahi pederlik münasebetiyle ve kardeşini, tâ Ebede kadar Uhuvvetini düşünmesiyle ve karısını Cennet'te dahi en güzel bir refika-i hayatı olduğunu bilmesi haysiyetiyle sever, hürmet eder, merhamet eder, yardım eder. Ve o büyük ve geniş daire-i hayatı ve vücuddaki münasebetler için olan

ehemmiyetli hizmetleri, dünyanın kıymetsiz işlerine ve cüz'î garazlarına ve menfaatlerine âlet etmez. Ciddî Sadakata ve samimî İhlasa muvaffak olarak, kemalâti ve hasletleri, o nisbettte -derecesine göre- yükselmeğe başlar. İnsaniyeti teâli eder. Hayat lezzetinde serçe kuşuna yetişmeyen o İnsan; bütün hayvanat üstünde, Kâinatın en müntehab ve bahtiyar bir misafiri ve Sahib-i Kâinat'in en mahbub ve makbul bir Abdi olmasıdır. Bu netice dahi Risale-i Nur'da hüccetlerle izahına iktifaen kısa kesildi.

Dördüncü bir faidesi ki, İnsanın hayat-ı içtimaiyesine bakıyor:

Risale-i Nur'dan Dokuzuncu Şua'da beyan edilen o neticenin bir hülâsası şudur:

Nev'-i İnsanın dörtten birini teşkil eden çocuklar, Âhiret İmanıyla İnsanca yaşayabilirler ve İnsaniyetin istidadlarını taşıyabilirler. Yoksa elîm endişeler içinde, kendini uyutturmak ve unutturmak için çocukça oyuncaklarıyla, haylaz bir hayatla yaşayacak. Çünkü her vakit etrafında onun gibi çocukların ömesiyle onun nazik dimağında ve ile ride uzun arzuları taşıyan zaif Kalbinde ve mukavemetsiz Ruhunda öyle bir tesir yapar ki; Hayatı ve Aklı o bîcareye âlet-i azab ve işkence edeceğî zamanda, Âhiret İmanının Dersiyle, görmemek için oyuncaklar altında onlardan saklandığı o endişeler yerinde, bir sevinç ve genişlik hissederek der: **"Bu kardeşim veya arkadaşım öldü, Cennet'in bir kuşu oldu. Bizden daha iyi keyfeder, gezer. Ve vâlidem öldü, fakat Rahmet-i İlahiye gitti, yine beni Cennet'te kucağına alıp sevecek ve ben de o şefkatli anneciğimi göreceğim."** diye İnsaniyete lâyık bir tarzda yaşayabilir.

Hem İnsanın bir rub'unu teşkil eden ihtiyaçları; yakında hayatlarının sönmesine ve toprağa girmelerine ve güzel ve sevimli dünyalarının kapanmasına karşı teselliyi, ancak ve ancak Âhiret İmanında bulabilirler. Yoksa o merhametli muhterem babalar ve fedakâr şefkatlı analar, öyle bir vaveylâ-yı ruhî ve bir dağdağa-i kalbî çekenlerki, dünya onlara me'yusane bir zindan ve hayat işkenceli bir azab olurdu. Fakat Âhiret İmanı onlara der: **"Merak etmeyiniz, Sizin ebedî bir gençliğiniz var, gelecek ve parlak bir hayat ve nihayetsiz bir ömür sizi bekliyor. Ve zayıf' ettiğiniz evlâd ve akrabalardınızla sevinçlerle görüşeceksiniz. Ve ettiğiniz bütün iyilikleriniz muhafaza edilmiş, mükâfatlarını göreceksiniz."**

diye, İman-ı Âhiret onlara öyle bir teselli ve inşirah verir ki; her birinin yüz ihtiyarlık birden başlarına toplansa onları me'yus etmez.

Nev'-i İnsanın üçten birisini teşkil eden gençler, hevesatları galeyanda, hissiyata mağlub, cür'etkâr akıllarını her vakit başına almayan o gençler, Âhiret İmanını kaybetseler ve Cehennem azabını tahattur etmezlerse; hayat-ı içtimaiyede Ehl-i Namusun malî ve ırzı ve zaîf ve ihtiyarların rahati ve haysiyeti tehlikede kalır. Bazı bir dakika lezzeti için bir mes'ud hanenin saadetini mahveder ve bu gibi hapiste dört-beş sene azab çeker, canavar bir hayvan hükmüne geçer.

Eğer İman-ı Âhiret onun imdadına gelse, çabuk Aklını başına alır. "Gerçi hükümet hafiyeleri beni görmüyorkar ve ben onlardan saklanabilirim, fakat Cehennem gibi bir zindanı bulunan bir Padişah-ı Zülcelal'in Melaikeleleri beni görüyorlar ve fenalıklarımı kaydediyorlar. Ben başıboş değilim ve vazifedar bir yolcuyum. Ben de onlar gibi ihtiyar ve zaîf olacağım." diye birden, zulmen tecavüz etmek istediği adamlara karşı bir şefkat, bir hürmet hissetmeye başlar. Bu mananın dahi Risale-i Nur'da Bürhanlarıyla izahına iktifaen kısa kesiyoruz. Hem nev'-i beşerin ehemmiyetli bir kısmı, hastalar ve mazlumlar ve bizim gibi musibetzedeler ve fakirler ve ağır ceza alan mahpuslar; eğer İman-ı Âhiret onların imdadına yetişmezse, her vakit hastalığın ihtarıyla gözü önüne gelen ölüm ve intikamını almadığı ve namusunu elinden kurtaramadığı zalimin mağrurane ihaneti ve büyük musibetlerde boşbosuna malını, evlânını kaybetmekle gelen elîm me'yusiyeti ve bir-iki dakika veya bir-iki saat keyf yüzünden beş-on sene böyle bir hapis azabını çekmekten gelen kederli sıkıntı, elbette o bîçarelere dünyayı zindan ve hayatı bir işkenceli azaba çevirir. Eğer Âhirete İman imdadlarına yetişse, birden onlar nefes alırlar; sıkıntıları, me'yusiyetleri ve endişeleri ve intikam hiddetleri Derece-i İmanına göre kısmen ve bazan tamamen zâil olur.

Hattâ diyebilirim ki: Benim ve bir kısım Kardeşlerimin bu sebebsiz hapsimizde ve dehşetli musibetimizde, eğer İman-ı Âhiret yardım etmese idi, bir gün dayanmak ölüm kadar tesir edib bizi hayattan istifa etmeye sevkedecekti. Fakat hadsiz şükür olsun, benim canım kadar sevdigim pek çok Kardeşlerimin bu musibetten gelen elemlerini de çektiğim ve gözüm kadar sevdigim binler Risale-i Nur Risaleleri ve benim yıldızlı ve süslü ve çok kıymetdar Kitablarımın ziya'ları

ve ağlamalarından teessüflerini çektiğim ve eskiden beri az bir ihaneti ve tahakkümü kaldırmadığım halde, sizi kasemle temin ederim ki: **İman-ı Bil'Âhiret Nuru ve Kuvveti bana öyle bir Sabır ve Tahammül ve Teselli ve Metanet, belki mücahidane, kârlı bir imtihan Der-sinde daha büyük mükâfati kazanmak için bir Şevk verdi ki; ben bu Risalenin başında dediğim gibi, kendimi Medrese-i Yusufiye ünvanına lâyık bir güzel ve hayırlı Medresede biliyorum.** Arasında gelen hastalıklar ve ihtiyarlıktan neş'et eden titizlikler olmasa idi, mükemmel ve rahat-ı kalb ile Derslerime daha ziyade çalışacaktım. Her ne ise... bu makam münasebetiyle sadede harici girdi, kusura bakılmasın.

Hem her İnsanın küçük bir dünyası, belki küçük bir Cenneti dahi kendi hanesidir. Eğer İman-ı Âhiret o hanenin saadetinde hükmetmezse, o aile efradı, herbiri şefkat ve muhabbet ve alâkadarlığı derecesinde elîm endişeler ve azablar çeker. O Cenneti, Cehenneme döner. Veyahut muvakkat eğlenceler ve sefahetlerle Aklını tenvim edib uyutur. Devekuşu gibi avcayı görür, kaçamıyor, uçamıyor. Başını kuma sokar, tâ görünmesin. Başını gaflete sokar, tâ ölüm ve zeval ve firak onu görmesin. Divanece, muvakkat, ibtal-i his nev'in-den bir çare bulur. Çünkü meselâ: Vâlide Ruhunu feda ettiği evlâtını daima tehlikelere maruz gördükçe titrer. Ve pederini ve kardeşini eksik olmayan belalardan kurtaramayan evlâdlar, daim bir keder, bir korkaklık hisseder. Buna kıyasen, bu dağdağlı kararsız hayatı dünyeviyede o mes'ud zannedilen aile hayatı çok cihetlerle saadetini kaybeder ve kısacık bir hayatındaki münasebet ve karabet dahi, hakikî sadakatı ve Samîmî İhlasi ve garazsız bir Hizmeti ve Muhabbeti vermez. Ahlâk o nisbette küçültür, belki sukut eder. **Eğer Âhirete İman o haneye girse, birden ışıklandıracak, ortalarındaki münasebet ve şefkat ve karabet ve muhabbet kısacık bir zaman ölçüyle değil, belki Dâr-ı Âhirette Saadet-i Ebediyede dahi o münasebetlerin devamlı ölçüyle samîmî hürmet eder, sever, şefkat eder, sadakat eder, kusurlarına bakmaz gibi Ahlâk yükseklendir. Hakikî İnsaniyet saadeti o hanede başlar inkişafa..** Bu mana dahi hüccetlerle Risale-i Nur'da beyanına binaen kısa kesildi.

Hem herbir şehir kendi ahalisine geniş bir hanedir. Eğer İman-ı Âhiret o büyük aile efradında hükmetmezse; Güzel Ahlâkin Esasları

olan İhlas, Samimiyet, Fazilet, Hamiyet, Fedakârlık, Rıza-yı İlahî, Sevab-ı Uhrevî yerine garaz, menfaat, sahtekârlık, hodgâmlık, tasannu, riya, rüşvet, aldatmak gibi haller meydan alır. Zahirî asayış ve İnsaniyet altında, anarşistlik ve vahşet manaları hükümler; o hayat-ı şehriye zehirlenir. Çocuklar haylazlığa, gençler sarhoşluğa, kâvîler zulme, ihtiyanlar ağlamağa başlarlar.

Buna kıyasen, memleket dahi bir hanedir ve vatan dahi bir millî ailenin hanesidir. Eğer İman-ı Âhiret bu geniş hanelerde hükmetse, birden Samimî Hürmet ve Ciddî Merhamet ve rüşvetsiz Muhabbet ve Muavenet ve hilesiz Hizmet ve Muaşeret ve riyasız İhsan ve Fazilet ve enaniyetsiz Büyüklük ve Meziyet o hayatı inkişafa başlarlar.

Çocuklara der: "Cennet var, haylazlığı bırak." Kur'an Dersiyle temkin verir.

Gençlere der: "Cehennem var, sarhoşluğu bırak." Akılda başlarına getirir.

Zalime der: "Şiddetli azab var, tokat yiyeceksin." Adalete başını eğdirir.

İhtiyarlara der: "Senin elinden çıkmış bütün saadetlerinden çok yüksek ve daimî bir Uhrevî Saadet ve taze, bâki bir gençlik seni bekliyorlar. Onları kazanmağa çalış." Ağlamasını gûlmeye çevirir.

Bunlara kıyasen cüzî ve külli herbir taifede hüsn-ü tesirini gösterir, ışıklandırır. Nev'-i beşerin hayat-ı içtimaiyesiyle alâkadar olan içtimaiyyun ve ahlâkiyyunların kulakları çınlasın!.. İşte İman-ı Âhiretin binler faidelerinden işaret ettiğimiz beş-altı nümunelerine sairleri kıyas edilse katî anlaşıllır ki; **iki cihanın ve iki hayatın medar-ı saadeti yalnız İmandır.**

Risale-i Nur'da Yirmisekizinci Söz'de ve başka Risalelerinde, Haşrin cismaniyeti cihetinde gelen zaif şübhelere kuvvetli cevaplarına iktifaen burada yalnız bir kısa işaretle deriz ki: Esma-i İlahiyyenin en cem'iyetli âyinesi cismaniyyettedir. Ve Hilkat-ı Kâinattaki Makasîd-ı İlahiyyenin en zengini ve faal merkezi cismaniyyettedir. Ve İhsanat-ı Rabbanîyenin en çok çeşitleri ve rengârenkleri cismaniyyettedir. Ve beşerin ihtiyacat dilleriyle Hâlik'na karşı Dualarının ve Teşekküratının en kesretli tohumları yine cismaniyyettedir. Maneviyat ve Ruhaniyat Âlemlerinin en mütenevvi çekirdekleri yine cismaniyyettedir.

Bunlara kıyasen, üzerer külli Hakikatlar cismaniyette temerküz ettiğinden, Hâlik-ı Hakîm zemin yüzünde cismaniyeti çoğaltmak ve mezkûr Hakikatlere mazhar eylemek için öyle sür'atlı ve dehşetli bir Faaliyetle kafile kafile arkasına mevcudata Vücud giydirir, o meşhere gönderir. Sonra onları terhis eder, başkalarını gönderir. Mütemadiyen Kâinat fabrikasını işlettirir. Cismanî mahsulâtı dokuyup, zemini Âhirete ve Cennet'e bir fidanlık bahçesi hükmüne getirir. Hattâ İnsanın cismanî midesini memnun etmek için, o midenin hal diliyle bekasına dair Duasını kemal-i ehemmiyetle dinleyip kabul ederek fiilen cevab vermek için, hadsiz ve hesabsız ve yüzbinler tarzlarda ve binler çeşit çeşit lezzetlerde gayet san'atlı taamları ve gayet kıymetli Nimetleri cismaniyete iihzar etmek, bedahetle ve şeksiz gösterir ki; **Dâr-ı Âhirette Cennet'in en çok ve en mütenevvi' lezzetleri cismanîdir.** Ve Saadet-i Ebediyenin en ehemmiyetli ve herkesin istediği ve ünsiyet ettiği Nimetleri cismanîdir.

Acaba hiçbir cihet-i ihtimali ve imkânı var mı ki; bu âdi midenin hal diliyle Beka Duasını kabul edib nihayetsiz Mu'cizatlı maddî taamlar ile onu minnetdar ederek, her vakit tesadüfsüz, kasdî olarak fiilen cevab veren bir Kadîr-i Rahîm, bir Alîm-i Kerim, Kâinatın en ehemmiyetli neticesi ve Arzin Halifesi ve o Hâlik'ın Güzidesi ve Perestiâkâri olan Nev-i İnsanın İnsaniyet mide-i kübrası ile külli ve yüksek ve daima arzu ettiği ve ünsiyet ettiği ve fitraten istediği cismanî lezzetleri, Dâr-ı Bekada verilmesine dair hadsiz umumî Duaları kabul olmasın ve Haşrî Cismanî ile fiilen cevab verilmesin; onu ebedî minnetdar etmesin. Âdetâ sineğin sesini işitsin, gök gürültüsünü işitmesin. Ve âdi bir neferin kemal-i ehemmiyetle techizatına baksın; orduya hiç bakmasın, ehemmiyet vermesin. Bu yüz derece muhal ve bâtildir. Evet

وَفِيهَا مَا تَشَهَّدُ إِلَّا نَفْسٌ وَتَلَذُّلٌ أَلَّا عَيْنُ

Âyetinin Sarahat-ı Kat'iyyesiyle: İnsan, en ziyade ünsiyet ettiği ve dünyada nümunesini tatmış olduğu cismanî lezzetleri Cennet'e lâyık bir tarzda görecek, tadacak. **Ve lisan, göz ve kulak gibi a'zaların ettiğleri hâlis şükürler ve hususî İbadetlerin mükâfatları, o uzuvlara mahsus cismanî lezzetler ile verilecektir.** Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan o derece cismanî lezzetleri sarih bir surette beyan eder ki, başka teviller ile manayı zahirîyi kabul etmemek, imkân haricindedir.

İşte İman-ı Âhiretin meyveleri ve neticeleri gösteriyorlar ki; nasıl-

ki a'za-yı İnsanîden midenin Hakikatî ve ihtiyacatı, taamların vücuduna kat'î delalet eder; öyle de: İnsanın Hakikatî ve Kemalâtî ve fitrî ihtiyacatı ve ebedî arzuları ve İman-ı Âhiretin mezkûr netice ve faidelerini isteyen Hakikatları ve istidadları daha kat'î olarak Âhirete ve Cennet'e ve cismanî bâki lezzetlere delalet ve tahakkuklarına şahadet ettiği gibi, bu Kâinatın Hakikat-ı Kemalâtî ve manidar tekvinî Ayatî ve İnsaniyetin mezkûr Hakikatlar ile alâkadar bütün Hakikatları, Dâr-ı Âhiretin Vücuduna ve Tahakkukuna ve Haşrin gelmesine ve Cennet ve Cehennem'in açılmasına delalet ve şahadet ettiklerini, Risale-i Nur Eczaları ve bîhassa Onuncu ve Yirmisekizinci (İki Makamı), Yirmidokuzuncu Sözler ve Dokuzuncu Şua ve Münacat Risaleleri hüccetlerle, parlak ve şübhë bırakmaz bir tarzda isbat etmişler. Onlara havale ederek bu uzun kissayı kısa kesiyoruz. Cehennem'e dair Beyanat-ı Kur'aniye o kadar vâzih ve zahirdir ki başka izahata ihtiyaç bırakmamış. Yalnız bir-iki zaîf şübheyi izale edecek iki-üç nükteyi, -tafsilini Risale-i Nur'a havale edib, gayet kısa bir hülâsasını- beyan edeceğiz.

Birinci Nükte: Cehennem fikri, geçmiş İman meyvelerinin lezzetlerini korkusuyla kaçırıyor. Çünkü hadsiz Rahmet-i Rabbaniye o korkan adama der: Bana gel, Tövbe kapısıyla gir. Tâ Cehennem'in vücudu değil korkutmak, belki sana Cennet'in lezzetlerini tam bildirsin ve senin ve hukuklarına tecavüz edilen hadsiz mahlukatın intikamlarını alsın, sizi keyiflendirsin. Eğer sen dalalette boğulup çıkamıyorsan yine Cehennem'in vücudu, bin derece i'dam-ı ebedîden hayırlıdır ve kâfirlere de bir nevi merhamettir. Çünkü İnsan hattâ yavrulu hayvanat dahi, akrabasının ve evlâdının ve ahababının lezzetleriyle ve saadetleriyle lezzetlenir, bir cihette mes'ud olur. Şu halde sen ey mülhid, dalaletin itibarıyle ya i'dam-ı ebedî ile ademe düşeceksin veya Cehennem'e gireceksin! Şerr-i mahz olan adem ise, senin bütün sevdiklerin ve saadetleriyle memnun ve bir derece mes'ud olduğun umum akraba ve asl ve neslin seninle beraber i'dam olmasından, binler derece Cehennem'den ziyade senin Ruhunu ve Kalbini ve Mahiyet-i İnsaniyenî yandırır. Çünkü Cehennem olmazsa, Cennet de olmaz. Herşey senin küfrün ile ademe düşer. Eğer sen Cehennem'e girsen, Vücut Dairesinde kalsan, senin sevdiklerin ve akrabaların ya Cennet'te mes'ud veya Vücut dairelerinde bir cihette merhametlere mazhar olurlar. Demek herhalde Cehennem'in vücuduna tarafdar olmak sana lâzımdır. Cehennem aleyhinde bulunmak,

ademe tarafdar olmaktadır ki, hadsiz dostlarının saadetlerinin hiç olmasına tarafdarlıktır. Evet Cehennem ise, Hayr-ı Mahz olan Daire-i Vücudun Hâkim-i Zülcelalinin hakîmane ve âdilane bir hapishane Vazifesini gören dehşetli ve celalli bir mevcud ülkesidir. Hapishane Vazifesini de görmekle beraber, başka pek çok Vazifeleri var. Ve pek çok Hikmetleri ve Âlem-i Bekaya aid Hizmetleri var. Ve Zebani gibi pek çok Zihayatın celalarane meskenleridir.

İkinci Nükte: Cehennem'in vücudu ve şiddetli azabı, Hadsiz Rahmete ve Hakikî Adalete ve İsrafsız, Mizanlı Hikmete ziddiyeti yoktur. Belki Rahmet ve Adalet ve Hikmet, onun Vücutunu isterler. Çünkü **nasıl bin masumların hukukunu çiğneyen bir zalimi cezalandırmak ve yüz mazlum hayvanları parçalayan bir canavarı öldürmek, Adalet içinde mazlumlara bin Rahmettir.** Ve o zalimi afvetmek ve canavarı serbest bırakmak, bir tek yolsuz merhamete mukabil üzer bîcarelere yüzer merhametsizlidir. Aynen öyle de; Cehennem hapsine girenlerden olan kâfir-i mutlak, küfrüyle hem Esma-i İlahiyyenin hukukuna inkâr ile tecavüz, hem o Esmaya şahadet eden mevcudatın şahadetlerini tekzib ile hukuklarına tecavüz ve mahlukatın o Esmaya karşı tesbihkârane yüksek Vazifelerini inkâr etmekle hukuklarına tecavüz ve Kâinatın Gaye-i Hilkati ve bir sebeb-i vücudu ve Bekası olan Tezahür-ü Rububiyet-i İlahiyyeye karşı Ubudiyetlerle mukabelelerini ve âyinedarlıklarını tekzib ile hukukuna bir nevi tecavüz ettiği haysiyetiyle öyle azîm bir cinayet, bir zulümdür ki afva kabiliyeti kalmaz.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشَرِّكَ بِهِ Ayetinin tehdidine müstehak olur. **Onu Cehennem'e atmamak, bir yersiz merhamete mukabil, hukuklarına taarruz edilen hadsiz davacılarla hadsiz merhametsizlikler olur.** İşte o davacılar Cehennem'in vücutunu istedikleri gibi, İzzet-i Celal ve Azamet-i Kemal dahi katî isterler.

Evet nasıl bir serseri âsi ve raiyete tecavüz eden bir adam, oranın izzetli hâkimine dese: "**Beni hapse atamazsun ve yapamazsun.**" diye izzetine dokunsa, elbette o şehirde hapis olmasa da o edebsiz için bir hapis yapacak, onu içine atacak. Aynen öyle de; kâfir-i mutlak, küfrüyle İzzet-i Celaline şiddetle dokunuyor. Ve Azamet-i Kudretine inkâr ile dokunduruyor. Ve Kemal-i Rububiyetine tecavüziyle ilişiyor. Elbette Cehennem'in pek çok Vazifeler için pek çok esbab-ı mûcibesi ve vücutunun hikmetleri

olmasa da, öyle kâfirler için bir Cehennem'i halketmek ve onları içine atmak, o İzzet ve Celalin Şe'nidir.

Hem mahiyet-i küfür dahi Cehennem'i bildirir. Evet nasılkı İmanın mahiyeti eğer tecessüm etse, lezzetleriyle bir Cennet-i Hususiyen şekline girebilir ve Cennet'ten bu noktadan gizli haber verir. Aynen öyle de: Risale-i Nur'da delilleriyle isbat ve baştaki mes'elelerde dahi işaret edilmiş ki; küfrün ve bilhassa küfr-ü mutlakın ve nifakın ve irtidadın öyle karanlıklı ve dehşetli elemleri ve manevî azabları var; eğer tecessüm etse, o mürted adama bir hususî Cehennem olur. Ve büyük Cehennem'den bu cihette gizli haber verir. Ve bu fidanlık dünya mezraasındaki Hakikatcikler Âhirette sünbüller vermesi noktasından, bu zehirli çekirdek, o zakkum ağacına işaret eder. **"Ben onun bir mâyesiyim."** der. **"Ve beni kalbinde taşıyan bedbaht için o zakkum ağacının bir hususî nümunesi, benim meyvem olur."**

Madem küfür hadsiz hukuka bir tecavüzdür... elbette hadsiz bir cinayettir. Öyle ise hadsiz bir azaba müstehak eder. Madem bir dakika katlı, onbeş sene cezada (sekiz milyona yakın dakikada) hapis azabını çekmesini adalet-i beşeriye kabul edib maslahata ve hukuk-u âmmeye muvafık görür. Elbette bir küfür bin katlı kadar olması cihetile, bir dakika küfr-ü mutlak, sekiz milyara yakın dakikalarda azab çekmesi, o kanun-u adalete muvafık geliyor. Bir sene ömrünü o küfürde geçiren, iki trilyon sekiz yüz seksen milyara yakın dakikada azaba müstehak ve

خَالِدِينَ فِيهَا آبَدًا Sırrına mazhar olur. Her ne ise...

Kur'an-ı Hakîm'in Cennet ve Cehennem hakkındaki mu'cizane izahatı ve Kur'an'ın Tefsiri ve ondan gelen Risale-i Nur'un Cennet ve Cehennem'in Vücutlarına dair Hüccetleri, daha başka beyana ihtiyaç bırakmamışlar.

وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ

هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿رَبَّنَا اصْرُفْ عَنَّا عَذَابَ

جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ﴿إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمَقَامًا

gibi pek çok Âyetlerin ve başta Resul-i Ekrem (A.S.M.) ve umum Peygamberler ve Ehl-i Hakikatın, her vakit Dualarında, en ziyade

أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ نَجَنَا مِنَ النَّارِ خَلِصْنَا مِنَ النَّارِ

ve Vahy ve Şuhuda binaen onlarca kat'iyyet kesbeden **Cehennem'den bizi hifzeyle** demeleri gösteriyor ki; nev'-i beşerin en büyük mes'elesi Cehennem'den kurtulmaktadır. Ve Kâinatın pekçok ehemmiyetli ve muazzam ve dehşetli bir Hakikati Cehennem'dir ki; bir kısmı o Ehl-i Şuhud ve Keşf ve Tahkik onu müşahede eder. Ve bir kısmı tereşühatını ve gölgelerini görür, dehşetinden feryad ederler. "**Bizi ondan kurtar**" deler.

Evet bu Kâinatta Hayır-şer, lezzet-elem, ziya-zulmet, hararet-bürüt, güzellik-çirkinlik, Hidayet-dalalet birbirine karşı gelmesi ve içine girmesi, pek büyük bir Hikmet içindir. Çünkü şer olmazsa, Hayır bilinmez. Elem olmazsa, lezzet anlaşılmaz. Zulmetsiz ziya, ehemmiyeti olmaz. Soğukla, hararetin dereceleri tahakkuk eder. Çirkinlik ile, Hüsnün tek bir Hakikati, bin Hakikat ve binler çeşit Hüsnün mertebeleri vücut bulur. Cehennem'siz Cennet'in pek çok lezzetleri gizli kalır. Bunu lara kıyasen, herşey bir cihette ziddıyla bilinebilir. Ve birtek Hakikati, sünbüл verip çok Hakikatlar olur. **Madem bu karışık mevcudat dâr-ı fâniden Dâr-ı Bekaya akip gidiyor; elbette nasılıki Hayır, lezzet, ışık, güzellik, İman gibi şeyler Cennet'e akar. Öyle de şer, elem, karanlık, çirkinlik, küfür gibi zararlı maddeler Cehennem'e yağar.** Ve bu mütemadiyen çalkanan Kâinatın selleri o iki havuza girer, durur. Kerametli Yirmidokuzuncu Söz'ün âhirindeki remizli nüktelerine havale ederek kısa kesiyoruz.

Ey bu Medrese-i Yusufiyede benim Ders arkadaşlarım! Bu dehşetli haps-i ebediden kurtulmanın kolayı, çaresi; bu dünyevî hapsimizden istifade ederek elimiz mecburiyetle yetişmeyen çok günahlardan kurtulduğumuzla beraber, eski günahlardan Tövbe edib Farzlarımıza eda ederek herbir saat bu hapisteki ömrümüzü bir gün ibadet hükmüne getirmekle o ebedî hapisten necatımız ve o nurani Cennet'e girmemiz için en iyi bir fırsatı. Bu fırsatı kaçırsak, dünyamız ağladığı gibi Âhiretimiz dahi ağlayacak. **خَسِرَ الدُّنْيَا وَالآخِرَةَ** tokadını yiyeceğiz.

Bu makam yazıldığı zaman Kurban Bayramı geldi.

الله أكْبَرَ الله أكْبَرَ الله أكْبَرَ ler ile nev'-i beşerin beşten birisine, üçyüz milyon İnsanlara birden **الله أكْبَرَ** dedirmesi; koca küre-i arz, büyülüğü nisbetinde o **الله أكْبَرَ** Kelime-i Kudsiyesini Semavattaki seyyarat arkadaşlarına iştittiriyor gibi, yirmibinden ziyade Hacıların Arafat'ta ve Îd'de beraber birden **الله أكْبَرَ** demeleri, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın binüçyüz sene evvel Âl ve Sahabeleriyle söyledişi ve emrettiği **الله أكْبَرَ** Kelâminin bir nevi Aks-i Sadâsı olarak Rububiyet-i İlahiyyenin **رب الأرض و رب العالمين** Azamet-i Ünvaniyla Külli Tecellisine karşı geniş ve külli bir Ubu diyetle bir mukabeledir, diye tahayyül ve hiss ve kanaat ettim.

Sonra, acaba bu Kelâm-ı Kudsînîn bizim mes'elemizle dahi münasebeti var mı diye tahattur ettim. Birden hatırlı ki, başta bu Kelâm olarak sair Bâkiyat-ı Sâlihat ünvanını taşıyan **سبحان الله** ve **لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ لَهُ الْحَمْدُ لِللهِ** gibi Şeairden çok Kelâmlar cüz'î ve külli mes'elemizi ihtar ve tahakkukuna işaret ederler.

Meselâ **الله أكْبَرَ** in bir vech-i manası, **Cenab-ı Hakk'ın Kudreti ve İlmi** herşeyin fevkinde büyültür, hiçbir şey Daire-i İlminde çıkmaz, Tasarruf-u Kudretinden kaçamaz ve kurtulamaz. Ve korktuğumuz en büyük şeylerden daha büyültür. Demek Haşri getirmekten ve bizi ademden kurtarmaktan ve Saadet-i Ebediyeyi vermekten daha büyültür. Her acib ve tavr-ı aklın haricindeki herşeyden daha

مَا خَلَقْتُمْ وَلَا بَعْثَكُمْ إِلَّا كَنْفُسٌ وَاحِدَةٌ Âyetinin sarahat-ı

büyükür ki, kat'iyesi ile nev'-i beşerin Haşri ve Neşri, birtek nefsin İcadı kadar O Kudrete kolay gelir. Bu mana itibariyledir ki, darb-ı mesel hükmünde büyük musibetlere ve büyük maksadlara karşı, herkes "**Allah büyktür, Allah büyktür**" der.. kendine teselli ve kuvvet ve Nokta-i İstinad yapar.

Evet nasılkı Dokuzuncu Söz'de, bu Kelime iki arkadaşıyla bütün İbadatın fihristesi olan Namazın çekirdekleri ve hülâsaları ve içinde ve Tesbihatında tekrar ile Namazın manasını takviye için

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَاللَّهُ أَكْبَرُ

üç muazzam Hakikatlara ve İnsanın Kâinatta gördüğü medar-ı hayret, medar-ı şükran ve medar-ı azamet ve kibriya, acib ve güzel ve büyük, pekçok fevkâlâde şeylerden aldığı hayret ve lezzet ve heybetten neş'et eden suallerine pek kuvvetli cevab verdiği gibi, Onaltıncı Söz'ün âhirinde izah edilen şu: Nasıl bir nefer, Bayramda bir müşir ile beraber huzur-u padişaha girer; sair vakitte, zabitinin makamı ile onu tanır. Aynen öyle de; her adam haccda bir derece Veliler gibi Cenab-ı Hakk'ı **رَبُّ الْأَرْضِ وَرَبُّ الْمَالِيْن** Ünvanı ile tanımağa başlar.

Ve o Kibriya Mertebeleri Kalbine açıldıka, Ruhunu istila eden mükerrer ve hararetli hayret suallerine yine **اللَّهُ أَكْبَرُ** tekrarıyla umumuna cevab verdiği misilli; Onuçüncü Lem'a'nın âhirinde izahı bulunan ki, şeytanların en ehemmiyetli desiselerini köküyle kesip cevab-ı kat'ı veren yine **اللَّهُ أَكْبَرُ** olduğu gibi; bizim Âhiret hakkında sualimize de kısa fakat kuvvetli cevab verdiği misilli, **الْحَمْدُ لِلَّهِ** Cümlesi dahi Haşri ihtar edib ister. Bize der: "Manam Âhiretsiz olmaz. Çünkü, Ezelden Ebede kadar her kimden ve her kime karşı bütün hamd ve şükür Ona mahsustur, ifade ettiğimden, bütün Nimetlerin

başı ve Nimetleri hakikî Nimet yapan ve bütün Zîsuuru ademin hadsiz musibetlerinden kurtaran, yalnız Saadet-i Ebediye olabilir. Ve benim o külli manama mukabele eder."

Evet her Mü'min Namazlardan sonra, her gün hiç olmazsa yüzelliden ziyade **الْحَمْدُ لِلّٰهِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ** şer'an demesi ve manası da **ezelden ebede kadar bir hadsiz geniş Hamd ve Şükür ifade etmesi, ancak ve ancak Saadet-i Ebediyenin ve Cennet'in peşin bir fiati ve muaccel bir bahasıdır.** Ve dünyanın kısa ve fâni elemelerle âlûde olan Nimetlerine münhasır olmaz ve mahsus değil ve onlara da ebedî Nimetlere vesile olmaları cihetiley bakar, şükreder.

سُبْحَانَ اللّٰهِ Kelime-i Kudsiyesi ise, Cenab-ı Hakk'ı şerikten, kusurdan, noksaniyetten, zulümden, aczden, merhametsizlikten, ihtiyaçtan ve aldatmaktan ve Kemal ve Cemal ve Celaline muhalif olan bütün kusurattan Takdis ve Tenzih etmek manasıyla, Saadet-i Ebediyeyi ve Celal ve Cemal ve Kemal-i Saltanatının haşmetine medar olan Dâr-ı Âhireti ve ondaki Cennet'i ihtar edib delalet ve işaret eder. Yoksa sâbikan isbat edildiği gibi, Saadet-i Ebediye olmazsa hem Saltanatı, hem Kemali, hem Celal, hem Cemal, hem Rahmeti, kusur ve noksan lekeleyiyle lekedar olurlar.

İşte bu üç Kudsî Kelimeler gibi, **بِسْمِ اللّٰهِ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ** ve sair Kelimat-ı Mübâreke, herbiri Erkân-ı İmaniyenin birer çekirdeği ve bu zamanda keşfedilen et hülâsası ve şeker hülâsası gibi, hem Erkân-ı İmaniyenin hem Kur'an Hakikatlarının hülâsaları ve bu üçü Namazın çekirdekleri oldukları gibi, Kur'anın dahi çekirdekleri ve parlak bir kısım Sûrelerin başlarında pırlanta gibi görünümleri ve çok Sünûhati Tesbihatta başlayan Risale-i Nur'un dahi hakikî madenleri ve esasları ve Hakikatlarının çekirdekleridirler. Ve Velayet-i Ahmedîye ve Ubudiyet-i Muhammediye (Aleyhissalâtü Vesselâm) cihetinde, öyle bir Daire-i Zikirde, Namazdan sonraki Tesbihatta bir Tarîkat-ı Muhammediyenin (A.S.M.) Virdidirler ki, her Namaz vaktinde yüz milyondan ziyade Mü'minler beraber, o Halka-i Kübra-yı Zikirde, ellerinde tesbihler,

سُبْحَانَ اللّٰهِ

otuzuç, **الْحَمْدُ لِلّٰهِ أَكْبَرُ** otuzuç, **الْحَمْدُ لِلّٰهِ أَكْبَرُ** otuzuç defa da tekrar ederler.

İşte böyle gayet muhteşem bir Halka-i Zikirde, sâbikan beyan ettiğimiz gibi hem Kur'an'ın, hem İmanın, hem Namazın hülâsaları ve çekirdekleri olan o üç Kelime-i Mübarekeyi Namazdan sonra otuzucher defa okumak ne kadar kıymetdar ve sevablı olduğunu elbette anladınız.

Bu Risalenin başında Birinci Mes'elesi Namaza dair güzel bir Ders olduğu gibi hiç düşünmediğim halde, âdetâ ihtiyârsız olarak, onun âhiri de Namaz Tesbihatına dair ehemmiyetli bir Ders oldu.

الْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى إِنْعَامِهِ

سُبْحَانَكَ لَا إِلَمْ لَنَا إِلَّا مَا عَلَمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

* * *

Dokuzuncu Mes'ele

أَمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلُّ أَمَنَ بِاللَّهِ
وَمَلِئَكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نَفْرَقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ

ilâ âhir-il Âye...

Bu Âyet-i Ecma ve A'lâ ve Ekber'in bir külli ve uzun Nüktesini beyan etmeye, bir dehşetli manevî sual ve bir azametli ve İlahî bir Nimetin inkişafından neş'et eden bir hal sebebiyet verdiler. Şöyle ki: Manen Ruha geldi; neden bir Cüz'-ü Hakikat-ı İmaniyyeyi inkâr eden kâfir olur ve kabul etmeyen Müslüman olmaz? Halbuki Allah ve Âhirete İman bir güneş gibi o karanlığı izale etmek lâzım geliyor. Hem neden bir Rükün ve Hakikat-ı İmaniyyeyi inkâr eden mürted olur, küfr-ü mutlaka düşer ve kabul etmeyen İslâmiyetten çıkar? Halbuki sair Erkân-ı İmaniyyeye İmanı varsa, onu küfr-ü mutlaktan kurtarmak lâzım geliyor?

Elcevab: İman altı Rüknünden çıkan öyle bir Vahdanî Hakikattir ki, tefrik kabul etmez. Ve öyle bir küllîdir ki, tecezezi kaldırılmaz. Ve öyle bir külldür ki kabil-i inkisam olmazlar. Çünkü herbir Rükn-ü İmanî, kendini isbat eden hüccetleriyle sair Erkân-ı İmaniyyeyi isbat eder. Herbiri herbirisine gayet kuvvetli bir Hüccet-i A'zam olur. Öyle ise bütün Erkânı, bütün delilleriyle sarsmayan bir fikr-i bâtil, Hakikat nazarında bir tek Rüknü, belki bir Hakikati ibtal edib inkâr edemez. Belki adem-i kabul perdesi altında gözünü kapamakla, bir küfr-ü inadî yapabilir. Gitgide küfr-ü mutlaka düşer, İnsaniyeti mahvolur. Hem maddî, hem manevî Cehennem'e gider.

İşte biz bu makamda, gayet muhtasar işaretlerle ve Meyve Risale-si'nde Haşrin isbatında, sair Erkân-ı İmaniye Haşri de isbat ettiklerini kısacık hülâsalarla beyanı gibi, bu makamda dahi mücmel fezleke ve muhtasar hülâsalarla -Cenab-ı Hakk'ın İnayetiyle- bu Nükte-i A'zam **Altı Noktada** beyan edilecek.

BİRİNCİ NOKTA: İman-ı Billah, kendi hüccetleriyle hem sair Rükünlerini, hem İman-ı Bil'Âhireti isbat eder ki; Meyve Risale-si'nin Yedinci Mes'elesinde güzelce göstermiş. Evet bu hadsiz Kâinatı bir saray, bir şehir, bir memleket gibi bütün levazımı ile idare eden ve Mizan ve İntizam dairesinde çeviren ve Hikmetlerle değişti- ren ve zerrati ve seyyaratu ve sinekleri ve yıldızları birer muntazam ordu gibi beraber Techiz ve İdare eden ve Emir ve İradesi dairesinde mütemadiyen bir ulvî manevra içinde Talim ve Tavzifatla faaliyete ve seyr ü cavelana ve ubudiyetkârane bir resm-i küşada ve seyahata getiren Ezelî ve Bâki bir Saltanat-ı Rububiyet ve Ebedî ve Daimî bir Hâkimiyet-i Uluhiyet, hiç mümkün müdür ve hiç Akıl kabul eder mi ve hiçbir ihtimal var mı ki, o Ebedî ve Sermedî ve Bâki ve Daimî Sultanatın Bâki bir Makarrı ve Daimî bir Medarı ve Sermedî bir Ma- zharı olan Dâr-ı Âhiret olmasın? Bin defa hâşâ!..

Demek Cenab-ı Hakk'ın Saltanat-ı Rububiyeti ve -Yedinci Mes'ele'de beyan edildiği gibi- ekser İsimleri ve Vücudunun hüccetleri, Âhirete şahdet ederler ve isterler. Ve bu Kutb-u İmanî ne kadar kuvvetli bir Nokta-i İstinadı var, gör, bil, görür gibi inan.

Hem nasıl İman-ı Billah Âhiretsiz olmaz, öyle de, Onuncu Söz'de kısa işaretlerle beyan edildiği gibi, hiçbir cihette mümkün müdür ve hiç Akıl kabul eder mi ki; Uluhiyet ve Mabudiyetin tezahürü için bu Kâinatı öyle bir mücessem Kitab-ı Samedanî ki, her sahifesi bir Kitab kadar ve her satırı bir sahife kadar manaları ifade eder ve öyle cismanî bir Kur'an-ı Sübhanî ki, herbir Ayet-i Tekviniyesi ve herbir Kelimesi, hattâ herbir noktası, herbir harfi birer Mu'cize hükmündedir. Ve öyle muhteşem ve içi hadsiz Âyatla ve manidar nakışlarla tezyin edilmiş bir Mescid-i Rahmanîdir ki; herbir köşesinde bir taife, bir nev'i İbadet-i Fîtriye ile iştigal eder bir şekilde halkeden bir Allah, bir Mabud-u Bil- hak, o Kitab-ı Kebirin manalarını Ders verecek Üstadları ve o Kur'an-ı Samedanî'nin Âyetlerini Tefsir edecek Müfessirleri Elçi olarak göndermesin.. Ve o Mescid-i Ekberde hadsiz tarzlarda

İbadet edenlere İmamları tayin etmesin ve o Üstadlara ve Müfessirlere ve İmamlara Fermanları vermesin... Hâşâ, yüzbin hâşâ!..

Hem Cemal-i Rahmetini ve Hüsn-ü Şefkatini ve Kemal-i Rububiyetini Zîsuurlara göstermek ve onları Şükre ve Hamde sevketmek için bu Kâinatı öyle bir ziyafetgâh ve bir teşhîrgâh ve öyle bir seyrangâh ki; hadsiz çeşit çeşit, leziz Nimetler ve gayet antika, hadsiz hârika san'atlar içinde dizilmiş bir tarzda halkeden bir Sâni'-i Rahîm ve Kerim hiç mümkün müdür ve hiç Akıl kabul eder mi ki; o ziyafetgâhtaki Zîsuur mahluklar ile konuşmasın ve onlara o Nimetlere mukabil Elçileri vasıtasyyla Vazife-i Teşekküriyeyi ve Tezahür-ü Rahmetine ve sevdirmesine karşı Vazife-i Ubudiyeti bildirmesin. Hâşâ, binler hâşâ!..

Hem hiç mümkün müdür bir Sâni' san'atını sever, beğendirmek ister; hattâ ağızların bin çeşit zevklerini nazara alması delaletiyle, takdir ve tahsinlerle karşılaşmak arzu eder ve herbir san'atiyla kendini hem tanittırmak, hem sevdirmek, hem bir çeşit manevî Cemalini göstermek ister bir tarzda bu Kâinatı antika san'atlarla süslendirdiği halde, Kâinattaki Zîhayatın Kumandanları olan İnsanlara onların Büyüklerinden bir kısmı ile konuşup Elçi olarak göndermesin? Güzel san'atları takdîrsiz ve fevkâlâde Hüsn-ü Esması tahsinsiz ve tanıttırması ve sevdirmesi mukabelesiz kalsın... Hâşâ, yüzbin hâşâ!..

Hem bütün Zîhayatın ihtiyacat-1 fitriyeleri için Dualarına ve hal dili ile edilen bütün ilticalara ve arzulara, vakti vaktine, Kasd ve İhtiyar ve İradeyi gösterir bir tarzda hadsiz İn'amlarıyla ve nihayetsiz İhsanıyla fiilen ve halen sarîh bir surette konuşan bir Mütekellim-i Alîm; hiç mümkün müdür, hiç Akıl kabul eder mi, en cüz'î bir Zîhayat ile fiilen ve halen konuşsun ve tam derdine derman yetiştiren İhsaniyla derdini dinlesin ve ihtiyacını görsün ve bilsin ve bütün Kâinatın en müntehab neticesi ve arzin Halifesi ve ekser mahlukat-1 arziyenin Kumandanları olan İnsanların manevî Reisleri ile görüşmesin? Onlarla, belki her Zîhayat ile fiilen ve halen konuştuğu gibi, onlar ile kavlen ve kelâmen konuşmasın ve onlara Fermanları ve Suhuf ve Kitabları göndermesin? Hâşâ!.. hadsiz hâşâ!..

Demek İman-1 Billah, kat'îyyetiyle ve hadsiz hüccetleriyle

وَبِكُتُبِهِ وَرُسْلِهِ yani Peygamberlere ve Mukaddes Kitablara İmanı isbat eder.

Hem hiç bir cihet-i imkânı var mı ve hiç Akıl kabul eder mi ki; bütün masnuatıyla kendini tanıttırana ve sevdirene ve teşekkürâtı fiilen ve halen isteyene mukabil; Kâinatı velveleye veren Hakikat-ı Kur'aniye ile Zülcelal O San'atkârı ekmel bir tarzda tanıyor ve tanıttırıp ve sevip ve sevdirip ve teşekkür edib ve ettirip ve

سُبْحَانَ اللَّهِ أَكْبَرُ

ler ile küre-i arzı Semavata işittirecek derecede konuşturup ve kara ve denizleri cezbeye getirecek bir vaziyetle, bin üçyüz sene zarfında nev'-i beşerin kemmiyeten beşen birisini ve keyfiyeten ve İnsaniyeten yarısını arkasına alıp o Hâlik'in bütün Tezahür-ü Rububiyetine geniş ve külli bir Ubudiyetle mukabele eden ve bütün Makasid-ı İlahiyesine karşı Kur'anın Sureleriyle Kâinata ve asırlara bağırın, Ders veren, Dellâllîk eden ve Nev'-i İnsanın şerefini ve kıymetini ve vazifesini gösteren ve bin Mu'cizatıyla tasdik edilen Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm, en müntehab Mahluku ve en mükemmel Elçisi ve en büyük Resülü olmasın! Hâşâ ve kellâ! Yüzbin defa hâşâ!.. Demek

أَشْهُدُ أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

Hakikati , bütün

Hüccetleriyle

أَشْهُدُ أَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللَّهِ

Hakikatını isbat eder.

Hem hiç imkân var mı ki; bu Kâinatın Sâni'i, mahlukatını yüzbin diller ile birbirile konuşturulsun ve onların konuşmalarını işitsin ve bilsin ve kendisi konuşmasın. Hâşâ!..

Hem hiç Akıl kabul eder mi ki; Kâinattaki Makasid-ı İlahiyesini bir Ferman ile bildirmesin. Ve Muammasını açacak ve mahlukat ne yerden geliyorlar ve ne yere gidecekler ve ne için böyle kafile kafile arkasında buraya gelip bir parça durup geçiyorlar, diye üç dehşetli sual-i umumîye hakikî cevab verecek Kur'an gibi bir Kitabı göndermesin. Hâşâ!..

Hem hiç mümkün müdür ki; on üç asrı ışıklandıran ve her saatte yüz milyon lisanlarda Kemal-i Hürmetle gezen ve milyonlar Hâfızların Kalblerinde Kudsiyetiyle yazılan ve nev'-i beşerin keyfiyeten kîsm-ı a'zamını Kanunlarıyla idare eden ve nefislerini ve Ruhlarını ve Kalblerini ve Akıllarını Terbiye ve Tezkiye ve Tasfiye ve Talim eden ve Risale-i Nur'da kırk Vech-i İ'cazi isbat edilen ve kırk taife ve tabaka-i nâsa

ve herbir tabakaya karşı bir nevi İ'cazını gösterdiği Kerametli ve Hârikalı Ondokuzuncu Mektub'da beyan olunan ve Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm bin Mu'cizatiyla Onun bir Mu'cizesi olarak Hak Kelâmullah olduğu kat'î isbat edilen Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan hiçbir cihette imkânı var mı ki, O Mütekellim-i Ezeli ve O Sâni'-i Sermedî'nin Kelâmi ve Fermanı olmasın! Hâşâ, yüzbin defa hâşâ ve kellâ!..

Demek İman-ı Billah bütün Hüccetleriyle, Kur'an'ın Kelâmullah olduğunu isbat ediyor.

Hem hiç mümkün müdür ki; zeminin yüzünü mütemadiyen Zîhayatlarla doldurup boşaltan ve Kendini tanittırmak ve İbadet ve Tesbihat ettirmek için bu dünyamızı Zîşuurlarla şenlendiren bir Sultan-ı Zülcelal, Semavatı ve yıldızları boş ve hâli bıräksin; onlara münasib ahaliyi yaratıp, o Semavî saraylarda iskân etmesin ve Sultanat-ı Rububiyetini en büyük memleketinde Hademesiz, Haşmtsız, Memursuz, Elçisiz, Yaversiz, Nâzırsız, Seyircisiz, Âbidsiz, Raiyetsiz bıräksin.. Hâşâ, Melekler sayısınca hâşâ!..

Hem hiçbir cihette imkânı var mı ki; bu Kâinatı öyle bir Kitab tarzında yazar ki, herbir ağacın bütün tarihçe-i hayatını bütün çekirdeklerinde kaydeden ve herbir otun ve çiçeğin bütün vazife-i hayatıyesini bütün tohumlarında yazan ve herbir Zîşuurun bütün sergüzeşte-i hayatıyesini hardal gibi küçük kuvve-i hâfizasında gayet mükemmel yazdırın ve bütün mülkünde ve Devair-i Saltanatında her ameli ve her hâdiseyi müteaddid fotoğraflarla alarak muhafaza eden ve Rububiyetin en ehemmiyetli bir Esası olan Adalet, Hikmet ve Rahmetin Tecellileri ve Tahakkukları için koca Cennet ve Cehennem'i ve Sırat ve Mizan-ı Ekberi yaratan bir Hâkim-ı Hakîm ve bir Alîm-ı Rahîm, İnsanların Kâinatı alâkadar eden amellerini yazdırmasın ve mücazat ve mükâfat için fiillerini kaydettirmesin ve seyyiat ve Hasenatlarını Kaderin Levhalarında yazmasın. Hâşâ, Kaderin Levh-i Mahfuzunda yazılan harfleri ade-dince hâşâ!..

Demek İman-ı Billah Hakikati, hüccetleriyle hem Melaikeye İman, hem Kadere İman Hakikatlarını dahi kat'î isbat eder. Güneş gündüzü ve gündüz güneşî gösterdiği gibi, İmanın Rükünleri birbirini isbat ederler.

İKİNCİ NOKTA: Başta Kur'an, bütün Semavî Kitablar ve Su-huflar ve başta Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm olarak bütün Peygamberler (Aleyhimüsselâm), bütün Davaları beş-altı Esas üzerine

döնüyorlar. Mütemadiyen o Esasları Ders vermeye ve isbat etmeye calşıyorlar. Onların Peygamberliklerine ve doğruluklarına şahdet eden bütün hüccetler ve deliller, o Esaslara bakıyorlar. Onların Hakkaniyetlerine kuvvet veriyorlar. O Esaslar ise, İman-ı Billah ve İman-ı Bil'Ahiret ve sair Rükünlere İmandır. **Demek İmanın altı Rüknü birbirlerinden ayrılmaları mümkün değildir.** Herbirisi umumunu isbat eder, ister, iktiza eder. O altı, öyle bir küll ve külli dir ki, tecezzi kabul etmez ve inkisami imkân haricindedir. Nasılık kökü göklerde Tûbâ ağacı gibi.. herbir dalı, herbir meyvesi, herbir yaprağı; o koca ağacın külli, tükenmez hayatına dayanıyor. O kuvvetli ve güneş gibi zahir o hayatı inkâr edemeyen, birtek muttasıl yaprağın hayatını inkâr edemez. Eğer etse; o ağaç, dalları ve meyveleri ve yaprakları sayısınca o münkiri tekzib edecek, susturacak. Öyle de İman, altı Rükünleriyle aynı vaziyettedir.

Bu makamın başında, altı Nokta ve herbir Nokta dahi beş Nükte olarak, altı Erkân-ı İmaniyyeyi otuzaltı Nüktede beyan etmek niyet edilmişti. Ve baştaki dehşetli suale izahat ile cevab vermek murad etmiştim. Fakat bazı ârizalar meydan vermediler. Tahmin ederim ki, **birinci Nokta** kâfi bir mikyas olmasından daha zekilere ziyade izaha ihtiyaç kalmadı. Ve tam anlaşıldı ki; **bir Müslüman bir Hakikat-ı İmaniyyeyi inkâr etse, küfr-ü mutlaka düşer.** Çünkü başka dinlerin icmallerine mukabil, İslâmiyet'te tam izahat verilmiş, Rükünler birbiriyle zıncırlenmiş. Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'ı tanımayan, tasdik etmeyen bir Müslüman, Allah'ı da (Sifâtiyla) daha tanımaz ve Âhireti bilmez. Bir Müslümanın İmanı o kadar kuvvetli ve sarsılmaz hadsiz hüccetlere dayanıyor ki, inkârda hiçbir özür kalmıyor. Âdetâ Akıl, kabulde mecbur oluyor.

ÜÇÜNCÜ NOKTA: Bir zaman **الْحَمْدُ لِلّهِ** dedim. Onun hadsiz

geniş manasına mukabil gelecek bir Nimet aradım. Birden bu cümle hatıra geldi:

**الْحَمْدُ لِلّهِ عَلَى الْإِيمَانِ بِاللّهِ وَعَلَى وَحْدَانِيَتِهِ وَعَلَى وُجُوبِ وُجُورِهِ وَ
عَلَى صِفَاتِهِ وَأَسْمَائِهِ حَمْدًا بَعْدِ تَجَلِّيَاتِ أَسْمَاءِهِ مِنْ أَلَّا ذِلَّ إِلَى أَلَّا يَدِ**

Ben de baktım; tam mutabiktir. Şöyle ki:.....

Onuncu Mes'ele

Emirdağı Çiçeği

[Kur'an'da olan tekrarata gelen itirazlara karşı gayet kuvvetli bir cevabdır.]

Aziz Sıddık Kardeşlerim!

Gerçi bu mes'ele, perişan vaziyetimden müşevveş ve letafetsiz olmuş. Fakat o müşevveş ibare altında çok kıymetli bir nevi İ'cazi kat'î bildim. Maatteessüf ifadeye muktedir olamadım. Her ne kadar ibaresi sönüksü olsa da, Kur'an'a aid olmak cihetile hem İbadet-i Tefekküriye, hem Kudsî, yüksek, parlak bir cevherin sadefidir. Yırtık libasına değil, elindeki elmasa bakılsın. Hem bunu gayet hasta ve perişan ve gıdasız, bir-iki gün Ramazanda, mecburiyetle gayet mücümel ve kısa ve bir cümlede pek çok Hakikatleri ve müteaddid hüccetleri dercederek yazdım. Kusura bakılmamasın. (*)

Aziz Sıddık Kardeşlerim! Ramazan-ı Şerifte Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ı okurken Risale-i Nur'a işaretleri Birinci Şu'a'da beyan olunan otuzuç Âyetten hangisi gelse bakıyorum ki, o Âyetin sahifesi ve yaprağı ve kıssası dahi Risale-i Nur'a ve Şakirdlerine kıssadan hisse almak noktasında bir derece bakıyor. Hususan Sure-i Nur'dan Âyet-un Nur, on parmakla Risale-i Nur'a baktığı gibi, arkasındaki Âyat-ı Zulümât dahi muarızlarına tam bakıyor ve ziyade hisse veriyor. Âdetâ o makam, cüz'iyetten çıkıştır külliyyet kesbeder ve bu asırda o külliyyetin tam bir ferdi Risale-i Nur ve Şakirdleridir diye hissettirm. Evet Kur'anın Hitabı, evvela Mütekellim-i Ezel'în Rububiyet-i Âmmesinin geniş makamından, hem nev-i beşer, belki Kâinat namına muhatab olan Zâtın geniş makamından, hem umum nev-i beşer ve benî-âdemin bütün asırlarda İrşâdlarının gayet vüs'atlı makamından, hem dünya ve Âhiretin, arz ve Se-mavatın ve Ezel ve Ebedin ve Hâlik-ı Kâinat'ın Rububiyetine ve bütün mahlukatın tedbirine dair Kavanin-i

(*): Denizli hapsinin meyvesine Onuncu Mes'ele olarak Emirdağı'nın ve bu Ramazan-ı Şerifin nurlu bir küçük çiçeğidir. Tekrarat-ı Kur'aniyenin bir Hikmetini beyanla, ehl-i da-laletin ufunetli ve zehirli evhamlarını izale eder.

İlahiyenin gayet yüksek ihatalı Beyanatının makamından aldığı Vüs'at ve Ulviyet ve İhata cihetiyle o Hitab, öyle bir yüksek İ'cazı ve şumulu gösterir ki; Ders-i Kur'anın muhatablarından en kesretli taife olan tabaka-i avamın basit fehimlerini okşayan zahirî ve basit mertebesi dahi en ulvî tabakayı da tam hissedar eder. Güya kıssadan yalnız bir hisse ve bir hikâye-i tarihiyeden bir ibret değil, belki bir külli düsturun efradı olarak her asra ve her tabakaya hitab ederek taze nâzil oluyor ve bilhassa

çok tekrar ile **الظالِمِينَ** deyip tehdidleri ve zulümlerinin

cezası olan musibet-i semaviye ve arziyeyi şiddetle Beyanı, bu asırın emsalsiz zulümlerine Kavm-i âd ve semud ve firavun'un başlarına gelen azablarla baktırıyor ve mazlum Ehl-i İmana İbrahim ve Musa (Aleyhimeesselâm)lar gibi Enbiyanın Necatlarıyla teselli veriyor.

Evet nazar-ı gaflet ve dalalette, vahşetli ve dehşetli bir ademistan ve elîm ve mahvolmuş bir mezaristan olan bütün geçmiş zaman ve ölmüş karnlar ve asırlar; canlı birer sahife-i ibret ve baştan başa ruhlu, hayatdar bir acib Âlem ve mevcud ve bizimle münasebetdar bir Memleket-i Rabbanîye suretindeinema perdeleri gibi, kâh bizi o zamanlara, kâh o zamanları yanımıza getirerek her asra ve her tabakaya gösterip yüksek bir İ'caz ile Dersini veren Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan aynı İ'caz ile, nazar-ı dalalette camid, perişan, ölü, hadsiz bir vahşetgâh ve firak ve zevalde yuvarlanan bu Kâinatı bir Kitab-ı Samedanî, bir Şehr-i Rahmanî, bir Meşher-i Sun'-i Rabbanî olarak o camidi canlandırıp birer vazifedar suretinde birbirıyla konuşturup ve birbirinin imdadına koşturup nev'-i besere ve cinn ve Meleğe hakikî ve nurlu ve zevkli Hikmet Dersleri veren bu Kur'an-ı Azîmûşsan'ın elbette her Harfinde on ve yüz ve bazan bin ve binler Sevab bulunması ve bütün cinn ve ins toplansa Onun mislini getirememesi ve bütün benî-âdemle ve Kâinatla tam yerinde konuşması ve her zaman milyonlar Hâfızların Kalblerinde zevk ile yazılması ve çok tekrarla ve kesretli tekraratiyla usandırmaması ve çok iltibas yerleri ve Cümleleri ile beraber çocukların nazik ve basit kafalarında mükemmel yerleşmesi ve hastaların ve az sözden müteessir olan ve sekeratta olanların kulağında Mâ-i Zemzem misillü hoş gelmesi gibi Kudsî imtiyazları kazanır ve iki cihanın saadetlerini kendi Şakirdlerine kazandırır. Ve Tercümanın Ümmiyet mertebesini tam riayet etmek

Sırriyla hiçbir tekellüf ve hiçbir tasannu ve hiçbir gösterişe meydan vermeden Selaset-i Fitriyesini ve doğrudan doğruya Semadan gelmesini ve en kesretli olan tabakat-ı avamın basit fehimlerini Tenezzülât-ı Kelâmiye ile okşamak Hikmetiyle en ziyade Sema ve Arz gibi en zahir ve bedihî sahifelerini açıp o âdiyat altındaki hârikulâde Mu'cizat-ı Kudretini ve manidar Sutur-u Hikmetini Ders vermekle Lütf-u Îrşadda güzel bir İ'caz gösterir.

Tekrarı iktiza eden Dua ve Davet, Zikir ve Tevhid Kitabı dahi olduğunu bildirmek Sırriyla güzel, tatlı tekrarlarıyla birtek Cümlede ve birtek kissada ayrı ayrı çok manaları, ayrı ayrı muhatab tabakalarına tefhim etmeyece ve cüz'î ve âdi bir hâdisede en cüz'î ve ehemmiyetsiz şeyler dahi Nazar-ı Merhametinde ve Daire-i Tedbir ve İradesinde bulunmasını bildirmek Sırriyla Tesis-i İslâmiyyette ve Tedvin-i Şeriatta Sahabelerin cüz'î hâdiselerini dahi nazar-ı ehemmiyete almamasında; hem külli düsturların bulunması, hem umumî olan İslâmiyetin ve Şeriatın tesisinde o cüz'î hâdiseler, çekirdekler hükmünde çok ehemmiyetli meyveleri verdikleri cihetinde de bir nevi İ'cazını gösterir.

Evet ihtiyacın tekerrüryyle, tekrarın lüzumu haysiyetiyle, yirmi sene zarfında pek çok mükerrer suallere cevab olarak ayrı ayrı çok tabakalara Ders veren ve koca Kâinatı parça parça edip Kiyamette şeklini değiştirerek dünyayı kaldırıp onun yerine azametli Âhireti kuracak ve zerrattan yıldızlara kadar bütün cüz'iyat ve külliyatın tek bir Zâtın Elinde ve Tasarrufunda bulunduğu isbat edecek ve Kâinatı ve Arzı ve Se-mavatı ve anasını kızdıran ve hiddete getiren nev'-i beşerin zulümllerine, Kâinatın Netice-i Hilki hesabına Gadab-ı İlâhiyi ve Hiddet-i Rabbaniyeyi gösterecek hadsiz ve nihayetsiz ve dehşetli ve geniş bir inkılabin tesisinde binler netice kuvvetinde bazı Cümleleri ve hadsiz delillerin neticesi olan bir kısım Âyetleri tekrar etmek; değil bir kusur, belki gayet kuvvetli bir İ'caz ve gayet yüksek bir Belâgat ve mukteza-yı hale gayet mutabık bir Cezalettir, bir Fesahattır. Meselâ: Birtek Âyet

olup yüz ondört defa tekrar edilen **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ** Cümlesi, Ri-

sale-i Nur'un Ondördüncü Lem'asında beyan edildiği gibi; Arşı ferse bağlayan ve Kâinatı ışıklandıran ve her dakika herkes Ona muhtaç olan öyle bir Hakikattir

ki, milyonlar defa tekrar edilse yine ihtiyaç vardır. Değil yalnız ekmek gibi her gün, belki hava ve ziya gibi her dakika Ona ihtiyaç ve istiyak vardır. Hem meselâ: Sure-i طسم de sekiz defa tekrar edilen şu

إِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ Ayeti, o Surede hikâyeye edilen Peygamberlerin

Necatlarını ve kavimlerinin azablarını, Kâinatın Netice-i Hilkati hesabına ve Rububiyet-i Âmnenin namına o binler Hakikat kuvvetinde olan Ayeti tekrar ederek, İzzet-i Rabbaniye o zalim kavimlerin azabını ve Rahîmiyet-i İlahiye dahi Enbiyanın necatlarını iktiza ettiğini Ders vermek için binler defa tekrar olsa yine ihtiyaç ve istiyak var ve İcazlı ve İ'cazlı bir ulvî Belâgattır.

Hem meselâ: Sure-i Rahman'da tekrar edilen **فَبِأَيِّ الَّأَوْرَكِكَا تُكَدِّبَانِ**

Ayeti ile Sure-i Murselât'ta **وَيَلْ يَوْمَعِذِ اللُّمُكَدِّبِينَ** Ayeti, cinn ve nev'-i beşere, Kâinatı kızdırın ve Arz ve Semavatı hiddete getiren ve Hilkat-i Âlemin neticelerini bozan ve Haşmet-i Saltanat-ı İlahiyeye karşı inkâr ve istihfafla mukabele eden küfür ve küfranlarını ve zulümlerini ve bütün mahlukatın hukuklarına tecavüzlerini asırlara ve Arza ve Semavata tehdidkârane haykırın bu iki Ayet, böyle binler Hakikatlarla alâkadar ve binler mes'ele kuvvetinde olan bir Ders-i Umumîde binler defa tekrar edilse yine lüzum var ve Celalli bir İcaz ve Cemalli bir İ'cazı Belâgattır.

Hem meselâ: Kur'anın hakikî ve tam bir nevi Münacatı ve Kur'andan çıkan bir çeşit hülâsası olan Cevşen-ül Kebir namındaki Münacat-ı Peygamberîde (A.S.M.) yüz defa

سُبْحَانَكَ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَلَمَانُ الْأَمَانُ خَلِصْنَا وَ

أَجْرُنَا وَنَجَّنَا مِنَ النَّارِ

Cümlesinin tekrarında Tevhid gibi Kâinatça en büyük Hakikat ve mahlukatın Rububiyete karşı Tesbih ve Tahmid ve Takdis gibi üç muazzam Vazifesinden en ehemmiyetli bir Vazifesi ve şekavet-i ebediyeden

kurtulmak gibi Nev'-i İnsanın en dehşetli mes'elesi ve Ubudiyet ve acz-i beşerin en lüzumlu neticesi bulunması cihetile binler defa tekrar edilse yine azdır.

İşte Tekrarat-ı Kur'aniye bu gibi Esaslara bakıyor. Hattâ bazan bir sahifede iktiza-yı makam ve ihtiyac-ı ifham ve belâgat-ı beyan cihetile yirmi defa sarihan ve zîmnen Tevhid Hakikatını ifade eder. Değil usanç, belki kuvvet ve şevk verir. Risale-i Nur'da, Tekrarat-ı Kur'aniye ne kadar yerinde ve münasib ve belâgaçça makbul olduğu hüccetleriyle beyan edilmiş.

Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'in Mekke Sureleriyle Medine Sureleri Belâgat noktasında ve İ'caz cihetinde ve tafsil ve icmal vechinde birbirinden ayrı olmasının Sırı ve Hikmeti şudur ki: Mekke'de birinci safta muhatab ve muarızları, Kureys müşrikleri ve ümmileri olduğundan belâgaçça kuvvetli bir Üslûb-u Âlî ve İcazlı, muknî, kanaat verici bir icmal ve tesbit için tekrar lâzım geldiğinden ekseriyetle Mekkiye Sureleri Erkân-ı İmaniyeyi ve Tevhidin mertebelerini gayet kuvvetli ve yüksek ve İ'cazlı bir İ'caz ile tekrar edib ifade ederek mebde' ve maâdi, Allah'ı ve Âhireti, değil yalnız bir sahifede, bir Âyette, bir Cümlede, bir Kelimedede; belki bazan bir Harfte ve takdim, te'hîr ve tarif ve tenkir ve hâzf ve zikir gibi heyetlerde öyle kuvvetli isbat eder ki, Îlm-i Belâgatin dâhî İmamları hayretle karşılaşmışlar. Risale-i Nur ve bilhassa Kur'anın kırk Vech-i İ'cazını icmalen isbat eden Yirmibeşinci Söz, Zeyilleriyle beraber ve Kur'anın Nazmındaki Vech-i İ'cazî hârika bir tarzda isbat eden Arabî Risale-i Nur'dan "Îşarat-ül İ'caz" Tefsiri bilfil göstermişler ki, Mekkiye olan Sure ve Âyetlerde en âlî bir Üslûb-u Belâgat ve en yüksek bir İ'caz-ı İcazî vardır. Amma Medeniye Sure ve Âyetlerde birinci safta muhatab ve muarızları ise, Allah'ı tasdik eden yahudi ve nasara gibi ehl-i Kitab olduğundan Mukteza-yı Belâgat ve Îrşad ve Mutabık-ı Makam ve halin lüzumundan, sade ve vazih ve tafsilli bir üslûb ile ehl-i Kitaba karşı Dinin yüksek usûlünü ve İmanın Rükünlerini değil, belki medar-ı ihtilaf olan Şeriatta ve Ahkâmda ve teferrauatın ve külliî kanunların menşe'leri ve sebebleri olan căz'iyatın beyanı lâzım geldiğinden o Medeniye Sure ve Âyetlerde ekseriyetçe tafsil ve izah ve sade üslûbla beyanat içinde Kur'ana mahsus emsalsiz bir tarz-ı beyanla, birden o căz'î teferrauat hâdisesi içinde yüksek, kuvvetli bir fezleke, bir hâtime, bir hüccet ve o căz'î hâdiseye-i şer'iyeyi külliştiren ve imtisalini İman-ı Billah ile temin eden bir Cümle-i Tevhidiyeyi ve İmaniyeyi

ve Uhreviyeyi zikreder. O makamı nurlandırır, ulvîleştirir. Risale-i Nur, Âyetlerin âhirlerinde ekseriyetle gelen

﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿ۚ﴾

وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

gibi Tevhidi ve Âhireti ifade eden Fezlekelerde ve Hâtimelerde ne kadar yüksek bir Belâgat ve Meziyetler ve Cezaletler ve Nükteler bulunduğunu Yirmibeşinci Söz'ün İkinci Şu'lesinin İkinci Nurunda o Fezleke ve Hâtimelerin pekçok Nüktelerinden ve Meziyetlerinden on tanesini beyan ederek, o hülâsalarda bir Mu'cize-i Kübra bulduğunu muanndlere de isbat etmiş. Evet Kur'an, o teferruat-ı şer'iye ve kavanin-i içtimaiyetenin beyanı içinde birden muhatabın nazarını yüksek ve külli noktalara kaldırıp, sade üslûbu bir ulvî üslûba ve Şeriat Dersinden Tevhid Dersine çevirerek Kur'anı, hem bir Kitab-ı Şeriat ve Ahkâm ve Hikmet, hem bir Kitab-1 Akide ve İman ve Zikir ve Fikir ve Dua ve Davet olduğunu gösterip her makamda çok Makasîd-1 İrsâdiye-i Kur'aniyeyi Ders vermesiyle Mekkiye Âyetlerin Tarz-1 Belâgatlarından ayrı ve parlak mu'cizane bir cezalet izhar eder. Bazan iki kelimedede meselâ رَبُّ الْعَالَمِينَ ve رَبُّكَ de, رَبُّكَ Tabiriyle Ehadiyeti ve

رَبُّ الْعَالَمِينَ ile Vâhidiyeti bildirir. Ehadiyet içinde Vâhidiyeti ifade eder. Hattâ bir Cümlede; bir zerreyi bir gözbebeğinde gördüğü ve yerleşirdiği gibi, Güneş'i aynı Âyetle, aynı çekiçle gögün gözbebeğinde yerleştirir ve göge bir göz yapar. Meselâ: خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ Âyetinin

den sonra, يُولِجُ الَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي الَّيْلِ Ayetinin akabinde

وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصَّدُورِ der. "Zemin ve göklerin Haşmet-i Hilkatinde

Kalbin dahi hatırlatmasını bilir, İdare eder." der, tarzında bir Beyanat cihetitle o sade ve Ümmiyet mertebesini ve avamın fehmini nazara

alan o basit ve cüz'î muhavere, o tarz ile ulvî ve cazibedar ve umumî ve irşadkâr bir mükâlemeye döner.

Bir Sual: "Bazan ehemmiyetli bir Hakikat, sathî nazarlara görünmediğinden ve bazı makamlarda cüz'î ve âdi bir hâdiseden yüksek bir Fezleke-i Tevhidi veya küllî bir düsturu beyan etmekte münasebet bilinmediğinden, bir kusur tevehhüm edilir. Meselâ: "Hazret-i Yusuf Aleyhisselâm, Kardeşini bir hile ile alması" içinde

وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ

diye gayet yüksek bir düsturun zikri, Belâgatça münasebeti görünmüyor. Bunun Sırrı ve Hikmeti nedir?"

Elcevab: Herbiri birer küçük Kur'an olan ekser uzun Sure ve mutavassitlarda ve çok sahife ve makamlarda yalnız iki-üç maksad değil, belki Kur'an mahiyeti, hem bir Kitab-ı Zikir ve İman ve Fikir, hem bir Kitab-ı Şeriat ve Hikmet ve İrşad gibi, çok Kitabları ve ayrı ayrı Dersleri tazammun ederek Rububiyet-i İlahiyyenin herşeye ihtaşmasını ve haşmetli Tecelliyatını ifade etmek cihetiyle, Kâinat Kitab-ı Kebirinin bir nevi kıraatı olan Kur'an, elbette her makamda, hattâ bazan bir sahifede çok maksadları takiben Marifetullahtan ve Tevhidin mertebelerinden ve İman Hakikatlarından Ders verdiği haysiyetile, öbür makamda, meselâ zahirce zaîf bir münasebetle, başka bir Ders açar ve o zaîf münasebete çok kuvvetli münasebetler iltihak ederler. O makama gayet mutabık olur, Mertebe-i Belâgatı yükseklenir.

İkinci Bir Sual: "Kur'anda sarıhan ve zimnen ve işareten, Âhiret ve Tevhidi ve beşerin mükâfat ve mücazatını binler defa isbat edib nazara vermenin ve her Surede, her Sahifede, her Makamda Ders vermenin Hikmeti nedir?"

Elcevab: Daire-i imkânda ve Kâinatın sergüzeşetine aid inkılablarda ve Emanet-i Kübrayı ve Hilafet-i Arziyeyi omuzuna alan nev'-i beşerin şekavet ve Saadet-i Ebediyeye medar olan Vazifesine dair en ehemmiyetli, en büyük, en dehşetli mes'elelerinden en azametlilerini Ders vermek ve hadsiz şübheleri izale etmek ve gayet şiddetli inkârları ve inadları kırmak cihetinde elbette o dehşetli inkılabları tasdik ettirmek ve o inkılablardan azametinde büyük ve besere en elzem ve en zarurî mes'eleleri teslim ettirmek için Kur'an, binler defa değil, belki milyonlar defa onlara baktırsa yine israf değil ki, milyonlar

kere tekrar ile o bahisler Kur'an'da okunur, usanç vermez, ihtiyaç kesilmez. Meselâ:

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ...

لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا

Âyetinin gösterdiği Müjde-i Saadet-i Ebediye Hakikatı, "Bîcare besere her dakika kendini gösteren Hakikat-ı Mevtin; hem İnsani, hem dünyasını, hem bütün ahbabını i'dam-ı ebedîsinden kurtarıp ebedî bir sultanatı kazandırır" dediğinden milyarlar defa tekrar edilse ve Kâinat kadar ehemmiyet verilse yine israf olmaz, kıymetten düşmez. İşte bu çeşit hadsiz kıymetdar mes'eleleri Ders veren ve Kâinatı bir hane gibi değiştiren ve şeklini bozan dehşetli inkılablari tesis etmekte iknaa ve inandırmaya ve isbata çalışan Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan elbette sarıhan ve zımnen ve işareten binler defa o mes'e-lelere nazar-ı dikkati celbetmek; değil israf, belki ekmek, ilâç, hava ve ziya gibi birer hacet-i zaruriye hükmünde İhsanını tazelendirir. Hem meselâ:

إِنَّ الْكَافِرِينَ فِي نَارٍ جَهَنَّمَ وَالظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

gibi tehdid Âyetlerini Kur'an gayet şiddetle ve hiddetle ve gayet kuvvet ve tekrarla zikretmesinin Hikmeti ise; -Risale-i Nur'da katî isbat edildiği gibi- beşerin küfrü, Kâinatın ve ekser mahlukatın hükümlerine öyle bir tecavüzdür ki, Semavatı ve Arzı kızdırıyor ve anasını hiddete getirip tufanlarla o zalimleri tokatlıyor.

إِذَا أَلْفُوا فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا وَهِيَ تَفُورُ تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْطِ

Âyetinin sarahatıyla o zalm münkirlere Cehennem öyle öfkeleniyor ki, hiddetinden parça parça olmak ve parçalanmak derecesine geliyor. İşte böyle bir cinayet-i âmmeye ve hadsiz bir tecavüze karşı beşerin küçüklük ve ehemmiyetsizliği noktasında değil, belki zalimane cinayetinin azametine ve kâfirane tecavüzünün dehşetine karşı Sultan-ı Kâinat kendi raiyetinin hukukunun ehemmiyetini ve o münkirlerin küfür ve zulmündeki nihayetsiz çirkinliğini göstermek Hikmetiyle Fermanında gayet hiddet ve şiddetle o cinayeti ve cezasını değil bin defa, belki milyonlar ve milyarlar ile tekrar etse, yine israf

ve kusur değil ki, bin seneden beri yüzler milyon İnsanlar hergün usanmadan kemal-i iştihadla ve ihtiyaçla okurlar.

Evet hergün, her zaman, herkes için bir Âlem gider, taze bir Âlemin kapısı kendine açılmasından, geçici herbir Âlemini nurlandırmak için ihtiyaç ve iştihadla **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** Cümlesini bin defa tekrar ile o değişen perdelerin herbirisine bir **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** 1 bir lâmba yaptığı gibi, öyle de: O kesretli, geçici perdeleri ve o tazelenen seyyar Kâinatları karanlıklandırmamak ve âyne-i hayatında in'ikas eden suretlerini çırkinleştirmemek ve lehinde şahid olabilen o misafir vaziyetleri aleyhine çevirmemek için, o cinayetlerin cezalarını ve Padişah-1 Ezel' nin şiddetli ve inadları kırın tehdidlerini Kur'anı okumakla takdir etmek ve nefsin tuğyanından kurtulmaya çalışmak Hikmetiyle, Kur'an gayet manidar tekrar eder ve bu derece kuvvet ve şiddet ve tekrar ile Tehdidat-1 Kur'aniyeyi Hakikatsız tevehhüm etmekten, şeytan bile kaçar. Onları dinlemedi münkirlere Cehennem azabı Ayn-ı Adalettir, diye gösterir.

Hem meselâ: Asâ-yı Musa gibi çok Hikmetleri ve faideleri bulunan Kîssa-i Musa'nın (A.S.) ve sair Enbiyanın (A.S.) kıssalarını çok tekrarında, Risalet-i Ahmediyenin (A.S.M.) Hakkaniyetine bütün Enbiyanın Nübûvvetlerini bir hüccet gösterip onların umumunu inkâr e-demeyen, bu Zâtın Risaletini Hakikat noktasında inkâr edemez Hikmetiyle ve herkes her vakit bütün Kur'anı okumaya muktedir ve muvaffak olamadığından herbir uzun ve mutavassıt Sureyi birer küçük Kur'an hükmüne getirmek için ehemmiyetli Erkân-1 İmaniye gibi o Kıssaları tekrar etmesi, değil israf.. belki Mukteza-yı Belâgattır ve Hâdise-i Muhammediye (A.S.M.) bütün Benî-Âdemin en büyük hâdisesi ve Kâinatın en azametli mes'elesi olduğunu Ders vermektedir.

Evet Kur'anda Zât-1 Ahmediyeye (A.S.M.) en büyük makam vermek ve dört Erkân-1 İmaniyeyi içine almakla **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** Rüknune denk tutulan **مُحَمَّدَ رَسُولُ اللَّهِ** Risalet-i Muhammediye (A.S.M.) Kâinatın

en büyük Hakikatı ve Zât-ı Ahmedîye (A.S.M.), bütün mahlukatın en Eşrefî ve Hakikat-ı Muhammediye (A.S.M.) tabir edilen Külli Şâhsiyet-i Maneviyesi ve Makam-ı Kudsîsi, iki cihanın en parlak bir güneşî olduğuna ve bu hârika makama liyakatına dair pekçok hüccetleri ve emareleri, kat'î bir surette Risale-i Nur'da isbat edilmiş. Binden birisi şudur ki: **آلَسَبَبُ كَالْفَاعِلِ** düsturuyla, bütün Ümmetinin bütün zamanlarda işlediği Hasenatın bir misli Onun Defter-i Hasenatına girmesi ve bütün Kâinatın Hakikatlarını, getirdiği Nur ile nurlandırması, değil yalnız Cinn ve İnsî ve Meleği ve Zîhayatları, belki Kâinatı ve Semavatı ve Arzı minnetdar eylemesi ve istidad lisaniyla nebatatın Duaları ve ihtiyac-ı fitrî diliyle hayvanatın Duaları, gözümüz önünde bilfiil kabul olmasının şahadetiyle milyonlar, belki milyarlar fitrî ve reddedilmez Duaları makbul olan Suleha-yı Ümmeti her gün O Zâta (A.S.M.) Salât ve Selâm ile Rahmet Duaları ve manevî kazançlarını en evvel O Zâta (A.S.M.) bağışlamaları ve bütün Ümmetçe okunan Kur'anın üçyüzbin Hurufunun herbirisinde on Sevabdan tâ yüz, tâ bin Hasene ve meyve vermesinden yalnız Kiraat-ı Kur'an cihetile Defter-i A'maline hadsiz Nurlar girmesi haysiyetile o Zâtın (A.S.M.) Şâhsiyet-i Maneviyesi olan Hakikat-ı Muhammediye (A.S.M.), istikbalde bir Şecere-i Tûbâ-i Cennet hükmünde olacağını Allâm-ül Guyub bilmış ve görmüş ve o makama göre Kur'anında o azîm ehemmiyeti vermiş ve Fermanında Ona tebâiyeti ve Sünnet-i Seniyesine ittiba ile Şefaatine mazhariyeti en ehemmiyetli bir Mes'ele-i İnsaniye göstermiş ve o haşmetli Şecere-i Tûbânın bir çekirdeği olan Şâhsiyet-i Beşeriyetini ve bidayetteki Vaziyet-i İnsaniyesini arasında nazara almasıdır. İşte Kur'anın tekrar edilen Hakikatları bu kıymette olduğundan, tekraratında kuvvetli ve geniş bir Mu'cize-i Maneviye bulunmasına fitrat-ı selime şahdet eder. Meğer maddiyyunluk taunuyla maraz-ı kalbe ve vicdan hastalığına mübtela ola..

قَدْ يُنْكِرُ الْمَرءُ ضَوْءَ الشَّمْسِ مِنْ رَمَدٍ وَيُنْكِرُ الْفَمُ طَعَمَ النَّاءَ مِنْ سَقَمٍ

Kaidesine dâhil olur.

* * *

BU ONUNCU MES'ELEYE BİR HÂTİME OLARAK İKİ HAŞİYE

Birincisi: Bu Risalenin Te'lifinden oniki sene evvel işittim ki, en dehşetli ve muannid bir zındık Kur'ana karşı sū'-i kasdını tercüme-siyle yapmağa başlamış ve demiş ki: "Kur'an tercüme edilsin, tâ ne mal olduğu bilinsin." Yani, lüzumsuz tekrarati herkes görsün ve tercümesi Onun yerinde okunsun diye dehşetli bir plân çevirmiştir. Fakat Risale-i Nur'un cerhedinde Hüccetleri kat'ı isbat etmiş ki: Kur'anın hakikî tercümesi kabil değil ve lisan-ı nahvî olan Lisan-1 Arabî yerinde Kur'anın Meziyetlerini ve Nüktelerini başka lisan muhafaza edemez ve herbir Harfi, on adedden bine kadar Sevab veren Kelimat-ı Kur'aniyenin mu'cizane ve cem'iyetli Tabirlerinin yerini, beşerin âdi ve cüz'î tercümeleri tutamaz, Onun yerinde Câmilerde okunmaz diye Risale-i Nur her tarafta intişiarylâ o dehşetli plâni akîm bıraktı. Fakat o zındıktan ders alan münafıklar, yine şeytan hesabına Kur'an güneşini üflemekle söndürmeye ahmak çocuklar gibi ahmakane ve di-vanecesine çalışmaları sebebiyle, bana gayet sıkı ve sıkıcı ve sıkıntılı bir halette bu Onuncu Mes'ele yazdırıldı tahmin ediyorum. Başkalar ile görüşemediğim için hakikat-ı hali bilmiyorum.

Hâtimeden İkinci Haşıye: Denizli hapsinden tahliyemizden sonra meşhur Şehir Oteli'nin yüksek katında oturmuştum. Karşımıda güzel bahçelerde kesretli kavak ağaçları birer Halka-i Zikir tarzında gayet latif tatlı bir surette hem kendileri, hem dalları, hem yaprakları, havanın dokunmasıyla cezbedarane ve cazibekârane hareketle râksları, Kardeşlerimin müfarakatlarından ve yalnız kaldığımdan üzünlü ve gamlı Kalbime iliştî. Birden güz ve kış mevsimi

hatıra geldi ve bana bir gaflet bastı. Ben, o kemal-i neş'e ile cilvelenen o nazenin kavaklara ve Zihayatlara o kadar acidım ki, gözlerim yaş ile doldu. Kâinatın süslü perdesi altındaki ademleri, firakları ihtar ve ihsasıyla Kâinat dolusu firakların, zevallerin üzünlüğü başıma toplandı. Birden Hakikat-ı Muhammediyenin (A.S.M.) getirdiği Nur, imdada yetişti. O hadsiz üzünlükleri ve gamları, sürurlara çevirdi. Hattâ o Nurun, herkes ve her Ehl-i İman gibi benim hakkında milyon Feyzinden yalnız o vakitte, o vaziyete temas eden imdad ve tesellisi için Zât-ı Muhammediyeye (A.S.M.) karşı ebediyen minnetdar oldum. Şöyledi ki: Ol nazar-ı gaflet, o mübarek nazeninleri; vazifesiz, neticesiz, bir mevsimde görünüp, hareketleri neş'eden değil belki güya ademden ve firaktan titreyerek hiçliğe düştüklerini göstermekle, herkes gibi bendeki Aşk-ı Beka ve Hubb-u Mehasin ve Şefkat-i Cinsiye ve Hayatiyeye medar olan damarlarına o derece dokundu ki, böyle dünyayı bir manevî cehenneme ve Aklı bir tazib aletine çevirdiği sırada, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'ın besere hediye getirdiği Nur perdeyi kaldırdı; i'dam, adem, hiçlik, vazifesizlik, abes, firak yerlerinde o kavakların herbirinin yaprakları adedince Hikmetleri ve manaları ve Risale-i Nur'da isbat edildiği gibi, üç kişi ayrılan neticeleri ve vazifeleri var diye gösterdi.

Birinci Kısım: Sâni'-i Zülcelal'in Esmasına bakar. Meselâ: Nasıl bir usta hârika bir makinayı yapsa; herkes o Zâta **مَا شَاءَ اللَّهُ بَارَكَ اللَّهُ** deyip alkışlar. Öyle de: O makina dahi, ondan maksud neticeleri tam tâmina göstermesiyle, lisan-ı haliyle ustasını tebrik eder, alkışlar. Her Zihayat ve hersey böyle bir makinadır, ustasını tebriklerle alkışlar.

İkinci Kısım Hikmetleri ise: Zihayatın ve Zîşurun nazarlarına bakar. Onlara şirin bir Mütalaagâh, birer Kitab-ı Marifet olur. Manalarını Zîşurun zihinlerinde ve suretlerini kuvve-i hâfızalarında ve el-vah-ı misaliyede ve Âlem-i Gaybin defterlerinde Daire-i Vücudda bırakıp, sonra Âlem-i Şehadeti terkeder, Âlem-i Gayba çekilir. Demek surî bir Vücudu bırakır, manevî ve gaybî ve ilmî çok Vücduları kazanır. Evet, madem Allah var ve İlmi ihata eder. Elbette adem, i'dam, hiçlik, mahv, fena; Hakikat noktasında Ehl-i İmanın dünyasında yoktur ve kâfirlerin dünyaları ademle, firakla, hiçlikle, fânilikle doludur. İşte bu Hakikatı, umumun lisanında gezen bu gelen darb-ı mesel Ders verip,

der: "Kimin için Allah var, ona herşey var ve kimin için yoksa, herşey ona yoktur.. hiçtir."

Elhasıl: Nasılkı İman, ölüm vaktinde İnsانı i'dam-ı ebedîden kurtarıyor; öyle de herkesin hususî dünyasını dahi i'damdan ve hiçlik karanlıklarından kurtarıyor. Ve küfür ise.. hususan küfr-ü mutlak olsa; hem o İnsانı, hem hususî dünyasını ölümle i'dam edib manevî Cehennem zulmetlerine atar. Hayatının lezzetlerini acı zehirlere çevirir. Hayat-ı dünyeviyeyi Âhiretine tercih edenlerin kulakları çınlasın. Gelsinler, buna ya bir çare bulsunlar veya İmana girsinler. Bu dehşetli hasarattan kurtulsunlar.

سُبْحَانَكَ لَا إِلَمْ لَنَا إِلَّا مَا عَلِمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

Duanızı çok muhtaç ve size çok müstak
Kardeşiniz

S A İ D N U R S Î

**[Onuncu Mes'ele münasebetiyle Hüsrev'in Üstadına yazdığı
Mektub]**

Çok Sevgili Üstadım Efendim!

Cenab-ı Hakk'a hadsiz Şükürler olsun, iki aylık iftirak üzüntülerini ve muhaberesizlik ızdırablarını hafifletiren ve Kalblerimize taze Hayat bahşeden ve Ruhlarımıza yeni, safi bir nesim ihda eden Kur'anın Celalli ve İzzetli, Rahmetli ve Şefkatlı Âyetlerindeki tekraratin mehasinini ta'dad eden, Hikmet-i Tekrarının lüzum ve ehemmiyetini izah eden ve Risale-i Nur'un bir hârika müdafası olan Denizli Meyvesinin Onuncu Mes'elesi namını alan "**Emirdağ Çiçeği**"ni aldık. Elhak takdir ve tahsine çok lâyîk olan bu Çiçeği kokladıkça Ruhumuzdaki iştiyak yükseldi. Dokuz aylık hapis sıkıntısına mukabil, Meyve'nin Dokuz Mes'elesi nasıl beraetimize büyük bir vesile olmakla güzelliğini göstermiş ise, Onuncu Mes'elesi olan Çiçeği de Kur'anın İcazlı İ'cazındaki Hârikaları göstermekle o nisbettte güzelliğini göstermektedir.

Evet Sevgili Üstadım, gülün çiçeğindeki fevkâlâde letafet ve güzellik, ağaçındaki dikenleri nazara hiç göstermediği gibi; bu Nurani Çiçek de bize dokuz aylık hapis sıkıntısını unutturacak bir şekilde o sıkıntılarımız da hiçe indirmiştir. Mütalaasına doyulma-yacak şekilde kaleme alınan ve Akılları hayrete sevkeden bu Nurani Çiçek, muhtevi olduğu çok güzelliklerinden bilhassa Kur'anın tercümesi suretiyle nazar-ı beşerde âdileştirilmek ihanetine mukabil, o tekraratin kıymetini tam göstermekle Kur'anın Cihandeger Ulviyetini meydana koymuştur. Sâliklerinin her asırda fevkâlâde bir Metanetle sarılmaları ile ve Emir ve nehyine tamamen inkıyat etmeliyile, güya yeni nâzil olmuş gibi tazeliği isbat edilmiş olan Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın, bütün asırlarda, zalimlerine karşı şiddetli ve dehşetli ve tekrarlı tehdidleri ve mazlumlarına karşı şefkatli ve Rahmetli mükerrer tâtilfeleri, hususıyla bu asrımıza bakan tehdidatı içinde zalimlerine misli görülmemiş bir halette, sanki Feza-i Ekberden bir nümuneyi andiran Semavî

bir Cehennemle altı-yedi seneden beri mütemadiyen feryad u figan ettirmesi ve keza mazlumlarının bu asırdaki külli ferdleri başında Risale-i Nur Talebelerinin bulunması ve hakikaten bu Talebeleri de Ümmet-i Salifenin Enbiyalarına verilen Necatlar gibi pek büyük umumî ve hususî Necatlara mazhar etmesi ve muarızları olan dinsizlerin cehennemî azabla tokatlanmalarını göstermesi, hem iki güzel ve latif Haşiyelerle hâtime verilmek suretiyle Çiçeğin tamam edilmesi bu fakir Talebeniz Hüsrev'i o kadar büyük bir sürürla sonsuz bir şükre sevketti ki; bu güzel Çiçeğin verdiği sevinç ve süruru müddet-i ömrümde hissetmediğimi Sevgili Üstadıma arzettiğim gibi, Kardeşlerime de kerratla söylemişim. Cenab-ı Hak, zaîf ve taham-mülsüz omuzlarına pek azametli bâr-ı sakil tahmil edilen siz Sevgili Üstadımızdan ebediyen razı olsun. Ve yüklerinizi tâhfif etmekle yüzlerinizi Ebede kadar güldürsün **آمينَ**.

Evet Sevgili Üstadım, biz Allah'tan, Kur'an'dan, Habib-i Zîsan'dan ve Risale-i Nur'dan ve Kur'an Dellâlı siz Sevgili Üstadımızdan ebediyen razıyız. Ve intisabımızdan hiçbir cihetle pişmanlığımız yok. Hem Kalbimizde zerre kadar kötülük etmek için niyet yok. Biz ancak Allah'ı ve Rızasını istiyoruz. Gün geçtikçe, Rızası içinde, Cenab-ı Hakk'a vuslat iştıyaklarını Kalbimizde teksif ediyoruz. Bilâ-istisna bize fenalık edenleri Cenab-ı Hakk'a terketmekle afvetmek ve bilakis bize zulmeden o zalimler de dâhil olduğu halde, herkese iyilik etmek, Risale-i Nur Talebelerinin Kalblerine yerleşen bir Şiar-ı İslâm olduğunu, biz istemeyerek ilân eden Hazret-i Allah'a hadsiz hudutsuz Şükürler ediyoruz.

Çok kusurlu Talebeniz
H ü s r e v

* * *

Onbirinci Mes'ele

[Meyve'nin Onbirinci Mes'elesinin başı; bir meyvesi Cennet ve biri Saadet-i Ebediye ve biri Rü'yetullah olan İman Şecere-i Kudsiyesinin hadsiz, küllî ve căz'î meyvelerinden yüzer nümuneleri Risale-i Nur'da beyan ve Hüccetlerle isbat edildiğinden, izahını "Siracunnur'a havale edib; küllî Erkânının değil, belki căz'î ve căzlerin, căz'î ve hususî meyvelerinden birkaç nümune beyan edilecek.]

BİRİSİ: Bir gün bir Duada, "Ya Rabbi! Cebrail, Mikâil, İsrafil, Azrail hürmetlerine ve şefaatlerine, beni cinn ve insin şerlerinden muhafaza eyle" mealinde Duayı dediğim zaman, herkesi titreten ve dehşet veren Azrail namını zikrettiğim vakit gayet tatlî ve teselliidar ve sevimli bir halet hissettim **الْحَمْدُ لِلّٰهِ** dedim. Azrail'i cidden sevmeğe başladım. Melaikeye İman Rüknünün bu căz'î ferdinin pek çok meyvelerinden yalnız bir căz'î meyvesine gayet kısa bir işaret ederiz.

BİRİSİ: İnsanın en kıymetli ve üstünde titrediği malı, onun Ruhudur. Onu zayıf olmaktan ve fenadan ve başıboşluktan muhafaza etmek için kuvvetli ve emin bir ele teslimin derin bir sevinç verdiği kat'î hissettim. Ve İnsanın amelini yazan Melekler hatırlıma geldi. Baktım, aynen bu meyve gibi çok tatlî meyveleri var.

BİRİSİ: Her İnsan kıymetli bir sözünü ve fiilini bâkileştirmek için iştiyakla Kitabet ve şiir, hattâ sinema ile hıfzına çalışır. Hususan o fiillerin Cennet'te bâki meyveleri bulunsa, daha ziyade merak eder. "Kiramen Kâtibîn" İnsanın omuzlarında durup onları ebedî manzara larda göstermek ve sahiblerine daimî mükâfat kazandırmak, o kadar bana şirin geldi ki tarif edemem. Sonra ehl-i dünyanın, beni hayat-ı içtimaiyedeki herşeyden tecrid etmek içinde bütün Kitablarımdan ve dostlarımdan ve hizmetçilerimden ve teselli verici işlerden ayrı düşürmeleriyle beraber, gurbet vahşeti

beni sıkarken ve boş dünya başına yıkılırken, Melaikeye İmanın pek çok meyvelerinden birisi imdadıma geldi. Kâinatımı ve dünyamı şenlendirdi, Melekler ve Ruhanıflerle doldurdu, Âlemimi sevinçle güldürdü. Ve ehl-i dalaletin dünyaları vahşet ve boşluk ve karanlıkla ağladıklarını gösterdi.

Hayalim bu meyvenin lezzetiyle mesrur iken, umum Peygamberlere İmanın pek çok meyvelerinden buna benzer birtek meyvesini aldı, tattı. Birden, bütün geçmiş zamanlardaki Enbiyalarla yaşamış gibi onlara İmanım ve tasdikim, o zamanları ışıklandırdı ve İmanımı külli yapıp genişlendirdi. Ve âhirzaman Peygamberimizin İmana aid olan Davalarına binler imza bastırdı, şeytanları susturdu. Birden "**Hikmet-ül İstiaze Lem'ası**"nda katî cevabı bulunan bir sual Kalbime geldi ki: "Bu meyveler gibi hadsiz tatlı semereler ve faideler ve Hasenatın gayet güzel neticeleri ve menfaatleri ve Erhamurrahîmîn'in gayet merhametkârane tevfikleri ve İnayetleri Ehl-i Hidayete yardım edib kuvvet verdikleri halde, ehl-i dalalet neden çok defa galebe eder ve bazan yirmisi, yüz tane Ehl-i Hidayeti perişan eder." diye, manen benden soruldu. Ve bu Tefekkür içinde, şeytanın gayet zaîf desiselerine karşı Kur'anın büyük tahşidatı ve Melaikeleri ve Cenab-ı Hakk'ın yardımını Ehl-i İmana göndermesi hatırlaya geldi. Risale-i Nur'un onun Hikmetini katî hüccetlerle izahına binaen, o sualın cevabına gayet kısa bir işaret ederiz:

Evet bazan serseri ve gizli, muzır bir adamın bir saraya ateş atmağa çalışması yüzünden, yüzler adamın yapması gibi; yüzler adamın muhafazası ile ve bazan devlete ve padişaha iltica ile o sarayın vücudu devam edebilir. Çünkü onun vücudu, bütün şeraitin ve erkânın ve esbabın vücuduyla olabilir. Fakat onun ademi ve harab olması birtek şartın ademiyle vaki' ve bir serserinin bir kibritle yanıp mahvolduğu gibi, ins ve cinn şeytanları az bir fil ile büyük tahribat ve dehşetli manevî yangınlar yaparlar.

Evet bütün fenalıklar ve günahlar ve şerlerin mâyesi ve esasları ademdir, tahribdir. Sureten vücutundan altında, adem ve bozmak saklıdır.

İşte cinnî ve insî şeytanlar ve şerirler bu noktaya istinaden gayet zaîf bir kuvvetle hadsiz bir kuvvette karşı dayanıp, Ehl-i Hak ve Hakikatî Cenab-ı Hakk'ın Dergâhına ilticaya ve kaçmaya her vakit mecbur ettiğinden, Kur'an onları himaye için büyük tahşidat yapar.

Doksandokuz Esma-i İlahiyeyi onların ellerine verir. O düşmanlara karşı Sebat etmelerine çok şiddetli Emirler verir.

Bu cevabdan, birden pek büyük bir Hakikatın ucu ve azametli, dehşetli bir Mes'elenin esası göründü. Şöyle ki:

Nasılıki Cennet bütün Vücud Âlemlerinin mahsulâtını taşıyor ve dünyanın yetiştiirdiği tohumları bâkiyane sünbüllendiriyor, öyle de; Cehennem dahi, hadsiz dehşetli adem ve hiçlik Âlemlerinin çok elîm neticelerini göstermek için o adem mahsulâtlarını kavuruyor ve o dehşetli Cehennem fabrikası, sair Vazifeleri içinde, Âlem-i Vücud Kâinatını Âlem-i adem pisliklerinden temizlettiriyor. Bu dehşetli mes'elenin şimdilik kapısını açmayacağız. İnşâallah sonra izah edilecek.

Hem Meleklerle İman meyvesinden bir cüz'ü ve **Münker** ve **Nekir**'e aid bir nümunesi şudur: **Herkes gibi ben dahi muhakkak gireceğim diye mezarıma hayalen girdim.** Ve kabirde yalnız, kim-sesiz, karanlık, soğuk, dar bir haps-i münferidde bir tecrid-i mutlak içindeki tevahhuş ve me'yusiyetten tedehhüs ederken, birden Münker ve Nekir taifesinden iki mübarek arkadaş çırpı geldiler. Benimle münazaraya başladılar. Kalbim ve kabrim genişlediler, nurlandılar, hararetlendiler; Âlem-i Ervaha pencereler açıldı. Ben de **şimdi hayalen ve istikbalde hakikaten göreceğim o vaziyete bütün canımla sevindim ve şükrettim.** Sarf ve Nahiv İlmini okuyan bir Medrese Talebesinin vefat edib, kabirde Münker ve Nekir'in: "**Men Rabbuke**"= "**Senin Rabbi kimdir?**" diye suallerine karşı, kendini Medresede zannedib Nahiv İlmi ile cevab vererek: "(Men) mübtedadır. (Rabbuke) onun haberidir; müşkil bir mes'eleyi benden sorunuz, bu kolaydır." diyerek, hem o Melaikeleri, hem hazır Ruhları, hem o vakayı müşahede eden orada bulunan bir Keşf-el Kubur Velisini güldürdü ve Rahmet-i İlahiyeyi tebessüme getirdi; azabdan kurtulduğu gibi.. Risale-i Nur'un bir Şehid Kahramanı olan merhum Hâfız Ali, hapiste Meyve Risalesi'ni kemal-i aşkla yazarken ve okurken vefat edib kabirde Melaike-i Suale mahkemedeki gibi Meyve Hakikatları ile cevab verdiği misilli; ben de ve Risale-i Nur Şakirdleri de, o suallere karşı Risale-i Nur'un parlak ve kuvvetli Hüccetleriyle istikbalde Hakikaten ve **şimdi manen cevab verip onları tasdike ve tahsine ve tebrike sevkedecekler** inşâallah.

Hem Meleklerle İmanın saadet-i dünyeviyeye medar cüz'î bir nümunesi

şudur ki: İlmihalden İman Dersini alan bir masum çocuğun, yanında ağlayan ve masum bir Kardeşinin vefatı için vayeylâ eden diğer bir çocuğa: "Ağlama, şükreyle.. senin Kardeşin Meleklerle beraber Cennet'e gitti; orada gezer, bizden daha iyi keyfedecek, Melekler gibi uçacak, heryeri seyredebilir." deyip, feryad edenin ağlamasını tebessüme ve sevince çevirmesidir.

Ben de aynen bu ağlayan çocuk gibi, bu hazîn kışta ve elîm bir vaziyetimde gayet elîm iki vefat haberini aldım. Biri, hem âlî mekteblerde birinciliği kazanan, hem Risale-i Nur'un Hakikatlarını neşreden, biraderzadem merhum Fuad; ikincisi, Hacca gidip sekerat içinde Tavaf ederken, Tavaf içinde vefat eden Âlime Hanım namındaki merhum meşirem.

Bu iki akrabamın ölümleri, İhtiyar Risalesi'nde yazılan merhum Abdurrahman'ın vefatı gibi beni ağlatırken; İmanın Nuruyla o masum Fuad, o sâliha Hanım İnsanlar yerinde Meleklerle, Huri'lere arkadaş olduklarını ve bu dünyanın tehlike ve günahlarından kurtulduklarını manen, Kalben gördüm. O şiddetli üzünlük yerinde büyük bir sevinç hissedib hem onları, hem Fuad'ın pederi Kardeşim Abdülmecid'i, hem kendimi tebrik ederek Erhamürrâhimîn'e şükrettim. Bu iki merhummeye Rahmet Duası niyetiyle buraya yazıldı kaydedildi.

Risale-i Nur'daki bütün mizanlar ve müvazeneler, İmanın Saadet-i Dünyeviyeye ve Uhreviyeye medar meyvelerini beyan ederler. Ve o külli ve büyük meyveler, bu dünyada gösterdikleri saadet-i hayatı ve lezzet-i ömür cihetile her Mü'minin İmanı ona bir Saadet-i Ebediyeyi kazandıracak; belki sünbü'l verecek ve o surette inkişaf edecek diye haber verirler. Ve o külli ve pek çok meyvelerinden beş meyvesi, Meyve-i Mi'râc olarak Otuzbirinci Söz'ün âhirinde ve beş meyvesi Yirmidördüncü Söz'ün Beşinci Dal'ında nümune olarak yazılmış.

Erkân-1 İmaniyenin herbirinin ayrı ayrı pek çok belki hadsiz meyveleri olduğu gibi, mecmuunun birden çok meyvelerinden bir meyvesi, koca Cennet ve biri de Saadet-i Ebediye ve biri de belki en tatlısı da Rü'yet-i İlahiyyedir diye, başta demistik. Ve Otuzikinci Söz'ün âhirindeki müvazenede, İmanın saadet-i dâreyne medar bir kısım semereleri güzel izah edilmiş. İman-ı Bil'Kader Rükününün kıymetdar meyveleri bu dünyada bulunduğuna bir delili, umum lisanında

مَنْ أَمِنَ بِالْقَدَرِ أَمِنَ مِنَ الْكَدْرِ darb-ı mesel olmuştur. Yani, "Kadere

İman eden, gamlardan kurtulur." Risale-i Kader'in âhirinde güzel bir temsil ile, iki adamın şahane bir sarayın bahçesine girmesiyle, bir külli meyvesi beyan edilmiş, Hattâ ben kendi hayatımda binler tecrübeplerimle gördüm ve bildim ki; **Kadere İman olmazsa hayat-ı dünyeviye saadeti mahvolur. Elîm musibetlerde, ne vakit Kadere İman cihetine bakardım; musibet gayet hafifleşiyor görüyordum.** Ve Kadere İman etmeyen nasıl yaşayabilir diye hayret ederdim.

Melaikeye İman Rüknünün külli meyvelerinden birisine, Yirmiikinci Sözün İkinci Makam'ında şöyle işaret edilmiş ki; Azrail Aleyhisselâm Cenab-ı Hakk'a Münacat edip demiş: "**Kabz-ı Ervah Vazifesinde Senin İbadın benden küsecekler, şekva edecekler.**" Ona cevaben denilmiş: "**Senin Vazifene hastalıkları ve musibetleri perde yapacağım; tâ İbadının şekvaları onlara gitsin, sana gelmesin.**" Aynen bu perdeler gibi Azrail Aleyhisselâm'ın Vazifesi de bir perdendir. Tâ haksız şekvalar Cenab-ı Hakk'a gitmesin. Çünkü ölümdeki Hikmet ve Rahmet ve Güzellik ve Maslahat cihetini herkes görmez. Zahire bakıp itiraz eder, şekvaya başlar. İşte bu haksız şekvalar Rahîm-i Mutlak'a gitmemek Hikmetiyle Azrail Aleyhisselâm perde olmuş. Aynen bunun gibi bütün Meleklerin, belki bütün esbab-ı zahiriyyenin Vazifeleri, İzzet-i Rububiyetin perdeleridir. Tâ güzellikleri görünmeyen ve Hikmetleri bilinmeyen şeyleerde Kudret-i İlahiyyenin İzzeti ve Kudsiyeti ve Rahmetinin ihatası muhafaza edilsin, itiraza hedef olmasın ve hasis ve ehemmiyetsiz ve merhametsiz şeyleler ile Kudretin mübaşereti -nazar-ı zahirîde- görünmesin. Yoksa hiçbir sebebin hakikî tesiri ve İcada hiç kabiliyeti olmadığını, her şeide Tevhid Sikkeleri katî gösterdiğini, Risale-i Nur hadsiz delilleriyle isbat etmiş. Halketmek, İcad etmek Ona mahsustur. Esbab, yalnız bir perdedir. Melaike gibi Zîsuur olanların, yalnız căz-i ihtiyarıyla căz'î, icadsız, kesb denilen bir nevi Hizmet-i Fîtriye ve ameli bir nevi Ubudiyetten başka ellerinde yoktur.

Evet, İzzet ve Azamet isterler ki; esbab, perdedar-ı Dest-i Kudret ola Akhn nazarında.

Tevhid ve Ehadiyet isterler ki; esbab, ellerini çeksinler Tesir-i Hakikîden.

İşte nasıl Melekler ve umûr-u hayatı yede ve vücutiyede istihdam edilen zahirî sebebeler, güzellikleri görünmeyen ve bilinmeyen şeyleerde Kudret-i Rabbaniyeyi kusurdan, zulümden muhafaza edib Takdis ve Tesbih-i İlahîde birer vesiledirler. Aynen öyle de: Cinnî ve insî şeytanlar ve muzîr maddelerin umûr-u şerriyede ve ademiyede istimalleri dahi, yine Kudret-i Sübhaniyeyi gadrdan ve haksız itirazlardan ve şekvalara hedef olmaktan kurtarmak ile Takdis ve Tesbihat-ı Rabbaniyeye ve Kâinattaki bütün kusurattan müberra ve münezzehiyetine hizmet ediyorlar. Çünkü bütün kusurlar ademden ve kabiliyetsizlikten ve tahribden ve Vazife yapmamaktan -ki birer ademdirler- ve vücudu olmayan ademî fiillerden geliyor. Bu şeytanî ve şerli perdeleler, o kusurata merci olup itiraz ve şekvaları bi'l-istihkak kendilerine alarak Cenab-ı Hakk'ın Takdisine vesile oluyorlar. Zâten şerli ve ademî ve tahribçi işlerde kuvvet ve iktidar lâzım değil, az bir fiil ve cüz'î bir kuvvet, belki Vazifesini yapmamak ile bazan büyük ademler ve bozmaklar oluyor. O şerir fâiller, muktedir zannedilirler. Halbuki ademden başka hiç tesirleri ve cüz'î bir kesbeden hariç bir kuvvetleri yoktur. Fakat o şerler ademden geldiklerinden, o şerler hakikî fâildirler. Bil-istihkak, eğer Zîsuur ise cezayı çekerler. Demek seyyiatta o fenalar fâildirler; fakat Haseneler ve Hayırlarda ve Amel-i Sâlihte Vücid olmasından, o iyiler hakikî fâil ve müessir değiller. Belki kabildirler; Feyz-i İlahîyi kabul ederler ve mükâfatları dahi sîrf bir Fazl-ı İlahîdir diye, Kur'an-ı Hakîm

مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ

ferman eder.

Elhasıl: Vücid Kâinatlari ve hadsiz adem Âlemleri birbirleriyle çarpışırken ve Cennet ve Cehennem gibi meyveler verirken ve bütün Vücid Âlemleri **الْحَمْدُ لِلَّهِ الْحَمْدُ لِلَّهِ** ve bütün adem Âlemleri

سُبْحَانَ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ

derken ve ihatalı bir kanun-u mübareze ile Melekler şeytanlarla ve Hayırlar şerlerle, tâ Kalbin etrafındaki İlham, vesvese ile mücadele ederken; birden Meleklerle İmanın bu meyvesi tecelli eder, mes'eleyi halledib karanlık Kâinatı ışıklandırır.

آَلَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ Âyetinin Envârından bir Nurunu bize gös-

terir ve bu meyve ne kadar tatlı olduğunu tattırır. İkinci bir külli
meyvesine "Yirmidördüncü" ve | (Elif)ler Kerametini gösteren "Yir-
midokuzuncu Söz"ler işaret edib parlak bir surette Meleklerin Vücu-
dunu ve Vazifesini isbat etmişler. Evet Kâinatın her tarafında, cüz'i ve
külli her şeyde, her nevide, kendini tanıttırmak ve sevdirmek içinde mer-
hametkârane bir Haşmet-i Rububiyet, elbette o Haşmete, o Merhamete,
o Tanıttırmaya, o Sevdirmeye karşı Şükür ve Takdis içinde bir geniş ve
ihatalı ve şuurkârane bir Ubudiyetle mukabele etmesi lâzım ve kat'ıdır.
Ve şuursuz cemadat ve Erkân-ı Azîme-i Kâinat hesabına o Vazifeyi, an-
cak hadsiz Melekler görebilir ve o Saltanat-ı Rububiyetin her tarafta,
serada süreyyada, zeminin temelinde, dışında hakîmane ve haşmet-
kârane icraatını onlar temsil edebilirler.

Meselâ, felsefenin ruhsuz kanunları pek karanlık ve vahşetli
gösterdikleri Hilkat-ı Arziye ve Vaziyet-i Fitriyesini, bu meyve ile
nurlu, ünsiyetli bir tarzda Sevr ve Hut namlarındaki iki Meleğin omuz-
larında, yani nezaretlerinde ve Cennet'ten getirilen ve fâni küre-i arzin
bâki bir temel taşı olmak, yani ileride bâki Cennet'e bir kısmını devret-
meye bir işaret için Sahret namında uhrevî bir madde, bir Hakikat
gönderilip Sevr ve Hut Meleklerine bir Nokta-i İstinad edilmiş diye
Benî-İsrail'in eski Peygamberlerinden Rivayet var ve İbn-i Abbas'tan
dahi mervîdir. Maatteessûf bu kudsî mana, mürir-u zamanla bu teşbih,
avamın nazarında Hakikat telakki edilmekte, Aklın haricinde bir suret
almış. Madem Melekler havada gezdikleri gibi toprakta ve taşta ve yerin
merkezinde de gezerler; elbette onların ve küre-i arzin, üstünde duracak
cismanî taş ve balığa ve öküze ihtiyaçları yoktur.

Hem meselâ küre-i arz, küre-i arzin nevileri adedince başlar ve
o nevilerin ferdleri sayısınca diller ve o ferdlerin a'za ve yaprak ve
meyveleri mikdarınca Tesbihatlar yaptığı için elbette o haşmetli ve şuur-
suz Ubudiyet-i Fitriyeyi bilerek, şuurdarane temsil edib Dergâh-ı İla-
hiyeye takdim etmek için kırkbin başlı ve her başı kırkbin dil ile ve her-
bir dil ile kırkbin Tesbihat yapan bir Melek-i Müekkeli bulunacak ki,
Ayn-ı Hakikat olarak Muhbir-i Sadık haber vermiş. Ve Hilkat-ı

Kâinatın en ehemmiyetli neticesi olan İnsanlarla Münasebat-ı Rabbaniyeyi tebliğ ve izhar eden Cebrail (A.S.) ve Zîhayat Âleminde en haşmetli ve en dehşetli olan diriltmek ve Hayat vermek ve ölümle terhis etmekteki Hâlik'a mahsus olan İcraat-ı İlahiyyeyi yalnız temsil edib ubudiyetkârane nezaret eden İsrafîl (A.S.) ve Azrail (A.S.) ve Hayat dairesinde Rahmetin en cem'iyetli, en geniş, en zevkli olan Rızıktaki İhsanat-ı Rahmaniyyeye nezaretle beraber şuursuz şükürleri şuur ile temsil eden Mikâil (A.S.) gibi Meleklerin pek acib mahiyette olarak bulunmaları ve Vücundlari ve Ruhların Bekaları, Saltanat ve Haşmet-i Rububiyetin muktezasıdır. Onların ve herbirinin mahsus taifelerinin Vücundlari, Kâinatta güneş gibi görünen Saltanat ve Haşmetin Vücutu derecesinde kat'îdir ve şübhesisizdir. Melaikeye aid başka maddeler bunlara kıyas edilsin.

Evet küre-i arzda dörtüzbin nevileri Zîhayattan halkeden, hattâ en âdi ve müteaffin maddelerden Zîruhları çoklukla yaratan ve her tarafı onlarla şenlendiren ve Mu'cizat-ı San'atına karşı, onlara dilleriyle

مَا شَاءَ اللَّهُ بِإِرْكَانِهِ ، سُبْحَانَ اللَّهِ

mukabil **الْحَمْدُ لِلَّهِ وَالشُّكْرُ لِلَّهِ ، اللَّهُ أَكْبَرُ** o hayvancıklara söylettiren

bir Kadîr-i Zülcelali ve'l-Cemal, elbette, bilâsek velâ-şübhe, koca Semavata münasib, isyansız ve daima Ubudiyette olan sekeneleri ve Ruhanîleri yaratmış, Semavatı şenlendirmiş, boş bırakmadı ve hayvanatın taifelerinden pekçok ziyade ayrı ayrı nevileri Meleklerden İcad etmiş ki, bir kısmı küçüğük olarak yağmur ve kar katrelerine binip San'at ve Rahmet-i İlahiyyeyi kendi dilleriyle alkışlıyorlar; bir kısmı, birer seyyar yıldızlara binip feza-yı kâinatta seyahat içinde Azamet ve İzzet ve Haşmet-i Rububiyete karşı Tekbir ve Tehlil ile Ubudiyetlerini Âleme ilân ediyorlar. Evet zaman-ı Âdem'den beri bütün Semavî Kitâblar ve dinler, Meleklerin Vücundlari ve Ubudiyetlerine ittifakları ve bütün asırlarda Melekler ile konuşmalar ve muhavereler, kesretli tevatür ile İnsanlar içinde vukubulduğunu nakil ve Rivayetleri ise, görmediğimiz Amerika İnsanlarının Vücundlari gibi Meleklerin Vücundlari ve bizimle alâkadar olduklarını kat'î isbat eder. İşte şimdi gel, İman Nuruyla bu külli ikinci meyveye bak ve tat; nasıl Kâinatı baştan başa şenlendirip, güzelleştirip bir Mescid-i Ekbere ve büyük bir İbadethaneye çeviriyor. Ve fen ve felsefenin soğuk, hayatsız, zulmetli, dehşetli göstرمelerine mukabil; hayatı,

şuurlu, ışıklı, ünsiyetli, tatlı bir Kâinat göstererek Bâki Hayatın bir cilve-i lezzetini Ehl-i İmana derecesine göre dünyada dahi tattırır.

Tetimme: Nasılkı Vahdet ve Ehadiyet Sırıyla Kâinatın her tarafında aynı Kudret, aynı İsim, aynı Hikmet, aynı San'at bulunmasıyla Hâlik'in Vahdet ve Tasarrufu ve İcad ve Rububiyeti ve Hallakiyet ve Kudsiyeti, cüz'î-küllî herbir masnu'un hal dili ile ilân ediliyor. Aynen öyle de; her tarafta Melekleri halkedib her mahlukun lisan-ı hal ile şuursuz yaptıkları Tesbihati, Meleklerin Ubudiyet-kârane dilleriyle yaptırıyor. Meleklerin hiçbir cihette hilaf-ı emir hareketleri yoktur. Hâlis bir Ubudiyetten başka hiçbir İcad ve emirsiz hiçbir müdahale, hattâ izinsiz Şefaatları dahi olmaz. Tam

بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ ﴿١٠﴾ وَ يَفْعَلُونَ مَا يُؤْمِنُونَ Sırrına mazhardırlar.

Hâtime

[Gayet ehemmiyetli bir Nükte-i İ'caziyeye dair, birden ihtiyarsız, mağribden sonra Kalbe ihtar edilen ve Sure-i قُلْ آعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ in zahir bir Mu'cize-i Gaybiyesini gösteren uzun bir Hakikata kısa bir işaretir.]

قُلْ آعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ﴿١﴾ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ
وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ
وَمِنْ شَرِّ النَّفَاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ﴿٢﴾ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴿٣﴾

İşte yalnız mana-yı işaretî cihetinde bu Sure-i Azîme-i Hârika: "Kâinatta adem Âlemleri hesabına çalışan şerirlerden ve insî ve cinnî şeytanlardan kendinizi muhafaza ediniz." Peygamberimize ve Ümmetine emrederek, her asra baktığı gibi mana-yı işaretîyle bu acib asırımıza daha ziyade, belki zahir bir tarzda bakar; Kur'an'ın Hizmetkârlarını İstiazeye davet eder. Bu Mu'cize-i Gaybiye, beş işaretle kısaca beyan edilecek. Şöyle ki:

Bu Surenin herbir Âyetinin manaları çoktur. Yalnız mana-yı işaretî ile beş Cümlesinde dört defa شَرٌ Kelimesini tekrar etmek ve kuvvetli münasebet-i maneviye ile beraber dört tarzda bu asrin emsalsiz dört dehşetli ve firtinalı maddî ve manevî şerlerine ve inkılaballarına ve mübarezelerine aynı tarih ile parmak basmak ve manen "Bunlardan çekiniz" emretmek, elbette Kur'an'ın İ'cazına yakışır bir İrşad-ı Gaybîdir.

Meselâ: Başta قُلْ آعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ Cümlesi, bin üçyüz elliiki veya dört (1352-1354) tarihine hesab-ı ebcedî ve cifriyle tevafuk edib nev'-i beşerde en geniş hırs ve hasedle ve birinci harbin sebebiyle vukua gelmeye hazırlanan ikinci harb-i umumîye işaret eder. Ve Ümmet-i Muhammediyeye (A.S.M.) manen der: "Bu harbe girmeyiniz ve Rabbinize iltica ediniz." Ve bir mana-yı remziyle, Kur'an'ın Hizmetkârlarından olan Risale-i Nur Şakirdlerine hususî bir iltifat ile onların Eskişehir hapsinden, dehşetli bir şerden aynı tarihiyle kurtulmalarına ve haklarındaki imha plânının akîm bırakılmasına remzen haber verir; manen "İstiaze ediniz" emreder gibi bir remz verir.

Hem meselâ: منْ شَرِّ مَا خَلَقَ Cümlesi -şedde sayılmaz- bin üçyüz

altmış bir (1361) ederek bu emsalsiz harbin merhametsiz ve zalimane tahrîbatına rumî ve hicri tarihiyle parmak bastığı gibi; aynı zamanda bütün kuvvetleriyle Kur'anın Hizmetine çalışan Nur Şakirdlerinin geniş bir imha plânından ve elîm ve dehşetli bir beladan ve Denizli hapsinden kurtulmalarına tevafukla, bir mana-yı remzî ile onlara da bakar. "Halk'ın şerrinden kendinizi koruyunuz" gizli bir îma ile der.

Hem meselâ: الْنَّفَّاثَاتِ فِي الْعَقَدِ cümlesi – şeddeler sayılmaz-

bin üçyüz yirmisekiz (1328); eğer şeddelerdeki (ل) sayılısa, bin üçyüz ellisekiz (1358) adediyle bu umumî harpleri yapan ecnebi gaddarların, hırs ve hased ile bizdeki Hürriyet İnkılâbı'nın Kur'an lehindeki neticelerini bozmak fikri ile tebeddül-ü saltanat ve Balkan ve İtalyan Harpleri ve birinci ve ikinci Harb-i Umumî'nin patlamasıyla maddî ve manevî şerlerini, siyâsi diplomatların radyo diliyle herkesin kafalarına sihirbaz ve zehirli üflemeleriyle ve mukadderat-ı beşerin düğme ve ukdelerine gizli plânlarını telkin etmeleriyle bin senelik medeniyet terakkiyatını vahşiyane mahveden şerlerin vücuda gelmeye hazırlamları tarihine tevafuk ederek, الْنَّفَّاثَاتِ فِي الْعَقَدِ in tam manasına tetabuk eder. Hem

meselâ: وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ Cümlesi -şedde ve tenvin sayılmaz- yine bin üçyüz kırkyedi (1347) edib, aynı tarihte, ecnebi

muahedelerin icbarıyla bu vatanda ehemmiyetli sarsıntılar ve felsefenin tahakkümüyle bu dindar millette ehemmiyetli tahavvüler vücuda gelmesine ve aynı tarihte, devletlerde ikinci harb-i umumîyi ihzar eden dehşetli hasedler ve rekabetlerin çarışmaları tarihine bu mana-yı işaret ile tam tamına tevafuku ve manen tetabuku, elbette bu Kudsî Surenin bir Lem'a-i İ'caz-ı Gaybîsidir.

Bir İhtar: Herbir Âyetin müteaddid manaları vardır. Hem herbir mana külliîdir. Her asırda efradı bulunur. Bahsimizde bu asrımıza bakan yalnız mana-yı işaret tabakasıdır. Hem o külli manada, asrımız bir ferddir. Fakat hususiyet kesbetmiş ki, ona tarihiyle bakar. Ben dört senedir, bu harbin ne safahatını ve ne de neticelerini ve ne de sulu olmuş olmamış bilmediğimden ve sormadığımdan, bu Kudsî Surenin daha ne kadar bu asra ve bu harbe işaretî var diye daha onun kapısını çalmadım. Yoksa bu hazinede daha çok Esrar var olduğunu Risale-i Nur'un Eczalarında, hususan Rumuzat-ı Semâniye Risalelerinde beyan ve isbat edildiğinden onlara havale edib kısa kesiyorum.

Hatıra gelebilen bir sualın cevabıdır:

Bu Lem'a-i İ'caziyede, baştaki **مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ** da hem **منْ شَرِّ** hem **شَرِّ** Kelimeleri hesaba girmesi ve âhirde **وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ** yalnız **وَمِنْ شَرِّ** **حَاسِدٍ** **إِذَا حَسَدَ** Kelimesi girmesi, **وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ** **وَمِنْ شَرِّ** **النَّفَّاثَاتِ** **فِي الْعُقَدِ** ikisi de hesab edilmemesi gayet ince ve latif bir münasebete îma ve remz içindir. Çünkü, halklarda şerden başka Hayırlar da var. Hem bütün şer herkese gelmez. Buna remzen, baziyeti ifade eden **مِنْ** ve **شَرِّ** girmişler. Hâsid hased ettiği zaman bütün şerdir, baziyete lüzum yoktur. Ve **أَلَّنَفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ** remziyle, kendi menfaatleri için küre-i arza ateş atan üfleyicilerin ve sihirbaz o diplomatların tahribata aid bütün işleri ayn-ı şerdir diye, daha **شَرِّ** Kelimesine lüzum kalmadı.

BU SUREYE AİD BİR NÜKTE-İ İ'CAZİYENİN HAŞİYESİDİR:

Nasıl bu Sure, beş Cümlesinden dört Cümlesi ile bu asrımızın dört büyük şerli inkılablarına ve firtinalarına mana-yı işaret ile bakar..

aynen öyle de, dört defa tekraren **مِنْ شَرٍّ**-şedde sayılmaz- Kelimesiyle

Âlem-i İslâmca en dehşetli olan cengiz ve hülâgu fitnesinin ve Abbasi Devleti'nin inkıraz zamanının asrına dört defa mana-yı işaret ile ve makam-ı cifrî ile bakar ve parmak basar. Evet -şeddesiz- **شَرٍّ**

beşyüz (500) eder; **مِنْ** doksan (90)dır. İstikbale bakan çok Âyetler,

hem bu asrımıza hem o asırlara işaret etmeleri cihetinde, istikbalden haber veren İmam-ı Ali (R.A.) ve Gavs-ı A'zam (K.S.) dahi, aynen hem bu asrımıza, hem o asra bakıp haber vermişler. **غَاسِقٌ إِذَا وَقَبَ**

Kelimeleri bu zamana değil, belki **غَاسِقٌ** binyüz altmışbir (1161) ve

إِذَا وَقَبَ sekizyüzon (810) ederek, o zamanlarda ehemmiyetli maddî

manevî şerlere işaret eder. Eğer beraber olsa, Miladi bin dokuz yüz yetmişbir (1971) olur. O tarihte dehşetli bir şerden haber verir. Yirmi sene sonra, şimdiki tohumların mahsulü ıslah olmazsa, elbette tokatları dehşetli olacak.

* * *

[Onbirinci Mes'elenin Haşıyesinin Bir Lâhikasıdır.]

لِشَرِيكِ اللَّهِ لَا يُنْجِزُ الْحَمْدَ

لَا إِكْرَاهٌ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشُدُ مِنَ الْغَيِّ
Ayet-ül Kürsî'nin tetimmesi olan **الْغَيِّ** bin üçyüz ecli (1350); **فَمَنْ يَكْفُرُ بِالظَّاغُوتِ** bin dokuz yüz yirmidokuz (1929) veya (1928) **وَيُؤْمِنُ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ** dokuz yüz kırkaltı (946) "Risalet-un Nur ismine muvafik"; **بِالْعُرْوَةِ الْوُفْقِيِّ** bin üçyüz kırkyedi -eğer **لَا انْفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ** * **أَللَّهُ وَلِيُّ الدِّينِ آمَنُوا** (1347); beraber olsa- bin oniki (1012); -eğer beraber olmazsa- dokuz yüz kırk-beş (945) (bir şedde sayılmaz); **يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ** bin üçyüz yetmişiki (1372) -şeddesiz- **وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الظَّاغُوتُ** bin dörtyüz onyedi (1417) **يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ** bin üçyüz otuzsekiz (1338) - şedde sayılmaz - ; **أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ** bin ikiyüz doksanbeş (1295) -şedde sayılır- eder.

Risalet-ün Nur'un hem iki kerre ismine, hem suret-i mücahedesine, hem tahakkukuna ve te'lif ve tekemmül zamanına tam tamına tevafukuyla beraber ehl-i küfrün bin ikiyüz doksanuç (1293) harbiyle Âlem-i İslâm'ın Nurunu söndürmeye çalışması tarihine ve Birinci Harb-i Umumî'den istifade ile bin üçyüz otuzsekiz (1338)de bil'fiil Nurdan zulümata atmak için yapılan dehşetli muahedeler tarihine tam tamına tevafuku ve içinde mükerrerden Nur ve zulümât karşılaştırılması ve bu Mücahede-i Maneviyede Kur'anın Nurundan gelen bir Nur, Ehl-i İmana bir Nokta-i İstinad olacağını mana-yı işaretî ile haber veriyor diye Kalbime ihtar edildi. Ben de mecbur oldum, yazdım. Sonra baktım ki; manasının münasebeti bu asrimiza o kadar kuvvetlidir ki, hiç tevafuk emaresi olmasa da yine bu Âyetler her asra baktığı gibi mana-yı işaretî ile bizimle de konuşuyor kanaatim geldi.

Evet **evvelâ:** Başta **لَا إِكْرَاهٌ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ** Cümlesi,

makam-ı cifrî ve ebcedî ile bin üçyüz elli (1350) tarihine parmak basar ve mana-yı işaretî ile der: **Gerçi o tarihte, Dini dünyadan tefrik ile Dinde ikraha ve icbara ve Mücahede-i Diniyeye ve Din için silâhla Cihada muarız olan hürriyet-i vicdan, hükûmetlerde bir kanun-u esası, bir düstur-u siyâsi oluyor ve hükûmet lâik cumhuriyete döner. Fakat ona mukabil manevî bir Cihad-ı Dinî, İman-ı Tahkikî Kılincıyla olacak. Çünkü Dindeki Rüsdü İrşad ve Hak ve Hakikati gözleré gösterecek derecede kuvvetli Bürhanları izhar edib tebyin ve tebeyyün eden bir Nur Kur'an'dan çıkacak** diye haber verip, bir Lem'a-i İ'caz gösterir.

Hem tâ **خَالِدُونَ** Kelimesine kadar Risale-i Nur'daki bütün

muvazenelerin aslı, menbaî olarak aynen o muvazeneler gibi mükerren Nur ve zulümât ve İman ve karanlıklarını karşılaştırmışıyla gizli bir emaredir ki, o tarihte bulunan Cihad-ı Manevî mübarezesinde büyük bir Kahraman; Nur namında Risale-i Nur'dur ki, Dinde bulunan üzer Tılsımları keşfeden Onun Manevî Elmas Kılinci, maddî kılınçlara ihtiyaç bırakmıyor.

Evet hadsiz şükürler olsun ki, yirmi senedir Risale-i Nur bu İhbar-ı Gaybî ve Lem'a-i İ'cazı bil'fiil göstermiştir. Ve bu Sîrr-ı Azîm içindir

ki; Risale-i Nur Şakirdleri dünya siyasetine ve cereyanlarına ve maddî mücadelelerine karışmıyorlar ve ehemmiyet vermiyorlar ve tenezzül etmiyorlar ve hakikî Şakirdleri en dehşetli bir hasmına ve hakareti te-cavüzüne karşı ona der:

"Ey bedbaht! Ben seni i'dam-ı ebedîden kurtarmaya ve fâni hayvaniyetin en süflî ve elîm derecesinden bir bâki İnsaniyet saadetine çıkarmaya çalışıyorum. Sen benim ölümüme ve i'damıma çalışıyorsun. Senin bu dünyada lezzetin pek az, pek kısa ve Âhirette ceza ve belaların pek çok ve pek uzundur. Ve benim ölümüm bir terhistir. Haydi defol; senin ile uğraşmam, ne yaparsan yap." der. O zâlim düşmanına hiddet değil, belki acıyor, şefkat ediyor, keşki kurtulsa idi diyerek ıslahına çalışır.

سَانِيَنْ: وَيُؤْمِنُ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْمُرْوَةِ الْوُثْقَى Bu iki Kudsî

Cümleler, kuvvetli münasebet-i maneviye ile beraber makam-1 cifrî ve ebcedî hesabıyla, birincisi Risalet-un Nur'un ismine, ikincisi onun tahakkukuna ve tekemmülüne ve parlak fütuhatına manen ve cifren tam tamâna tetabukları bir emaredir ki; Risalet-un Nur bu asırda, bu tarihte bir "Urvet-ul Vuska"dır. Yani çok muhkem, kopmaz bir zincir ve bir "Hablullah"tır. **Ona elini atan, yapışan Necat bulur** diye mana-yı remziyle haber verir.

سَالِيْسِنْ: أَللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا Cümlesi hem mana, hem cifr ile Risalet-un Nur'a bir remzi var. Şöyledir ki:.....

(Bu makamda perde indi. Yazmaya izin verilmedi. Başka zamana te'hir edildi.)

سُبْحَانَكَ لَا إِلَّا مَا عَلَمْنَا آنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

(Haşıye): Bu Nüktenin bâki kısmı şimdilik yazdırılmadığının sebebi, bir derece dünyaya, **siyasete** temasıdır. Biz de baktıktan memnuuz. Evet

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِيَطْغِي bu taguta bakar ve baktırı...

[Risale-i Nur Kahramanı Hüsrev'in "Meyve'nin Onbirinci Mes'elesi" münasebetiyle yazdığı Mektubun bir parçasıdır.]

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَرَبِّكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَّكَاتُهُ
السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَّكَاتُهُ

Çok Mübarek, çok Kiymetdar, çok Sevgili Üstadımız Efendimiz!.

Millet ve memleket için çok büyük güzellikleri ihtiva eden "Meyve" "Dokuz Mes'ele"si ile, dehşetli bir zamanda, müdhiş âsiler içinde en büyük düşmanlar arasında hayretfeza bir surette Şakirdlerine Necat vermeye vesile olmakla kalmamış, Onuncu ve Onbirinci Mes'eleleri ile hususıyla Nur'un Şakirdlerini Hakikat yollarında alkışlamış ve gidecekleri hakikî mekânları olan kabirdeki ahvallerinden ve herkesi titreten ve bilhassa ehl-i gaflet için çok korkunç, çok elemlı, çok acıklı bir menzil olan toprak altında, göreceği ve konuşacağı Melaikelerle konuşmayı ve refakatı sevdirerek bu mekâna daha çok ünsiyet izhar etmekle bu korkulu ilk menzil hakkında fevkalhad korkularımızı ta'dil etmiş, nefes aldırmış. Hususiyla o Âlemin nuranı hayatını benim gibi göremeyenlerin ellerinde şuaati yüzbinlerle senelik mesafelere uzanan bir elektrik lâmbası hükmüne geçmiş. Hem de daima koklanılacak nümunelik bir çiçek bahçesi olmuştur. Evet, biz Sevgili Üstadımıza arz ediyoruz ki; hergün Dersini Hocasına okuyan bir Talebe gibi Nur'dan aldığımız Feyizlerimizi, her vakit için Sevgili Üstadımıza arzedelim. Fakat Sevgili Üstadımız şimdilik konuşmalarını ta'til buyurdular.

Ey Aziz Üstadım! Risale-i Nur'un Hakikatı ve Meyve'nin güzelliği ve Çiçeğinin Feyzi, beni minnetdarane bir parça memleketim namına konuşturmuş ve benim gibi konuşan çok Kalblere Hayat vermiş. Şimdi muhitimizde Risale-i Nur'a karşı atılan adımlar ve uzatılan eller, Meyve'nin Onbirinci Çiçeği ile daha çok Metanet kesbetmiş, inkişaf etmiş, faaliyete başlamıştır.

Çok hakir talebeniz

H Ü S R E V

[Isparta'daki umum Risale-i Nur Talebeleri namına
Ramazan tebriki münasebetiyle yazılmış ve onuç
fıkra ile ta'dil edilmiş bir Mektubdur.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Ey Âlem-i İslâmin dünya ve Âhirette Selâmeti için Kur'anın Feyziyle ve Risale-i Nur'un Hakikatiyla ve Sadık Şakirdlerin Himmetiyle mübarek gözlerinden yaş yerine kan akıtan ve ey fitne-i âhir zamanın şu dağdaşalı ve firtinalı zamanında Hazret-i Eyyub Aleyhis-selâm'dan ziyade hastalıklara, dertlere giriftar olan ve Kur'anın Nuruyla ve Risale-i Nur'un Bürhanlarıyla ve Şakirdlerin gayreTİyle Âlem-i İslâmin maddî ve manevî hastalıklarını Hakîm-i Lokman gibi tedaviye çalışan ve ey mübarek Ellerinde mevcud olan Nur Parçalarının Hak ve Hakikat olduğunu Kur'anın otuzuç Âyetiyle ve Keramet-i Aleviye ve Gavsiye ile isbat eden;

Ve ey kendisi hasta ve ihtiyar ve zaîf ve gayet acınacak bir halde olduğuna göre herkesten ziyade Âlem-i İslâm'a can feda eder derecesinde acıyarak kendine fenalık etmek isteyenlere Kur'anın Hakikatiyla ve Risale-i Nur'un Huccetleriyle, Nur Talebelerinin Sadakatlarıyla hayırlı Dualar ve iyilik etmek ile karşılayan ve yazdığı mühim Eserlerinden Âyet-ül Kübra'nın Tab'ıyla kendi Zâtına ve Talebelerine gelen musibette hapisanelere düşen ve o zindanları Kur'anın İrsadıyla ve Risale-i Nur'un Dersiyle ve Şakirdlerin iştayı ile bir Medrese-i Yusufiyeye çeviren ve bir Dershane yapan ve içimizde bulunan cahil olanların hepini Kur'ani o Dershanede hatmettirerek çikaran; ve o musibette Kur'anın Kuvve-i Kudsîyesiyle ve Risale-i Nur'un tesellisiyle ve Kardeşlerin tahammülliyle ihtiyar ve zaîf olduğu halde bütün ağırlıklarımızı ve yüklerimizi üzerine alan ve yazdığı Meyve ve Müdafaaname Risaleleriyle Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'in İ'caziyla ve Risale-i Nur'un kuvvetli bürhanlarıyla ve Şakirdlerin İhlası ile, İzn-i İlâhî ile üzerinden kapılarını açtırip beraet kazandıran ve o günde bize ve Âlem-i İslâma Bayram yaptıran ve hakikaten Risale-i Nur'ları نُورٌ عَلَى نُورٍ olduğunu isbat ederek Kiyamete kadar serbest okunup ve yazımasına Hak kazandıran ve Âlem-i İslâmin Kur'an-ı Azîmüssan'ın Gîda-i Kudsîsiyle ve Nur'un uhrevî

taamıyla ve Şakirdlerinin iştihasıyla ekmek, su ve hava gibi bu Nurlara pekçok ihtiyacı olduğunu ve bu Nurları okuyup yazanlardan binler kişi İmanla kabre girdiğini isbat eden ve kendisine mensub Talebelerini hiçbir yerde mağlub ve mahcub etmeyecek Kur'anın Semavî Dersleriyle ve Risale-i Nur'un Esasıyla ve Şakirdlerinin zekâvetleriyle ve Meyve'nin Onuncu ve Onbirinci Mes'ele ve Çiçekleriyle firak ateşiyle gece-gündüz yanan Kalblerimizi Âb-ı Hayat ve Şarab-ı Kevser gibi o mübarek "Mes'ele" ve "Çiçekler" ile Kalblerimizin ateşini söndürüp sürur ve feraha sevkeden...

Ve ey Âlemin (Kur'an-ı Azîmüşşân'ın katî va'diyle ve tehdidi ile ve Risale-i Nur'un keşf-i katîsiyle ve merhum Şakirdlerinin müşahede-siyle ve onlarda Keşf-el Kubur sahiblerinin görmesiyle...) en çok korktuğu ölümü Ehl-i İman için i'dam-ı ebedîden kurtarıp bir terhis tezkeresine çeviren ve Âlem-i Nur'a gitmek için güzel bir yolculuk olduğunu isbat eden ve kâfir ve münafiklar için i'dam-ı ebedî olduğunu bildiren Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın, bin Mu'cizat-ı Ahmedîye Aleyhis-salâtü Vesselâm ve kırk Vech-i İ'cazının tasdiki altında İhbarat-ı Kat'iyyesiyle, ondan çıkan Risale-i Nur'un en muannid düşmanlarını mağlub eden Huccetleriyle ve Nur Şakirdlerinin çok emarelerin ve tecrübelerin ve kanaatlarının teslimi ile o korkunç, karanlık, soğuk ve dar kabri, Ehl-i İman için Cennet çukurundan bir çukur ve Cennet bahçesinin bir kapısı olduğunu isbat eden ve kâfir ve münafik zindiklar için Cehennem çukurundan yılan ve akreplerle dolu bir çukur olduğunu isbat eden ve oraya gelecek olan Münker Nekir isminde Melaikelei Ehl-i Hak ve Hakikat yolunda gidenler için birer munis arkadaş yapan ve Risale-i Nur'un Şakirdlerini talebe-i ulûm sınıfına dâhil edib Münker Nekir suallerine Risale-i Nur ile cevab verdiklerini merhum Kahraman Şehid Hâfız Ali'nin vefatıyla keşfedilen ve hayatı bulunanlarımızın da yine Risale-i Nur'la cevab vermemizi Rahmet-i İlâhiyeden Dua ve Niyaz eden ve Hazret-i Kur'anı, Kur'an-ı Azîmüşşân'ın kırk tabakadan her tabakaya göre bir nevi İ'caz-ı Manevîsini göstermesiyle ve umum Kâinata bakan Kelâm-ı Ezeli olmasına ve Tefsiri olan Risale-i Nur'un Mu'cizat-ı Kur'aniye ve Rumuzat-ı Semâniye Risaleleriyle ve Risale-i Nur Gül Fabrikasının serkâtibi gibi Kahraman Kardeşlerin ve Şakirdlerin fevkâlâde gayretleriyle Asr-ı Saadetten beri böyle hârika bir surette Mu'cizeli olarak yazılmasına hiç kimse kadir olmadığı halde Risale-i Nur'un Kahraman bir Kâtibi olan Hüsrev'e "Yaz" Emir buyurulmasıyla, Levh-i

Mahfuz'daki yazılan Kur'an gibi yazılması ve Kur'an-ı Azîmûşşân'ın Hak Kelâmullah olduğunu ve bütün Semavî Kitabların en büyüğü ve en efdali ve bir Fatiha içinde binler Fatiha ve bir İhlas içinde binler İhlas ve Hurufatının birden on ve yüz ve bin ve binler Sevab ve Hasene verdiklerini hiç görülmedik ve iştilmedik pek güzel ve hârika bir surette tarif ve isbat eden;

Ve Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın binüçyüz seneden beri İ'cazını göstermesiyle ve muarızlarını durdurmasıyla ve Nur'un gözlere gösterir derecede zahir delilleri ile ve Nur Şakirdlerinin Elmas Kalemleriyle bu zamana kadar misli görülmüş Risale-i Nur'un dünyaya ferman okuyan ve en mütemerrid ve muannidleri susturan Yirmibeşinci Söz ve zeyilleri kırk vecihle İ'caz-ı Kur'anı olduğunu isbat eden...

Ve ey Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Hak Peygamber olduğuna ve umum yüzyirmidört bin Peygamberlerin Efdali ve Seyyidi olduğuna dair binler Mu'cizelerini "Mu'cizat-ı Ahmedîye" (A.S.M.) namındaki Risale-i Nur'u ile güzel bir surette isbat eden ve Kur'an-ı Azîmûşşân'ın Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Rahmeten-lil-Âlemîn olduğunu Kâinatta ilân etmesiyle ve Nur'un baştan nihayete kadar Onun Rahmeten-lil-Âlemîn olduğunu bürhanlarla isbat etmesiyle ve O Resulün ef'al ve ahvali, Kâinatta Nümune-i İktida olacak en sağlam, en güzel Rehber olduğunu hattâ körlerde göstermesiyle ve Anadolu ve hususî memlekelerde Nur'un intişarı zamanında belaların refi ve susturulmasıyla musibetlerin gelmesi şahadetiyle ve Nur Şakirdlerinin gayet ağır müşkilâtlar içinde Kemal-i Metanetle Hizmet ve irtibatlarıyla O Zâtın (A.S.M.) Sünnet-i Seniyesine ittiba etmek ne kadar kârlı olduğunu ve bir Sünnete bu zamanda ittiba'da yüz Şehidin Ecrini kazandığını bildiren ve Sadaka, kaza ve belayı nasıl def'ediyorsa Risale-i Nur'un da Anadolu'ya gelecek kazayı, belayı, yirmi senedir def'ettiğini Aynelyakîn isbat eden Üstad-ı Ekremimiz Efendimiz Hazretleri!

Şimdi şu Risale-i Nur'un beraeti, başta siz Sevgili Üstadımızı, sonra biz âciz kusurlu Talebelerinizi, sonra Âlem-i İslâmi sürüra sevk ederek, ikinci büyük bir Bayram yaptırdığından siz Mübârek Üstadımızın bu büyük Bayram-ı Şerifinizi tebrik ile ve yine üçüncü Bayram olan Ramazan-ı Şerifinizi ve Leyle-i Kadrinizi tebrik ederek, emsal-i kesîresiyle müşerref olmakliğimizi niyaz ve biz kusurluların, kusurumuzun

affini rica ederek umumen Selâm ile mübarek Ellerinizden öper ve Dualarınızı temenni ederiz, Efendimiz Hazretleri.

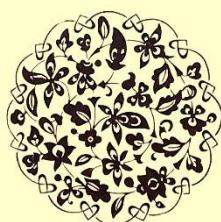
Isparta ve havalisinde bulunan Nur Talebeleri

* * *

Haddimden yüz derece ziyade olan bu Mektub muhteviyatını tevazu ile reddetmek bir küfran-ı nimet ve umum Şakirdlerin hüsn-ü zanlarına karşı bir ihanet olması ve aynen kabul etmek bir gurur, bir enaniyet ve benlik bulunması cihetile, umum namına Risale-i Nur Kâtibinin yazdığı bu uzun Mektubu -onuç fikraları ilâve edib- hem bir Şükr-ü Manevî, hem gururdan, hem küfran-ı nimetten kurtulmak için size bir suretini gönderiyorum ki: Meyve'nin Onbirinci Mes'ele-sinin âhirinde "Risale-i Nur'un Isparta ve civarı Talebelerinin bir Mektubudur" diye ilhak edilsin. Ben bu Mektubu, bu ta'dilât ile yazdığını halde iki defa bir güvercin yanımızdaki pencereye geldi. İçeriye girecekti, Ceylan'ın başını gördü girmede. Birkaç dakika sonra başkası aynen geldi. Yine yazanı gördü girmede. Ben dedim, herhalde evvelki serçe ve kuddüs kuşu gibi müjdecilerdir. Veyahut bu Mektub gibi müteaddid Mektubları yazdığınımdan, mübarek Mektubun ta'dili ile mübarekiyetini tebrik için gelmişler kanaatimiz geldi.

SAİD NURSİ

* * *

Asâ-yı Mûsa'dan İkinci Kısım

[*Hüccetullah-il Bâliga Risalesi*]
ONBİR HÜCCET-I İMANİYEDİR

Bu Risaleyi Ankara ehl-i vukufu çok takdir ettikleri gibi; bu defa da beraetimize ehemmiyetli bir sebeb ve küfr-ü mutlakı kırın en keskin ve yüksek ve kuvvetli bir Hüccet-i Katua ve Bürhan-ı Bahirdir.

SAİD NURSÎ

Birinci

Hüccel-i İmaniye

Âyet-ül Kübra

Kâinattan Hâlikini soran bir seyyahın müşahedatıdır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سُبْحَانَ رَبِّ الْعَالَمِينَ

وَإِلَهُ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ سُبْبِحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا

[Bu Âyet-i Muazzama gibi pek çok Âyat-ı Kur'aniye, bu Kâinat Hâlikini bildirmek cihetinde, her vakit ve herkesin en çok hayretle bakıp zevk ile mütalaa ettiği en parlak bir Sahife-i Tevhid olan Semavatı en başta zikretmelerinden, en başta ona başlamak muvafiktir.]

Evet bu dünya memleketine ve misafirhanesine gelen herbir misafir, gözünü açıp baktıkça görür ki: **Gayet keremkârane bir ziya-fetgâh ve gayet san'atkârane bir teşhirgâh ve gayet haşmet-kârane bir ordugâh ve talimgâh ve gayet hayretkârane ve şevk-engizane bir seyrangâh ve temşağâh ve gayet manidarane ve hikmet-perverane bir mütalaagâh olan bu güzel misafirhanenin Sahibini ve bu Kitab-ı Kebirin Müellifini ve bu muhteşem memleketin Sultanını tanımak ve bilmek için şiddetle merak ederken; en başta göklerin Nur yaldızı ile yazılan güzel yüzü görünür: "Bana bak, aradığımı sana bildireceğim!" der. O da bakar görür ki:**

Bir kısmı arzımızdan bin defa büyük ve o büyüklerden bir kısmı top güllesinden yetmiş derece sür'atlı yüzbinler Ecram-ı Semaviyeyi direksiz düşürmeden durduran ve birbirine çarpmadan fevkalhad çabuk ve beraber gezdiren, yağsız söndürmeden mütemadiyen o hadsiz lâmbaları yandıran ve hiçbir gürültü ve ihtilâl çıkartmadan o nihayetsiz büyük kütüpleri idare eden ve Güneş ve Kamer'in Vazifeleri gibi, hiç isyan ettirmeden o pek büyük mahlukları Vazifelerle çalıştırın ve iki kutbun dairesindeki hesab rakamlarına sıkışmayan bir nihayetsiz uzaklık içinde, aynı zamanda, aynı kuvvet ve aynı tarz ve aynı Sikke-i Fîrat ve aynı surette, beraber, noksansız tasarruf eden ve o pek büyük mütecaviz kuvvetleri taşıyanları, tecavüz ettirmeden kanununa itaat ettiren ve o nihayetsiz kalabalığın enkazları gibi göğün yüzünü kirletecek süprüntüllere meydan vermeden pek parlak ve pek güzel temizlettiren ve bir muntazam ordu manevrası gibi manevra ile gezdiren ve arzı döndürmesiyle, o haşmetli manevranın başka bir surette hakikî ve hayalî tarzlarını her gece ve her sene sinema levhaları gibi seyirci mahlukatına gösteren bir Tezahür-ü Rububiyet ve o Rububiyet Faaliyeti içinde görünen Teshir, Tedbir, Tedvir, Tanzim, Tanzif, Tavziften mürekkeb bir Hakikat, bu Azameti ve İhatatı ile o Semavat Hâlikîn'nin Vücub-u Vücduna ve Vahdetine ve Mevcudiyeti Semavatın mevcudiyetinden daha zahir bulunduğuna bilmüşahede şahadet eder manasıyla Birinci Makam'ın birinci basamağında:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودُ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ السَّمَوَاتِ
بِجَمِيعِ مَا فِيهَا بِشَهَادَةِ عَظَمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ التَّسْخِيرِ وَالتَّدْبِيرِ وَالتَّدْوِيرِ وَ
الْتَّنْظِيمِ وَالتَّنْظِيفِ وَالتَّوْظِيفِ الْوَاسِعَةِ الْمُكَمَّلَةِ بِالْمُشَاهَدَةِ

denilmiştir.

Sonra, dünyaya gelen o yolcu adama ve misafire, cevv-i sema denilen ve mahşer-i acaib olan feza gürültü ile konuşarak bağırıyor: "Bana bak! Merakla aradığını ve seni buraya göndereni benimle bilebilir ve bulabilirsin." der. O misafir, onun ekşi fakat merhametli yüzüne bakar; müdhiş fakat müjdeli gürültüsünü dinler, görür ki: Zemin ile âsuman ortasında

muallakta durdurulan bulut, gayet hakîmane ve rahîmane bir tarzda zemin bahçesini sular ve zemin ahalisine âb-ı hayat getirir ve harareti - yani yaşamak ateşinin şiddetini- ta'dil eder ve ihtiyaca göre her yerin imdadına yetişir. Ve bu Vazifeler gibi çok Vazifeleri görmekle beraber, muntazam bir ordunun acele emirlere göre görünmesi ve gizlenmesi gibi, birden cevvi dolduran o koca bulut dahi gizlenir, bütün eczaları istirahata çekilir, hiçbir eseri görülmez. Sonra "Yağmur başına arş!" emrini aldığı anda; bir saat, belki birkaç dakika zarfında toplanıp cevvi doldurur, bir Kumandanın emrini bekler gibi durur.

Sonra o yolcu, cevvdeki rüzgâra bakar görür ki: Hava o kadar çok Vazifelerle gayet hakîmane ve kerimane istihdam olunur ki, güya o camid havanın şuursuz zerrelerinden herbir zerresi; bu Kâinat Sultanından gelen Emirleri dinler, bilir ve hiçbirini geri bırakmayarak, O Kumandanın Kuvvetiyle yapar ve İntizamla yerine getirir bir vaziyetle; zeminin bütün nüfuslarına nefes vermek ve Zîhayata lüzumu bulunan hararet ve ziya ve elektrik gibi maddeleri ve sesleri nakletmek ve nebatatin telkîhine vasıta olmak gibi çok külli Vazifelerde ve Hizmetlerde, bir Dest-i Gaybî tarafından gayet şuatkârane ve alîmane ve hayatperverane istihdam olunuyor...

Sonra yağmura bakıyor, görür ki: **O latif ve berrak ve tatlı ve hiçten ve gaybî bir Hazine-i Rahmetten gönderilen katrelerde o kadar Rahmanî Hediyeler ve Vazifeler var ki; güya Rahmet tecessüm ederek katreler suretinde Hazine-i Rabbaniyeden akiyor manasında olduğundan, yağmura "Rahmet" nâmı verilmiştir.**

Sonra şimşege bakar ve ra'dı (gök gürültüsü) dinler, görür ki; pek acib ve garib Hizmetlerde çalıştırılıyorlar.

Sonra gözünü çeker, Aklına bakar, kendi kendine der ki: **"Atılmış pamuk gibi bu camid, şuursuz bulut elbette bizleri bilmez ve bize acıyp imdadımıza kendi kendine koşmaz ve emirsiz meydana çıkmaz ve gizlenmez; belki gayet Kadir ve Rahîm bir Kumandanın Emriyle hareket eder ki, bir iz bırakmadan gizlenir ve def'a-ten meydana çıkar, iş başına geçer ve gayet fa'al ve müteâl ve gayet cilveli ve Haşmetli bir Sultanın Fermanıyla ve Kuvvetiyle vakit bevakit cevvi Âlemini doldurup boşaltır ve mütemadiyen Hikmetle ya-zar ve paydos ile bozar tahtasına ve Mahv ve İsbat Levhasına ve Haşir ve Kiyamet suretine çevirir ve gayet lütufkâr ve ihsanperver ve gayet**

keremkâr ve Rububiyetperver bir Hâkim-i Müdebbirin Tedbiriyile rüzgâra biner ve dağlar gibi yağmur hazinelarını bindirir, muhtaç olan yerlere yetişir. Güya onlara acıüp ağlayarak göz yaşlarıyla onları çiçeklerle güldürür, güneşin şiddet-i ateşini serinlendirir ve süngeş gibi bahçelerine su serper ve zemin yüzünü yikar, temizler."

Hem o meraklı yolcu kendi Aklına der: Bu camid, hayatsız, şuursuz, mütemadiyen çalkanan, kararsız, firtinalı, dağdağılı, sebatsız, hedefsiz şu havanın perdesiyle ve zahirî suretiyle Vücuda gelen yüzbinler hakîmane ve rahîmane ve san'atkârane işler ve İhsanlar ve imdadlar bilbedahe isbat eder ki: Bu çalışkan rüzgârin ve bu cevval hizmetkârin kendi başına hiçbir hareketi yok, belki gayet Kadîr ve Alîm ve gayet Hakîm ve Kerim bir Âmirin Emriyle hareket eder. Güya herbir zerresi, herbir işi bilir ve o Âmirin herbir Emrini anlar ve dinler bir nefer gibi, hava içinde cereyan eden herbir Emr-i Rabbanîyi dinler, itaat eder ki; bütün hayvanatın teneffüsüne ve yaşammasına ve nebatatın telkîhine ve büyümeye ve hayatına lüzumlu maddelerin yetiştirmesine ve bulutların sevk ve idaresine ve ateşsiz sefinelerin seyr ü seyahatina ve bilhassa seslerin ve bilhassa telsiz telefon ve telgraf ve radyo ile konuşmaların ısaline ve bu Hizmetler gibi umumî ve külli Hizmetlerden başka, azot ve müvellidülhumuza (oksijen) gibi iki basit maddeden ibaret olan havanın zerreleri birbirinin misli iken, zemin yüzünde yüzbinler tarzda bulunan Rabbanî san'atlarda Kemal-i İntizam ile bir Dest - i Hikmet tarafından çalıştırılıyor görüyorum. Demek

وَتَصْرِيفُ الرِّيَاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسْخَرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

Âyetinin tasrihiyle, rüzgârin tasrifisiyle hadsiz Rabbanî Hizmetlerde istimal ve bulutların teshiriyle hadsiz Rahmanî işlerde istihdam ve havayı o surette İcad eden, ancak Vâcib-ül Vücut ve Kadir-i Külli Şey ve Âlim-i Külli Şey, bir Rabb-i Zülcelali Ve-l İkram'dır der, hükmeder.

Sonra yağmura bakar, görür ki: Yağmurun taneleri sayısınca Menfaatler ve katreleri adedince Rahmanî Cilveler ve reşhaları miktarında Hikmetler içinde bulunuyor. Hem o şirin ve latif ve mübarek katreler o kadar muntazam ve güzel halkediliyor ki, hususan yaz mevsiminde gelen dolu o kadar Mizan ve İntizam ile gönderiliyor ve iniyor ki; firtınalar ile çalkanan ve büyük şeyleri çarpıştan şiddetli

rüzgârlar, onların muvazene ve intizamlarını bozmuyor; katreleri birbirine çarpıp, birleştirip, zararlı kütleler yapmıyor. Ve bunlar gibi çok hakîmane işlerde ve bilhassa Zîhayatta çalıştırılan basit ve camid ve şuursuz müvellidülma' ve müvellidülhumuza (hidrojen-oksijen) gibi iki basit maddeden terekküb eden bu su, yüzbinlerle hikmetli ve şuurlu ve muhtelif Hizmetlerde ve Sanatlarda istihdam ediliyor. **Demek bu tecessüm etmiş Ayn-ı Rahmet olan yağmur, ancak bir Rahman-ı Rahîm'in Hazine-i Gaybiye-i Rahmetinde yapılmıyor ve Nüzulüyle**

وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَةً

Âyetini maddeten tefsir ediyor. Sonra ra'dı dinler ve berke (şimşeğe) bakar, görür ki: Bu iki Hâdise-i Acibe-i Cevviye tamamına

يَكَادُ سَنَاءَ بَرْقَهُ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ وَيَسِّيْحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ Âyetlerini

maddeten Tefsir etmekle beraber, yağmurun gelmesini haber verip, muhtaçlara müjde ediyorlar.

Evet hiçten, birden hârika bir gürültü ile cevvi konuşturmak ve fevkâlâde bir Nur ve nar ile zulmetli cevvi ışıkla doldurmak ve dağvari pamuk-misal ve dolu ve kar ve su tulumbası hükmünde olan bulutları ateşlendirmek gibi Hikmetli ve garabetli vaziyetlerle başsağlığı gafil İnsanın başına tokmak gibi vuruyor: **"Başını kaldır, kendini tanıttırmak isteyen Fa'al ve Kudretli bir Zâtın hârika işlerine bak! Sen başıboş olmadığı gibi, bu hâdiseler de başıboş olamazlar. Her birisi çok hikmetli Vazifeler peşinde koşturuluyorlar. Bir Müdebibir-i Hakîm tarafından istihdam olunuyorlar."** diye ihtar ediyorlar.

İşte bu meraklı yolcu, bu cevvde bulutu teshirden, rüzgârı tasriften, yağmuru tenzilden ve hâdisat-ı cevviyeyi tedbirden terekküb eden bir Hakikatın yüksek ve aşikâr şahdetini işitir, "Âmentü billah" der. Birinci Makam'ın ikinci mertebesinde:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودُ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ الْجَوْبُ بِجَمِيعِ

مَا فِيهِ بِشَهَادَةِ عَظَمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ التَّسْخِيرِ وَالتَّصْرِيفِ وَالتَّنْزِيلِ

وَالْتَّدْبِيرُ الْوَاسِعَةُ الْمُكَمَّلَةُ بِالْمُشَاهَدَةِ

fikrası, bu yolcunun cevve dair mezkûr müşahedatını ifade eder. (**İhtar**)

Sonra o seyahat-ı fikriyeye alışan o mütefekkîr misafire, küre-i arz lisan-ı haliyle diyor ki: "Gökte, fezada, havada ne geziyorsun? Gel, ben sana aradığını tanıttıracağım. Gördüğüm Vazifelerime bak ve sahifelerimi oku!" O da bakar görür ki: Arz meczub bir Mevlâvî gibi iki hareketiyle; günlerin, senelerin, mevsimlerin husulüne medar olan bir daireyi, Haşr-i A'zamın meydanı etrafında çiziyor. Ve Zîhayatın yüzbin enva'ını bütün Erzak ve levazimatlarıyla içine alıp feza denizinde Kemal-i Müvazene ve Nizamlı gezdiren ve güneş etrafında seyahat eden muhteşem ve musahhar bir Sefine-i Rabbaniyedir.

Sonra sahifelerine bakar, görür ki: Bablarındaki herbir sahifesi, binler Âyâtiyla arzin Rabbini tanittırıyor. Umumunu okumak için vakit bulmadığından, yalnız birtek sahife olan Zîhayatın bahar faslında İcad ve İdaresine bakar, müşahede eder ki: Yüzbin enva'in hadsiz efradlarının suretleri, basit bir maddeden gayet muntazam açılıyor ve gayet rahîmane terbiye ediliyor ve gayet Mu'cizane bir kısmının tohumlarına kanatçıklar verip, onları uçurmak suretiyle neşrettiriliyor ve gayet müdebbirane idare olunuyor ve gayet müşfikane İâşe ve İt'am ediliyor ve gayet rahîmane ve rezzakane hadsiz ve çeşit çeşit ve lezzetli ve tatlı Rızıkları, hiçten ve kuru topraktan ve birbirinin misli ve farkları pek az ve kemik gibi köklerden, çekirdeklerden, su katrelerinden yetiştiriliyor... Her bahara, bir vagon gibi, Hazine-i Gaybdan yüzbin nevi et'ime ve levazimat, Kemal-i İntizam ile yüklenip Zîhayata gönderiliyor. Ve bilhassa o Erzak paketleri içinde yavrulara gönderilen süt konserveleri ve vâlidelerinin şefkatli sinelerinde asılan şekerli süt tulumbacıklarını

(*İhtar): Birinci Makam'da geçen Otuzuç Mertebe-i Tevhidi bir parça izah etmek isterdim. Fakat şimdiki vaziyetim ve halimin müsaadesizliği cihetiyle, yalnız gayet muhtasar Bürhanlarına ve mealinin tercumesine iktifaya mecbur oldum. Risale-i Nur'un otuz, belki yüz Risalelerinde bu Otuzuç Mertebe, delilleriyle, ayrı ayrı tarzlarda, herbir Risalede bir kısım mertebeler beyan edildiğinden, tafsili onlara havale edilmiş.

göndermek, o kadar Şefkat ve Merhamet ve Hikmet içinde görünüyor ki, bilbedahe bir Rahman-ı Rahîm'in gayet müşfikane ve mürebbiyane bir Cilve-i Rahmeti ve İhsanı olduğunu isbat eder.

Elhasıl: Bu Sahife-i Hayatiye-i Bahariye, Haşr-i A'zamın yüzbin nümunelerini ve misallerini göstermekle

فَانظُرْ إِلَى آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُحِبِّي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ ذَلِكَ لَمْحُّيٌّ
الْمَوْتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Âyetini maddeten gayet parlak Tefsir ettiği gibi; bu Âyet dahi, bu sahifenin manalarını mu'cizane ifade eder. Ve arzin, bütün sahifeleriyle, büyülüğu nisbetinde ve kuvvetinde **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ** dediğini anladı.

İşte, küre-i arzin yirmiden ziyade büyük sahifelerinden birtek sahifenin yirmi vechinden birtek vechinin muhtasar şahadeti ile, o yolcunun sair vecihlerin sahifelerindeki müşahedatı manasında olarak ve o müşahedatları ifade için, Birinci Makam'ın Üçüncü Mertebesinde böyle denilmiş;

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودُ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُورِهِ فِي وَحْدَتِهِ
الْأَرْضُ بِجَمِيعِ مَا فِيهَا وَمَا عَلَيْهَا بِشَهَادَةِ عَظِيمَةِ إِحْاطَةِ حَقِيقَةِ التَّسْخِيرِ وَ
الْتَّدَبِيرِ وَالتَّرْبِيَةِ وَالْفَتَاحِيَّةِ وَتَوزُّعِ الْبُدُورِ وَالْمُحَافَظَةِ وَالْإِدَارَةِ وَالْإِعَاشَةِ
لِجَمِيعِ ذَوِي الْحَيَاةِ وَالرَّحْمَانِيَّةِ وَالرَّحِيمِيَّةِ الْعَامَّةِ
الشَّامِلَةِ الْمُكَمَّلَةِ بِالْمُشَاهَدَةِ

Sonra o mütefekkir yolcu her sahifeyi okudukça Saadet anahtarları olan İmanı kuvvetlenip ve manevî terakkiyatın miftahı olan Marifeti ziyadeleşip ve bütün Kemalâtın Esası ve madeni olan İman-ı Billah Hakikati bir derece daha inkişaf edib manevî çok zevkleri ve lezzetleri verdikçe onun merakını şiddetle tahrik ettiğinden; sema, cevv ve arzin mükemmel ve kat'î Derslerini dinlediği halde **مَلِّ مِنْ مَزِيدٍ**

deyip dururken, denizlerin ve büyük nehirlerin cezbekârane cûş u huruşla zikirlerini ve hazîn ve leziz seslerini iştir. Lisan-ı hal ve lisan-ı kal ile: "Bize de bak, bizi de oku!" derler. O da bakar, görür ki:

Hayatdarane mütemadiyen çalkanan ve dağılmak ve dökülmek ve istilâ etmek fitratında olan denizler, arzı kuşatıp, arz ile beraber gayet sür'atlı bir surette bir senede yirmibeş bin senelik bir dairede koşturduğu halde; ne dağılırlar, ne dökülürler ve ne de komşularındaki toprağa tecavüz ederler. Demek gayet Kudretli ve Azametli bir Zâtın Emriyle ve Kuvvetiyle dururlar, gezerler, muhafaza olurlar.

Sonra denizlerin içlerine bakar, görür ki: Gayet güzel ve zînetli ve muntazam cevherlerinden başka, binlerce çeşit hayvanatın İaşe ve İdareleri ve tevelliüdat ve vefiyatları o kadar muntazamdır; basit bir kum ve acı bir sudan verilen Erzakları ve tayinatları o kadar mükemmeldir ki, bilbedahe bir Kadîr-i Zülcelal'in, bir Rahîm-i Zülçemal'in İdare ve İaşesiyle olduğunu isbat eder.

Sonra o misafir, nehirlerde bakar, görür ki: Menfaatleri ve vazifeleri ve vâridat ve sarfiyatları o kadar hakîmane ve rahîmanedir; bilbedahe isbat eder ki, bütün ırımkarlar, pınarlar, çaylar, büyük nehirler, bir Rahman-ı Zülcelali Ve-l İkram'ın Hazine-i Rahmetinden çıkışıyorlar ve akıyorlar. Hattâ o kadar fevkâlâde iddihar ve sarfediliyorlar ki, "**Dört nehir Cennet'ten geliyorlar.**" diye Rivayet edilmiş. Yani; zahirî esbabın pek fevkâlâde olduğunu, manevî bir Cennetin Hazinesinden ve yalnız gaybî ve tükenmez bir Menbâin Feyzinden akıyorlar demektir. Meselâ: Mısır'ın kumistanını bir Cennete çeviren Nil-i Mübarek; cenub tarafından, "Cebel-i Kamer" denilen bir dağdan mütemadiyen küçük bir deniz gibi tükenmeden akıyor. Altı aydaki sarfiyatı dağ şeklinde toplansa ve buzlansa, o dağdan daha büyük olur. Halbuki o dağdan ona ayrılan yer ve mahzen, altı kısımdan bir kısım olmaz. Vâridati ise; o mintika-i harrede pek az gelen ve susamış toprak çabuk yuttuğu için mahzene az giden yağmur, elbette o müvazene-i vasiayı muhafaza edemediğinden, o Nil-i Mübarek âdet-i arziye fevkâlâde bir gaybî Cennetten çıkışıyor diye Rivayeti, gayet manidar ve güzel bir Hakikati ifade ediyor.

İşte, deniz ve nehirlerin denizler gibi Hakikatlarının ve şehadelerinin binden birisini gördü. Ve umumu bil'icma' denizlerin büyülübü nisbetinde bir kuvvetle **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ** der ve bu şahadete

denizler mahlukatı adedince şahidler gösterir diye anladı. Ve denizlerin ve nehirlerin umum şehadetlerini irade ederek ifade etmek manasında, Birinci Makam'ın dördüncü mertebesinde:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودُ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ جَمِيعُ
الْبِحَارِ وَالْأَنْهَارِ بِجَمِيعِ مَا فِيهَا شَهَادَةٌ عَظَمَةٌ إِحْاطَةٌ حَقِيقَةٌ التَّسْخِيرِ وَ
الْمُحَافَظَةِ وَالْإِدْخَارِ وَالْإِدَارَةِ الْوَاسِعَةِ الْمُنْتَظَمَةِ بِالْمُشَاهَدَةِ

denilmiş.

Sonra dağlar ve sahralar, seyahat-ı fikriyede bulunan o yolcuyu çağırıyorlar, "Sahifelerimizi de oku!" diyorlar. O da bakar, görür ki: Dağların Külli Vazifeleri ve Umumi Hizmetleri o kadar azametli ve hikmetlidirler; Akılları hayret içinde bırakır. Meselâ: Dağların zeminden Emr-i Rabbanî ile çıkışları ve zeminin içinde, inkılabat-ı dâhiliyeden neş'et eden heyecanını ve gazabını ve hiddetini, çıkışlarıyla teskin ederek; zemin o dağların fişkirmasıyla ve menfeziyle teneffüs edib, zararlı olan sarsıntılarından ve zelzele-i muzırradan kurtulup, vazife-i devriyesinde sekenesinin istirahatlarını bozmuyor. Demek nasılıki sefinelere sarsıntıdan vikaye ve müvazenelerini muhafaza için onların direkleri üstünde kurulmuş; öyle de dağlar, zemin sefinesine bu manada hazine direkler olduklarını, Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan

وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا ﴿١﴾ وَالْقَيْنَاءِ رَوَاسِيَ ﴿٢﴾ وَالْجِبَالَ آرْسِيَهَا

gibi çok Ayetlerle ferman ediyor.

Hem meselâ, dağların içinde Zîhayata lâzım olan her nevi menba'lar, sular, madenler, maddeler, ilaçlar o kadar hakîmane ve müdeb-birane ve kerîmane ve ihtiyatkârane iddihar ve ihmâr ve istif edilmiş ki; bilbedahe Kudreti nihayetsiz bir Kadîr'in ve Hikmeti nihayetsiz bir Hakîm'in hazineleri ve anbarları ve hizmetkârları olduklarını isbat ederler, diye anlar. Ve sahra ve dağların dağ kadar vazife ve Hikmetlerinden bu iki cevhere sairlerini kıyas edib, dağların ve sahraların umum Hikmetleriyle, hususan ihtiyatî iddiharlar cihetiyle getirdikleri şehadeti

ve söyledikleri لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ Tevhidini,

dağlar kuvvetinde ve sebatında ve sahralar genişliğinde ve büyük-lüğünde görür, "Âmentü Billah" der.

İşte bu manayı ifade için Birinci Makam'ın beşinci mertebe-sinde:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودُ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ جَمِيعُ الْجِبَالِ وَ
 الصَّحَارِيِّ بِجَمِيعِ مَا فِيهَا وَعَلَيْهَا شَهادَةِ عَظَمَتِهِ حَقِيقَةِ الْأَدَى خَارِجٌ وَ
 الْأِدَارَةُ وَنَشْرُ الْبُدُورِ وَالْمُحَافَظَةُ وَالتَّدْبِيرُ الْإِحْتِيَاطِيَّةُ الرَّبَّانِيَّةُ الْوَاسِعَةُ
 الْعَامَّةُ الْمُنْتَظَمَةُ الْمُكَمَّلَةُ بِالْمُشَاهَدَةِ

denilmiş.

Sonra, o yolcu dağda ve sahrada fikriyle gezerken, eşcar ve nebatat Âleminin kapısı fikrine açıldı. Onu içeriye çağrırdılar. "Gel dairemizde de gez, yazılarımızı da oku!" dediler. O da girdi, gördü ki: Gayet muhteşem ve müzeyyen bir Meclis-i Tehlil ve Tevhid ve bir Halka-i Zikir ve Şükür teşkil etmişler. Bütün eşcar ve nebatatın enva'lari bil'icma' beraber **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** diyorlar gibi lisan-1 hallerinden anladı. Çünkü bütün meyvedar ağaç ve nebatlar; mızanlı ve fesahatlı yapraklarının dilleriyle ve süslü ve cezaletli çiçeklerinin sözleriyle ve intizamlı ve belâgatlı meyvelerinin kelimeleriyle beraber, müsebbihane şehadet getirdiklerine ve **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ** dediklerine delalet ve şehadet eden üç büyük külli Hakikati gördü:

Birincisi: Pek zahir bir surette kasdî bir İn'am ve İkram ve ihtiyarî bir İhsan ve İmtinan manası ve Hakikatı her birisinde hissedildiği gibi; mecmuunda ise, güneşin zuhurundaki ziyası gibi görünüyor.

İkincisi: Tesadüfe havalesi hiçbir cihet-i imkânı olmayan kasdî ve hakîmane bir temyiz ve tefrik, ihtiyarî ve rahîmane bir tezyin ve tasvir manası ve Hakikatı, o hadsiz enva' ve efradda gündüz gibi

aşikâre görünüyor ve bir Sâni'-i Hakîm'in eserleri ve nakışları olduğunu gösterir.

Üçüncüüsü: O hadsiz masnuatın yüzbin çeşit ve ayrı ayrı tarz ve şekilde olan suretleri, gayet muntazam, mizanlı, zînetli olarak, mahdud ve madud ve birbirinin misli ve basit ve camid ve birbirinin aynı veya az farklı ve karışık olan çekirdeklerden, habbeciklerden o ikiyüzbin nesnelerin farikalı ve intizamlı, ayrı ayrı, müvazeneli, hayatdar, Hikmetli, yanlışsız, hatasız bir vaziyette umum efradının suretlerinin fethi ve açılışı ise öyle bir Hakikattir ki; güvenesten daha parlaktır ve baharın çiçekleri ve meyveleri ve yaprakları ve mevcudatı sayısında o Hakikati isbat eden şahidler var diye, bildi.

الْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى نِعْمَةِ الْإِيمَانِ

İşte bu mezkûr Hakikatlari ve şehadetleri ifade manasıyla, Birinci Makam'in altıncı mertebesinde:

لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودُ الَّذِي دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ
 إِجْمَاعُ جَمِيعِ أَنْوَاعِ الْأَشْجَارِ وَالنَّبَاتَاتِ الْمُسَيْحَاتِ النَّاطِقَاتِ بِكَلِمَاتِ
 أَوْرَاقِهَا الْمُوزُونَاتِ الْفَصِيحَاتِ وَأَزْهَارَهَا الْمُزَيَّنَاتِ الْجَزِيلَاتِ وَأَثْمَارِهَا
 الْمُنْتَظَمَاتِ الْبَلِيجَاتِ بِشَهَادَةِ عَظِيمَةِ احْاتَةِ حَقِيقَةِ الْإِنْعَامِ وَالْإِكْرَامِ وَالْإِحْسَانِ
 بِقَصْدٍ وَرَحْمَةٍ وَحَقِيقَةِ التَّمْبِيزِ وَالتَّزْبِينِ وَالتَّصْوِيرِ بِإِرَادَةٍ وَحِكْمَةٍ مَعَ قَطْعِيَّةِ دَلَالَةِ
 حَقِيقَةِ فَتْحِ جَمِيعِ صُورِهَا الْمُوزُونَاتِ الْمُزَيَّنَاتِ الْمُتَبَايِنَاتِ الْمُتَوَعِّدَاتِ الْغَيْرِ الْمَحْدُودَةِ
 مِنْ نُوَّاتِ وَحَبَّاتِ مُتَمَاثِلَةِ مُتَشَابِهَةِ مَحْصُورَةِ مَعْدُودَةِ

denilmiş. Sonra, seyahat-ı fikriyede bulunan o meraklı ve terakki ile zevki ve şevki artan dünya yolcusu, bahar bahçesinden bir bahar kadar bir güldeste-i marifet ve İman alıp gelirken; hayvanat ve tuyur Âleminin kapısı Hakikat-Bîn olan aklına ve Marifet-Aşina olan fikrine açıldı.

Yüzbin ayrı ayrı seslerle ve çeşit çeşit dillerle onu içeriye çağrırdılar, "Buyurun" dediler. O da girdi ve gördü ki: Bütün hayvanat ve kuşların bütün nevileri ve taifeleri ve milletleri, bil'ittifak lisan-ı kal ve lisan-ı halleriyle **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ** deyip, zemin yüzünü bir Zikirhane ve muazzam bir Meclis-i Tehlil suretine çevirmişler; herbiri bizzât birer Kaside-i Rabbanî, birer Kelime-i Sübhanî ve manidar birer Harf-i Rahmanî hükmünde Sâni'lerini tavsif edib Hamd ü Sena ediyorlar vaziyetinde gördü. Güya o hayvanların ve kuşların duyguları ve kuvaları ve cihazları ve a'zaları ve aletleri, manzum ve mevzun kelimelerdir ve muntazam ve mükemmel sözlerdir. Onlar, bunlarla Hallak ve Rezzaklarına şükür ve Vahdaniyetine şahadet getirdiklerine kat'î delalet eden üç muazzam ve muhit Hakikatları müşahede etti.

Birincisi: Hiçbir cihetle serseri tesadüfe ve kör kuvvete ve şuur-suz tabiata havalesi mümkün olmayan hiçten hakîmane İcad ve san'at-perverane İbda' ve ihtiyarkârane ve alîmane Halk ve İnşa ve yirmi cihetle İlim ve Hikmet ve İradenin cilvesini gösteren ruhlandırmak ve İhya etmek Hakikatidir ki; Zîruhlar adedince şahidleri bulunan bir Bürhan-ı Bahir olarak, Zât-ı Hayy-ı Kayyum'un Vücub-u Vücduna ve Sîfât-ı Seb'asına ve Vahdetine şahadet eder.

İkincisi: O hadsiz masnu'larda birbirinden sîmaca farikalı ve şekilce zînetli ve mikdarca mizanlı ve suretçe intizamlı bir tarzdaki temyizden, tezyinden, tasvirden öyle azametli ve kuvvetli bir Hakikat görünür ki: Kadir-i Külli Şey ve Âlim-i Külli Şey'den başka hiçbir şey, bu her cihetle binlerle Hârikaları ve Hikmetleri gösteren ihatâlı Fiile sahib olamaz ve hiçbir imkân ve ihtimali yok.

Üçüncüüsü: Birbirinin misli ve aynı veya az farklı ve birbirine benzeyen mahsur ve mahdud yumurtalardan ve yumurtacıklardan ve nutfe denilen su katrelerinden o hadsiz hayvanların yüzbinler çeşit tarzlarda ve birer Mu'cize-i Hikmet mahiyetinde bulunan suretlerini, gayet muntazam ve muvazeneli ve hatasız bir heyette açmak ve fethetmek öyle parlak bir Hakikattır ki; hayvanlar adedince senedler, deliller o Hakikatı tenvir eder.

İşte bu üç Hakikatın ittifakıyla, hayvanların bütün enva'ı, beraber öyle bir **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ** deyip şahadet getiriyorlar ki; güya zemin

büyük bir insan gibi, büyülüğü nisbetinde **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ** diyerek Semavat Ehline iştittiriyor mahiyetinde gördü ve tam Ders aldı. Birinci Makam'ın yedinci mertebesinde bu mezkûr Hakikatları ifade manusıyla:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودُ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ
إِنْفَاقُ جَمِيعِ أَنْوَاعِ الْحَيَاةِ وَالطَّيْرُ الْحَامِدَاتِ الشَّاهِدَاتِ
بِكَلِمَاتٍ حَوَاسِهَا وَقُوَّاهَا وَحِسَيَّاتِهَا وَلَطَائِفَهَا الْمَوْزُونَاتِ
الْمُنْتَظَمَاتِ الْفَصِيحَاتِ وَبِكَلِمَاتٍ جَهَازَاتِهَا وَجَوَارِحَهَا وَأَعْضَائِهَا
وَالْأَتِهَا الْمُكَمَّلَةُ الْبَلِيجَاتِ بِشَهَادَةِ عَظَمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ الْإِيْجَادِ وَالصُّنْعِ
وَالْإِبْدَاعِ بِالْإِرَادَةِ وَحَقِيقَةِ التَّمْيِيزِ وَالثَّرْبِينِ بِالْقُصْدِ وَحَقِيقَةِ
الْتَّقْدِيرِ وَالتَّصْوِيرِ بِالْحِكْمَةِ مَعَ قَطْعِيَّةِ دَلَالَةِ حَقِيقَةِ فَتْحِ جَمِيعِ صُورِهَا
الْمُنْتَظَمَةِ الْمُتَخَالِفَةِ الْمُتَنَوِّعَةِ الْغَيْرِ الْمَحْصُورَةِ مِنْ بَيْضَاتِ
وَقَطَرَاتِ مُتَمَاثِلَةِ مُتَشَابِهَةِ مَحْصُورَةِ مَحْدُودَةِ

denilmiştir.

Sonra o mütefekkir yolcu, Marifet-i İlahiyyenin hadsiz mertebelerinde ve nihayetsiz Ezvakında ve Envârında daha ileri gitmek için, İnsanlar Âlemine ve beşer dünyasına girmek isterken, başta Enbiyalar olarak onu içeriye davet ettiler; o da girdi. En evvel geçmiş zamanın menziline baktı, gördü ki: **Nev'-i beşerin en nurani ve en mükemmeli olan umum Peygamberler (Aleyhimüsselâm) bil'icma'** beraber **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ** deyip zikrediyorlar ve parlak ve musadak olan hadsiz Mu'cizatlarının kuvvetiyle,

Tevhidi iddia ediyorlar ve beseri, hayvaniyet mertebesinden Melekîyet derecesine çıkarmak için, onları İman-ı Billaha davet ile Ders veriyorlar gördü. O da, o Nurani Medresede diz çöküp Derse oturdu. Gördü ki: Meşahir-i İnsaniyenin en yüksekleri ve namdarları olan o Üstadların herbirisinin elinde Hâlik-ı Kâimat tarafından verilmiş Nişane-i Tasdik olarak Mu'cizeler bulunduğuundan, herbirinin ihbarı ile beserden bir Taife-i Azîme ve bir Ümmet tasdik edib İmana geldiklerinden, o yüzbin ciddî ve doğru Zâtların İcma' ve İttifakla hüküm ve tasdik ettikleri bir Hakikat ne kadar kuvvetli ve kat'î olduğunu kiyas edebildi. Ve bu kuvvette, bu kadar Muhbir-i Sadıkların hadsiz Mu'cizeleriyle imza ve isbat ettikleri bir Hakikati inkâr eden ehl-i dalalet ne derece hadsiz bir hata, bir cinayet ettiklerini ve ne kadar hadsiz bir azaba müstehak olduklarını anladı ve onları tasdik edib İman getirenler ne kadar haklı ve hakikathı olduklarını bildi; İman Kudsiyetinin büyük bir mertebesi daha ona göründü.

Evet Enbiyayı (Aleyhimüsselâm), Cenab-ı Hak tarafından fiilen tasdik hükmünde olan hadsiz Mu'cizatlarından ve Hakkaniyetlerini gösteren muarızlarına gelen Semavî pek çok tokatlarından ve Hak olduğunu delalet eden şahsî Kemalâtlarından ve Hakikathî Talimatlarından ve doğru olduğunu şahadet eden Kuvvet-i İmanlarından ve tam ciddiyetlerinden ve fedakârlıklarından ve Ellerinde bulunan Kudsî Kitab ve Suhuflarından ve Onların yolları doğru ve Hak olduğuna şahadet eden ittiba'lıyla Hakikata, Kemalâta, Nura vâsil olan hadsiz Tilmizlerinden başka, onların ve o pek Ciddî Muhbirlerin müsbet mes'elelerde İcmaî ve İttifaki ve tevatürü ve isbatta Tevafuku ve Tesanüdü ve Tetabuku öyle bir hüccettir ve öyle bir kuvvettir ki; dünyada hiçbir kuvvet karşısına çıkamaz ve hiçbir şüphe ve tereddüdü bırakmaz. Ve İmanın Erkânında umum Enbiyayı (Aleyhimüsselâm) tasdik dahi dâhil olması, o tasdik büyük bir kuvvet menbârı olduğunu anladı. Onların Derslerinden çok Feyz-i İmanî aldı. İşte, bu yolcunun mezkûr Dersini ifade manasında Birinci Makam'ın sekizinci mertebesinde:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ اجْمَاعٌ جَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ

بِقُوَّةِ مَعْجَرَاتِهِمُ الْبَاهِرَةِ الْمُصَدِّقَةِ الْمُصَدَّقَةِ

denilmiş.

Sonra İmanın Kuvvetinden ulvî bir Zevk-i Hakikat alan o seyyah-ı talib, Enbiya Aleyhimüsselâm'ın Meclisinden gelirken, Ülemanın İlmelyakîn suretinde katî ve kuvvetli delillerle, Enbiyaların (Aleyhimüsselâm) Davalarını isbat eden ve Asfiya ve Sıddıkîn denilen Mütebahhir, Müctehid Muhakkikler, onu Dershanelerine çağırdılar. O da girdi, gördü ki: Binlerle dâhî ve yüzbinlerce müdakik ve yüksek Ehl-i Tahkik kıl kadar bir şüphe bırakmayan Tedkikat-ı Amikalıyla, başta Vücub-u Vücud ve Vahdet olarak müsbet Mesail-i İmaniyyeyi isbat ediyorlar. Evet, istidadları ve meslekleri muhtelif olduğu halde Usûl ve Erkân-ı İmaniyyede Onların müttefikan İttifakları ve herbirisinin kuvvetli ve yakînî Bürhanlarına istinadları öyle bir Hüccettir ki; Onların mecmuu kadar bir zekâvet ve dirayet sahibi olmak ve Bürhanlarının umumu kadar bir Bürhan bulmak mümkün ise,larına ancak öyle çıkışılabilir. Yoksa o münkirler, yalnız cehalet ve echeliyet ve inkâr ve isbat olunmayan menfi mes'eelerde inad ve göz kapamak suretiylelarına çıkabilirler. Gözünü kapayan, yalnız kendine gündüzü gece yapar...

Bu seyyah; bu muhteşem ve geniş Dershane, bu muhterem ve mütebahhir Üstadların neşrettikleri Nurlar, zeminin yarısını bin seneden ziyade ışıklandırdığını bildi. Ve öyle bir Kuvve-i Maneviyeyi buldu ki, bütün ehl-i inkâr toplansa onu kıl kadar şaşırtmaz ve sarsmaz. İşte bu yolcunun bu Dershane'den aldığı Derse bir kısa işaret olarak, Birinci Makam'ın dokuzuncu mertebede:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ اِتِّفَاقُ جَمِيعِ الْأَصْفِيَاءِ
بِقُوَّةِ بَرَاهِينِهِمُ الظَّاهِرَةِ الْمُحَقَّقَةِ الْمُتَّفِقَةِ

denilmiş.

Sonra, İmanın daha ziyade kuvvetlenmesinde ve inkişafında ve İlmelyakîn derecesinden Aynelyakîn mertebesine terakkisindeki Envârı ve Ezvakı görmeye çok müştak olan o mütefekkir yolcu, Medreseden gelirken, hadsiz küçük Tekyelerin ve Zaviyelerin telahuyla tevessü' eden gayet feyizli ve nurlu ve sahra genişliğinde bir Tekye, bir Hangâh, bir Zikirhane, bir İrşadgâhta ve Cadde-i Kübra-yı Muhammedînin (A.S.M.) ve Mi'râc-ı Ahmedînin (A.S.M.) gölgesinde

Hakikata çalışan ve Hakka erişen ve Aynelyakîne yetişen binlerle ve milyonlarla Kudsî Mürşidler onu Dergâha çağrırdılar. O da girdi, gördü ki: O Ehl-i Keşf ve Keramet Mürşidler; Keşfiyatlarına ve Müshahe-
delerine ve Kerametlerine istinaden bil'icma' müttefikan **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ** diy-

erek, Vücub-u Vücud ve Vahdet-i Rabbaniyeyi Kâinata ilân ediyorlar. Güneşin ziyasındaki yedi renk ile güneşî tanımak gibi, yetmiş renk ile, belki Esma-i Hüsna adedince, Şems-i Ezel'nin ziyasından tecelli eden ayrı ayrı nurlu renkler ve çeşit çeşit ziyalı levnler ve başka başka Haki-
katlı Tarîkatlar ve muhtelif doğru meslekler ve mütenevvi haklı meşreb-
lerde bulunan o Kudsî Dâhîlerin ve Nurani Âriflerin İcma' ve İttifakla
imza ettikleri bir Hakikat, ne derece zahir ve bahir olduğunu Aynelyakîn
müşahede etti ve Enbiyanın (Aleyhimüs-selâm) İcmai ve Asfiyanın İtti-
fakı ve Evliyanın Tevafuku ve bu üç İcmai birden İttifakı, güneşî gös-
teren gündüzün ziyasından daha parlak gördü. İşte bu misafirin
Tekyeden aldığı Feyze kısa bir işaret olarak, Birinci Makam'in onuncu
mertebesinde:

**لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الَّذِي دَلَّ عَلَىٰ وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ إِجْمَاعُ الْأُولَئِيَاءِ
بِكَشْفِيَّاتِهِمْ وَكَرَامَاتِهِمُ الظَّاهِرَةُ السُّحْقَةُ الْمُصَدَّقَةُ**

denilmiş.

Sonra Kemalât-ı İnsaniyenin en mühimmi ve en büyüğü, belki bilcümle Kemalât-ı İnsaniyenin Menbaî ve Esası, İman-ı Billahtan ve Marifetullahtan neş'et eden Muhabbetullah olduğunu bilen o dünya seyyahı, bütün kuvvetiyle ve letaifiyle, İmanın Kuvvetinde ve Marifetin İnkişafında daha ziyade terakki etmesini istemek fikriyle başını kaldırdı ve Semavata baktı. Kendi Aklına dedi ki: "**Madem Kâinatta en kıymetdar şey Hayattır ve Kâinatın mevcudatı Hayata musahhardır ve madem Zîhayatın en kıymetdarı Zîruhtur ve Zîruhun en kıymetdarı Zîsuurdur ve madem bu kıymetdarlık için küre-i zemin, Zîhayatı mütemadiyen çoğaltmak için her asır, her sene dolar boşalar.**

**Elbette ve her halde, bu muhteşem ve müzeyyen olan Semavatın
dahi kendisine müناسib ahalisi ve sekenesi, Zîhayat ve**

Zîruh ve Zîsuurlardan vardır ki; Huzur-u Muhammedîde (A.S.M.) Sahabelere görünüen Hazret-i Cebrail'in (A.S.) temessülü gibi Melaikeleri görmek ve Onlarla konuşmak hâdiseleri, tevatür suretinde eskiden beri nakl ve rivayet ediliyor. Öyle ise keşki ben Semavat ehli ile dahi görüşseydim, onlar ne fikirde olduklarını bilseydim; çünkü "Hâlik-ı Kâinat hakkında en mühim söz onlarındır" diye düşünürken, birden Semavî söyle bir sesi iştitti: "Madem bizim ile görüşmek ve Dersimizi dinlemek istersin. Bil ki: Baştı Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm ve Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan olarak bütün Peygamberlere va-sıtımızla gelen Mesail-i İmaniye en evvel biz İman etmişiz. Hem İnsanlara temessül edib görünüen ve bizlerden olan bütün Ervah-ı Tayyibe, bilâ-istisna ve bil'ittifak, bu Kâinat Hâlikinin Vücub-u Vücaduna ve Vahdetine ve Sîfât-ı Kudsiyesine şahadet edib birbirine muvafik ve mutabık olarak ihbar etmişler. Bu hadsiz ihbaratın tevafuku ve tetabuku, güneş gibi sana bir rehberdir." dediklerini bildi ve onun Nur-u İmani parlادı, zeminden göklere çıktı. İşte bu yolcunun Melaikeden aldığı Derse kısa bir işaret olarak, Birinci Makam'ın onbirinci mertebesinde:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودُ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُورِهِ فِي وَحْدَتِهِ اِتِّفَاقُ
 الْمَلِئَكَةِ الْمُتَمَثِّلِينَ لَا ظَنَّارٌ النَّاسِ وَ الْمُتَكَلِّمِينَ مَعَ خَوَاصِ الْبَشَرِ يَا خَبَارَاتِهِمْ
 الْمُتَطَابِقَةِ الْمُتَوَافِقَةِ

denilmiştir.

Sonra, pür-merak ve pür-iştiyak o misafir, Âlem-i Şehadet ve cismanî ve maddî cihetinde mahsus taifelerin dillerinden ve lisan-ı hal-lelinden Ders aldığından, Âlem-i Gayb ve Âlem-i Berzahta dahi mütalaa ile bir seyahat ve bir Taharri-i Hakikat arzu ederken, her Taife-i İnsaniyede bulunan ve Kâinatin meyvesi olan İnsanın çekirdeği hükmünde bulunan ve küçüklüğü ile beraber manen Kâinat kadar inbisat edebilen Müstakim ve Münevver Akılların, Selim ve Nurani Kalblerin kapısı açıldı. Baktı ki; onlar, Âlem-i Gayb ve Âlem-i Şehadet ortasında İnsanî Berzahlardır ve iki Âlemin birbiriyle temasları ve muameleleri, insana nisbeten o noktalarda oluyor gördüğünden; kendi Akıl ve Kalbine dedi ki:

Gelin, bu emsalinizin kapısından Hakikate giden yol daha kısadır. Biz öteki yollardaki dillerden Ders aldığımız gibi değil, belki İman noktasındaki ittisaflarından ve keyfiyet ve renklerinden mütalaamız ile istifade etmeliyiz, dedi, mütalaaya başladı. Gördü ki:

İstidadları gayet muhtelif ve mezhepleri birbirinden uzak ve muhalif olan umum İstikametli ve Nurlu Akılların İman ve Tevhid-deki ittisafkârane ve râsihane İtikadları tevafuk ve sebatkârane ve mutmainane kanaat ve yakınları tetabuk ediyor. Demek tebeddül etmeyen bir Hakikata dayanıp bağlanmışlar ve kökleri metin bir Hakikata girmiş, kopmuyor. Öyle ise bunların Nokta-i İmaniyyede ve Vücub ve Tevhidde İcma'ları, hiç kopmaz bir Zincir-i Nuranidır ve Hakikata açılan işıklı bir penceredir.

Hem gördü ki: Meslekleri birbirinden uzak ve meşrepleri birbirine mübayan olan o umum Selim ve Nurani Kalblerin Erkân-ı İmaniyyedeki müttefikane ve itminankârane ve müncezibane keşfiyat ve müşahedatları birbirine tevafuk ve Tevhidde birbirine mutabık çıkıyor. **Demek, Hakikata mukabil ve vâsil ve mütemessil bu küçükçük birer Arş-ı Marifet-i Rabbaniye ve bu câmi' birer Âyne-i Samedaniye olan Nurani Kalbler, Şems-i Hakikata karşı açılan pencerelerdir ve umumu birden güneşe âyinedarlık eden bir deniz gibi, bir Âyne-i A'zamdır. Bunların Vücub-u Vücudda ve Vahdette İttifakları ve İcma'ları, hiç şaşırmaz ve şaşırtmaz bir Rehber-i Ekmel ve bir Mürşid-i Ekberdir.** Çünkü hiçbir cihetle hiçbir imkân ve hiçbir ihtimal yok ki, Hakikattan başka bir vehim ve Hakikatsız bir fikir ve asılsız bir sıfat, bu kadar müstemirrane ve râsihane, bu pek büyük ve keskin gözlerin umumunu birden aldatsın, galat-1 hisse uğratsın. Buna ihtimal veren bozulmuş ve çürümüş bir akla, bu Kâinatı inkâr eden ahmak sofestaîler dahi razı olmazlar, reddederler diye anladı. Kendi Akıl ve Kalbiyle beraber "Âmentu Billah" dediler. İşte bu yolcunun Müstakim Akillardan ve Münevver Kalblerden istifade ettiği Marifet-i İmaniyyeye kısa bir işaret olarak Birinci Makam'in Onuçüncü Mertebesinde

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودُ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُورِهِ فِي وَحْدَتِهِ اجْمَاعٌ

الْعُقُولُ الْمُسْتَقِيمَةُ الْمُنَوَّرَةُ بِإِعْتِقَادِهَا الْمُتَوَافَقَةُ وَبِقَنَاعَاتِهَا

وَيَقِينَاتِهَا الْمُتَطَابِقَةِ مَعَ تَخَالُفِ الْإِسْتَعْدَادَاتِ وَالْمَذَاهِبِ وَكَذَا دَلَّ عَلَى
 وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ إِنْفَاقُ الْقُلُوبِ السَّلِيمَةِ النُّورَانِيَّةِ بِكَشْفِيَّاتِهَا
 الْمُتَطَابِقَةِ وَبِمُشَاهَدَاتِهَا الْمُتَوَافِقَةِ مَعَ تَبَاعِينِ الْمَسَالِكِ
 وَالْمَشَارِبِ

denilmiş.

Sonra, Âlem-i Gayba yakından bakan ve Akıl ve Kalbde seyahat eden o yolcu, acaba Âlem-i Gayb ne diyor diye merakla o kapıyı da söyle bir fikir ile çaldı. Yani, madem bu cismanî Âlem-i Şehadette, bu kadar zînetli ve san'atlı hadsiz masnu'llarıyla kendini tanıttırmak ve bu kadar tatlı ve süslü ve nihayetsiz Nimetleriyle kendini sevdirmek ve bu kadar Mu'cizeli ve meharetli hesabsız Eserleriyle gizli Kemalâtını bildirmek, Kavilden ve Tekellümden daha zahir bir tarzda fiilen isteyen ve hal diliyle bildiren bir Zât, Perde-i Gayb tarafında bulunduğu bilbedahe anlaşılıyor. Elbette ve her halde, fiilen ve halen olduğu gibi, kavlen ve tekellümen dahi konuşur, kendini tanıtırır, sevdirir. Öyle ise, Âlem-i Gayb cihetinde Onu Onun tezahüratından bilmeliyiz dedi; Kalbi içeriye girdi, Akıl gözüyle gördü ki:

Gayet kuvvetli bir tezahüratla Vahiylerin Hakikati, Âlem-i Gaybin her tarafında her zamanda hükmediyor. Kâinatın ve mahlukatın şehadelerinden çok kuvvetli bir Şehadet-i Vücut ve Tevhid, Allâm-ül Guyub'dan Vahiy ve İlham Hakikatlariyla geliyor. Kendini ve Vücut ve Vahdetini, yalnız masnu'larının şehadetlerine bırakmıyor. Kendisi, kendine lâyiğ bir Kelâm-ı Ezelî ile konuşuyor. Her yerde İlim ve Kudretiyle Hazır ve Nâzırın Kelâmi dahi hadsizdir ve Kelâminın manası Onu bildirdiği gibi, Tekellümü dahi, Onu Sıfâtiyla bildiriyor.

Evet, yüzbin Peygamberlerin (Aleyhimüsselâm) tevatürleriyle ve ihbaratlarının Vahy-i İlahiye mazhariyet noktasında İttifaklarıyla ve nev'-i beşerden ekseriyet-i mutlakanın Tasdikgerdesi ve Rehberi ve Muktedası ve Vahyin Semereleri ve Vahy-i Meşhud olan Kütüb-ü Mukaddese ve Suhuf-u Semaviyenin Delail ve Mu'cizatlariyla, Hakikat-ı Vahyin tahakkuku ve sübutu bedahet derecesine geldigini bildi ve Vahyin Hakikati beş Hakikat-ı Kudsiyeyi ifade ve ifaza ediyor diye anladı:

Birincisi: *الْتَّنَزُّلَاتُ الْأَلِهَيَّةُ إِلَى عُقُولِ الْبَشَرِ* denilen, beşerin

Akıllarına ve Fehimlerine göre konuşmak bir Tenezzül-ü İlahîdir. Evet, bütün Zîruh mahlukatını konuşutan ve konuşmalarını bilen, elbette kendisi dahi o konuşmalara Konuşmasıyla müdahale etmesi, Rububiyetin muktezasıdır.

İkincisi: Kendini tanıttırmak için Kâinatı, bu kadar hadsiz masraflarla, baştan başa hârikalar içinde yaratan ve binler dillerle Kemanâtını söylettiren, elbette kendi sözleriyle dahi kendini tanıttıracak.

Üçüncüsü: Mevcudatın en müntehabı ve en muhtacı ve en nazenini ve en müştakı olan hakikî İnsanların Münacatlarına ve Şükürlerine filen mukabele ettiği gibi, Kelâmiyla da mukabele etmek, Hâlikiyetin şe'nidir.

Dördüncüsü: İlim ile Hayatın zarurî bir lâzımı ve ışıklı bir tezahürü olan Mukâleme Sifati, elbette ihatâlı bir İlmi ve sermedî bir Hayatı taşıyan Zâtta, ihatâlı ve sermedî bir surette bulunur.

Beşincisi: En sevimli ve muhabbetli ve endişeli ve Nokta-i İstînada en muhtaç ve Sahibini ve Mâlikini bulmağa en müştak; hem fakir ve âciz bulunan mahlukatlarına acz ve iştâyakı, faktır ve ihtiyacı ve endişe-i istikbali ve muhabbeti ve perestî veren bir Zât, elbette kendi Vücutunu onlara Tekellümüyle iş'ar etmek, Uluhiyetin muktezasıdır. İşte, Tenezzül-ü İlahî ve Taarrûf-ü Rabbanî ve Mukabele-i Rahmanî ve Mükâleme-i Sübhanî ve İş'ar-ı Samedanî Hakikatlarını tazammun eden, umumî Semavî Vahiylerin İcma' ile Vâcib-ül Vücut'un Vücutuna ve Vahdetine delaletleri öyle bir hüccettir ki; gündüzdeki güneşin şuaatinin güneşe şehadetinden daha kuvvetlidir diye anladı.

Sonra İlhamlar cihetine baktı, gördü ki: Sadık İlhamlar, gerçi bir cihette Vahye benzerler ve bir nevi Mükâleme-i Rabbaniyedir, fakat iki fark vardır:

Birincisi: İlhamdan çok yüksek olan Vahyin ekseri Melaike vasıtısıyla ve İlhamın ekseri vasıtısız olmasıdır.
Meselâ: Nasılki bir padişahın iki suretle konuşması ve emirleri var.

Birisı: Haşmet-i Saltanat ve Hâkimiyet-i Umumiye haysiyetiyle bir ya-verini bir valiye gönderir. O Hâkimiyetin ihtişamını ve emrin ehemmiyetini göstermek için bazan vasıta ile beraber bir içtima yapar. Sonra ferman tebliğ edilir. İkincisi: Sultanlık ünvanı ile ve padişahlık umumî ismiyle değil, belki kendi şahsı ile hususî bir münasebeti ve cüz'î bir muamelesi bulunan has bir hizmetçisi ile veya bir âmi raiyetiyle ve hususî telefonu ile hususî konuşmasıdır.

Öyle de Padişah-ı Ezelf'in umum Âlemlerin Rabbi İsmiyle ve Kâinat Hâlîki Ünvanı ile Vahiy ile ve Vahyin hizmetini gören Şümullü İlhamlarıyla Mükâlemesi olduğu gibi, her bir ferdin ve her bir Zîhayatın Rabbi ve Hâlîki olmak haysiyetiyle hususî bir surette fakat perdeler arkasında onların kabiliyetine göre bir Tarz-ı Mukâlemesi var.

İkinci fark: Vahiy gölgelerizdir, safidir, havassa hastır. İlham ise gölgelidir, renkler karışır, umumîdir. Melaike İlhamları ve İnsan İlhamları ve hayvanat İlhamları gibi çeşit çeşit hem pekçok enva'lariyla denizlerin katreleri kadar Kelimat-ı Rabbaniyenin teksirine medar bir zemin teşkil ediyor.

*لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلْمَاتِ رَبِّي
لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلْمَاتُ رَبِّي*

Âyetinin bir vechini Tefsir ediyor anladı.

Sonra; İlhamın Mahiyetine ve Hikmetine ve Şehadetine baktı, gördü ki: Mahiyeti ile Hikmeti ve Neticesi dört Nurdan terekkür ediyor.

B i r i n c i s i : Teveddüd-ü İlâhî denilen, kendini mahlukatına fiilen sevdirdiği gibi, kavlen ve huzuran ve sohbeten dahi sevdirmek, Vedudiyetin ve Rahmaniyetin muktezasıdır.

İ k i n c i s i : İbadının Dualarına fiilen cevap verdiği gibi, kavlen dahi perdeler arkasında icabet etmesi, Rahîmiyetin şe'nidir.

Ü ç ü n c ü s ü : Ağır beliyelere ve şiddetli hallere düşen mahlukatlarının istimdadlarına ve feryadlarına ve tazarruatlarına fiilen imdad ettiği gibi, bir nevi konuşması hükmünde olan İlhamî Kaviller ile deimdada yetişmesi, Rububiyetin lâzımıdır.

D ö r d ü n c ü s ü : Çok âciz ve çok zaîf ve çok fakir ve çok ihtiyaçlı ve kendi Mâlikini ve Hâmisini ve Müdebbirini ve Hâfızını bulmağa pek çok muhtaç ve müştak olan Zîşur masnularına, Vücidunu ve Huzurunu ve Himayetini fiilen ihsas ettiği gibi, bir nevi Mukâleme-i

Rabbaniye hükmünde sayılan bir kısım sadık İlhamlar perdesinde ve mahsus ve bir mahluka bakan has bir vecihte, onun kabiliyetine göre onun Kalb telefonuyla, kavlen dahi kendi Huzurunu ve Vücdunu ihsas etmesi, Şefkat-i Uluiyetin ve Rahmet-i Rububiyetin zarurî ve vâcib bir muktezasıdır diye anladı.

Sonra İlhamın şehadetine baktı, gördü: Nasılkı güneşin -faraza-şuuru ve hayatı olsaydı ve o halde ziyasındaki yedi rengi yedi sıfatı olsaydı, o cihette ışığında bulunan şuları ve cilveleri ile bir tarz konuşması bulunacaktı. Ve bu vaziyette, misalinin ve aksinin şeffaf şeyleerde bulunması ve her âyine ve her parlak şeyler ve cam parçaları ve kabarcıklar ve katreler, hattâ şeffaf zerreler ile herbirinin kabiliyetine göre konuşması ve onların hacatına cevab vermesi ve bütün onlar güneşin vücduna şehadet etmesi ve hiçbir iş, bir işe mani olmaması ve bir konuşması, diğer konuşmaya müzahamet etmemesi bilmüşahede görüleceği gibi... aynen öyle de: Ezel ve Ebedin Zülcelal Sultانı ve bütün mevcudatın Zülçemal Hâlik-ı Zîşanı olan Şems-i Sermedî'nin Mukâlemesi dahi, Onun İlmi ve Kudreti gibi küllî ve muhit olarak herşeyin kabiliyetine göre tecelli etmesi; hiçbir sual bir suale, bir iş bir işe, bir hitab bir hitaba mani olmaması ve karıştırmaması bilbedahe anlaşılıyor. Ve bütün o cilveler, o konuşmalar, o İlhamlar birer birer ve beraber bil'ittifak o Şems-i Ezel'in Huzuruna ve Vücub-u Vücduna ve Vahdetine ve Ehadiyetine delalet ve şehadet ettiklerini Aynelyakîne yakın bir İlmelyakîn ile bildi.

İşte, bu meraklı misafirin Âlem-i Gaybdan aldığı Ders-i Mârifetine kısa bir işaret olarak, Birinci Makam'ın Ondördüncü ve Onbeşinci Mertebelerinde

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودُ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي
 وَحْدَتِهِ اجْمَاعُ الْوَحْيَاتِ الْحَقَّةِ الْمُتَضَمِّنَةِ لِلتَّنَزُّلَاتِ الْإِلَهِيَّةِ وَ
 لِلنُّكَالَّمَاتِ السُّبْحَانِيَّةِ وَلِلتَّعْرُفَاتِ الرَّبَّانِيَّةِ وَلِلنُّمَاقَابَلَاتِ الرَّحْمَانِيَّةِ عِنْدَ
 مُنَاجَاهَةِ عِبَادَهِ وَلِلإِشْعَارَاتِ الصَّمَدَانِيَّةِ لِوُجُودِهِ

لِمَخْلُوقَاتِهِ وَكَذَا دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ إِقْنَاقُ الْأَلْهَامَاتِ الصَّادِقَةِ
 الْمُتَضَمِّنَةِ لِلتَّوْدِدَاتِ الْأَلْهَمِيَّةِ وَلِإِجَابَاتِ الرَّحْمَانِيَّةِ لِدَعَوَاتِ مَخْلُوقَاتِهِ وَ
 لِإِلْمَدَادَاتِ الرَّبَّانِيَّةِ لِاسْتِغَاثَاتِ عَبَادِهِ وَلِإِلْحَسَاسَاتِ السُّبْحَانِيَّةِ
 لِوُجُودِ لِمَصْنُوعَاتِهِ

denilmiştir.

Sonra o dünya seyyahı, kendi Aklına dedi ki: Madem bu Kâinatın mevcudatiyla Mâlikimi ve Hâlikimi arıyorum. Elbette her şeyden evvel bu mevcudatin en meşhuru ve a'dasının tasdikiyle dahi en mükemmel ve en büyük Kumandanı ve en namdar Hâkimi ve sözce en yükseği ve akılca en parlağı ve ondört asrı Faziletiyle ve Kur'aniyla ışıklandıran Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'ı ziyaret etmek ve aradığımı Ondan sormak için Asr-ı Saadete beraber gitmeliyiz diyerek, Aklıyla beraber o Asra girdi. Gördü ki: **O Asır, hakikaten O Zât (A.S.M.) ile, bir Saadet-i Beşeriye Asrı olmuş.** Çünkü en bedevi ve en ümmi bir kavmi, getirdiği Nur vasıtasiyla, kısa bir zamanda dünyaya Üstad ve Hâkim eylemiş.

Hem kendi Aklına dedi: Biz, en evvel bu fevkâlâde Zâtın (A.S.M.) bir derece kıymetini ve Sözlerinin Hakkaniyetini ve İhbâratının doğruluğunu bilmeliyiz, sonra Hâlikimizi Ondan sormalıyız diyerek taharriye başladı. Bulduğu hadsiz kat'î delillerden, burada, yalnız dokuz külliyetine birer kısa işaret edilecek.

Birincisi: Bu Zâtta (A.S.M.) -hattâ düşmanlarının tasdikiyle dahi- bütün güzel huyların ve hasletlerin bulunması ve

وَ اشْقَقَ الْقَمَرُ ﴿٤﴾ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَ لِكِنَّ اللَّهَ رَمَى

Âyetlerinin sarahatıyla, bir Parmağının işaretiley Kamer iki parça olması ve bir Avucu ile, a'dasının ordusuna attığı az bir toprak, umum o ordunun gözlerine girmesiyle kaçmaları ve susuz kalmış kendi ordusuna, beş Parmağından kevser gibi akan suyu kifayet derecesinde içirmesi gibi; Nakl-i Kat'î ile ve bir kısmı tevatür ile, üzerical Mu'cizatın

Onun Elinde zahir olmasıdır. Bu Mu'cizattan üçyüzden ziyade bir kısmı, Ondokuzuncu Mektub olan Mu'cizat-ı Ahmediye (A.S.M.) namındaki hârika ve kerametli bir Risalede kat'î delilleriyle beraber beyan edildiğinden onları ona havale ederek dedi ki: **Bu kadar Ahlâk-ı Hasene ve Kemalâtla beraber, bu kadar Mu'cizat-ı Bahiresi bulunan bir Zât** (A.S.M.) elbette en doğru sözlüdür. Ahlâksızların işi olan hileye, yalana, yanlış tenezzül etmesi kabil değil.

İkincisi: Elinde bu Kâinat Sahibinin bir Fermanı bulunduğu ve o Fermanı her asırda üçyüz milyondan ziyade İnsanların kabul ve tasdik ettikleri ve o Ferman olan Kur'an-ı Azîmüşşan'ın yedi vecihle Hârika olmasıdır. Ve bu Kur'anın kırk vecihle Mu'cize olduğu ve Kâinat Hâlikının Sözü bulunduğu kuvvetli delilleriyle beraber, "Yirmibeşinci Söz, Mu'cizat-ı Kur'aniye" namlarındaki ve Risale-i Nur'un bir güneşî olan meşhur bir Risalede tafsilen beyan edilmesinden; onu, Ona havale ederek dedi: **Böyle Ayn-ı Hak ve Hakikat bir Fermanın Tercümanı ve Teblîg Edicisi bir Zâttâ** (A.S.M.) Fermana cinayet ve Ferman Sahibine hiyanet hükmünde olan yalan olamaz ve bulunamaz...

Üçüncüsü: O Zât (A.S.M.), öyle bir Şeriat ve bir İslâmiyet ve bir Ubudiyet ve bir Dua ve bir Davet ve bir İman ile meydana olmuş ki, onların ne misli var ve ne de olur. Ve onlardan daha mükemmel ne bulunmuş ve ne de bulunur. Çünkü Ümmi bir Zâttâ (A.S.M.) zuhur eden o Şeriat; ondört asrı ve nev'-i beşerin humsunu, âdilane, Hakkâniyet üzere, müdakkikane, hadsiz Kanunlarıyla idare etmesi emsal kabul etmez.

Hem Ümmi bir Zâtın (A.S.M.) ef'al ve akval ve ahvalinden çikan İslâmiyet; her asırda üçyüz milyon İnsanın Rehberi ve Mercii ve Akıllarının Muallimi ve Mürşidi ve Kalblerinin Münevveri ve Musaffisi ve nefislerinin Mürebbisi ve Müzakkisi ve Ruhlarının Medar-ı İnkişafı ve Maden-i Terakkiyatı olması cihetile misli olamaz ve olamamış.

Hem Dininde bulunan bütün İbadatın bütün enva'nda en ileri olması.. ve herkesten ziyade Takvada bulunması ve Allah'tan korkması.. ve fevkâlâde daimî Mücahedat ve dağdağalar içinde, tam tamına Ubudiyetin enince Esrarına kadar müraat etmesi ve hiç kimseyi taklid etmeyecek ve tam manasıyla ve mübtediyane fakat en mükemmel olarak, hem ibtida ve intihayı birleştirerek yapması; elbette misli görülmek ve görülmemiş.

Hem binler Dua ve Münacatlarından Cevşen-ül Kebir ile, öyle bir

Marifet-i Rabbanîye ile, öyle bir derecede Rabbini tavsif ediyor ki; o zaman dan beri gelen Ehl-i Marifet ve Ehl-i Velayet, Telahuk-u Efkâr ile beraber, ne o Mertebe-i Marifete ve ne de o derece-i tavsife yetişememeleri gösteriyor ki, Duada dahi Onun misli yoktur. Risale-i Münacat'ın başında, Cevşen-ül Kebir'in doksan dokuz fikrasından bir fikrasının kısacık bir mealinin beyan edildiği yere bakan adam, Cevşen'in dahi misli yoktur diyecek.

Hem Tebliğ-i Risalette ve nâsı Hakka davette o derece Metanet ve Sebat ve Cesaret göstermiş ki; büyük devletler ve büyük dinler, hattâ kavim ve kabilesi ve amucası Ona şiddetli adavet ettikleri halde, zerre mikdar bir eser-i tereddüd, bir telaş, bir korkaklık göstermemesi ve tek başıyla bütün dünyaya meydan okuması ve başa da çıkarması ve İslâmîyeti dünyanın başına geçirmesi isbat eder ki; Tebliğ ve Davette dahi misli olmamış ve olamaz.

Hem İmanda, öyle fevkâlâde bir Kuvvet ve hârika bir yakîn ve mu'cizane bir inkişaf ve cihanı ışıklandıran bir ulvî İtikad taşımış ki; o zamanın hükümrânı olan bütün efkârı ve akideleri ve hükümanın Hikmetleri ve Ruhânî Reislerin İlimleri Ona muarız ve muhalif ve münkir oldukları halde; Onun ne yakânine, ne itikadına, ne itimadına, ne itminanına hiçbir şüphe, hiçbir tereddüd, hiçbir za'f, hiçbir vesvese vermemesi ve maneviyatta ve Meratib-i İmaniyede terakki eden başta Sahabeler ve bütün Ehl-i Velayet, Onun her vakit Mertebe-i İmanından Feyz almaları ve Onu en yüksek derecede bulmaları, bilbedahe gösterir ki; İmani dahi emsalsizdir.

İşte böyle emsalsız bir Şeriat ve misilsiz bir İslâmîyet ve hârika bir Ubudiyet ve fevkâlâde bir Dua ve cihanpesendane bir Davet ve mu'cizane bir İman Sahibinde, elbette hiçbir cihetle yalan olamaz ve aldatmaz diye anladı ve Aklı dahi tasdik etti.

Dördüncüsü: Enbiyaların (Aleyhimüsselâm) İcma'ı, nasıl Vü-cud ve Vahdaniyet-i İlahiyeye gayet kuvvetli bir delildir; öyle de, bu Zâtîm (A.S.M.) doğruluğuna ve Risaletine gayet sağlam bir şahadettir. Çünkü Enbiya Aleyhimüsselâm'ın doğruluklarına ve Peygamber olmalarına medar olan ne kadar Kudsî Sıfatlar ve Mu'cizeler ve Vazifeler varsa; O Zâtta (A.S.M.) en ileride olduğu tarihçe musaddaktır. Demek onlar, nasıl lisan-ı kal ile; Tevrat, İncil, Zebur ve Suhuflarında bu Zâtîm (A.S.M.) geleceğini haber verip İnsanlara şeraret vermişler ki, Kütüb-ü Mukaddesinin o şeraretli işaretinden yirmiden fazla ve pek zahir bir kısmı, Ondokuzuncu Mektub'da güzelce beyan ve isbat edilmiş. Öyle de, lisan-ı halleriyle, yani Nübûvvetleriyle

ve Mu'cizeleriyle; kendi mesleklerinde ve Vazifelerinde en ileri ve en mükemmel olan bu Zâtı tasdik edib, davasını imza ediyorlar. Ve lisan-ı kal ve İcma' ile Vahdaniyete delalet ettikleri gibi, lisan-ı hal ile ve İttifakla bu Zâtın Sadıkietine şehadet ediyorlar diye anladı.

Beşincisi: Bu Zâtın Düsturlarıyla ve Terbiyesi ve Tebaiseyle ve arkasından gitmeleriyle Hakka, Hakikata, Kemalâta, Keramata, Keşfiyata, Müşahedata yetişen binlerce Evliya Vahdaniyete delalet ettikleri gibi; Üstadları olan bu Zâtın Sadıkietine ve Risaletine, İcma' ve İttifakla şehadet ediyorlar. Ve Âlem-i Gaybdan verdiği haberlerin bir kısmını Nur-u Velayetle müşahede etmeleri ve umumunu Nur-u İmanla ya İlmelyakîn veya Aynelyakîn veya Hakkalyakîn suretinde itikad ve tasdik etmeleri; Üstadları olan bu Zâtın Derece-i Hakkaniyet ve Sadıkietini güneş gibi gösterdiğini gördü.

Altıncısı: Bu Zâtın Ümmiliğiyle beraber getirdiği Hakaik-i Kudsiye ve ihtira ettiği Ulûm-u Âliye ve keşfettiği Marifet-i İlahiyenin Dersiyle ve Talimiyle, Mertebe-i İlmiyede en yüksek makama yetişen milyonlar Asfiya-i Müdakkikîn ve Siddikîn-i Muhakkikîn ve Dâhî-i Hükema-i Mü'minîn, bu Zâtın üss-ül esas davası olan Vahdaniyeti, kuvvetli bürhanlarıyla bil'ittifak isbat ve tasdik ettikleri gibi; bu Muallim-i Ekberin ve bu Üstad-ı A'zamın Hakkaniyetine ve sözlerinin Hakikat olduğuna ittifakla şahadetleri, gündüz gibi bir Hüccet-i Risaleti ve Sadıkietidir. Meselâ: Risale-i Nur, yüz parçasıyla, bu Zâtın Sadıkietinin bir tek Bürhanıdır.

Yedincisi: Âl ve Ashab namında ve nev'-i beşerin Enbiyadan sonra feraset ve dirayet ve Kemalâtlı en meşhuru ve en muhterem ve en nadarı ve en dindar ve en keskin nazarlı Taife-i Azîmesi; kemal-i merak ile ve gayet dikkat ve nihayet ciddiyetle, bu Zâtın bütün gizli ve aşıkâr hallerini ve fikirlerini ve vaziyetlerini tahrri ve teftiş ve tedkik etmeleri neticesinde; bu Zâtın dünyada en Sadık ve en yüksek ve en haklı ve Hakikathî olduğuna ittifak ile ve İcma' ile sarsılmaz tasdikleri ve kuvvetli İmanları, güneşin ziyasına delalet eden gündüz gibi bir delildir, diye anladı.

Sekizincisi: Bu Kâinat, nasıl kendini İcad ve İdare ve Tertib eden ve Tasvir ve Takdir ve Tedbir ile bir saray gibi, bir Kitab gibi, bir sergi gibi, bir temasâgâh gibi tasarruf eden Sâniine ve Kâtibine ve Nakkaşına delalet eder. Öyle de; Kâinatın Hilkatindeki

Makasid-ı İlahiyeyi bilecek ve bildirecek ve tahavvülâtındaki Rabbanî Hikmetlerini talim edecek ve vazifedarane harekâtındaki neticeleri Ders verecek ve mahiyetindeki kıymetini ve içindeki mevcudatın Kemalâtını ilân edecek ve o Kitab-ı Kebirin manalarını ifade edecek bir yüksek Dellâl, bir doğru Keşşaf, bir muhakkik Üstad, bir sadık Muallim istediği ve iktiza ettiği ve herhalde bulunmasına delalet ettiği cihetiyile, elbette bu Vazifeleri herkesten ziyade yapan bu Zâtın Hakkaniyetine ve bu Kâinat Hâlkının en yüksek ve sadık bir Memuru olduğuna şahadet ettiğini bildi.

Dokuzuncusu: Madem bu san'atlî ve hikmetli masnuatiyla kendi hünerlerini ve san'atkârlığının Kemalâtını teşhir etmek ve bu süslü, zînetli nihayetsiz mahlukatıyla kendini tanıttırmak ve sevdirmek ve bu lezzetli ve kıymetli hesabsız Nimetleriyle kendine teşekkür ve hamd ettirmek ve bu şefkatli ve himayetli umumî Terbiye ve İaşe ile, hattâ ağızların en ince zevklerini ve iştihaların her nev'ini tatmin edecek bir surette ihmâz edilen Rabbanî it'amalar ve ziyafetlerle, kendi Rububiyetine karşı minnetdarane ve müteşekkirane ve perestîkârane İbadet ettirmek ve mevsimlerin tebdili ve gece gündüzün tâhvili ve ihtilafi gibi, Azametli ve Haşmetli Tasarrufat ve İcraat ve Dehşetli ve Hikmetli Faaliyet ve Hallâkiyet ile, kendi Uluhiyetini izhar ederek, o Uluhiyetine karşı İman ve Teslim ve Înkiyâd ve İtaat ettirmek ve her vakit iyiliği ve iyileri himaye, fenâğı ve fenaları izale ve Semâvî tokatlar ile zalimleri ve yalancıları imha etmek cihetiyile, Hakkaniyet ve Adaletini göstermek isteyen perde arkasında birisi var. Elbette ve herhalde, o gaybî Zâtın yanında en Sevgili Mahluku ve en Doğru Abdi ve Onun mezkûr maksadlarına tam hizmet ederek, Hilkat-i Kâinatın Tîlsimini ve Muammasını hall ve keşfeden ve daima o Hâlkının namına hareket eden ve Ondan istimdad eden ve muvaffakiyet isteyen ve Onun tarafından imdada ve tevfike mazhar olan ve Muhammed-i Kureyşî denilen bu Zât olacak (A.S.M.)...

Hem Aklına dedi: Madem bu mezkûr dokuz Hakikatlar bu Zâtın Sıdkına şahadet ederler; elbette bu Âdem, benî-âdem'in Medar-ı Şerefî ve bu Âlemin Medar-ı İftiharıdır. Ve Ona "Fahr-i Âlem" ve "Şeref-i Benî-Âdem" denilmesi pek lâyiktir ve Onun Elinde bulunan Ferman-ı Rahman olan Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın Haşmet-i Saltanat-ı Maneviyesinin nîsf-ı arzı istilası ve şâhsî Kemalâtı ve yüksek hasletleri gösteriyor ki; bu Âlemde en mühim Zât budur, Hâlkımız hakkında en mühim Söz Onundur.

İşte gel bak! Bu hârika Zâtın yüzə zahir ve bahir kat'î Mu'cizelerinin kuvvetine ve Dinindeki binler âlî ve esashı Hakikatlarına istinaden, bütün Davalarının Esası ve bütün hayatının Gayesi, Vâcib-ül Vücid'un Vüciduna ve Vahdetine ve Sifâtinâ ve Esmasına delalet ve şehadet ve o Vâcib-ül Vücid'u isbat ve ilân ve i'lâm etmektir.

Demek bu Kâinatın manevî güneşi ve Hâlikimizin en parlak bir Bürhanı bu Habibullah denilen Zâttır ki; Onun Şehadetini teyid ve tasdik ve imza eden aldanmaz ve aldatmaz üç büyük İcma' var:

Birincisi: "Eğer Perde-i Gayb açılsa Yakînim ziyyadeleşmeyecek" diyen İmam-ı Ali (Râdiyâllâhü Anh) ve yerde iken Arş-ı A'zamı ve İsrafil'in Azamet-i Heykelini temaşa eden Gavs-ı A'zam (K.S.) gibi keskin nazar ve gaybbın gözleri bulunan binler Aktab ve Evliya-i Azîmeyi câmi' ve Âl-i Muhammed namiyla Şöhretşiar-ı Âlem olan Cemaat-ı Nuraniyenin İcma' ile tasdikleridir.

İkincisi: Bedevi bir kavim ve ümmi bir muhitte, hayat-ı içtimaiyeden ve efkâr-ı siyasiyeden hâlî ve Kitabsız ve fetret asırının karanlıklarında bulunan ve pek az bir zamanda en medenî ve malûmathî ve hayat-ı içtimaiyede ve siyasiyede en ileri olan milletlere ve hükümetlere Üstad ve Rehber ve Diplomat ve Hâkim-i Âdil olarak, şarktan garba kadar cihanpesendane idare eden ve "Sahabe" namiyla dünyada namdar olan Cemaat-ı Meşhurenin ittifakla can ve mallarını, peder ve aşıretlerini feda ettiren bir kuvvetli İmanla tasdikleridir.

Üçüncüsü: Her asırda binlerle efrâdi bulunan ve her fende dâhiyane ileri giden ve muhtelif mesleklerde çalışan, Ümmetinde yetişen hadsiz muhakkik ve mütebahhir Ülemasının Cemaat-ı Uzmasının Tevafukla ve İlmelyakîn derecesinde tasdikleridir. Demek bu Zâtın Vahdaniyete şahadeti şahsî ve cüz'î değil, belki umumî ve külli ve sarsılmaz ve bütün şeytanlar toplansa karşısına hiçbir cihetle çıkamaz bir şahadettir diye hükmetti.

İşte Asr-ı Saadette aklıyla beraber seyahat eden dünya misafiri ve hayat yolcusunun, o Medrese-i Nuraniyeden aldığı Derse kısa bir işaret olarak, Birinci Makam'ın onaltıncı mertebesinde böyle:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْوَاحِدُ الْحَدُّ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُورِهِ فِي
 وَحْدَتِهِ فَخْرُ الْعَالَمِ وَشَرَفُ نَوْعِ بَنِي آدَمَ بِعَظَمَةِ سَلْطَنَةِ قُرْآنِهِ وَحَشْمَةِ وُسْعَةِ دِينِهِ
 وَكَثْرَةِ كَمَا لَاتِهِ وَعُلُوِّيَّةِ أَخْلَاقِهِ حَتَّى يَتَصَدِّقَ

أَعْدَائِهِ وَكَذَا شَهَدَ وَبَرُّهَنَ بِقُوَّةِ مَآتِ مُعْجَزَاتِهِ الظَّاهِرَةِ الْبَاهِرَةِ الْمُصَدِّقَةِ وَ
 بِقُوَّةِ الْأَلِفِ حَقَاءِقِ دِينِهِ السَّاطِعَةِ الْقَاطِعَةِ يَاجْمَاعِ آلِهِ ذَوِي الْأَنْوَارِ وَ يَإِتَّفَاقِ
 أَصْحَابِهِ ذَوِي الْأَبْصَارِ وَ يَتَوَافَقِ مُحَقِّقِي أُمَّتِهِ ذَوِي الْبَرَاهِينِ وَ الْبَصَائِرِ التَّوَارِةِ
 denilmiştir.

Sonra, bu dünyada Hayatın gayesi ve Hayatın Hayati İman olduğunu bilen bu yorulmaz ve tok olmaz yolcu, kendi Kalbine dedi ki: "Aradığımız Zâtın Sözü ve Kelâmi denilen bu dünyada en meşhur ve en parlak ve en hâkim ve Ona teslim olmayan herkese, her asırda meydan okuyan Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan namındaki Kitaba müracaat edib, o ne diyor, bilelim. Fakat en evvel, bu Kitab bizim Hâlkımızın Kitabı olduğunu isbat etmek lâzımdır, diye taharriye başladı.

Bu seyyah bu zamanda bulunduğu münasebetiyle en evvel Manevî İ'caz-ı Kur'aniyenin lem'aları olan Risale-i Nur'a baktı ve Onun yüzotuz Risaleleri, Âyât-ı Furkaniyenin Nükteleri ve Işıkları ve esaslı Tefsirleri olduğunu gördü. Ve Risale-i Nur, bu kadar muannid ve mülhid bir asırda her tarafa Hakaik-i Kur'aniyesi mücahidane neşrettiği halde, karşısına kimse çıkamadığından isbat eder ki; Onun Üstadı ve Menbai ve Mercii ve Güneşi olan Kur'an Semavîdir, beşer kelâmı değildir. Hattâ Resail-in Nur'un üzericaları Hüccetlerinden birtek Hüccet-i Kur'aniyesi olan Yirmibeşinci Söz ile Ondokuzuncu Mektub'un âhiri, Kur'anın kırk ve cihle Mu'cize olduğunu öyle isbat etmiş ki; kim görmüşse değil tenkid ve itiraz etmek, belki isbatlarına hayran olmuş, takdir ederek çok sena etmiş... Kur'anın Vech-i İ'cazını ve Hak Kelâmullah olduğunu isbat etmek cihetini Risalet-in Nur'a havale ederek yalnız bir kısa işaretle büyülüğünü gösteren birkaç noktaya dikkat etti.

Birinci Nokta: Nasılıki Kur'an bütün Mu'ciziyatıyla ve Hakkaniyetine delil olan bütün Hakaikiyla, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'ın bir Mu'cizesidir. Öyle de Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmda, bütün Mu'ciziyatıyla ve Delail - i Nübüvvetiyle ve

Kemalât-ı İlmiyesiyle Kur'anın bir Mu'cizesidir ve Kur'an Kelâmullah olduğuna bir Hüccet-i Katiasıdır.

İkinci Nokta: Kur'an, bu dünyada öyle nuranî ve saadetli ve hakikath bir surette bir tebdil-i hayat-ı içtimaiye ile beraber, İnsanların hem nefislerinde, hem Kalblerinde, hem Ruhlarında, hem Akıllarında, hem hayat-ı şahsiyelerinde, hem hayat-ı içtimaiyelerinde, hem hayat-ı siyasiyelerinde öyle bir inkılâb yapmış ve idame etmiş ve idare etmiş ki; ondört asır müddetinde, her dakikada, altıbin altıyüz altmışaltı Âyetleri, kemal-i ihtiramla, hiç olmazsa yüz milyondan ziyade insanların dilleriyle okunuyor ve insanları terbiye ve nefislerini tezkiye ve Kalblerini tasfiye ediyor. Ruhlara inkişaf ve terakki ve Akıllara İstikamet ve Nur ve Hayata Hayat ve Saadet veriyor. Elbette böyle bir Kitabın misli yoktur, hârikadır, fevkâlâdedir, Mu'cizedir.

Üçüncü Nokta: Kur'an, o asırdan tâ şimdiye kadar öyle bir Belâgat göstermiş ki, Kâ'be'nin duvarında altınla yazılan en meşhur ediblerin "Muallakat-ı Seb'a" nâmıyla şöhretşiar kasidelerini o derece indirdi ki, Lebid'in kızı, babasının kasidesini Kâ'be'den indirirken demiş: "Âyâta karşı bunun kıymeti kalmadı."

Hem bedevi bir edib: **فَاصْدَعْ بِمَا تُوعَمُرْ** Âyeti okunurken isittiği vakit secdeye kapanmış. Ona demişler: "Sen Müslüman mı oldun?" O demiş: "Hâyır, ben bu Âyetin Belâgatına secde ettim." Hem İlm-i Belâgatın Dâhîlerinden Abdülkahir-i Cûrcânî ve Sekkâkî ve Zemahşerî gibi binlerle dâhî Îmamlar ve mütefennin Edibler İcma' ve İttifakla karar vermişler ki: "Kur'anın Belâgatı, tâkat-ı beşerin fevkindedir, yetişmez."

Hem o zamandan beri mütemadiyen meydan-ı muarazaya davet edib, mağrur ve enaniyetli ediblerin ve beliglerin damarlarına dokundurup, gururlarını kıracak bir tarzda der: "Ya birtek Surenin mislini getiriniz veya hâyat dünyada ve Âhirette helâket ve zilleti kabul ediniz." diye ilân ettiği halde o asrin muannid beligleri birtek Surenin mislini getirmekle kısa bir yol olan muarazayı bırakıp, uzun olan, can ve mallarını tehlikeye atan muharebe yolunu ihtiyar etmeleri isbat eder ki, o kısa yolda gitmek mümkün değildir.

Hem Kur'anın dostları, Kur'ana benzemek ve taklid etmek sevkiyle ve

düşmanları dahi Kur'ana mukabele ve tenkid etmek sevkiyle o vakitten beri yazdıkları ve yazılan ve telahuk-u esfâr ile terakki eden milyonlarla Arabî Kitablar ortada geziyor. Hiçbirisinin Ona yetişemediğini, hattâ en adî adam dahi dinlese, elbette diyecik: "Bu Kur'an, bunlara benzemez ve onların mertebesinde değil." Ya onların altında veya umumunun fevkînde olacak. Umumunun altında olduğunu dünyada hiçbir ferd, hiçbir kâfir, hattâ hiçbir ahmak diyemez. Demek Mertebe-i Belâgatı um-

umun fevkîdedir. Hattâ bir adam *سَيَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ* Âye-

tini okudu. Dedi ki: "Bu Âyetin hârika telakki edilen Belâgatını göremiyorum." Ona denildi: "Sen dahi bu seyyah gibi o zamana git, orada dinle." O da kendini Kur'andan evvel orada tahayyül ederken gördü ki: Mevcudat-ı Âlem perişan, karanlık camid ve şuursuz ve vazifesiz olarak hâli, hadnâz, hududsuz bir fezada; kararsız, fâni bir dünyada bulunuyorlar. Birden Kur'anın lisanından bu Âyeti dinlerken gördü: Bu Âyet, Kâinat üzerinde, dünyanın yüzünde öyle bir perde açtı ve ışıklandırdı ki, bu ezelî Nutuk ve bu sermedî Ferman asırlar sıralarında dizilen Zîsuurlara Ders verip gösteriyor ki; bu Kâinat bir Câmi-i Kebir hükmünde, başta Semavat ve Arz olarak umum mahlukatı hayatdarane Zikir ve Tesbihte ve Vazife başında cûş u huruşla mes'udane ve memnunane bir vaziyette bulunduruyor, diye müşahede etti ve bu Âyetin derece-i belâgatını zevkederek sair Âyetleri buna kıyasla Kur'anın Zemzeme-i Belâgatı arzın nîsfini ve nev'-i beşerin humsunu istilâ ederek Haşmet-i Saltanatı Kemal-i İhtiramla ondört asır bilâfasila idame etliğinin binler Hikmetlerinden bir Hikmetini anladı.

Dördüncü Nokta: Kur'an, öyle Hakikatlî bir halâvet göstermiş ki, en tatlı birşeyden dahi usandıran çok tekrar, Kur'anı tilavet edenler için değil usandırmak, belki Kalbi çürümemiş ve zevki bozulmamış adamlara tekrar-ı tilaveti halâvetini ziyadeleştirdiği, eski zamandan beri herkesçe müsellel olup darb-ı mesel hükmüne geçmiş. Hem öyle bir tazelik ve gençlik ve şebabet ve garabet göstermiş ki, ondört asır yaşadığı ve herkesin eline kolayca girdiği halde, şimdi nâzil olmuş gibi tazeliğini muhafaza ediyor. Her asır, kendine hitab ediyor gibi bir gençlikte görmüş. Her Taife-i İlmiye ondan her vakit istifade etmek için kesretle ve mebzuliyetle yanlarında bulundukları ve üslûb-u ifadesine ittiba ve iktida ettikleri halde, o üslûbundaki ve tarz-ı beyanındaki garabetini aynen muhafaza ediyor.

Beşincisi: Kur'anın bir cenahı mazide, bir cenahı müstakbelde, kökü ve bir kanadı eski Peygamberlerin ittifaklı Hakikatları olduğu ve bu onları tasdik ve teyid ettiği ve Onlar dahi Tevafukun lisan-ı haliyle bunu tasdik ettikleri gibi, öyle de: Evliya ve Asfiya gibi Ondan hayat alan semereleri ve hayatdar tekemmüllerileyi, Şecere-i Mübarekelerinin hayatdar, feyizdar ve hakikat-medar olduğuna delalet eden ve ikinci kanadının himayesi altında yetişen ve yaşayan Velayetin bütün Hak Tarîkatları ve İslâmiyetin bütün Hakikatlı İlimleri, Kur'anın Ayn-ı Hak ve Mecma-i Hakaik ve câmiyyette misilsiz bir Hârika olduğuna şahadet eder.

Altıncısı: Kur'anın altı ciheti nuranıdır, Sîdk ve Hakkaniyetini gösterir. Evet altında Hüccet ve Bürhan direkleri, üstünde Sikke-i İ'caz lem'aları, önünde ve hedefinde Saadet-i Dâreyn hediyeleri, arkasında Nokta-i İstinadi Vahy-i Semavî Hakikatları, sağında hadsiz Ukûl-ü Müstakimenin delillerle tasdikleri, solunda Selim Kalblerin ve Temiz Vicdanların ciddî itminanları ve samîmî incizablari ve teslimleri; Kur'anın fevkâlâde, hârika, metin ve hücum edilmez bir Kal'a-i Sema-viye-i Arziye olduğunu isbat ettikleri gibi, altı makamdan dahi onun Ayn-ı Hak ve Sadık olduğuna ve beşerin kelâmı olmadığına, hem yanlış olmadığına imza eden, başta bu Kâinatta daima güzelliği izhar, iyiliği ve doğruluğu himaye ve sahtekârları ve müfterileri imha ve izale etmek âdetini bir düstur-u faaliyet ittihaz eden bu Kâinatın mutasarrifi, o Kur'ana Âlemde en makbul, en yüksek, en hâkimane bir Makam-ı Hürmet ve bir Mertebe-i Muvaffakiyet vermesiyle Onu tasdik ve imza ettiği gibi, İslâmiyetin menbaî ve Kur'anın Tercümanı olan Zâtîn (Aleyhissalâtü Vesselâm) herkesten ziyade Ona itikad ve ihtiramı ve Nüzülü zamanında uyku gibi bir vaziyet-i naimanede bulunması ve sair kelâmları Ona yetişmemesi ve bir derece benzememesi ve Ümmi-yiyle beraber gitmiş ve gelecek hakikâ hâdisat-ı kevniyeyi, gaybiyane Kur'an ile tereddüsüz ve itminan ile beyan etmesi ve çok dikkatli gözlerin altında hiçbir hile, hiçbir yanlış vaziyeti görülmeyen o tercümanın, bütün kuvvetiyle Kur'anın herbir hükmüne İman edib tasdik etmesi ve hiçbir şey Onu sarsmaması; Kur'an Semavî, Hakkaniyetli ve kendi Hâlik-ı Rahîminin mübarek Kelâmı olduğunu imza ediyor. Hem Nev'-i İnsanın humsu, belki kîsm-ı a'zamı, göz önünde Ona müncezibane ve dindarane irtibatı ve hakikatperestane ve müştakane kulak vermesi ve çok emarelerin ve vakıaların ve keşfiyatın şahadetiyle, cinn ve Melek ve Ruhanîlerin dahi, tilaveti vaktinde

pervane gibi hakperestane etrafında toplanması, Kur'anın Kâinatça makbuliyetine ve en yüksek bir makamda bulunduğuna bir imzadır.

Hem nev'-i beşerin umum tabakaları, en gabi ve âmiden tut, tâ en zeki ve Âlime kadar herbirisini, Kur'anın Dersinden tam hisse almaları ve en derin Hakikatları fehmetmeleri ve yüzlerle fen ve Ulûm-u İslâmiyenin ve bilhassa Şeriat-ı Kübranın büyük Müctehidleri ve Usûl-üd Din ve Îlm-i Kelâm'ın Dâhî Muhakkikleri gibi, her taife kendi İlimlerine aid bütün hacatını ve cevaplarını Kur'andan istihraç etmeleri, Kur'an Menba-ı Hak ve Maden-i Hakikat olduğuna bir imzadır.

Hem edebiyatça en ileri bulunan Arab edibleri, -İslâmiyete girmeyenler- şimdiye kadar muarazaya pekçok muhtaç oldukları halde Kur'anın Î'cازindan yedi büyük vechi varken, yalnız birtek vechi olan Belâgatının, (tek bir Surenin) mislini getirmekten istinkâfları ve şimdiye kadar gelen ve muaraza ile şöhret kazanmak isteyen meşhur Beligelerin ve dâhî Âlimlerin Onun hiçbir Vech-i Î'cازına karşı çıkamamaları ve âcizane sükût etmeleri; Kur'an Mu'cize ve tâkat-ı beşerin fevkinde olduğuna bir imzadır. Evet bir kelâm "Kimden gelmiş ve kime gelmiş ve ne için?" denilmesiyle kıymeti ve ulviyeti ve belâgati tezahür etmesi noktasından, Kur'anın misli olamaz ve Ona yetişilemez. Çünkü Kur'an, bütün Âlemlerin Rabbi ve Hâlkının Hitabı ve Konuşması ve hiçbir cihette taklidi ve tasannuu ihsas edecek bir emare bulunmayan bir Mükâlemesi ve bütün insanların belki bütün mahlukatın namına meb'us ve nev'-i beşerin en meşhur ve namdar muhatabı bulunan ve o muhatabın kuvvet ve Vüs'at-ı İmanı, koca İslâmiyeti tereşşuh edib Sahibini Kab-ı Kavseyn makamına çıkararak Muhatab-ı Samedaniyeye mazhariyetle nüzul eden ve Saadet-i Dâreyne dair ve Hilkat-ı Kâinatın neticelerine ve ondaki Rabbanî maksadlara aid mesaili ve O muhatabın bütün Hakaik-i İslâmiyeyi taşıyan en yüksek ve en geniş olan İmanını beyan ve izah eden ve koca Kâinatın bir harita, bir saat, bir hane gibi her tarafını gösterip çevirip, onları yapan san'atkâri tavriyla ifade ve talim eden Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'in elbette mislini getirmek mümkün değildir ve Derece-i Î'cازına yetişmez.

Hem, Kur'anı tefsir eden ve bir kısmı otuz-kırk hattâ yetmiş cild olarak birer Tefsir yazan yüksek zekâlı müdakkik binlerle mütefennin Ülemanın, senedleri ve delilleriyle beyan ettikleri Kur'andaki

hadsız Meziyetleri ve Nükteleri ve Hâsiyetleri ve Sırları ve âlî manaları ve Umûr-u Gaybiyenin her nev'inden kesretli Gaybî İhbarları izhar ve isbat etmeleri ve bilhassa Risale-i Nur'un yüzotuz Kitabının herbiri Kur'anın bir Meziyetini, bir Nüktesini kat'î Bürhanlarla isbat etmesi ve bilhassa Mu'cizat-ı Kur'aniye Risalesi; şimendifer ve tayyare gibi medeniyetin Hârikalarından çok şeyleri Kur'andan istihrac eden Yirminci Söz'ün İlkinci Makamı ve Risale-i Nur'a ve elektriğe işaret eden Âyetlerin işaretini bildiren İşarat-ı Kur'aniye namındaki Birinci Şua ve Huruf-u Kur'aniye ne kadar muntazam, esrarlı ve manalı olduğunu gösteren Rumuzat-ı Semaniye namındaki sekiz küçük Risaleler ve Sure-i Feth'in âhirki Âyeti beş vecihle İhbar-ı Gaybî cihetinde Mu'cizeliğini isbat eden küçük bir Risale gibi Risale-i Nur'un herbir cüz'ü, Kur'anın bir Hakikatını, bir Nurunu izhar etmesi; Kur'anın misli olmadığına ve Mu'cize ve hârika olduğuna ve bu Âlem-i Şehadette Âlem-i Gaybin Lisanı ve bir Allâm-ül Guyub'un Kelâmi bulunduğu bir imzadır.

İşte altı noktada ve altı cihette ve altı makamda işaret edilen, Kur'anın mezkûr meziyetleri ve hâsiyetleri içindir ki; Haşmetli Hâkimiyet-i Nuraniyesi ve Azametli Saltanat-ı Kudsîyesi, asırların yüzlerini ışıklandırák zemin yüzünü dahi bin üçyüz sene tenvir ederek kemal-i ihtiramla devam etmesi, hem o hâsiyetleri içindir ki, Kur'anın herbir Harfi, hiç olmazsa on Sevabı ve on Hasenesi olması ve on meyve-i bâki vermesi, hattâ bir kısım Âyâtın ve Surelerin herbir harfi, yüz ve bin ve daha ziyade meyve vermesi ve mübarek vakitlerde her harfin Nuru ve Sevabı ve Kîymeti ondan yüzlere çıkması gibi kudsî imtiyazları kazanmış, diye dünya seyyahi anladı ve Kalbine dedi: İşte böyle her cihetle Mu'cizatlı bu Kur'an; Surelerinin İcmayıla ve Âyâtının İttifakıyla ve Esrar u Envârnın Tevafukuyla ve semerat ve âsârinin Tetabukuya birtek Vâcib-ül Vücid'un Vüciduna ve Vahdetine ve Sîfât ve Esmasına delillerle isbat suretinde öyle şahdet etmiş ki, bütün Ehl-i İmanın hadsiz şahadetleri, Onun şahadetinden tereşşuh etmişler.

İşte bu yolcunun Kur'andan aldığı Ders-i Tevhid ve İmana kısa bir işaret olarak Birinci Makam'ın onyedinci mertebesinde böyle:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الَّذِي دَلَّ
عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ

فِي وَحْدَتِهِ الْقُرْآنُ الْمُعْجِزُ الْبَيَانُ الْمُقْبُولُ الْمَرْغُوبُ لِاجْتِنَاسِ الْمَلَكِ وَ
 الْإِنْسِ وَالْخَانِ الْمَقْرُوءُ كُلُّ أَيَّاتِهِ فِي كُلِّ دَقِيقَةٍ بِكَمَالِ الْإِخْرَاجِ بِالسِّنَةِ مِائَةِ
 مِيلِيونٍ مِنْ نَوْعِ الْإِنْسَانِ الدَّائِمُ سُلْطَنَتُهُ الْقُدُسِيَّةُ عَلَى أَقْطَارِ الْأَرْضِ وَالْأَكْوَانِ وَ
 عَلَى وُجُوهِ الْأَعْصَارِ وَالرَّمَانِ وَالْجَارِي حَاكِيَّتُهُ الْمَعْنَوِيَّةُ النُّورَانِيَّةُ عَلَى نِصْفِ
 الْأَرْضِ وَخُمُسِ الْبَشَرِ فِي أَرْبَعَةِ عَشَرَ عَصْرًا بِكَمَالِ الْإِحْتِشَامِ .. وَكَذَا شَهِدَ وَ
 بَرَهَنَ بِإِجْمَاعِ سُورَةِ الْقُدُسِيَّةِ السَّمَاوِيَّةِ وَبِاِتْفَاقِ أَيَّاتِهِ التُّورَانِيَّةِ الْأَلْهَيَّةِ وَ
 بِتَوَافُقِ آسَارِهِ وَآثَارِهِ وَبِتَطَابُقِ حَقَاءِقِهِ وَثَمَرَاتِهِ وَأَثَارِهِ بِالْمُشَاهَدَةِ وَالْعَيَانِ
 denilmiştir.

Sonra, bir fakir insana değil fâni ve muvakkat bir tarayı, bir haneyi, belki koca Kâinatı ve dünya kadar bir Mülk-ü Bâkiyi kazandıran ve bir fâni adama ebedî bir hayatın levazimatını bulduran ve ecelin darağacını bekleyen bir bîçareyi i'dam-ı ebedîden kurtaran ve Saadet-i Sermediyenin Hazinesini açan en kıymetdar Sermaye-i İnsaniyenin İman olduğunu bilen mezkûr misafir ve hayat yolcusu, kendi nefsine dedi ki:

"Haydi, ileri! İmanın hadsiz mertebelerinden bir mertebe daha kazanmak için Kâinatın heyet-i mecmuasına müracaat edib, o da ne diyor, dinlemeliyiz; Erkânından ve eczasından aldığımız Dersleri tekmil ve tenvir etmeliyiz." diye, Kur'andan aldığı geniş ve ihatalı bir dûrbün ile baktı, gördü:

Bu Kâinat, o kadar manidar ve muntazamdır ki; mücessem bir Kitab-ı Sübhanî ve cismanî bir Kur'an-ı Rabbanî ve müzeyyen bir Saray-ı Samedanî ve muntazam bir Şehr-i Rahmanî Suretinde görünüyor

O Kitabın bütün Sureleri, Âyetleri ve Kelimatları, hattâ Harfleri ve Babları ve Fasılları ve Sayfaları ve Satırları; umumunun, her vakit manidarane mahv ve isbatları ve hakîmane tağyır ve tahvilleri; İcma' ile, bir Alîm-i Külli Şey'in ve bir Kadîr-i Külli Şey'in ve bir Musannîfin, herseyde herseyi gören ve herseyin herseyi ile münasebetini bilen, riayet eden bir Nakkaş-ı Zülcelal'in ve bir Kâtib-i Zulkemal'in Vücudunu ve Mevcudiyetini bilbedahe ifade ettikleri gibi, bütün erkân ve enva'ıyla ve ecza ve cüz'iyatıyla ve sekeneleri ve müştemilâtiyla ve vâridat ve masârifatıyla ve onlarda maslahatkârane tebdilleriyle ve hikmet-perverane tecdidleriyle, bil'ittifak hadsiz bir Kudret ve nihayetsiz bir Hikmetle iş gören âlî bir Ustanın ve misilsiz bir Sâniîn Mevcudiyetini ve Vahdetini bildiriyorlar. Ve Kâinatın Azametine münasib iki büyük ve geniş Hakikatın şehadetleri, Kâinatın bu büyük şahadetini isbat ediyorlar.

Birinci Hakikat: Usûl-üd Din ve İlm-i Kelâm'ın Dâhî Ülemasının ve Hükema-i İslâmiyenin gördükleri ve hadsiz Bürhanlarla isbat ettikleri "hudûs" ve "imkân" Hakikatlarıdır. Onlar demişler ki: "Madem Âlemde ve herseyde tegayyür ve tebeddül var; elbette fânidir, hâdistir, kadim olamaz. Madem hâdistir, elbette onu ihdas eden bir Sâniî var. Ve madem herseyin Zâtında vücudu ve ademi, bir sebeb bulunmazsa müsavidir; elbette vâcîb ve ezelî olamaz. Ve madem muhal ve bâtil olan devîr ve teselsül ile birbirini icad etmek mümkün olmadığı kat'î Bürhanlarla isbat edilmiş; elbette öyle bir Vâcîb-ül Vücid'un Mevcudiyeti lâzımdır ki, naziri mümteni", misli muhal ve bütün maadası mümkün ve masivası mahluku olacak."

Evet hudûs Hakikati Kâinatı istilâ etmiş. Çoğuñu göz görüyor, diğer kısmını Akıl görüyor. Çünkü gözümüzün önünde her sene gün mevsiminde öyle bir Âlem vefat eder ki; herbirisinin hadsiz efrâdi bulunan ve herbiri Zîhayat bir Kâinat hükmünde olan yüzbin nevi nebatat ve küçükçük hayvanat, o Âlem ile beraber vefat ederler. Fakat o kadar İntizam ile bir vefattır ki; Haşir ve Neşirlerine medar olan ve Rahmet ve Hikmetin Mu'cizeleri, Kudret ve İlmin Hârikaları bulunan çekirdekleri ve tohumları ve yumurtacıkları baharda yerlerinde bırakıp, Defter-i A'mallerini ve gördükleri Vazifelerin programlarını

onların elliğine vererek, Hâfız-i Zülcelal'in himayesi altında, Hikmetine emanet eder; sonra vefat ederler. Ve bahar mevsiminde, Haşr-i A'zamın yüzbin misali ve nümune ve delilleri hükmünde olarak o vefat eden ağaçlar ve kökler ve bir kısım hayvancılar, aynen İhya ve diriliyorlar. Ve bir kısmının dahi, kendi yerlerinde emsalleri ve aynen onlara benzeyenleri İcad ve İhya olunuyor. Ve geçen baharın mevcudatı, işledikleri amellerin ve Vazifelerin sahifelerini ilânat gibi neşredib,

وَإِذَا الصُّحْفُ نُشَرَتْ Âyetinin bir misalini gösteriyorlar.

Hem heyet-i mecmua cihetinde, her güzde ve her baharda büyük bir Âlem vefat eder ve taze bir Âlem Vücuda gelir. Ve o vefat ve hudûs, o kadar muntazam cereyan ediyor ve o vefat ve hudûsta, gayet İntizam ve Mizanla o kadar nevilerin vefiyatları ve hudûsları oluyor ki; güya dünya öyle bir misafirhanedir ki, Zîhayat Kâinatlar ona misafir olurlar ve seyyah Âlemler ve seyyar dünyalar ona gelirler, Vazifelerini görürler, giderler. İşte, bu dünyada böyle hayatdar dünyaları ve vazifedar Kâinatları Kemal-i İlim ve Hikmet ve Mizanla ve Müvazene ve İntizam ve Nizamla İhdas ve İcad edib Rabbanî maksadında ve İlahî gayelerde ve Rahmanî Hizmetlerde kadîfrane istimal ve rahîmane istihdam eden bir Zât-ı Zülcelal'in Vücub-u Vücudu ve hadsiz Kudreti ve nihayetsiz Hikmeti, bilbedahe güneş gibi, Akillara görünüyor. "Hudûs" mesailini Risale-i Nur'a ve Muhakkikîn-i Kelâmiyenin Kitablarına havale ile o bahsi kapiyoruz.

Amma "imkân" ciheti ise; o da Kâinatı istilâ ve ihata etmiş. Çünkü görüyoruz ki; hersey, külli ve căz'i bulunsun, büyük ve küçük olsun Arştan fersé, zerrattan seyyarata kadar her mevcud; mahsus bir Zât ve muayyen bir suret ve mümtaz bir şâhsiyet ve has sıfatlar ve hikmetli keyfiyetler ve maslahatlı cihazlar ile dünyaya gönderiliyor. Halbuki o mahsus Zâta ve o mahiyete, hadsiz imkânat içinde o hususiyeti vermek; hem suretler adedince imkânlar ve ihtimaller içinde o nakışlı ve farikalı ve münasib o muayyen sureti giydirmek; hem hemcinsinden olan eşhasın mikdarına imkânlar içinde çalkanan o mevcuda, o lâyık şâhsiyeti imtiyazla tahsis etmek; hem sıfatların nevileri ve mertebeleri sayısınca imkânlar ve ihtimaller içinde şekilsiz ve mütereddid bulunan o masnua, o has ve muvafik, maslahatlı

sıfatları yerleştirmek, hem hadsiz yollar ve tarzlarda bulunması mümkün olması noktasında hadsiz imkânat ve ihtimalat içinde mütehayyir, sergerdan, hedefsiz o mahluka, o hikmetli keyfiyetleri ve inayetli cihazları takmak ve teçhiz etmek; elbette külli ve căz'ı bütün mümkün adedince ve her mümkünün mezkûr mahiyet ve hüviyet, heyet ve suret, sıfat ve vaziyetinin imkânatı adedince tahsis edici, tercîh edici, tâyin edici, ihdâs edici bir Vâcib-ül Vücdûn Vücduna ve hadsiz Kudretine ve nihayetsiz Hikmetine ve hiçbir şey ve hiç bir şe'n Ondan gizlenmediğine ve hiçbir şey Ona ağır gelmediğine ve en büyük bir şey en küçük bir şey gibi Ona kolay geldiğine ve bir baharı bir ağaç kadar ve bir ağaç bir çekirdek kadar sühuletle İcad edebildiğine işaretler ve delaletler ve şehadetler, imkân Hakikatinden çıkip Kâinatın bu büyük şahadetinin bir kanadını teşkil ederler. Kâinatın şahadetini, her iki kanadı ve iki Hakikatiyla Risale-i Nur Eczaları ve bilhassa Yirmiikinci ve Otuzikinci Sözler ve Yirminci ve Otuzüçüncü Mektublar tamamıyla isbat ve izah ettiklerinden onlara havale ederek bu pek uzun kissayı kısa kestik.

Kâinatın heyet-i mecmuasından gelen büyük ve külli şahadetin ikinci kanadını isbat eden:

İkinci Hakikat: Bu mütemadiyen çalkanan inkılâblar ve tahavvülâtlar içinde Vücdunu ve Hizmetini ve Zîhayat ise hayatını muhafazaya ve Vazifesini yerine getirmeye çalışan mahlukatta, kuvvetlerinin bütün bütün haricinde bir Teavün Hakikatı görünüyor. Meselâ: Unsurları zîhayatın imdadına.. hususan bulutları nebatatin mededine.. ve nebatati dahi hayvanatın yardımına ve hayvanat ise insanların muaveneetine ve memelerin kevser gibi sütleri, yavruların beslenmelerine.. ve Zîhayatların iktidarları haricindeki pek çok hacetleri ve erzakları, umulmadık yerlerden onların ellerine verilmesi, hattâ zerrat-ı taamiye dahi hüceyrat-ı bedeniyenin tamirine koşmaları gibi Teshir-i Rabbanî ile ve İstihdam-ı Rahmanî ile, Hakikat-ı Teavünün pek çok misalleri doğrudan doğruya, bütün Kâinatı bir saray gibi idare eden bir Rabb-ül Âlemîn'in umumî ve Rahîmane Rububiyetini gösteriyorlar.

Evet camid ve şuursuz ve şefkatsız olan ve birbirine şefkat-kârane, şuurdarane vaziyet gösteren muavenetçiler, elbette gayet Rahîm ve Hakîm bir Rabb-i Zülcelal'in Kuvvetiyle, Rahmetiyle, Emriyle Yardıma

koşturuluyorlar.

İşte Kâinatta câri olan Teavün-ü Umumî, seyyarattan ta Zîhatın a'za ve cihazat ve zerrat-ı bedeniyesine kadar Kemal-i İntizamla cereyan eden Müvazene-i Âmme ve Muhafaza-i Şamile ve Semavatın yıldızlı yüzünden ve zeminin zînetli yüzünden tâ çiçeklerin süslü yüzlerine kadar kalem gezdiren **Tezyin** ve Kehkeşan'dan ve Manzume-i Şemsiyeden tâ mısır ve nar gibi meyvelere kadar hükmeden Tanzim ve Güneş ve Kamer'den ve unsurlardan ve bulutlardan tâ bal arılarına kadar memuriyet veren **Tavzif** gibi pek büyük Hakikatların büyülüklükleri nisbetindeki şahadetleri, Kâinatın şahadetinin ikinci kanadını isbat ve teşkil ederler. Madem Risale-i Nur bu büyük şahadeti isbat ve izah etmiş, biz burada bu kısacık işaretle iktifa ederiz. İşte dünya seyyahının Kâinattan aldığı Ders-i İmanîye kısa bir işaret olarak Birinci Makam'ın onsekizinci mertebesinde böyle:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودُ الْمُمْتَبِعُ نَظِيرُهُ الْمُمْكِنُ
 كُلُّ مَسِوَّةٍ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُورِهِ فِي وَخْدَتِهِ هَذِهِ الْكَائِنَاتُ
 الْكِتَابُ الْكَبِيرُ الْمُجَسَّمُ وَالْقُرْآنُ الْجِسْمَانِيُّ الْمُعَظَّمُ وَالْقَصْرُ الْمُزِينُ الْمُنَظَّمُ وَ
 الْبَلْدُ الْمُخْتَشَمُ الْمُنَتَظَمُ بِإِجْمَاعٍ سُورَهُ وَآيَاتِهِ وَكَلِمَاتِهِ وَحُرُوفِهِ وَأَبْوَابِهِ وَفُصُولِهِ وَ
 صُحْفِهِ وَسُطُورِهِ وَإِتْفَاقِ أَرْكَانِهِ وَأَثْوَاعِهِ وَأَجْزَاءِهِ وَجُرْزِيَّاتِهِ وَسَكَنَتِهِ وَمُشْتَمِلَاتِهِ
 وَوَارِدَاتِهِ وَمَصَارِفِهِ بِشَهَادَةِ عَظِيمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ الْحُدُوثِ وَالتَّغْيِيرِ وَالْإِمْكَانِ
 بِإِجْمَاعٍ جَمِيعِ عُلَمَاءِ عِلْمِ الْكَلَامِ وَبِشَهَادَةِ حَقِيقَةِ تَبْدِيلِ صُورَتِهِ وَمُشْتَمِلَاتِهِ
 بِالْحِكْمَةِ وَالْإِنْتِظَامِ وَتَجْدِيدِ حُرُوفِهِ وَكَلِمَاتِهِ بِالنِّظامِ وَالْمِيزَانِ وَبِشَهَادَةِ عَظِيمَةِ
 إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ التَّعَاوُنِ وَالتَّجَارُبِ وَالتَّسَاوِيِّ وَالتَّدَافُعِ وَالْمُوازَنةِ

وَالْمُحَافَظَةِ فِي مَوْجُودَاتِهِ بِالْمُشَاهَدَةِ وَالْعَيْانِ denilmiştir.

Sonra, dünyaya gelen ve dünyanın Yaratanını arayan ve onsekiz aded mertebelerden çıkan ve Arş-ı Hakikate yetişen bir Mi'rac-ı İmanî ile gaibane Marifetten hazırlane ve muhatabane bir makama terakki eden meraklı ve müstak yolcu adam, kendi Ruhuna dedi ki: Fatiha-i Şerife'de başından tâ **إِيَّاكَ** Kelimesine kadar gaibane medh ve sena ile bir huzur gelip **إِيَّاكَ** Hitabına çıkışması gibi, biz dahi doğrudan doğruya gaibane aramayı bırakıp, aradığımızı Aradığımızdan sormalıyız; herseyi gösteren güneşin, güneşten sormak gerektir. Evet herseyi gösteren, kendini herseyden ziyade gösterir. Öyle ise şemsin şuaatı ile onu görmek ve tanımak gibi, Hâlikimizin Esma-i Hüsnasıyla ve Sîfât-ı Kudsiyesiyle Onu kabiliyetimizin nisbetinde tanımaya çalışabiliriz.

Bu maksadın hadsiz yollarından iki yolu ve o iki yolu hadsiz mertebelerinden iki mertebeyi ve o iki mertebenin pek çok Hakikatlarından ve pek çok uzun tafsîlâtından yalnız iki Hakikatı icmal ve ihtisar ile bu Risalede beyan edeceğiz.

Birinci Hakikat: Bilmüşahede gözüümüzle görünen ve muhit ve daimî ve muntazam ve dehşetli ve Semavî ve arzî olan bütün mevcudatı çeviren ve tebdil ve tecdit eden ve Kâinatı kaplayan Faaliyet-i Müstevliye Hakikati görünmesi ve o her cihetle Hikmet-Medar Faaliyet Hakikatının içinde Tezahür-ü Rububiyet Hakikatının bilbedâhe hissedilmesi ve o her cihetle Rahmet-Feşan Tezahür-ü Rububiyet Hakikatının içinde, Tebarüz-ü Uluhiyet Hakikatı bizzarure bilinmiş olmasıdır.

İşte bu Hâkimane ve Hakîmane Faaliyet-i Daimeden ve perdesinin arkasında bir Fâil-i Kadîr ve Alîm'in ef'ali, görünür gibi hissedilir. Ve bu mürebbiyane ve müdebberirane Ef'al-i Rabbaniyeden ve perdesinin arkasından, herseyde cilveleri bulunan Esma-i İlahiye, hissedilir derecesinde bedahetle bilinir. Ve bu Celaldarane ve Cemalperverane cilvelenen Esma-i Hüsnadan ve perdesinin arkasında Sîfât-ı Seb'a-i kudsiyenin İlmelyakîn, belki Aynelyakîn, belki Hakkalyakîn

derecesinde Vücuqları ve tahakkukları anlaşılır. Ve bu yedi Kudsî Sıfatın dahi, bütün masnuatın şehadetiyle hem hayatdarane, hem kadırane, hem alîmane, hem semîane, hem basîrane, hem mürîdane, hem mütekellim-anne nihayetsiz bir surette tecellileri ile bilbedahe ve bizzarure ve biilmelyakîn bir Mevsuf-u Vâcib-ül Vücud'un ve bir Müsemma-i Vâhid-i Ehad'in ve bir Fâil-i Ferd-i Samed'in mevcudiyeti, güneşten daha zahir, daha parlak bir tarzda Kalbdeki İman gözüne görünürlük gibi katî bilinir. Çünkü güzel ve manidar bir Kitab ve muntazam bir hane, bedahetle yazmak ve yapmak fiillerini ve güzel yazmak ve intizamlı yapmak fiilleri dahi bedahetle yazıcı ve dülger namlarını, yazıcı ve dülger ünvanları ise bedahetle Kitabet ve dülgerlik san'atlarını ve sıfatlarını ve bu san'at ve sıfatlar bedahetle herhalde bir Zâtı istilzam eder ki, Mevsuf ve Sâni' ve Müsemma ve Fâil olsun. Fâilsiz bir fiil ve müsemmasız bir İsim mümkün olmadığı gibi; mevsufsuz bir Sıfat, san'atkârsız bir san'at dahi mümkün değildir.

İşte bu Hakikat ve Kaideye binaen, bu Kâinat bütün mevcudatıyla beraber Kaderin kalemiyle yazılmış, Kudretin çekiciyle yapılmış manidar hadsiz kitablar, mektublar, nihayetsiz binalar ve saraylar hükmünde -herbiri binler vecihle ve beraber hadsiz vücuh ile- Rabbanî ve Rahmanî nihayetsiz Fiilleri ve o Fiillerin menş'leri olan binbir Esma-i İlahiyyenin hadsiz cilveleriyle ve o güzel İsimlerin menbaî olan yedi Sıfât-1 Sübhaniyyenin nihayetsiz Tecellileriyle, o yedi muhit ve Kudsî Sıfatların madeni ve mevsufu olan ezelî ve ebedî bir Zât-1 Zülcelal'in Vücub-u Vücuduna ve Vahdetine hadsiz işaretler ve nihayetsiz şehadetler ettikleri gibi; bütün o mevcudatta bulunan bütün Hüsünler, Cemaller, Kîymetler, Kemaller dahi, Efal-i Rabbaniyyenin ve Esma-i İlahiyyenin ve Sıfât-1 Samedaniyyenin ve Şuunat-1 Sübhaniyyenin kendilerine lâyik ve muvafik Kudsî Cemallerine ve Kemallerine ve hepsi birden Zât-1 Akdes'in Kudsî Cemaline ve Kemaline bedahet şehadet ederler.

İşte Faaliyet Hakikati içinde tezahür eden Rububiyet Hakikatı; İlim ve Hikmetle Halk ve İcad ve Sun' ve İbda', Nizam ve Mizan ile Takdir ve Tasvir ve Tedbir ve Tedvir, Kasd ve İrade ile Tahvil ve Tebdil ve Tenzil ve Tekmil, Şefkat ve Rahmetle İt'am ve İn'am ve İkram ve İhsan gibi Şuunatıyla ve Tasarrufatıyla kendini gösterir ve tanittır.

Ve Tezahür-ü Rububiyet Hakikatı içinde bedahetle hissedilen ve bulunan Uluhiyetin Tebarüz Hakikatı dahi; Esma-i Hüsnanın rahîmane ve kerimane cilveleriyle ve yedi **Sifât-ı Sübutiye** olan **Hayat, İlim, Kudret, İrade, Sem', Basar** ve **Kelâm** Sıfatlarının Celalli ve Cemalli Tecdilleriyle kendini tanittırır, bildirir.

Evet nasılıki Kelâm Sıfatı, Vahiyler ve İlhamlar ile Zât-ı Akdes'i tanittırır, öyle de; Kudret Sıfatı dahi, mücessem Kelimeleri hükmünde olan San'atlî Eserleriyle o Zât-ı Akdes'i bildirir ve Kâinatı baştan başa bir Furkan-ı Cismanî mahiyetinde gösterip, bir Kadîr-i Zülcelal'i tavsif ve tarif eder. Ve İlim Sıfatı dahi; Hikmetli, intizamlı, mizanh olan bütün masnûat mikdarınca ve İlim ile İdare ve Tedbir ve Tezyin ve Temyiz edilen bütün mahlukat adedince, mevsufları olan birtek Zât-ı Akdes'i bildirir. Ve Hayat Sıfatı ise; Kudreti bildiren bütün Eserler ve İlmîn vücudunu bildiren bütün intizamlı ve hikmetli ve mizanhı ve zînetli suretler, haller ve sair Sıfatları bildiren bütün deliller, Sıfat-ı Hayatın delilleriyle beraber, Hayat Sıfatının tahakkukuna delalet ettikleri gibi; Hayat dahi, bütün o delilleriyle, Âyineleri olan bütün Zîhayatları şahid gösterek Zât-ı Hayy-ı Kayyum'u bildirir. Ve Kâinatı, serbeser her vakit taze taze ve ayrı ayrı cilveleri ve nâkışları göstermek için daima değişen ve tazelenen ve hadsiz âyinelerden terekküb eden bir Âyine-i Ekber suretine çevirir. Ve bu kryasla görmek ve işitmek, ihtiyar etmek ve konuşmak Sıfatları dahi; herbiri birer Kâinat kadar Zât-ı Akdes'i bildirir, tanittırır.

Hem o Sıfatlar, Zât-ı Zülcelal'in Vücuduna delalet ettikleri gibi, Hayatın Vücuduna ve tahakkukuna ve O Zâtın hayatdar ve diri olduğuna dahi bedahetle delalet ederler. **Çünkü bilmek Hayatın alâmeti, işitmek dirilik emaresi, görmek dirilere mahsus, irade Hayat ile olabilir, ihtiyar iktidar Zîhayatlarda bulunur, tekellüm ise bilen dirilerin işidir.**

İşte bu noktalardan anlaşılır ki; Hayat Sıfatının yedi defa Kâinat kadar delilleri ve kendi Vücudunu ve mevsufun Vücudunu bildiren Bûrhanları vardır ki, bütün Sıfatların esası ve menbaî ve İsm-i A'zamın masdarı ve medarı olmuştur. Risale-i Nur, bu birinci Hakikati kuvvetli bûrhanlar ile isbat ve bir derece izah ettiğinden, bu denizden bu mezkûr katre ile şimdilik iktifa ediyoruz...

İ k i n c i H a k i k a t : Sıfat-ı Kelâmdan gelen Tekellüm-ü İlahîdir.

لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي Âyetinin Sırriyla: Kelâm-ı İlahî,

nihayetsizdir. Bir Zâtın Vücudunu bildiren en zahir alâmet, konuşmasıdır. Demek bu Hakikat, nihayetsiz bir surette Mütekelliim-i Ezel'in mevcudiyetine ve Vahdetine şahadet eder. Bu Hakikatın iki kuvvetli şahadeti, bu Risalenin ondördüncü ve onbeşinci mertebelelerinde beyan edilen Vahiyler ve İlhamlar cihetile ve geniş bir şahadeti dahi, onuncu mertebesinde işaret edilen Kütüb-ü Mukaddese-i Semaviye cihetile ve çok parlak ve câmi' bir diğer şahadeti dahi, onyedinci mertebesinde Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan cihetile geldiğinden, bu Hakikatın beyan ve şahadetini o mertebelere havale edib o Hakikatı mu'cizane ilân eden ve şahadetini sair Hakikatların şahadetleriyle beraber ifade eden

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمٍ قَائِمًا بِالْقِنْسِطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Âyet-i Muazzamanın Envârı ve Esrarı, bizim bu yolcuya kâfi ve vâfi gelmiş ki, daha ileri gidememiş. İşte bu yolcunun, bu Makam-ı Kudsîden aldığı Dersin kısa bir mealine bir işaret olarak, Birinci Makam'in ondokuzuncu mertebesinde:

**لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْوُجُودُ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى وَلَهُ الصِّفَاتُ
الْمُلْكُ وَلَهُ الْمَثُلُ الْأَعْلَى الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُورِهِ فِي وَحْدَتِهِ الَّذِي الْوَاحِدُ
الْوُجُودُ يَاجْمَعِ جَمِيعِ صِفَاتِهِ الْقُدُسِيَّةِ الْمُجِيَّةِ وَجَمِيعِ أَسْمَائِهِ الْحُسْنَى
الْمُتَجَلِّيَّةِ يَاتِفَاقِ جَمِيعِ شُوَّعْنَاتِهِ وَأَفْعَالِهِ الْمُتَصَرِّفَةِ بِشَهَادَةِ عَظَمَةِ حَقِيقَةِ
تَبَارُزِ الْأَلْوَهِيَّةِ فِي**

تَظَاهِرِ الرُّؤُبِيَّةِ فِي دَوَامِ الْفَعَالِيَّةِ الْمُسْتَوْلِيَّةِ يَفْعُلُ الْإِيجَادَ وَالْخَلْقَ وَالصُّنْعَ وَالْإِبْدَاعَ بِإِرَادَةٍ وَقُدْرَةٍ وَيَفْعُلُ التَّقْدِيرَ وَالتَّصْوِيرَ وَالتَّدْبِيرَ وَالتَّدْوِيرَ بِإِخْتِيَارٍ وَحِكْمَةٍ وَيَفْعُلُ التَّصْرِيفَ وَالتَّنْظِيمَ وَالْمُحَافَظَةَ وَالْإِدَارَةَ وَالْإِعَاشَةَ بِقَصْدٍ وَرَحْمَةٍ وَبِكَمَالِ الْأِنْتِظامِ وَالْمُوَارَنَةِ وَبِشَهَادَةِ عَظَمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ أَسْرَارِ (شَهَدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَكُوَّةُ وَأُولُو الْعِلْمُ قَائِمًا بِالْقُسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

denilmiştir.

* * *

[Bu "Âyet-ül Kübra"nın 33 mertebeden müteşekkil tamamı, hâri-kulâde Mukademesi ile birlikte müstakil olarak neşredilmiştir. Buraya kısmen konulmuş.]

İkinci Hüccet-i İmaniye (OTUZİKİNCİ SÖZ'ÜN BİRİNCİ MEVKIFI)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ

لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ

[Bir Ramazan gecesinde, şu Kelâm-ı Tevhidînin onbir Cümlesinin herbirinde birer Tevhid Mertebesi ve birer müjde bulunduğuunu ve o mertebelerden yalnız لَا شَرِيكَ لَهُ

deki manayı, basit avamın fehmine gelecek bir muhavere-i temsiliye ve bir münazara-i faraziye tarzında ve lisan-ı hali, lisan-ı kal suretinde söylemiştim. Bana hizmet eden kıymet-dar Kardaşlarımın ve mescid arkadaşlarının arzuları ve istemeleri üzerine o muhavereyi yazıyorum. Şöyle ki:]

Bütün tabiatperest, esbabperest ve müşrik gibi umum enva'-ı ehl-i şirkin ve küfrün ve dalaletin tevehhüm ettikleri şeriklerin namına bir şahıs farzediyoruz ki: O şahs-ı farazî, mevcudat-ı âlemden bir şeye Rab olmak istiyor ve hakikî Mâlik olmak dava etmektedir.

İşte o mûddeî, evvelâ mevcudatın en küçüğü olan bir zerreye rast gelir. Ona Rab ve hakikî Mâlik olmakta olduğunu; zerreye, tabiat lisaniyla, felsefe diliyle söyler. O zerre dahi, Hakikat Lisanıyla ve Hikmet-i Rabbanî Diliyle der ki: "Ben hadsiz vazifeleri görüyorum.

Ayrı ayrı her masnua girip işliyorum, bütün o vezaifi bana gödürecek, sende İlim ve Kudret varsa.. hem, benim gibi hadd ve hesaba gelmeyen zerrat içinde beraber gezip (Haşıye) iş görüyoruz. Eğer bütün emsalim o zerreleri de istihdam edip emir tahtına alacak bir hüküm ve iktidar sende varsa.. hem Kemal-i İntizam ile căz olduğum mevcudlara, meselâ kandaki küreyvat-ı hamraya hakikî Mâlik ve Mutasarrif olabilirsen, bana Rab olmak dava et; beni, Cenab-ı Hak'tan başkasına isnad et. Yoksa sus! Hem bana Rab olmadığın gibi, müdahale dahi edemezsin. Çünkü vezaifimizde ve harekâtımızda o kadar mükemmel bir İntizam var ki; nihayetsiz bir Hikmet ve muhit bir İlim Sahibi olmayan bize parmak karıştırılamaz. Eğer karışsa, karıştıracak. Halbuki senin gibi camid, âciz ve kör ve iki eli tesadüf ve tabiat gibi iki körün elinde olan bir şahıs, hiçbir cihette parmak uzatamaz."

O müddeî, Maddiyyunların dedikleri gibi dedi ki: "Öyle ise sen kendi kendine Mâlik ol. Neden başkasının hesabına çalışmasını söylüyorsun?" Zerre ona cevaben der: "Eğer, güneş gibi bir dimağım ve ziyası gibi ihatalı bir ilmim ve harareti gibi şümüllü bir Kudretim ve ziyasındaki yedi renk gibi muhit duygularım ve gezdiğim her yere ve işlediğim her mevcuda müteveccih birer yüzüm ve bakar birer gözüm ve geçer birer sözüm bulunsa idi, belki senin gibi ahmaklık edip kendi kendime Mâlik olduğumu dava ederdim. Haydi def ol git, sen bende iş bulamazsun!"

İşte şeriklerin vekili, zерредen me'yus olunca, küreyvat-ı hamradan iş bulacağım diye, kandaki bir küreyvat-ı hamraya rast gelir. Ona esbab namına ve tabiat ve felsefe lisaniyla der ki: "Ben sana

(Haşıye): Evet müteharrik herbir şey, zerrattan seyyarata kadar, kenderinde olan Sikke-i Samediyet ile Vahdeti gösterdikleri gibi, harekâtlarıyla dahi, gezdikleri bütün yerleri Vahdet namına zabtederler. Kendi Mâlikinin mülküne idhal ederler. Hareket etmeyen masnuat ise, nebatattan nücum-u sevabite kadar, birer Mühr-ü Vahdaniyet hükmündedirler ki; bulunduğu mekâni, kendi Sâniinin Mektubu olduğunu gösterirler. Demek herbir nebat, herbir meyve, birer Mühr-ü Vahdaniyet, birer Sikke-i Vahdettirler ki; mekânlarını ve vatanlarını, Vahdet namına Sâni'lerinin Mektubu olduğunu gösterirler.

Elhasıl: Her bir şey, hareketiyle bütün eşyayı Vahdet namına zabteder. Demek bütün yıldızları Elinde tutmayan, birtek zerreye Rab olamaz.

Rab ve Mâlikim."O küreyvat-ı hamra, yani yuvarlak kırmızı mevcud, ona Hakikat Lisanıyla ve Hikmet-i İlahiye Dili ile der: "Ben yalnız değilim. Eğer sikkemiz ve memuriyetimiz ve nizamatımız bir olan kan ordusundaki bütün emsalime Mâlik olabilirsen, hem gezdiğimiz ve Kemal-i Hikmetle istihdam olunduğumuz bütün hüceyrat-ı bedene Mâlik olacak bir dakik Hikmet ve azîm Kudret, sende varsa göster ve gösterebilirsen belki senin davanda bir mana bulunabilir. Halbuki senin gibi sersem ve senin elindeki sağır tabiat ve kör kuvvetle, değil Mâlik olmak belki zerre miktar karışamazsin. Çünkü bizdeki İntizam o kadar mükemmeldir ki, ancak herşeyi görür ve işitir ve bilir ve yapar bir Zât bize hükmedebilir. Öyle ise sus! Vazifem o kadar mühim ve İntizam o kadar mükemmeldir ki; senin ile, senin böyle karmakarışık sözlerine cevap vermeğe vaktim yok" der, onu tardeder.

Sonra onu kandırmadığı için o müddeî gider, bedendeki hüceyre tabir ettikleri menzilciğe rast gelir. Felsefe ve tabiat lisanıyla der: "Zerreye ve küreyvat-ı hamraya söz anlattıramadım; belki sen sözümü anlarsın. Çünkü sen, gayet küçük bir menzil gibi birkaç şeyden yapılmışsun. Öyle ise ben seni yapabilirim. Sen benim masnuum ve ben sana hakiki malikim." der. O hüceyre ona cevaben, Hikmet ve Hakikat Lisanıyla der ki:

"Ben çendan küçük bir şeyim. Fakat pek büyük vazifelerim, pek ince münasebetlerim ve bedenin bütün hüceyratına ve heyet-i mecmuasına bağlı alâkalarım var. Ezcümle: Evride ve şerayın damalarına ve hassase ve muharrike asablarına ve cazibe, dafia, müvellide, musavvire gibi kuvvelere karşı derin ve mükemmel vazifelerim var. Eğer bütün bedeni, bütün damar ve asab ve kuvveleri teşkil ve tanzim ve istihdam edecek bir Kudret ve İlim sende varsa ve benim emsalim ve san'atça ve keyfiyetçe birbirimizin Kardeşi olan bütün hüceyrat-ı bedeniyeye tasarruf edecek nafiz bir Kudret, şamil bir Hikmet, sende varsa göster, sonra ben seni yapabilirim diye dava et. Yoksa haydi git! Küreyvat-ı hamra, bana erzak getiriyorlar. Küreyvat-ı beyza da, bana hücum eden hastalıklara mukabele ediyorlar. İşim var, beni meşgul etme. Hem senin gibi âciz, camid, sağır, kör bir şey, bize hiçbir cihetle karışamaz. Çünkü bizde o derece ince ve nazik ve mükemmel bir İntizam (Haşıye) var ki; eğer bize

(Haşıye): Sâni'-i Hakîm, beden-i insanı gayet muntazam bir şehir hükümünde halketmiştir.

hükmeden bir Hakîm-i Mutlak ve Kadîr-i Mutlak ve Alîm-i Mutlak olmazsa, İntizamımız bozulur, Nizamımız karışır."

Sonra o müddeî, onda da me'yus oldu. Bir insanın bedenine rast gelir. Yine kör tabiat ve serseri felsefe lisani ile tabiiyyunun dedikleri gibi der ki: "Sen benimsin? Seni yapan benim. Veya sende hissem var." Cevaben o beden-i insanî, Hakikat ve Hikmet Diliyle ve İntizamının Lisan-ı Haliyle der ki: "Eğer bütün emsalim ve yüzümüzdeki Sikke-i Kudret ve Turra-i Fîrat bir olan bütün insanların

Damarların bir kısmı, telgraf ve telefon vazifesini görür. Bir kısmı da çesmelerin boruları hükmünde, âb-ı hayat olan kanın cevelanına medardırlar. Kan ise içinde iki kısım küreyvat halkedilmiş. Bir kısmı küreyvat-ı hamra tabir edilir ki, bedenin hüceyrelere erzak dağıtıyor ve bir Kanun-u İlahî ile hüceyrelere erzak yetiştirmektedir (tüccar ve erzak memurları gibi). Diğer kısmı küreyvat-ı beyzadırlar ki; ötekilere nisbeten ekalliyettedirler. Vazifeleri, hastalık gibi düşmanlara karşı asker gibi müdafAADIR ki, ne vakit müdafaya gîrseler Mevlevî gibi iki hareket-i devriye ile sür'atli bir vaziyet-i acibe alırlar. Kanın heyet-i mecmuası ise; iki vazife-i umumiyesi var: Biri: Bedendeki hüceyratın tahrîbatını tamir etmek. Diğer: Hüceyratın enkazlarını toplayıp, bedeni temizlemektir. Evride ve şerayın namında iki kısım damarlar var ki: Biri safi kanı getirir, dağıtır, safi kanın mecralarıdır. Diğer kısmı; enkazı toplayan bulanık kanın mecrasıdır ki, şu ikinci ise kanı "**Ree**" denilen nefesin geldiği yere getirirler.

Sâni'-i Hakîm, havada iki unsur halketmiştir. Biri azot, biri müvellid-ül humuza. Müvellid-ül humuza ise nefes içinde kana temas ettiği vakit, kanı telvis eden karbon unsur-u kesifini kehrîbar gibi kendine çeker. İlkisi imtizac eder. Buharî hâmîz-ı karbon denilen (semli havaî) bir maddeye inkîlab ettirir. Hem hararet-i gariziyyeyi temin eder, hem kanı tasfiye eder. Çünkü Sâni'-i Hakîm, fenn-i Kimya'da Aşk-ı Kimyevî tabir edilen bir münasebet-i şedideyi müvellid-ül humuza ile karbona vermiş ki; o iki unsur birbirine yakın olduğu vakit, o Kanun-u İlahî ile o iki unsur imtizac ederler. Fennen sabittir ki; imtizacdan hararet hasıl olur. Çünkü imtizac, bir nevi ihtiaktır. Şu Sırrın Hikmeti şudur ki: O iki unsurun herbirisinin zerrelerinin ayrı ayrı hareketleri var. İmtizac vaktinde her iki zerre, yani onun zeresi bunun zeresiyle imtizac eder, bir tek hareketle hareket eder. Bir hareket muallak kalır. Çünkü imtizacdan evvel iki hareket idi; şimdi iki zerre bir oldu, her iki zerre bir zerre hükmünde bir hareket aldı. Diğer hareket, Sâni'-i Hakîm'in bir Kanunu ile hararete inkîlab eder. Zâten "hareket, harareti tevlid eder" bir kanun-u mukarreredir. İşte bu Sırra binaen beden-i insanîdeki hararet-i gariziye, bu imtizac-ı kimyeviye ile temin edildiği gibi, kandaki karbon alındığı için kan dahi safi olur. İşte nefes dâhile girdiği vakit, vücudun hem âb-ı hayatını temizliyor, hem nâr-ı hayatı iş'al ediyor. Çıktığı vakit ağızda Mu'cîzat-ı Kudret-i İlahiye olan Kelime meyvelerini veriyor... فَسُبْحَانَ مَنْ تَحْيَّرَ فِي صُنْعَهُ الْعَقُولُ

bedenlerine Hakikî Mutasarrîf olacak bir Kudret ve İlim sende varsa, hem sudan ve havadan tut, tâ nebatat ve hayvanata kadar benim erzakımın mahzenlerine Mâlik olacak bir servetin ve bir Hâkimiyetin varsa, hem ben kılıf olduğum gayet geniş ve yüksek olan Ruh, Kalb, Akıl gibi Letaif-i Maneviyeyi benim gibi dar, süflî bir zarfta yerleştirerek, Kemal-i Hikmet ile istihdam edip İbadet ettirecek sende nihayetsiz bir Kudret, hadsiz bir Hikmet varsa göster, sonra "Ben seni yaptım" de. Yoksa sus! Hem bendeki İntizam-ı Ekmelin şehadetiyle ve yüzümdeki Sikke-i Vahdetin delaletiyle, benim Sâniim herşeye Kadır, herşeye Alîm, herşeyi görür ve herşeyi iştir bir Zâtîtir. Senin gibi sersem, âcizin parmağı, Onun San'atına karışamaz. Zerre miktar müdahale edemez."

O şeriklerin vekili, bedende dahi parmak karıştıracak yer bulamaz, gider, İnsanın nev'ine rast gelir, kalbinden der ki: "Belki bu dağınık, kar makarışık olan cemaat içinde; şeytan, onların efal-i ihtiyariye ve içtimaiyelerine karıştığı gibi, belki ben de ahval-i vücudiye ve fitriyelerine karışabileceğim ve parmak karıştıracak bir yer bulacağım. Ve onda bir yol bulup beni tardeden bedene ve beden hüceyresine hükmümü icra ederim." Onun için beşerin nev'ine, yine sağır tabiat ve sersem felsefe lisaniyla der ki: "Siz çok karışık birşey görünüyorsunuz. Ben size Rab ve Mâlikim veyahut hissedarım." der. O vakit Nev'-i İnsan, Hak ve Hakkâkât Lisaniyla, Hikmet ve İntizamın Diliyle der ki: "Eğer bütün küre-i arza giydirilen ve nev'imiz gibi bütün hayvanat ve nebatın yüz bin enva'ından, rengârenk atkı ve iplerden Kemal-i Hikmetle dokunan ve dikilen gömleği ve yeryüzüne serilen ve yüzbinler Zîhayat enva'ından nescolunan ve gayet naklılı bir surette İcad edilen haliçeyi yapacak ve her vakit Kemal-i Hikmetle tecdid edip tazelendirerek bir Kudret ve Hikmet sende varsa, hem eğer biz meyve olduğumuz küre-i arza ve çekirdek olduğumuz âlemde tasarruf edecek ve hayatımıza lâzım maddeleri Mizan-ı Hikmetle aktar-ı âlemden bize gönderecek muhit bir Kudret ve şamil bir Hikmet sende varsa, ve yüzümüzdeki Sikke-i Kudret bir olan bütün gitmiş ve gelecek emsalimizi İcad edecek bir İktidar sende varsa; belki bana Rububiyet dava edebilirsin. Yoksa haydi sus! Benim nev'imdeki karmakarışıklığa bakıp parmak karıştırabilirim deme. Çünkü İntizam mükemmelidir. O karmakarışık zannettiğin vaziyetler, Kudretin Kader Kitabına göre Kemal-i İntizam ile bir istinsahtır. Çünkü bizden çok aşağı olan ve bizim taht - 1 nezaretimizde bulunan hayvanat

ve nebatatın Kemal-i İntizamları gösteriyor ki, bizdeki karışıklıklar bir nevi kitabettir.

Hiç mümkün müdür ki: Bir haliçenin her tarafına yayılan bir atkı ipini san'atkârane yerleştiren, haliçenin Ustasından başkası olsun. Hem bir meyvenin Mûcidi, ağacının Mûcidinden başkası olsun. Hem çekirdeği İcad eden, çekirdekli cismin Sâniinden başkası olsun. Hem gözün kördür. Yüzümdeki Mu'cizat-ı Kudreti, mahiyetimizdeki Havarik-ı Fîratı görmüyorsun. Eğer görsen, anlarsın ki: Benim Sâniim öyle bir Zâttr ki, hiçbir şey Ondan gizlenemez, hiçbir şey Ona nazlanıp ağır gelmez. Yıldızlar, zerreler kadar Ona kolay gelir. Bir baharı bir çiçek kadar sühuletle İcad eder. Koca Kâinatın fîrîstesini, Kemal-i İntizamla benim mahiyetimde derceden bir Zâttr. Böyle bir Zâtın san'atına senin gibi camid, âciz ve kör, sağır parmak karıştırabilir mi? Öyle ise, sus! Def'ol git!" der onu tardeder.

Sonra o mûddeî gider zeminin yüzüne serilen geniş haliçeye ve zemine giydirilen gayet müzeyyen ve münakkaş gömleğe esbab namına ve tabiat lisaniyla ve felsefe diliyle der ki: "Sende tasarruf edebilirim ve sana Mâlikim veya sende hissem var" diye dava eder. O vakit o gömlek, (**Haşıye**) o haliçe, Hak ve Hakikat namına, Lisan-ı Hikmetle o mûddeîye der ki: "Eğer seneler, karnlar adedince yere giydirilip sonra İntizam ile çıkarılıp geçmiş zamanın ipine asılan ve yeniden gelecek zamanlarda giydirilen ve Kemal-i İntizam ile Kader dairesinde programları ve biçimleri çizilen ve tayin olunan ve gelecek zamanın şeridine takılan ve intizamlı ve Hikmetli, ayrı ayrı nakkşaları bulunan bütün gömlekleri, haliçeleri dokuyacak, İcad edecek Kudret ve San'at sende varsa, hem Hilkat-i Arzdan tâ Harab-ı Arza kadar, belki Ezelden Ebede kadar ulaşacak, Hikmetli, Kudretli iki manevî elin varsa ve bütün atıklarımdaki bütün ferdleri İcad edecek Kemal-i İntizam ve Hikmetle tamir ve tecdid edecek sende bir İktidar ve Hikmet varsa, hem bizim modelimiz ve bizi giyen ve bizi kendine Peçe ve Çarşaf yapan küre-i arzı elinde tutup Mûcid olabilirsen, bana Rububiyet dava et. Yoksa haydi dışarıya! Bu yerde yer bulamazsun. Hem bizde öyle bir Sikke-i Vahdet ve öyle bir Turra-i Ehadiyet vardır ki, bütün Kâinat Kabza-i Tasarrufunda olmayan ve bütün eşyayı, bütün Şuunatıyla birden görmeyen ve nihayetsiz işleri

(Haşıye): Fakat şu haliçe hem hayattadır, hem intizamlı bir ihtizazdadır. Her vakit nakkşaları Kemal-i Hikmet ve İntizam ile tebeddül eder. Tâ ki Nessacının muhtelif Cilve-i Esmasını ayrı ayrı göstersin...

beraber yapamayan ve her yerde hazır ve nâzır bulunmayan ve mekân-dan münezzeh olmayan ve nihayetsiz Hikmet ve İlim ve Kudrete Mâlik olmayan bize sahib olamaz ve müdahale edemez."

Sonra o mûddeî gider. "Belki küre-i arzı kandırıp orada bir yer bulurum" der. Gider, küre-i arza (**Haşıye**) yine esbab namına ve tabiat lisaniyla der ki: "Böyle serseri gezdiginden, sahibsiz olduğunu gösteriyorsun. Öyle ise, sen benim olabilirsin." O vakit küre-i arz, Hak Namına ve Hakikat Diliyle, gök gürültüsü gibi bir sadâ ile ona der ki: "Haltetme... Ben, nasıl serseri, sahibsiz olabilirim? Benim elbisemi ve elbisemin içindeki en küçük bir noktayı, bir ipi intizamsız bulmuş musun ve hikmetsiz ve san'atsız görmüş müsün ki, bana sahibsiz, serseri dersin. Eğer Hareket-i Seneviyem ile takriben yirmibeş bin senelik (**Haşıye-1**) bir mesafede, bir senede gezdiğim ve Kemal-i Mizan ve Hikmetle Vazife-i Hizmetimi gördüğüm o Daire-i Azîmeye hakikî Mâlik olabilirsen ve Kardeşlerim ve benim gibi vazifedar olan on seyyareye ve gezdikleri bütün dairelere ve bizim imamımız ve biz onunla bağlı ve Cazibe-i Rahmetle ona takılı olduğumuz güneşin İcad edip, yerlestirecek ve sapan taşı gibi beni ve seyyaratı yıldızları ona bağlayacak ve Kemal-i İntizam ve Hikmetle döndürüp istihdam edecek bir nihayetsiz Hikmet ve nihayetsiz Kudret sende varsa, bana Rububiyet dava et, yoksa haydi cehennem ol, git! Benim isim var. Vazifeme gidiyorum. Hem bizlerdeki haşmetli İntizamat ve dehşetli Harekât ve hikmetli Teshirat gösteriyor ki, bizim ustamız öyle bir zâttır ki; bütün mevcudat, zerrelerden yıldızlara ve güneşlere kadar emirber nefer hükmünde Ona mutî' ve müsâhhâdirler. Bir ağaç, meyveleriyle tanzim ve tezyin ettiği gibi, kolayca güneşin, seyyaratla tanzim eder bir Hakîm-i Zülcelal ve Hâkim-i Mutlak'tır."

Sonra o mûddeî, yerde yer bulamadığı için gider güneşe. Kalbinden der

(**Haşıye**): **Elhasıl:** Zerre, o mûddeîyi küreyvat-ı hamraya havale eder. Küreyvat-ı hamra onu hüceyreye, hüceyre dahi beden-i insana, beden-i insan ise Nev-i İnsana, Nev-i İnsan onu Zîhayat enva'ından dokunan arzin gömlegine, arzin gömleği dahi küre-i arza, küre-i arz onu güneşe, güneş ise bütün yıldızlara havale eder. Herbiri der: "Git, benden yukarıdakini zabtedebilersen sonra gel benim zabıtma çalış. Eğer onu mağlub etmezsen, beni ele geçiremezsin."

Demek, bütün yıldızlara sözünü geçiremiyen, birtek zerreye Rububiye-tini dinletemez.

(**Haşıye-1**): Bir dairenin takriben nîsf-i kutru, yüzseksen milyon kilometre olsa; o daire (kendisi) takriben yirmibeş bin senelik mesafe olur.

ki: "Bu çok büyük bir şeydir, belki içinde bir delik bulup, bir yol açarım. Yeri de musahhar ederim." Güneşe şirk namına ve şeytanlaşmış felsefe lisaniyla, mecusilerin dedikleri gibi der ki: "Sen bir sultansın, kendi kendine mâliksin, istediğin gibi tasarruf edersin." Güneş ise, Hak namına ve Hakikat Lisaniyla ve Hikmet-i İlahiye Diliyle ona der: "Hâşâ yüzbin defa hâşâ ve kellâ!.. Ben musahhar bir memurum. Seyyidimin misafirhanesinde bir mumdarım. Bir sineğe, belki bir sineğin kanadına dahi hakikî Mâlik olamam. Çünkü sineğin vücutunda öyle manevî cevherler ve göz, kulak gibi antika san'atlar var ki; benim dükkânımda yok. Daire-i İktidarımın haricindedir." der, müddeîyi tekdîr eder.

Sonra o müddeî döner, firavunlaşmış felsefe lisaniyla der ki: "Madem kendine Mâlik ve sahib değilsin, bir hizmetkârsın; esbab namına benimsin." der. O vakit güneş, Hak ve Hakikat namına ve Ubu-diyyet Lisaniyla der ki: "Ben öyle birinin olabilirim ki; bütün emsalim olan ulvî yıldızları İcad eden ve Semavatında Kemal-i Hikmetle yerleşti- ren ve Kemal-i Haşmetle döndüren ve Kemal-i Zînetle süslendiren bir Zât olabilir."

Sonra o müddeî, Kalbinden der ki: "Yıldızlar çok kalabalıktırlar. Hem dağınık, karmakarışık görünüyorlar. Belki onların içinde, müekkil- lerim namına birşey kazanırıım." der. Onların içine girer. Onlara esbab namına, şerikleri hesabına ve tuğyan etmiş felsefe lisaniyla, nücumpe- rest olan sabiyyunların dedikleri gibi der ki: "Sizler, pekçok dağınık olduğunuzdan, ayrı ayrı Hâkimlerin taht-ı hükmünde bulunу-yorsunuz." O vakit yıldızlar namına bir yıldız der ki: "Ne kadar sersem, akılsız ve ahmak ve gözsüsüzün ki; bizim yüzümüzdeki Sikke-i Vahdeti ve Turra-i Ehadiyeti görmüyorsun, anlamıyorsun. Ve bizim Nizamat-ı Âliyemizi ve Kavanin-i Ubudiyetimizi bilmiyorsun. Bizi intizamsız zan- nediyorsun. Bizler öyle bir Zâtın san'atıyız ve hizmetkârlarıyız ki, bizim denizimiz olan Semavatı ve şeceremiz olan Kâinatı ve mesiregâhimiz olan nihayetsiz Feza-yı Âlemi Kabza-i Tasarrufunda tutan bir Vâhid-i Ehad'dır. Bizler donanma elektrik lâmbaları gibi, Onun Kemal-i Rubu- biyetini gösteren Nurani Şahidleriz ve Saltanat-ı Rububiyetini ilân eden ışıklı bürhanlarız. Herbir taifemiz Onun Daire-i Saltanatında ulvî, süflî, dünyevî, berzahî, uhrevî menzillerde Haşmet-i Saltanatını gösteren ve ziya veren nurani hizmetkârlarız.

Evet herbirimiz Kudret-i Vâhid-i Ehad'in birer Mu'cizesi ve Şe- cere-i

Hilkatin birer muntazam meyvesi ve Vahdaniyetin birer münevver Bürhanı ve Melaikelerin birer menzili, birer tayyaresi, birer mescidi ve Av-alim-i Ulviyenin birer lâmbası, birer güneşî ve Saltanat-ı Rububiyetin birer şahidi ve Feza-yı Âlemin birer zîneti, birer kasrı, birer çiçeği ve Sema denizinin birer nurani baliği ve gökyüzünün birer güzel gözü (**Haşiye**) olduğumuz gibi, heyet-i mecmuamızda sükûnet içinde bir sükût ve Hikmet içinde bir hareket ve Haşmet içinde bir zînet ve İntizam içinde bir Hüsn-ü Hilkat ve mevzuniyet içinde bir Kemal-i San'at bulunduğundan Sâni'-i Zülcelalimizi, nihayetsiz diller ile Vahdetini, Ehadiyetini, Samediyetini ve Evsaf-ı Cemal ve Celal ve Kemalini bütün Kâinata ilân ettiğimiz halde, bizim gibi nihayet derecede safi, temiz, mutî', müsahhar hizmetkârları, karmakarışıklık ve intizamsızlık ve vazifesizlik hattâ sahibsizlik ile ittihâm ettiğinden tokata müstehaksın." der. O müddeînin yüzüne Recm-i Şeytan gibi, bir yıldız öyle bir tokat vurur ki, yıldızlardan tâ cehennemin dibine onu atar. Ve beraberinde olan tabiatı (**Haşiye1**) evham derelerine ve tesadüfü adem kuyusuna ve şerikleri, imtina' ve muhaliyet zulümâtına ve Din aleyhindeki felsefeyi, esfel-i safilînin dibine atar. Bütün yıldızlarla beraber o yıldız

لَوْ كَانَ فِيهِمَا أَلَّهَ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا Ferman-ı Kudsîsini okuyorlar. Ve

"Sinek kanadından tut, tâ Semavat kandillerine kadar, bir sinek kanadı kadar şerike yer yoktur ki, parmak karıştırsın" diye ilân ederler.

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلِمْنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ
اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ سَرَاجِ وَحْدَتِكَ فِي كَثْرَةِ مَخْلُوقَاتِكَ وَدَلَّلْ
وَحْدَانِيَّتِكَ فِي مَشْهُرِ كَائِنَاتِكَ وَعَلَى أَلْهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ

(**Haşiye**): Cenab-ı Hakk'in acaib-i masnuatına bakıp, temaşa edip ve etti- ren işaretleriz. Yani: Semavat, hadsiz gözlerle zemindeki Acaib-i San'at-ı İlahiyyeyi temaşa eder gibi görünüyor. Semanın Melaikeleri gibi, yıldızlar dahi Mahşeri Acaib ve garaib olan arza bakıyorlar ve Zîsuurları dikkatle baktırıyorlar, demektir.

(**Haşiye1**): Fakat suktan sonra tabiat tövbe etti. Hakikî vazifesi, tesir ve fiil olmadığını, belki kabul ve infial olduğunu anladı. Ve kendisi Kader-i İlâhînin bir nevi defteri -fakat tebeddül ve tegayyûre kabil bir defteri- ve Kudret-i Rabbaniyenin bir nevi programı ve Kadîr-i Zülcelal'ın bir nevi fitrî Şeriatı ve bir nevi Mecmua-i Kavanını olduğunu bildi. Kemal-i Acz ve inkıiyad ile Vazife-i Ubudiyetini takındı. Ve Fîrat-ı İlâhiye ve San'at-ı Rabbaniye ismini aldı...

BİRİNCİ MEVKIF'İN KÜÇÜK BİR ZEYLİ

فَاسْتَمِعْ آيَةً

أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَ زَيَّنَاهَا إِلَى اخْرَالِيَّةِ

ثُمَّ انْظُرْ إِلَى وَجْهِ السَّمَاءِ كَيْفَ تَرَى سُكُونَةً حَرَكَةً فِي حِكْمَةٍ
تَلَثَلَاءً فِي حِشْمَةٍ تَبَسَّمًا فِي رِينَةٍ مَعَ إِنْتِظَامِ الْخُلْقَةِ مَعَ إِرْتَزَانِ الصَّنْعَةِ تَشَعُّشُ
سِرَاجِهَا تَهَلُّلُ مِضَبَّاحِهَا تَلَثَلَاءُ نُجُومَهَا تُعْلِمُ لِأَهْلِ النُّهُى سَلْطَنَةً بِلَا إِنْتِهَاَءٍ

أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَ زَيَّنَاهَا إِلَى اخْرَالِيَّةِ

Bu Âyetin bir nevi tercümesi olan

ثُمَّ انْظُرْ إِلَى وَجْهِ السَّمَاءِ كَيْفَ تَرَى سُكُونَةً فِي سُكُونَةٍ

tercümesidir. Yani Âyet-i Kerime nazar-ı dikkati Semanın zînetli ve güzel yüzüne çeviriyor. Tâ dikkat-i nazar ile, Semanın yüzünde fevkâlâde sükûnet içinde bir sükûtu görüp, bir Kadîr-i Mutlak'ın Emir ve Teshiriyle o vaziyeti aldığıını anlasın. Yoksa eğer başıboş olsa idiler, birbiri içinde o dehşetli hadsiz ecram, o gayet büyük kûreler ve gayet sür'atlı hareketleriyle öyle bir velveleyi çıkarmak lâzım idi ki,

Kâinatın kulağını sağır edecekti. Hem öyle bir zelzele-i herc ü merc içinde karışıklık olacaktı ki, Kâinatı dağıtacaktı. Yirmi camus, birebir içinde hareket etse ne kadar velveleli bir herc ü merce sebebiyet verdiği malûm. Halbuki Küre-i Arz'dan bin defa büyük ve top güllesinden yetmiş defa sür'atlî hareket edenler, yıldızlar içerisinde var olduğunu kozmoğrafya söylüyor. İşte sükûnet içindeki sükût-u ecramdan Sânî'-i Zülcelal'in ve Kadîr-i Zulkemal'in Derece-i Kudret ve Teshirini ve nücum Ona Derece-i Înkıyad ve İtaatini anla.

حَرَكَةٌ فِي حِكْمَةٍ Hem Semanın yüzünde, Hikmet içinde bir hare-

keti görmeyi Âyet emrediyor. Evet gayet acib ve azîm o harekât, gayet dakik ve geniş Hikmet içindedir. Nasılık bir fabrikanın çarklarını ve dolaplarını bir Hikmet içinde çeviren bir san'atkâr, fabrikanın azamet ve intizamî derecesinde derece-i san'at ve meharetini gösterir. Öyle de: Koca Güneşe, seyyarat ile beraber fabrika vaziyetini veren ve o müdhiş azîm küreleri sapan taşları misilli ve fabrika çarkları gibi etrafında döndüren bir Kadîr-i Zülcelal'in Derece-i Kudret ve Hikmeti, o nisbettte nazara tezahür eder.

تَلْعَلَّةٌ فِي حِشْمَةٍ تَبَسُّمًا فِي زَيْنَةٍ Yani: Hem Semavat yüzünde, öyle

bir Haşmet içinde bir parlamak ve bir zînet içinde bir tebessüm var ki; Sânî'-i Zülcelal'in ne kadar muazzam bir Saltanatı, ne kadar güzel bir San'ati olduğunu gösterir. Donanma günlerinde kesretli elektrik lâmbaları, Sultanın Derece-i Haşmetini ve Terakkîyat-ı Medeniyede Derece-i Kemalini gösterdiği gibi; koca Semavat o haşmetli, zînetli yıldızlarıyla Sânî'-i Zülcelal'in Kemal-i Saltanatını ve Cemal-i San'atını, öylece nazar-ı dikkate gösteriyorlar.

مَعَ اِتِّبَاعِ الْخِلْقَةِ مَعَ اِتِّرَازِ الصَّنْعَةِ Hem diyor ki: **Semanın yüzündeki mahlukatın İntizamını, dakik Mizanlar içinde masnuatın mevzuniyetini gör ve anla ki: Onların Sânii ne kadar Kadîr ve ne kadar Hakîm olduğunu bil.**

Evet muhtelif ve küçük cirimleri veya hâlî hayvanları döndüren ve bir vazife için çeviren ve bir Mizan-ı Mahsus ile, herbirini muayyen bir yolda sevkeden bir Zâtın Derece-i İktidar ve Hikmetini ve hareket eden cirimlerin Ona Derece - i İtaat

ve Musahhariyetlerini gösterdikleri gibi, koca Semavat o dehşetli Azametiyle hadsiz yıldızlarıyla ve o yıldızlar da dehşetli büyülükle-riyle ve gayet şiddetli hareketleriyle beraber, zerre miktar ve bir saniye-cik kadar hududlarından tecavüz etmemeleri, bir âshire-i dakika kadar va-zifelerinden geri kalmamaları, Sâni'-i Zülcelallerinin ne kadar dakik bir Mizan-ı Mahsus ile Rububiyetini icra ettiğini nazar-ı dikkate gösterirler. Hem de şu Âyet gibi Sure-i Amme'de ve sair Âyetlerde beyan olunan Teshir-i Şems ve Kamer ve Nücumla işaret ettiği gibi:

تَسْعَشُ سِرَاجَهَا تَهَمَّلُ مِضَابَاحَهَا تَلَعُّ نُجُومَهَا

تُمْلِنُ لَا هُلُ النَّهْيِ سَلْطَنَةً بِلَا إِنْتَهَاءً

Yani: Semanın müzeyyen tavanına, güneş gibi ışık verici, ıśındırıcı bir lâmbayı takmak; gece gündüz hatlarıyla, kış yaz sahifele-rinde Mektubat-ı Samedaniyeyi yazmasına bir Nur hokkası hükmüne getirmek ve yüksek Minare ve kulelerdeki büyük saatların parlayan ak-rebleri misilli, Kubbe-i Semada Kameri, zamanın Saat-ı Kübrasına bir akreb yapmak; mütefavit çok Hilâller suretinde her geceye güya ayrı bir Hilâl bırakıp, sonra dönüp kendine toplamak, menzillerinde Kemal-i Mizanla, dakik hesabla hareket ettirmek ve Kubbe-i Semada parlayan, tebessüm eden yıldızlarla, göğün güzel yüzünü yaldızlamak, elbette nihayetsiz bir Saltanat-ı Rububiyetin Şeairidir. Zîsuura, onu iş'ar eden muhteşem bir Uluhiyetin işaretidir. Ehl-i Fikri, İmana ve Tevhide davet eder.

**Bak Kitab-ı Kâinatın safha-i rengînîne
Hâme-i Zerrîn-i Kudret, gör ne tasvir eylemiş.
Kalmamış bir nokta-i muzlim, çeşm-i dil erbabına
Sanki Âyâtın Huda, Nur ile tahrir eylemiş.**

**Bak, ne Mu'ciz-i Hikmet, iz'an-rubâ-yı Kâinat;
Bak, ne âlî bir temâşadır Feza-yı Kâinat;
Dinle de yıldızları, şu Hutbe-i Şirinîne,
Name-i Nurîn-i Hikmet, bak ne takrir eylemiş.**

**Hep beraber nutka gelmiş, Hak Lisanıyla derler:
Bir Kadîr-i Zülcelal'in Haşmet-i Sultanına**

Birer Bürhan-ı Nur-Efşanız Vücub-u Sânia, hem
 Vahdete, hem Kudrete şahidleriz biz.
 Şu zeminin yüzünü yaldızlayan nazenin Mu'cizatı
 çün Melek
 seyranına
 Bu Semanın arza bakan, Cennet'e dikkat eden,
 binler müdakkik gözleriz biz.

Tûbâ-yı Hilkatten Semavat şikkîna, hep kehkeşan
 ağsanına
 Bir Cemil-i Zülcelal'in Dest-i Hikmetiyle takılmış,
 binler güzel meyveleriz biz.
 Şu Semavat ehline birer Mescid-i Seyyar, birer
 Hane-i Devvar,
 birer ulvî aşiyane,
 Birer misbah-ı nevvar, birer gemi-i cebbar, birer
 tayyareyiz biz...

Bir Kadîr-i Zulkemal'in, bir Hakîm-i Zülcelal'in,
 birer Mu'cize-i Kudret, birer Hârika-i San'at-ı
 Hâlkane,
 Birer Nadire-i Hikmet, birer Dâhiye-i Hilkat, bi-
 rer Nur Âlemiyiz biz.
 Böyle yüzbin dil ile, yüzbin Bürhan gösteririz, işit-
 tiririz İnsan olan İnsana,
 Kör olası dinsiz gözü, görmez oldu yüzümüzü.
 Hem işitmez sözümüzü. Hak söyleyen Âyetleriz
 biz.
 Sikkemiz bir, Turramız bir, Rabbimize mu-
 sahharız, müsebbihiz abîdane
 Zikrederiz, kehkeşanın Halka-i Kübrasına men-
 sub birer
 meczublarız biz.

Üçüncü Hüccet-i İmaniye

Yirmiüçüncü Lem'a

[Tabiattan gelen fikr-i küfrîyi dirilmeyecek bir surette öldürüyor; küfrün temel taşını zîr ü zeber ediyor.]

İ H T A R

Şu Notada, Tabiiyyunun münkir kısmının gittikleri yolun iç yüzü ne kadar Akıdan uzak ve ne kadar çirkin ve derece hurafe olduğu, lâakal doksan muhali tazammun eden dokuz muhal ile beyan edilmiş. Sair Risalelerde o muhaller kısmen izah edildiğinden; burada gayet muhtasar olmak haysiyetiyle, bazı basamaklar tayyedilmiştir. Onun için, birdenbire, bu kadar zahir ve aşıkâre bir hurafeyi nasıl bu meşhur âkıl feylesoflar kabul etmişler, o yolda gidiyorlar, hatırlaya geliyor. Evet onlar, mesleklerinin iç yüzünü görememişler. Hem hakikat-i meslekleri ve mesleklerinin lâzımı ve muktezası odur ki; yazılmış herbir muhalin ucunda beyan edilen o çirkin ve müstekreh ve gayr-i makul (Haşıye) hülâsa-i mezhepleri, mesleklerinin lâzımı ve zarurî muktezası olduğunu gayet bedihî ve kat'î Bürhanlarla şübhesi olanlara tafsilen beyan ve isbat etmeye hazırlım.

(Haşıye): Bu Risalenin sebeb-i te'lifi; gayet mütecavizane ve gayet çirkin bir tarz ile Hakaik-i İmaniyeyi tezyif edip, bozulmuş akı yetişmediği şeye hurafe deyip.. dinsizliği tabiatla bağlayarak, Kur'ana hücum edilmesidir. O hücum ise, şiddetli bir hiddeti (Kalbe) Kaleme verdi ki, şiddetli ve galiz tokatları o mülhidlere ve Haktan yüz çeviren bâtil mezheblilere yedirdi. Yoksa Risale-i Nur'un mesleği, nezihane ve nazikane ve kavl-i leyyindir.

Şu Âyet-i Kerime, istifham-ı inkârî ile "Cenab-ı Hak hakkında şekk olmaz ve olmamalı" demekle; Vücut ve Vahdaniyet-i İlahiye, bedahet derecesinde olduğunu gösteriyor.

ŞU SIRRI İZAHTAN EVVEL BİR İHTAR:

Binüçyüz otuzsekiz'de Ankara'ya gittim. İslâm ordusunun yunan'a galebesinden neş'e alan Ehl-i İmanın kuvvetli efkârı içinde, gayet müdhiş bir zendeka fikri, içine girmek ve bozmak ve zehirlendirmek için dessasane çalıştığını gördüm. Eyvah dedim, bu ejderha İmanın Erkânına ilisecek! O vakt, şu Âyet-i Kerime bedahet derecesinde Vücut ve Vahdaniyeti ifham ettiği cihetle Ondan istimdad edip, o zendekanın başını dağıtacak derecede Kur'an-ı Hakîm'den alınan kuvvetli bir Bürhanı, Arabî Risalesinde yazdım. Ankara'da, Yeni Gün Matbaası'nda tab'ettirmiştüm. Fakat maatteessüf Arabî bilen az ve ehemmiyetle bakanlar da nadir olmakla beraber, gayet muhtasar ve mücmel bir surette o kuvvetli Bürhan tesirini göstermedi. Maatteessüf, o dinsizlik fikri hem inkişaf etti, hem kuvvet buldu. Bilmecburiye, o Bürhanı Türkçe olarak bir derece beyan edeceğim. O Bürhanın bazı parçaları, bazı Risalelerde tam izah edildiğinden; burada icmalen yazılacaktır. Saır Risalelerde inkışam etmiş olan müteaddid Bürhanlar, bu Bürhanda kısmen ittihad ediyor; herbiri bunun bir cüz'ü hükmüne geçiyor.

M U K A D D E M E

Ey insan! Bil ki, insanların ağzından çıkan ve dinsizliği işmam eden dehşetli kelimeler var. Ehl-i İman, bilmeyerek istimal ediyorlar. Mühimlerinden üç tanesini beyan edeceğiz:

B i r i n c i s i : "Evcedethü-l esbab" Yani, "esbab bu şey'i icad ediyor."

İ k i n c i s i : "Teşekkele binefsihi" Yani, "kendi kendine teşekkür ediyor, oluyor, bitiyor."

Ü ç ü n c ü s ü : "İkitezathü-t tabiat" Yani, "tabiidir, tabiat iktiza edip icad ediyor."

Evet madem mevcudat var ve inkâr edilmez. Hem her mevcud san'atlî ve hikmetli Vücuda geliyor. Hem madem kadîm değil, yeniden oluyor. Herhalde ey mülhid! Bu mevcudu, meselâ bu hayvani ya diyeceksin ki, Esbab-ı Âlem onu icad ediyor; yani esbabın içtimâsında o mevcud Vücid buluyor.. veyahud o kendi kendine teşekkül ediyor. veyahud tabiat muktezası olarak, tabiatın tesiriyle Vücuda geliyor.. veyahud bir Kadîr-i Zülcelal'in Kudretiyle İcad edilir. Madem aklen bu dört yoldan başka yol yoktur, evvelki üç yol muhal, battal, mümteni', gayr-ı kabil oldukları kat'î isbat edilse; bizzarure ve bilbedahe dördüncü yol olan Tarîk-i Vahdaniyet, şeksiz şübheleriz sabit olur.

AMMA BİRİNCİ YOL Kİ: Esbab-ı Âlemin içtimâsıyla Teşkil-i Eşya ve Vücid-u Mahlukattır. Pek çok muhalatından yalnız üç tanesini zikrediyoruz.

B i r i n c i s i : Bir eczahanede, gayet muhtelif maddelerle dolu, üzericalı kavanoz şişeler bulunuyor. O edviyelerden, Zîhayat bir macun istenildi. Hem hayatdar hârika bir tiryak onlardan yapılmak ıcab etti. Geldik, o eczahanede, Zîhayat macunun ve hayatdar tiryakın çoklukla efradını gördük. O macunlardan herbirisini tedkik ettik. Görüyoruz ki: O kavanoz şişelerden herbirisinden, bir mizan-ı mahsusla, bir iki dirhem bundan, üç dört dirhem ötekinden, altı yedi dirhem başkasından ve hakeza.. muhtelif mikdarlarda eczalar alınmış. Eğer birinden, bir dirhem ya noksan veya fazla alınsa o macun Zîhayat olamaz, hasiyetini gösteremez. Hem o hayatdar tiryakı da tedkik ettik. Herbir kavanozdan bir mizan-ı mahsus ile bir madde alınmış ki, zerre mikdari noksan veya ziyyade olsa, tiryak hassasını kaybeder.

O kavanozlar elliden ziyade iken, herbirisinden ayrı bir mizan ile alınmış gibi, ayrı ayrı mikdarda eczaları alınmış. Acaba hiçbir cihette imkân ve ihtimal var mı ki, o şişelerden alınan muhtelif mikdarlar, şişelerin garib bir tesadüf veya firtinalı bir havanın çarpmasıyla devrilmesinden, herbirisinden alınan mikdar kadar yalnız o mikdar aksın, beraber gitsinler ve toplanıp o macunu teşkil etsinler... Acaba bundan daha hurafe, muhal, bâtil birşey var mı? Eşek

muzaaf bir eşeklige girse, sonra İnsan olsa, "Bu fikri kabul etmem" diye kaçacaktır.

İşte bu misal gibi.. **herbir Zîhayat, elbette Zîhayat bir macundur ve herbir nebat, hayatdar bir tiryak gibidir ki; çok müte-addid eczalardan, çok muhtelif maddelerden, gayet hassas bir ölçü ile alınan maddelerden terkib edilmişdir. Eğer esbaba, anasira isnad edilse ve "esbab icad etti" denilse; aynen eczahanedeki macunun, şişelerin devrilmesinden vücut bulması gibi, yüz derece Akıdan uzak, muhal ve bâtildir.**

E l h a s ı l : Şu Eczahane-i Kübra-yı Âlemde, Hakîm-i Ezelî'nin Mizan-ı Kaza ve Kaderiyle alınan mevadd-i hayatiye, hadsiz bir Hikmet ve nihayetsiz bir İlim ve herşeye şamil bir İrade ile Vücut bulabilir. "Kör, sağır, hudutsuz, sel gibi akan külli anasır ve tabayı' ve esbabın işidir" diyen bedbaht, "O tiryak-ı acib, kendi kendine şişelerin devrilmesinden çıkış olmuştur" diyen divane bir hezeyancı, sarhoş bulunan bir ahmaktan daha ziyade ahmaktır. Evet o küfür; ahmakane, sarhoşane, divanece bir hezeyandır.

İ k i n c i M u h a l : Eğer herşey, Vâhid-i Ehad olan Kadîr-i Zülcelal'e verilmemezse, belki esbaba isnad edilse lâzım gelir ki; Âlemin pek çok anasır ve esbabı, herbir zîhayatın vücutunda müdahalesi bulunsun. Halbuki sinek gibi bir küçük mahlukun vücutunda, Kemal-i İntizam ile gayet hassas bir mızan ve tamam bir ittifak ile, muhtelif ve birbirine zid, mübâyan esbabın içtimai, o kadar zahir bir muhaldır ki, sinek kanadı kadar şuuru bulunan, "Bu muhaldır, olamaz!" diyecektir.

Evet bir sineğin küçükük cismi, Kâinatın ekser anasır ve esbabı ile alâkadardır; belki bir hülâsasıdır. Eğer Kudret-i Ezelî'ye verilmemezse, o esbab-ı maddiye onun Vücutu yanında bizzât hazır bulunmak lâzım; belki onun küçükük cismine girmek gerektir. Belki cisminin küçük bir nümunesi olan gözündeki bir hüceyresine girmeleri îcab ediyor. Çünkü sebeb maddî ise, müsebbebin yanında ve içinde bulunması lâzım geliyor. Şu halde, iki sineğin iğne ucu gibi parmakları yerleşmeyen o hüceyrecikte Erkân-ı Âlem ve anasır ve tabayıin, maddeten içinde bulunup, usta gibi içinde çalışıklarını kabul etmek lâzım geliyor.

İşte, sofestaînin en eblehleri dahi, böyle bir meslekten utanıyor.

Ü c ü n c ü M u h a 1 : الْوَاحِدُ لَا يَصْدُرُ إِلَّا عَنِ الْوَاحِدِ kaide-i mu-

karreresiyle: "Bir mevcudun Vahdeti varsa, elbette bir Vâhidden, bir elden sudûr edebilir." Hususan o mevcud, gayet mükemmel bir İntizam ve hassas bir Mizan içinde ve câmi' bir Hayata mazhar ise, bilbedahe sebebî ihtilaf ve keşmekeş olan müteaddid ellerden çıkmadığını; belki gayet Kadîr, Hakîm olan bir tek Elden çıktığını gösterdiği halde; hadsiz ve camid ve cahil, mütecaviz, şuursuz, karmakarışıklık içinde, kör, sağır esbab-ı tabiiyenin karmakarışık ellere, hadsiz imkânat yolları içinde ve içtima ve ihtilat ile, o esbabın körlüğü, sağırlığı ziyadeleştiği halde; o muntazam ve mevzun ve Vâhid bir mevcudu onlara isnad etmek, yüz muhali birden kabul etmek gibi Akıldan uzaktır. Haydi bu muhalden kat'-ı nazar, esbab-ı maddiyenin elbette tesirleri, mübaşeretle ve temasla olur. Halbuki o esbab-ı tabiiyenin temasları, Zîhayat mevcudların zahirleriyledir. Halbuki görüyoruz ki; o esbab-ı maddiyenin elleri yetişmediği ve temas edemedikleri o Zîhayatın bâtnı, on defa zahirinden daha muntazam, daha latif, san'atça daha mükemmeldir. Esbab-ı maddiyenin elleri ve âletleriyle hiçbir cihetle yerleşemedikleri, belki tam zahirine de temas edemedikleri küçüğük Zîhayat, küçüğük hayvancıklar, en büyük mahluklardan daha ziyade san'atça acib, hilkatça bedî' bir surette oldukları halde, o camid, cahil, kaba, uzak, büyük ve birbirine zid olan sağır, kör esbaba isnad etmek, yüz derece kör, bin derece sağır olmakla olur!..

AMMA İKİNCİ MES'ELE:"Teşekkele binefsihi"dir. Yani: Kendi kendine teşekkür ediyor. İşte bu cümlenin dahi çok muhalatı var. Çok cihetle bâtildir, muhaldır. Nümune için muhalâtından üç tanesini beyan ederiz.

B i r i n c i s i : Ey muannid münkir! Senin enaniyetin seni o kadar ahmaklaşmış ki, yüz muhali birden kabul etmek derecesinde hükmediyorsun. Çünkü sen mevcudsun. Ve basit bir madde ve camid ve tegayyûrsüz değilsin. Belki, daima teceddüdde olarak, gayet muntazam bir makine ve hârika ve daima tahavvülde bir saray gibisin. Senin vücudunda her vakit zerreler çalışıyorlar. Senin vücudun Kâinatla, hususan rızık münasebetiyle, hususan beka-i nev'i itibariyle alâkadâr ve alış - verisi vardır. Senin vücudunda çalışan zerreler,

o münasebatı bozmamak ve o alâkadarlığı kırmamak için dikkat ediyorlar. Öylece ihtiyatla ayaklarını atıyorlar. Güya bütün Kâinata bakıyorlar. Senin münasebatını Kâinatta görüp öylece vaziyet alırlar. Sen zahirî ve bâtinî duygularınla, o zerrelerin, o hârika vaziyetine göre istifade edersin.

Eğer sen vücudundaki zerreleri, Kadîr-i Ezel'nin kanunuyla hareket eden küçük memurları veya bir ordusu veya Kalem-i Kaderin uçları, herbir zerre bir kalem ucu veya Kalem-i Kudretin noktaları, herbir zerre bir nokta olduğunu kabul etmezsen; o vakit senin gözünde çalışan herbir zerreye öyle bir göz lâzım ki, senin mecmu-u cesedinin her tarafını görmekle beraber, münasebetdar olduğun bütün Kâinatı dahi görecek bir göz ve bütün senin mazi ve müstakbel ve nesil ve aslin ve anasının menbalarını ve rızkinin madenlerini bilecek, tanıyacak yüz dâhî kadar bir akıl vermek lâzım geliyor. Senin gibi bu mes'elelerde zerre kadar Aklı olmayanın bir zerrresine bin Eflatun kadar bir ilim ve şuur vermek, bin derece divanece bir hurafeçiliktir!..

I k i n c i M u h a l : Senin vücudun bin kubbeli hârika bir saraya benzer ki; her kubbesinde taşlar, direksiz birbirine başbaşa verip, muallakta durdurulmuş. Belki senin vücudun, bin defa bu saraydan daha acibdir. Çünkü o saray-ı vücudun, daima Kemal-i İntizamla tazelenmektedir. Gayet hârika olan Ruh, Kalb ve manevî Letaiften kat-ı nazar, yalnız cesedindeki herbir âza, bir kubbeli menzil hükmündedir. Zerreler, o kubbedeki taşlar gibi birbirleriyle Kemal-i Müvazene ve İntizam ile başbaşa verip, hârika bir bina, fevkâlâde bir san'at, göz ve dil gibi acib birer Mu'cize-i Kudret gösteriyorlar. Eğer bu zerreler, şu Âlemin Ustasının Emrine tâbi' birer memur olmasalar; o vakit herbir zerre, umum o ceseddeki zerrelere hem Hâkim-i Mutlak... hem herbirisine mahkûm-u mutlak, hem her birisine misil.. hem Hâkimiyet noktasında zd... hem yalnız Vâcib-ül Vücud'a mahsus olan ekser Sîfâtin masdarı, menbai.. hem gayet mukayyed.. hem gayet mutlak bir surette olmakla beraber, Sîrr-ı Vahdetle yalnız bir Vâhid-i Ehad'in Eseri olabilen gayet muntazam bir Masnu-u Vâhidi o hadsiz zerrata isnad etmek; zerre kadar şuuru olan, bunun pek zahir bir muhal belki yüz muhal olduğunu derkeder.

Ü ç ü n c ü M u h a l : Eğer senin vücudun, Vâhid-i Ehad olan Kadîr-i Ezel'nin Kalemiyle Mektub olmazsa ve tabiatı, esbaba mensub

matbu' ise, o vakit senin vücudundaki bir hüceyre-i bedenden tut, birbiri içinde daireler misilli, binler mürekkebler adedince tabiat kalıplarının bulunması lâzım gelir. Çünkü meselâ bu elimizdeki Kitab eğer mektub olsa, bir tek kalem, kâtibinin ilmine istinad edip, bütün onları yazar. Eğer o, mektub olmazsa ve onun kalemine verilmezse, kendi kendine olmuş denilse veya tabiata verilse, o vakit matbu' Kitab gibi, herbir harfi için bir demir kalem lâzımdır ki tab'edilsin.

Nasılık matbaada hurufat adedince demir harfler bulunur, sonra o harfler vücut bulur; o vakit bir tek kaleme bedel, o hurufat adedince kalemler bulunması lâzım gelir. Belki o hurufat içinde bazan olduğu gibi, küçük kalem ile bir büyük harfte bir sahife -ince hatla- yazılmış ise, binler kalem bir tek harf için lâzım geliyor. Belki birbirinin içine girip muntazam bir vaziyetle, senin cesedin gibi bir şekil alıyorsa, o vakit herbir dairede, herbir cüz' için, o mürekkebat adedince kalıplar lâzım geliyor.

Haydi, yüz muhal içinde bulunan bu tarzı, mümkün desen dahi, bu muntazam san'atlî demir harfleri ve mükemmel kalıpları ve kalemleri yapmak için, yine bir tek kaleme verilmezse, o kalemler, o kalıplar, o demir harflerin yapılması için, onların adedlerince yine kalemler, kalıplar ve harfler lâzım. Çünkü onlar da yapılmışlar ve onlar da muntazam san'atlıdırlar. Ve hakeza müteselsilen gittikçe gidecek...İşte sen de anla! Bu öyle bir fikirdir ki; senin zerratın adedince muhalat ve hurafeler, içinde bulunuyor. Ey muannid muattıl! Sen de utan.. bu dalaletten vazgeç!

ÜÇÜNCÜ KELİME:"İkitezathü-t tabiat" Yani; tabiat iktiza ediyor, tabiat yapıyor. İşte bu hükmün çok muhalatı var. Nümune için üçünü zikrediyoruz.

B i r i n c i s i : Eğer mevcudatta, hususan Zîhayatta görünen basîrane, hakîmane olan San'at ve İcad, Şems-i Ezel'in Kalem-i Kader ve Kudrette verilmeyse, belki kör, sağır, düşünsesiz olan tabiata ve kuvvete isnad edilse lâzım gelir ki; tabiat, icad için herşeyde hadsiz manevî makine ve matbaaları bulundursun;veyahud herşeyde, Kâinatı halk ve idare edecek bir Kudret ve Hikmet dercetsin. Çünkü nasıl Şemsin cilveleri ve akisleri, zemin yüzündeki zerrécik cam

parçalarında ve katrelerde görünüyor. Eğer o misalî ve aksî güneşçi-kler, semadaki tek güneşe isnad edilmese, lâzım gelir ki; **bir kibrıt başı yerleşmeyen bir zerrecek cam parçasında tabîî, fitrî ve güneşin hasiyetlerine mâlik, zahiren küçük, manen çok derin bir güneşin haricî vücudunu kabul ederek, zerrat-i zücaciyeye adedince tabîî güneşleri kabul etmek lâzım geldiği gibi..** -aynen bu misal gibi- mevcudat ve Zîhayat doğrudan doğruya Şems-i Ezelî'nin Cilve-i Esmasına verilmezse, herbir mevcudda, hususan herbir Zîhayatta hadsiz bir Kudret ve İrade ve nihayetsiz bir İlim ve Hikmet taşıyacak bir tabiatı, bir kuvveti, âdetâ bir İlahi içinde kabul etmek lâzım gelir. Bu tarz-ı fikir ise, Kâinattaki muhalatın en bâtili, en hurafesidir. Hâlik-ı Kâinat'ın san'atını, mevhüm, ehemmiyetsiz, şuursuz bir tabiata veren insan, elbette yüz defa hayvandan daha hayvan, daha şuursuz olduğunu gösterir!..

I k i n c i M u h a l : Eğer gayet intizamlı, mizanlı, san'atlî, Hikmetli şu mevcudat; nihayetsiz Kadîr, Hakîm bir Zâta verilmezse, belki tabiata isnad edilse, lâzım gelir ki; tabiat, herbir parça toprakta, Avrupa'nın umum matbaaları ve fabrikaları adedince makineleri, matbaaları bulundursun.. tâ, o parça toprak, menşî' ve tezgâh olduğu hadsiz çiçekler ve meyvelerin yetişmelerine ve teşkillerine medar olabilsin. Çünkü çiçekler için saksılık vazifesini gören bir kâse toprak içine tohumları nöbetle atılan umum çiçeklerin birbirinden çok ayrı olan şekil ve heyetlerini teşkil ve tasvir edebilir bir kabiliyeti, bilfiil görülüyor.

Eğer Kadîr-i Zülcelal'e verilmezse; o vakit, o kâsedeki toprakta, herbir çiçek için manevî, ayrı, tabîî bir makinesi bulunmazsa, bu hal vücuda gelemez. Çünkü tohumlar ise nutfeler ve yumurtalar gibi, maddeileri birdir. Yani müvellid-ül ma, müvellid-ül humuza, karbon, azotun intizamsız, şekilsiz, hamur gibi halitasından ibaret olmakla beraber, hava, su, hararet, ziya dahi, herbiri basit ve şuursuz ve herşeye karşı sel gibi bir tarzda gittiğinden, o hadsiz çiçeklerin teşkilatları ayrı ayrı ve gayet muntazam ve san'atlî olarak o topraktan çıkışması, bilbedahe ve bizzarure iktiza ediyor ki; o kâsedede bulunan toprakta, manen Avrupa kadar, manevî ve küçük mikyasta matbaaları ve fabrikaları bulundursun. Tâ ki, bu kadar hayatdar kumaşları ve binler ayrı ayrı nakışlı mensucatları dokuyabilsin. İşte tabiiyyunların fîkr-i küfrîleri, ne derece daire-i akıl-dan hariç

saptığını kıyas et. Ve tabiatı mûcid zanneden insan suretindeki ahmak sarhoşlar "mûtefennin ve akıllıyız" diye dava ettikleri Akıl ve fenden ne kadar uzak düştüklerini ve mümteni' ve hiçbir cihetle mümkün olmayan bir hurafeyi kendilerine meslek ittihaz ettiklerini gör, gül ve tükür!..

E ğ e r d e s e n : Mevcudat, tabiata isnad edilse böyle acib muhaller olur, imtina' derecesinde müşkilât olur; acaba Zât-ı Ehad ve Samed'e verildiği vakit, o müşkilât nasıl kalkıyor? Ve o suubetli imtina, o sühuletli vücuba nasıl inkılab eder?

E l c e v a b : Birinci muhalde nasılık güneşin cilve-i in'ikası, Kemal-i Sühuletle, kûlfetsiz en küçük zerrecik camidden tut, tâ en büyük bir denizin yüzüne kadar feyzini ve tesirini misalî güneşiklerle gayet kolaylıkla gösterdikleri halde, eğer güneşten nisbeti kesilse; o vakit herbir zerrecikte, tabîî ve bizzât bir güneşin haricî vücudu imtina derencesinde bir suubetle olabilmesi, kabul edilmek lâzim gelir. Öyle de; herbir mevcud, doğrudan doğruya Zât-ı Ehad ve Samed'e verilse; Vübâ derecesinde bir sühulet, bir kolaylık ile ve bir intisab ve cilve ile, herbir mevcuda lâzım herbir şey, ona yetiştirebilir. Eğer o intisab kesilse ve o memuriyet başıbozukluğ'a dönse ve herbir mevcud kendi başına ve tabiata bırakılsa, o vakit imtina' derencesinde yüzbin müşkilât ve suubetle sinek gibi bir Zihayatin, Kâinatın küçük bir führistesî olan ve gayet hârika makine-i vücudunu icad eden, içindeki kör tabiatın bu Kâinatı Halk ve İdare edecek bir Kudret ve Hikmet sahibi olduğunu farzettmek lâzım gelir. Bu ise bir muhal değil, belki binler muhaldır.

E l h a s ı l : Nasılık Zât-ı Vâcib-ül Vücut'un şerik ve naziri mümteni' ve muhaldır. Öyle de: Rububiyetinde ve İcad-ı Eşyada başkalarının müdahalesi, şerik-i zâtî gibi mümteni' ve muhaldır.

Amma ikinci muhaldeki müşkilât ise müteaddid Risalelerde isbat edildiği gibi, eğer bütün eşya Vâhid-i Ehad'e verilse; bütün eşya, bir tek şey gibi sühuletli ve kolay olur. Eğer esbabâ ve tabiata verilse, bir tek şey, umum eşya kadar müşkilâtlı olduğu, müteaddid ve kat'î Bürhanlarla isbat edilmiş. Bir Bürhanın hülâsası şudur ki: Nasılık bir adam, bir padişaha askerlik veya memuriyet cihetile intisab etse, o memur ve o asker o intisab kuvvetiyle, yüzbin defa kuvvet-i şahsiyesinden fazla işlere medar olabilir. Ve padişâhi namına bazan bir şâhi esir eder. Çünkü gördüğü işlerin ve yaptığı eserlerin cihazatını

ve kuvvetini kendi taşımıyor ve taşımaya mecbur olmuyor. O intisab münasebetiyle, padişahın hazineleri ve arkasındaki Nokta-i İstinadı olan ordu; o kuvveti, o cihazatı taşıyor. Demek gördüğü işler, şahane olarak bir padişahın işi gibi; ve gösterdiği eserler, bir ordu eseri misillü hârika olabilir. **Nasılık karinca, o Memuriyet cihetile firavun'un sarayını harab ediyor ve Sinek o İntisab ile, nemrud'u gebertiyor.** Ve o İntisab ile, buğday tanesi gibi bir çam çekirdeği, koca çam ağacının bütün cihazatını yetiştiriyor. (Haşıye) Eğer o İntisab kesilse, o Memuriyetten terhis edilse, yapacağı işlerin cihazatını ve kuvvetini, belinde ve bileğinde taşımağa mecburdur. O vakit, o küçükük bileğindeki kuvvet mikdarınca ve belindeki cephane adedince iş görebilir. Evvelki vaziyette gayet kolaylıkla gördüğü işleri bu vaziyette ondan istenilse, elbette bileğinde bir ordu kuvveti ve belinde bir padişahın cihazat-ı harbiye fabrikasını yüklemek lâzım gelir ki; güldürmek için acib hurafeleri ve masalları hikâyeye eden maskaralar dahi bu hayalde utanıyorlar!..

E l h a s ı l : Vâcîb-ül Vücud'a her mevcudu vermek, vücub derecesinde bir sühuleti var. Ve tabiata icad cihetinde vermek, imtina' derecesinde müşkil ve haric-i daire-i akliyedir.

Ü ç ü n c ü M u h a l : Bu muhali izah edecek bazı Risalelerde beyan edilen iki misal:

Birinci Misal: Bütün âsâr-ı medeniyetle tekmil ve tezîn edilmiş, hâlî bir sahrada kurulmuş, yapılmış bir saraya; gayet vahşi bir adam girmiş, içine bakmış... Binlerle muntazam san'atlî eşyayı görmüş. Vahşetinden, ahmaklığından, hariçten kimse müdahale etmeyip, o saray içinde o eşyadan birisi, o sarayı müştemilatıyla beraber yapmıştır diye taharriye başlıyor. Hangi şeye bakıyor.. o vahşetli aklı dahi kabil görmüyor ki, o şey bunları yapsın. Sonra o sarayın teşkilat programını ve mevcudat führistesini ve idare kanunları içinde yazılı olan bir defteri görür. Çendan elsiz

(Haşıye): Evet, eğer O İntisab olsa; o çekirdek, Kader-i İlâhîden bir Emir alır, o Hârika işlere mazhar olur. Eğer o İntisab kesilse; o çekirdeğin Hilkatı, koca çam ağacının Hilkatinden daha ziyade cihazat ve iktidar ve san'atı iktiza eder. Çünkü dağdaki -Kudret Eseri olan- mücessem çam ağacının bütün âzaları ve cihazatıyla, o çekirdekteki Kader Eseri olan manevî ağaçta mevcud bulunması lâzım gelir. Çünkü o koca ağacın fabrikası, o çekirdektir. İçindeki kaderî ağaç, Kudretle hariçte tezahür eder, cismanî çam ağacı olur.

ve gözsüz ve çekiçsiz olan o defter dahi, sair içindeki şeyler gibi, hiçbir kabiliyeti yoktur ki o sarayı teşkil ve tezyin etsin. Fakat muztar kalarak, bilmecburiye, eşya-yı âhere nisbeten, kavanin-i ilmiyenin bir ünvanı olmak cihetiyile, o sarayın mecmuuna bu defteri münasebetdar gördüğünden, "İşte bu defterdir ki, o sarayı teşkil, tanzim ve tezyin edip bu eşyayı yapmış, takmış, yerleştirmiş." Diyerek.. vahşetini; ahmakların, sarhoşların hezeyanına çevirmiştir..

İşte aynen bu misal gibi; hadsiz derecede misaldeki saraydan daha muntazam, daha mükemmel ve bütün etrafi Mu'cizane Hikmetle dolu şu Saray-ı Âlemin içine, inkâr-ı Uluhiyete giden tabiiyyun fikrini taşıyan vahşi bir insan girer. Daire-i Mümkinat haricinde olan Zât-ı Vâcib-ül Vücud'un eser-i san'ati olduğunu düşünmeyerek ve Ondan i'raz ederek, daire-i mümkinat içinde Kader-i İlahînin yazar bozar bir Levhası hükmünde ve Kudret-i İlahiyenin Kavanin-i İcraatına tebeddül ve ta-gayyür eden bir defteri olabilen ve pek yanlış ve hata olarak "tabiat" nâmı verilen bir Mecmua-i Kavanin-i Âdât-ı İlahiye ve bir Fihriste-i San'at-ı Rabbaniyeyi görür. Ve der ki: "Madem bu eşya bir sebeb ister, hiçbir şeyin bu defter gibi münasebeti görünmüyör. Çendan hiçbir cihetle akıl kabul etmez ki; gözsüz, şuursuz, kudretsiz bu defter, Rububiyet-i Mutlakanın işi olan ve hadsiz bir Kudreti iktiza eden İcadı yapamaz. Fakat madem Sâni'-i Kadîm'i kabul etmiyorum; öyle ise en münasibi, bu defter bunu yapmış ve yapar diyeceğim" der. Biz de deriz:

Ey ahmak-ul humakadan tahammuk etmiş sarhoş ahmak! Başını tabiat bataklığından çıkar, arkana bak; zerrattan, seyyarata kadar bütün mevcudat, ayrı ayrı lisانlarla (Onun) Vücuduna şehadet ettikleri ve parmaklarıyla işaret ettikleri bir Sâni'-i Zülcelal'i gör. Ve o sarayı yapan ve o defterde sarayın programını yazan Nakkaş-ı Ezeli'nin cilvesini müşahede et, Fermanınına bak, Kur'anını dinle, o hezeyanlardan kurtul!..

İkinci Misal: Gayet vahşi bir adam muhteşem bir kışla dairesine girer. Gayet muntazam bir ordunun umumî beraber talimlerini, muntazam hareketlerini görür. Bir neferin hareketiyile; bir tabur, bir alay, bir firma kalkar, oturur, gider; bir ateş emriyle ateş ettiklerini müşahede eder. Onun kaba, vahşi aklı, bir kumandanın, devletin nizamatıyla ve kanun-u padişahî ile kumandasını anlamayıp, inkâr ettiğinden, o askerlerin iplerle birbirine bağlı olduklarını tahayyül eder. O hayalî ip, ne kadar hârikalı bir ip olduğunu düşünüp; hayrette kalır.

Sonra gider... Ayasofya gibi gayet muazzam bir Câmie, Cuma gününde dâhil olur. O Cemaat-ı Müslimînin, bir adamın sesiyle kalkar, eğilir, Secde ederek oturduklarını müşahede eder. Manevî ve Semavî Kanunların mecmuundan ibaret olan Şeriati ve Şeriat Sahibinin Emirlerinden gelen manevî düsturlarını anlamadığından, o Cemaatin maddî iplerle bağlandığını ve o acib ipler onları esir edip oynattığını tahayyül ederek en vahşi insan suretindeki canavar hayvanları dahi güldürecek derecede maskaralı bir fikirle çıkar, gider...

İşte aynı bu misal gibi: Sultan-ı Ezel ve Ebed'in hadsiz cünu-dunun muhteşem bir kişası olan şu âleme ve o Mabud-u Ezel'ının muntazam bir mescidi olan şu Kâinata; mahz-ı vahşet olan, inkârlı fikr-i tabiatı taşıyan bir münkir giriyor. O Sultan-ı Ezel'ının Hikmetinden gelen Nizamat-ı Kâinatın manevî Kanunlarını, birer maddî madde tasavvur ederek ve Saltanat-ı Rububiyetin kavanin-i itibariyesi ve o Mabud-u Ezel'ının Şeriat-ı Fîtriye-i Kübrasının, manevî ve yalnız Vücud-u Îlmisi bulunan Ahkâmlarını ve Düsturlarını birer mevcud-u haricî ve maddî birer madde tahayyül ederek, Kudret-i İlâhiyenin yerine, o İlim ve Kelâmdan gelen ve yalnız Vücud-u Îlmisi bulunan o kanunları ikame etmek ve ellerine icad vermek, sonra da onlara "tabiat" namını takmak ve yalnız bir Cilve-i Kudret-i Rabbaniye olan Kuvveti, bir kudret ve müstakil bir kadîr telakki etmek; misaldeki vahşeden bin defa aşağı bir vahşettir!..

E l h a s ı ı : Tabiiyyunların, mevhüm ve hakiksiz tabiat dedikleri şey, olsa olsa ve hakikat-ı hariciye sahibi ise; **ancak bir san'at olabilir, Sâni' olamaz.** Bir nakıştır, Nakkaş olamaz. Ahkâmdir, Hâkim olamaz. Bir Şeriat-ı Fîtriyedir, Şâri' olamaz. Mahluk bir Perde-i İzzettir, Hâlik olamaz. Münfail bir fitrattır, Fâtır bir fâil olamaz. Kanundur, Kudret değişildir; Kâdir olamaz. Mistardır, masdar olamaz...

E l h a s ı ı : Madem mevcudat var. Madem Onaltinci Nota'nın başında denildiği gibi; mevcudun vücuduna, taksim-i aklî ile dört yoldan başka yol tahayyül edilmez. O dört cihetten üçünün -herbirinin üç zahir muhaller ile butlanı, kat'î bir surette isbat edildi. Elbette bizzarure ve bilbedahe dördüncü yol olan Vahdet yolu, kat'î bir surette isbat olunur.

O dördüncü yol ise; baştaki **أَفِ الْلَّهُ شَكٌ فَاطِرُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ** Âyeti, şeksiz ve şübhesisiz bedahet derecesinde Zât-ı Vâcib-ül Vücud'un Uluhiyetini ..ve her şey

doğrudan doğruya Dest-i Kudretinden çıktılığını.. ve Semavat ve Arz Kabza-i Tasarrufunda bulunduğu gösteriyor...

Ey esbabperest ve tabiatı tapan bîçare adam! Madem herşeyin tabiatı, herşey gibi mahluktur; çünkü san'atlıdır ve yeni oluyor... Hem her müsebbeb gibi, zahirî sebebi dahi masnu'dur. Ve madem herşeyin vücutu, pek çok cihazat ve âletlere muhtaçtır. O halde, o tabiatı İcad eden ve o sebebi Halkeden bir Kadîr-i Mutlak var. Ve o Kadîr-i Mutlak'ın ne ihtiyacı var ki âciz vesaiti, Rububiyetine ve İcadına teşrik etsin. Hâşâ! Belki doğrudan doğruya müsebbebi, sebeb ile beraber Halkederek, Cilve-i Esmasını ve Hikmetini göstermek için, bir tertib ve tanzim ile zahirî bir sebebiyet, bir mukarenet vermekle, eşyadaki zahirî kusurlara, merhametsizliklere ve noksaniyetlere mercî olmak için, esbab ve tabiatı Dest-i Kudrette perde etmiş; İzzetini o suretle muhafaza etmiş.

Acaba bir saatçi, saatin çarklarını yapsın; sonra saatin çarklarla tertib edip tanzim etsin, daha mı kolaydır? Yoksa hârika bir makineyi, o çarklar içinde yapsın; sonra saatin yapılmasını o makinenin camid ellerine versin, tâ saatı yapsın, daha mı kolaydır? Acaba imkân haricinde değil midir? Haydi o insafsız aklınlı sen söyle.. sen hâkim ol! Veyahud bir kâtib; mürekkeb, kalem, kâğıdı getirdi. Onunla kendi bizzât o kitabı yazsa, daha mı kolaydır.. Yoksa o kâğıd, mürekkeb, kalem içinde o kitabdan daha san'atlı, daha zahmetli.. yalnız o tek kitaba mahsus olarak bir yazı makinesi icad etsin; sonra o şuursuz makineye "Haydi sen yaz" desin de kendi karışmasın, daha mı kolaydır? Acaba yüz defa yazıldan daha müşkil değil midir?

E g e r d e s e n : Evet bir kitabı yazan makinenin icadı, o kitabdan yüz defa daha müşkildir. Fakat o makine, aynı kitabın bir çok nüshalarını yazmasına vasiتا olmak cihetiyle, belki bir kolaylık var?

E l c e v a b : Nakkaş-ı Ezelî, hadsiz Kudretiyle nihayetsiz Cilve-i Esmasını her vakit tazelendirmekle, ayrı ayrı şekilde göstermek için, eşyadaki teşahhusları ve hususî sîmaları öyle bir surette Halketmiştir ki; hiçbir Mektub-u Samedanî ve hiçbir Kitab-ı Rabbanî, diğer kitapların aynı aynına olamıyor. Alâküllihal, ayrı manaları ifade etmek için, ayrı bir sîması bulunacak. **Eğer gözün varsa, İnsanın sîmasına bak, gör ki; zaman-ı Âdem'den şimdîye kadar, belki Ebede kadar, bu küçük sîmada, âza-yı esasîde ittifak ile beraber, herbir sîma, umum sîmalarla nisbeten, herbirisine karşı birer alâmet-i farikası var olduğu kat'iyyen sabittir.**

Bunun için herbir sîma, ayrı bir kitabdır. Yalnız san'atın tanzimi için ayrı bir yazı takımı ve ayrı bir tertib ve te'lif ister. Ve maddelerini hem getirmek, hem yerleştirmek ve hem de Vücuda lâzım olan herşeyi der cetmek için, bütün bütün başka bir tezgâh ister. Haydi, farz-ı muhal olarak tabiatla bir matbaa nazariyla baktık. Fakat bir matbaaya aid olan tanzim ve basmak, yani muayyen intizamını kalîba sokmaktan başka, o tanzimin icadından, icadları yüz derece daha müşkil bir Zîhayatın cismindeki maddeleri, aktar-ı âlemden mizan-ı mahsusla ve has bir İntizamla İcad etmek ve getirmek ve matbaa eline vermek için, yine o matbaayı icad eden Kadîr-i Mutlak'in Kudret ve İradesine muhtaçtır. Demek bu matbaalık ihtimali ve farzı, bütün bütün manasız bir hurafedir.

İşte bu saat ve Kitab misalleri gibi; Sâni'-i Zülcelal, Kadîr-i Külli Şey', esbabı Halketmiş; müsebbebatı da Halkediyor. Hikmetiyle, müsebbebatı esbaba bağlıyor. Kâinatın harekâtının tanzimine dair Kavanin-i Âdetullahtan ibaret olan Şeriat-ı Fîtriye-i Kübra-yı İlahiyenin bir Cilvesini ve eşyadaki o Cilvesine, yalnız bir âyine ve bir ma'kes olan tabiat-ı eşayı, İradesiyle tayin etmiştir. Ve o tabiatın vücud-u haricîye mazhar olan vechini, Kudretiyle İcad etmiş ve eşayı o tabiat üzerinde Halketmiş, birbirine mezcetmiş... Acaba gayet derecede makul ve hadsiz Bürhanların neticesi olan bu Hakikatın kabulü mü daha kolaydır -acaba vücub derecesinde lâzım değil midir?- Yoksa camid, şuursuz, mahluk, masnu, basit olan o sebeb ve tabiat dedığınız maddelere, herbir şey'in vücuduna lâzım hadsiz cihazat ve âlâti verip hakîmane, basîrane olan işleri kendi kendilerine yaptırmak mı daha kolaydır? Acaba imtina' dereesinde, imkân haricinde değil midir? Senin, o insafsız aklının insafına havale ediyoruz.

Münkir ve tabiatperest diyor ki: Madem beni insafa davet ediyorsun. Ben de diyyorum ki; şimdîye kadar yanlış gittiğimiz yol, hem yüz derece muhal, hem gayet zararlı ve nihayet derecede çirkin bir meslek olduğunu itiraf ediyorum. Sâbık Tahkikatınızdan zerre mikdar şuuru bulunan anlayacak ki; esbaba, tabiatla icad vermek mümteni'dir, muhaldır. Ve herşeyi doğrudan doğruya Vâcib-ül Vücud'a vermek vâcibdir, zarurîdir. *الْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى الْإِيمَانِ* deyip İman ediyorum. Yalnız bir şübhem var. Cenab-ı Hakk'in Hâlik olduğunu kabul ediyorum; fakat bazı cüz'î esbabın ehemmiyetsiz şeylerde İcada müdahaleleri ve bir parça medh ü sena kazanmaları, Saltanat - 1 Rububiyyetine

ne zarar verir? Saltanatına noksaniyet gelir mi?"

E l c e v a b : Bazı Risalelerde gayet katî isbat ettigimiz gibi; **Hâkimiyetin şe'ni, müdahaleyi reddetmektir.** Hattâ en edna bir hâkim, bir memur; Daire-i Hâkimiyetinde oğlunun müdahalesini kabul etmiyor. Hattâ Hâkimiyetine müdahale tevehhümüyle, bazı dindar Padişahlar -Halife oldukları halde- masum evlâdlarını katletmeleri, bu "Redd-i Müdahale kanunu"nun Hâkimiyette ne kadar esaslı hükmetiğini gösteriyor. Bir nahiyyede iki müdürden tut, tâ bir memlekette iki padişaha kadar, Hâkimiyeteki istiklaliyetin iktiza ettiği "men'-i iştirak kanunu" tarih-i beşerde çok acib herc ü merc ile kuvvetini göstermiş. Acaba âciz ve muavenete muhtaç insanlardaki Âmiriyet ve Hâkimiyetin bir gölgesi, bu derece müdahaleyi reddetmeyi ve başkasının müdahalesini men'etmeyi ve Hâkimiyetinde iştirak kabul etmemeyi ve makamında İstiklaliyetini nihayet taassubla muhafazaya çalışmayı gör, sonra **Hâkimiyet-i Mutlaka Rububiyet derecesinde ve Âmiriyet-i Mutlaka Uluhiyet derecesinde ve İstiklaliyet-i Mutlaka Ehadiyet derecesinde ve İstiğna-yı Mutlak Kadiriyet-i Mutlaka derecesinde bir Zât-ı Zülcelal'de, bu Redd-i Müdahale ve Men'-i İştirak ve Tard-ı Şerik, ne derece o Hâkimiyetin zarurî bir lâzımı ve vâcib bir muktezası olduğunu kiyas edebilirsen et.**

Amma ikinci sık şübhən ki: Bazı esbab, bazı cüz'iyatın bazı Ubudiyetlerine merci' olsa, o Mabud-u Mutlak olan Zât-ı Vâcib-ül Vücut'a müteveccih zerrattan seyyarata kadar mahlukatın Ubudiyetlerinden ne noksan gelir?

E l c e v a b : Şu Kâinatın Hâlik-ı Hakîm'i Kâinatı bir ağaç hükmünde halkedip, en mükemmel meyvesini Zîsuur ve Zîsuurun içinde en câmi' meyvesini İnsan yapmıştır. Ve İnsanın en ehemmiyetli, belki İnsanın Netice-i Hilkati ve Gaye-i Fîratı ve Semere-i Hayatı olan Şükür ve İbadeti; o Hâkim-i Mutlak ve Âmir-i Müstakîl, kendini sevdirmek ve tanıttırmak için Kâinatı halkeden o Vâhid-i Ehad, bütün Kâinatın meyvesi olan İnsanı ve İnsanın en yüksek meyvesi olan Şükür ve İbadetini başka ellere verir mi? Bütün bütün Hikmetine zid olarak, Netice-i Hilkati ve Semere-i Kâinatı abes eder mi? Hâşâ ve kellâ...

Hem Hikmetini ve Rububiyetini inkâr ettirecek bir tarzda mahlukatın İbadetlerini başkalara vermeye rıza gösterir mi, hiç müsaade eder mi? Hem hadsiz bir derecede kendini sevdirmeyi ve tanıttırmayı

Ef'aliyle gösterdiği halde, en mükemmel mahlukatının Şükür ve Minnetdarlıklarını, Tahabbüb ve Ubudiyetlerini başka esbaba vermekle kendini unutturup, Kâinattaki Makasîd-ı Âlyesini inkâr ettirir mi? Ey tabiat-perestlikten vazgeçen arkadaş! Haydi sen söyle!

O diyor: **الْحَمْدُ لِلّٰهِ**, bu iki şübhem hallolmakla beraber, Vah-

daniyet-i İlahiyeye dair ve Mabud-u Bilhak O olduğuna ve Ondan başkaları İbadete lâyik olmadığına o kadar parlak ve kuvvetli iki delil gösterdin ki, onları inkâr etmek, Güneş'i ve gündüzü inkâr etmek gibi bir mükâberedir.

Hâtîme

Tabiat fîkr-i küfrîsini terkeden ve imana gelen Zât diyor ki: **الْحَمْدُ لِلّٰهِ**, benim şübhelerim kalmadı; yalnız merakımı mûcîb olan birkaç sualım var.

B i r i n c i S u a l : Çok tenbellerden ve târik-üs salâtlardan işitiyoruz; diyorlar ki: Cenab-ı Hakk'ın bizim İbadetimize ne ihtiyacı var ki, Kur'an'da çok şiddet ve ısrar ile İbadeti terkedeni zecredip Cehennem gibi dehşetli bir ceza ile tehdid ediyor. İtidalli ve istikametli ve adaletli olan İfade-i Kur'aniyeye nasıl yakışıyor ki, ehemmiyetsiz bir cüz'î hataya karşı, nihayet şiddetî gösteriyor?

E l c e v a b : Evet Cenab-ı Hak senin İbadetine, belki hiçbir şeye muhtaç değil. Fakat sen İbadete muhtaçın, manen hastasin. İbadet ise, manevî yaralarına tiryaklar hükmünde olduğunu çok Rı-salelerde isbat etmişiz. Acaba bir hasta, o hastalık hakkında, şefkatli bir hekimin ona nâfi' ilâçları içirmek hususunda ettiği ısrara mukabil, hekime dese: "Senin ne ihtiyacın var, bana böyle ısrar ediyorsun?" Ne kadar manasız olduğunu anlarsın.

Amma Kur'anın, terk-i ibadet hakkında şiddetli tehdidatı ve dehşetli cezaları ise; nasıl bir padişah, raiyetinin hukukunu muhafaza etmek için; âdi bir adamın, raiyetinin hukukuna zarar veren bir hatasına göre, şiddetli cezaya çarpar.

Öyle de; İbadeti ve Namazı terk eden adam, Sultan-ı Ezel ve Ebed'in raiyeti hükmünde olan mevcudatın hukukuna ehemmiyetli bir te-cavûz ve manevî bir zulüm eder. Çünkü mevcudatın kemalleri, Sâni'a müteveccih yüzlerinde Tesbih

ve İbadet ile tezahür eder. İbadeti terkeden, mevcudatın İbadetini görmez ve göremez, belki de inkâr eder. O vakit İbadet ve Tesbih noktasında yüksek makamda bulunan ve herbiri birer Mektub-u Samedanî ve birer Âyne-i Esma-i Rabbaniye olan mevcudatı; âlî makamlarından tenzil ettiğinden ve ehemmiyetsiz, vazifesiz, camid, perişan bir vaziyette telakki ettiğinden, mevcudatı tâhkîr eder; kemalâtını inkâr ve tecavüz eder. Evet herkes, Kâinatı kendi âyne-style görür. Cenab-ı Hak İnsanı Kâinat için bir Mikyas, bir Mizan suretinde yaratmıştır. Her İnsan için, bu Âlemden hususî bir Âlem vermiş. O Âlemin rengini, o insanın İtikad-ı Kalbîsine göre gösteriyor.

Meselâ; gayet me'yus ve matemli olarak ağlayan bir insan, mevcudatı ağlar ve me'yus suretinde görür; gayet sürurlu ve neş'eli, müjdeli ve kemal-i neş'esinden gülén bir adam, Kâinatı neş'eli, güler gördüğü gibi; mütefekkirane ve ciddî bir surette İbadet ve Tesbih eden adam, mevcudatın hakikaten mevcud ve muhakkak olan İbadet ve Tesbihatlarını bir derece keşfeder ve görür.. Gafletle veya inkârla İbadeti terkeden adam; mevcudatı, Hakikat-ı Kemalâtına tamamıyla zîd ve muhalif ve hata bir surette tevehhüm eder ve manen onların hukukuna tecavüz eder. Hem o târik-üs salât, kendi kendine mâlik olmadığı için, kendi Mâlikinin bir Abdi olan kendi nefsine zulmeler. Onun Mâlikî, o Abdinin Hakkını, onun nefs-i emmaresinden almak için, dehşetli tehdid eder. Hem Netice-i Hilkatı ve Gaye-i Fitratı olan İbadeti terkettiğinden, Hikmet-i İlahiye ve Meşiet-i Rabbaniyeye karşı bir tecavüz hükmüne geçer. Onun için cezaya çarpılır.

E l h a s ı l : İbadeti terkeden, hem kendi nefsine zulmeler; - nefs ise, Cenab-ı Hakk'ın Abdi ve memlukidür- hem Kâinatın Hukuk-u Kemalâtına karşı bir tecavüz, bir zulümdür. Evet nasılıkî küfür, mevcudata karşı bir tâhkîrdir; terk-i ibadet dahi, Kâinatın kemalâtını bir inkârdır. Hem Hikmet-i İlahiyeye karşı bir tecavüz olduğundan, dehşetli tehdide, şiddetli cezaya müstehak olur.

İşte bu istihkakı ve mezkûr hakikatı ifade etmek için, Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan mu'cizane bir surette o şiddetli tarz-ı ifadeyi ihtiyar ederek, tam tamına Hakikat-ı Belâgat olan Mutabık-ı Mukteza-yı hale Mutabakat ediyor.

İ k i n c i S u a l : Tabiattan vazgeçen ve İmana gelen zât diyor ki: Her mevcud, her cihette, her içinde ve her şeyinde ve her şe'ninde

Meşiet-i İlahiye ve Kudret-i Rabbaniyeye tâbi' olması, çok azîm bir Hakikattir. Azameti cihetinde dar zihinlerimize sıkışmıyor. Halbuki gözümüzle gördüğümüz bu nihayet derecede mebzuliyet, hem Hilkat ve İcad-ı Eşyadaki hadsiz sühulet, hem sâbık Bürhanlarınızla tahakkuk eden Vahdet yolundaki İcad-ı Eşyada nihayet derecede kolaylık ve sühulet, hem Nass-ı Kur'an ile beyan edilen

مَا خَلَقْتُكُمْ وَلَاَبْعَثْتُكُمْ إِلَّا كَنْفِسٍ وَاحِدَةٍ

وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلْمَحُ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَفَرَبٌ

gibi Âyetlerin sarahaten gösterdikleri nihayet derecede kolaylık, o Hakikat-ı Azîmenin, en makbul ve en makul bir mes'ele olduğunu gösteriyorlar. Bu kolaylığın Sırı ve Hikmeti nedir?

E l c e v a b : Yirminci Mektub'un Onuncu Kelimesi olan **وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ** beyanında, o Sîr gayet vâzih ve kat'î ve mukni' bir tarzda beyan edilmiş... Hususan o Mektubun Zeylinde daha ziyade vuzuh ile isbat edilmiş ki; bütün mevcudat, Sâni'-i Vâhid'e isnad edildiği vakit, bir tek mevcud hükmünde kolaylaşır. Eğer Vâhid-i Ehad'e verilmezse; bir tek mahlukun İcadi, bütün mevcudat kadar müşkilleşir ve bir çekirdek, bir ağaç kadar suubetli olur. Eğer Sâni'-i Hakikîsine verilse, Kâinat bir ağaç gibi ve ağaç bir çekirdek gibi ve Cennet bir bahar gibi ve bahar bir çiçek gibi kolaylaşır, sühulet peyda eder. Ve bilmüşahede görünen hadsiz mebzuliyet ve ucuzluğun ve her nev'in sühuletle kesret-i efradi bulunmasının ve kesret-i sühulet ve sür'atle mutnazam, san'atlî, kıymetli mevcudatın kolayca Vücuda gelmesinin Sırlarına medar olan ve Hikmetlerini gösteren üzer delillerinden ve başka Risalelerde tafsilen beyan edilen bir ikisine muhtasar bir işaret ederiz.

Meselâ: Nasîlki yüz nefer, bir zabitin idaresine verilse; bir nefeerin, yüz zabitin idarelerine verilmesinden yüz derece daha kolay olduğu gibi, bir ordunun teçhizat-ı askeriyesi; bir merkez, bir kanun, bir fabrika ve bir padişahın emrine verildiği vakit, âdetâ kemmiyyeten bir nefeerin teçhizatı kadar kolaylaştığı gibi.. bir neferin teçhizat-ı askeriyesi; müteaddid merkezlere , müteaddid fabrikalara , müteaddid

kumandanlara havalesi de, âdetâ bir ordunun teçhizatı kadar kemmiyeten müşkilâtlı oluyor. Çünkü bir tek neferin teçhizatı için, bütün orduya lâzım olan fabrikaların bulunması gerektir.

Hem bir ağacın Sîrr-ı Vahdet cihetiyile, bir kökte, bir merkezde, bir kanun ile mevadd-ı hayatıyesi verildiğinden; binler meyve veren o ağaç, bir meyve kadar sühuletli olduğu bilmüşahede görünür. Eğer Vahdetten kesrete gidilse, herbir meyveye lâzım mevadd-ı hayatıye başka yerden verilse; herbir meyve, bir ağaç kadar müşkilât peyda eder. Belki ağacın bir enmuzeci ve fihristesi olan bir tek çekirdek dahi, o ağaç kadar suubetli olur. Çünkü bir ağacın hayatına lâzım olan bütün mevadd-ı hayatıye, birtek çekirdek için de lâzım oluyor.

İşte bu misaller gibi, yüzler misaller var gösteriyorlar ki; Vahdette, nihayet derecede sühuletle vücuda gelen binler mevcud, şirkte ve kesrette, bir tek mevcuddan daha ziyade kolay olur. Sair Risalelerde bu hakikat iki kerre iki dört eder derecede isbat edildiğinden, onlara hâvale edip, burada yalnız bu sühulet ve kolaylığın İlim ve Kader-i İlâhî ve Kudret-i Rabbaniye nokta-i nazarında gayet mühim bir Sîrrını beyan edeceğiz. Şöyledi ki:

Sen bir mevcudsun. Eğer Kadîr-i Ezelf'ye kendini versen; bir kibrît çakar gibi, hiçten, yoktan, bir Emirle, hadsiz Kudretiyle, seni bir anda Halkeder. Eğer sen kendini Ona vermezsen, belki esbab-ı maddiyeye ve tabiatı isnad etsen; o vakit sen, Kâinatın muntazam bir hülâsası, meyvesi ve küçük bir fihristesi ve listesi olduğundan; seni yapmak için, Kâinatı ve anasını ince elek ile eleyip hassas ölçülerle aktar-ı âlemden senin vücudundaki maddeleri toplamak lâzım gelir. Çünkü esbab-ı maddiye yalnız terkib eder, toplar. Kendilerinde bulunmayanı; hiçten, yoktan yapamadıkları, bütün ehl-i akıl yanında musaddaktır. Öyle ise, küçük bir Zîhayatın cismini aktar-ı âlemden toplamaya mecbur olurlar.

İşte Vahdette ve Tevhidde ne kadar kolaylık ve şirkte ve da-lalette ne kadar müşkilât var olduğunu anla!

İkincisi: İlim noktasında hadsiz bir sühulet vardır. Şöyledi ki:

Kader, İlmin bir nevidir ki, herşeyin manevî ve mahsus kalıbı hükmünde bir mikdar tayin eder. Ve o mikdar-ı kaderî, o şey'in vücuduna bir plân, bir model hükmüne geçer. Kudret İcad ettiği vakit; gayet sühuletle o kaderî mikdar üzerinde İcad eder. Eğer o şey muhit

ve hadsiz ve ezelî bir İlmin Sahibi olan Kadîr-i Zülcelal'e verilmeyse; -sâbikan geçtiği gibi- binler müşkilât değil, belki yüz muhalat ortaya düşer. Çünkü o mikdar-ı kaderî ve mikdar-ı ilmî olmazsa; binler haricî ve maddî kahiplar, küçükük bir hayvanın cesedinde istimal edilmek lâzım gelir.

İşte Vahdette nihayetsiz kolaylık ve dalalette ve şirkte hadsiz müşkilâtın bir Sırrını anla; وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحُ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ

Ayeti, ne kadar hakikatlı ve doğru ve yüksek bir Hakikatî ifade ettiğini bil!.

Üçüncü Süal : Eskiden düşman, şimdi dost olan mühtedi diyor ki: Şu zamanda çok ileri giden feylesoflar diyorlar ki: "Hiçten hiçbirşey icad edilmiyor ve hiçbirşey i'dam edilmiyor; yalnız bir terkib bir tahlildir ki, Kâinat fabrikasını işlettiyor."

Eiclevab : Nur-u Kur'an ile mevcudata bakmayan feylesofların en ileri gidenleri bakmışlar ki, tabiat ve esbab vasıtıyla bu mevcudatın teşekkülât ve vücudlarını -sâbikan isbat ettiğimiz tarzda- imtina' derecesinde müşkilâtlı gördüklerinden, iki kısma ayrıldılar.

Bir kısmı sofestâî olup, insanın hassası olan Akıldan istifa ederek, ahmak hayvanlardan daha aşağı düşerek, Kâinatın Vücutunu inkâr etmeyi; hattâ kendilerinin Vücudlarını dahi inkâr etmesini; dalalet mesleğinde esbab ve tabiatın icad sahibi olmalarından daha ziyade kolay gördüklerinden hem kendilerini, hem Kâinatı inkâr edip, cehl-i mutlaka düşmüşler.

İkinci güruh bakmışlar ki; dalalette, esbab ve tabiat mûcid olmak noktasında, bir sinek ve bir çekirdeğin İcadı, hadsiz müşkilâtı var ve tavr-ı aklın haricinde bir iktidar iktiza ediyor. Onun için bilmecburiye İcadı inkâr ediyorlar, "yoktan var olmaz" diyorlar ve i'damı da muhal görüyorlar, "var yok olmaz" hükmediyorlar. Yalnız harekât-ı zerrat ile, tesadüf rüzgârlarıyla bir terkib ve tahlil ve dağılmak ve toplanmak suretinde bir vaziyet-i itibariye tahayyül ediyorlar...

İşte sen gel, ahmaklığın ve cehaletin en aşağı derecesinde, en yüksek akıllı kendini zanneden adamları, gör; ve dalalet, insanı ne kadar maskara ve süfli ve echel yaptığı bil; ibret al!

Acaba her senede, dörtüz bin enva'ı birden zemin yüzünde İcad eden ve Semavat ve Arzı altı günde Halkeden ve altı haftada, her baharda, Kâinattan daha san'atlî, Hikmetli Zîhayat bir Kâinatı İnşa eden bir Kudret-i Ezeliye, bir İlml-i Ezelînin dairesinde, plânları ve mikdarları taayyün eden mevcudat-ı ilmiyeyi göze göstermeyen bir ecza ile yazılan ve görünmeyen bir yazıyı göstermek için sürülen bir ecza misilli, gayet kolay o madumat-ı hariciye olan mevcudat-ı ilmiyeye vücud-u haricî vermeyi o Kudret-i Ezeliyeden uzak görmek ve İcadı inkâr etmek; evvelki gürûh olan sofestaîlerden daha ziyade ahmakane ve cahilanedir. Bu bedbahtlar, âciz-i mutlak ve yalnız bir cüz'-i ihtiyarîden başka elle-rinde olmayan firavunlaşmış kendi nefisleri, hiçbir şeyi i'dam ve yok edemediklerinden ve hiçbir zerreyi, bir maddeyi, hiçten, yoktan İcad edemediklerinden ve güvendikleri esbab ve tabiatın elliñerinde hiçten İcad gelmediği cihetle, ahmaklıklarından diyorlar: "Yoktan var olmaz, var da yok olmaz" deyip, bu bâtil ve hata düsturu, Kadîr-i Mutlak'a teşmil etmek istiyorlar.

Evet Kadîr-i Zülcelal'in iki tarzda İcadı var.

Biri: ihtira' ve ibda' iledir. Yani hiçten, yoktan Vücud veriyor ve ona lâzım her şeyi de hiçten İcad edip eline veriyor.

Diğerî; inşa ile, san'at iledir. Yani Kemal-i Hikmetini ve çok Es-masının Cilvelerini göstermek gibi çok dakik Hikmetler için, Kâinatın anasırından bir kısım mevcudatı İnşa ediyor. Her Emrine tâbi' olan zerratları ve maddeleri, Rezzakîyet Kanunuyla onlara gönderir ve onlarda çalıştırır.

Evet Kadir-i Mutlak'm iki tarzda, hem İbda' hem İnşa suretinde İcadı var. Varı yok etmek ve yoğu var etmek; en kolay en sühuletli, belki daimî, umumî bir Kanunudur. Bir baharda, üç yüz bin enva'-ı zîhayat mahlukatın şeñillerini, sıfatlarını, belki zerratlarından başka bütün keyfiyat ve ahvallerini hiçten var eden bir Kudrete karşı, "yoğu var edemez!" diyen adam, yok olmalı!..

Tabiatı bırakın ve hakikata geçen zât diyor ki: Cenab-ı Hakk'a zerrat adedince Şükür ve Hamd ve Sena ediyorum ki, Kemal-i İmanı kazandım, evham ve dalaletlerden kurtuldum; ve hiç bir şübhem de kalmadı.

الْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى دِينِ الْإِسْلَامِ وَكَمَالِ الْإِيمَانِ
سُبْحَانَكَ لَا إِلٰهَ لَكَ إِلَّا مَا عَلَمْنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

Pördüncü

Hüccet-i İmaniye

(OTUZUNCU LEM'ANIN İKİNCİ NÜKTESİ)

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَرَائِنُهُ وَمَا نُنْزِلُهُ إِلَّا بِقَدْرٍ مَعْلُومٍ

Âyetinin bir Nüktesi ve bir İsm-i A'zam veya hûdî İsm-i A'zammı altı Nurundan bir Nuru olan "Adl" İsmının bir Cilvesi, Birinci Nükte gibi Eskişehir Hapishanesinde uzaktan uzağa göründü. Onu yakınılaştırmak için yine temsil yoluyla deriz:

Şu Kâinat öyle bir saraydır ki, o sarayda mütemadiyen tahrib ve tamir içinde çalkalanan bir şehir var.. ve o şehirde her vakit harb ve hicret içinde kaynayan bir memleket var.. ve o memlekette her zaman mevt ve hayat içinde yuvarlanan bir Âlem var. Halbuki o sarayda, o şehirde, o memlekette, o Âlemdede o derece hayret-engiz bir muvazene, bir mızan, bir tevzin hükmediyor, bilbedahe isbat eder ki: Bu hadsiz mevcudatta olan tahavvülât ve vâridat ve masarif; herbir anda umum Kâinatı görür, nazar-ı teftişinden geçirir bir tek Zâtın mizanıyla ölçülüür, tartılır. Yoksa balıklardan bir balık bin yumurtacık ile ve nebatattan haşhaş gibi bir çiçek yirmi bin tohum ile ve sel gibi akan unsurların, inkılâbların hücumuyla şiddetle muvazeneyi bozmaya çalışan ve istilâ etmek isteyen esbab başıboş olsalar da veya hûdî maksadsız serseri tesadüf ve mizansız kör kuvvetle ve şuursuz zulmetli tabiatla havale edilseydi, o muvazene-i eşya ve muvazene-i Kâinat öyle bozulacaktı ki; bir senede, belki bir günde hercü merc olurdu. Yani: Deniz karmakarışık şeylerle dolacaktı, taaffün edecekti; hava, gazat-ı muzırра ile zehirlenecekti; zemin ise bir mezbele, bir mezbâha, bir bataklığa dönecekti. Dünya boğulacaktı...

İşte cesed-i hayvanının hüceyratından ve kandaki küreyvat-ı hamra ve beyzadan ve zerratın tahavvülâtından ve cihazat-ı bedeni-yenin

tenasübünden tut, tâ denizlerin vâridat ve masarifina.. tâ zemin altındaki çesmelerin gelir ve sarfiyatlarına.. tâ hayvanat ve nebatın tevellüdat ve vefiyatlarına.. tâ güz ve baharın tahrîbat ve tamiratlarına.. tâ unsurların ve yıldızların hidemât ve harekâtlarına.. tâ mevt ve hayatın, ziya ve zulmetin ve hararet ve bürudetin değişimelerine ve döğüşmelerine ve çarpışmalarına kadar o derece hassas bir mizan ile ve o kadar ince bir ölçü ile tanzim edilir ve tartılır ki, akl-ı beşer hiçbir yerde hakikî olarak hiçbir israf, hiçbir abes görmediği gibi; hikmet-i insaniye dahi, herseyde en mükemmel bir İntizam, en güzel bir Mevzuniyet gösteriyor ve gösteriyor. Belki, hikmet-i insaniye o İntizam ve Mevzuniyetin bir tezahür-üdür, bir tercümanıdır.

İşte gel, Güneş ile muhtelif oniki seyyarenin muvazenelerine bak. Acaba bu muvazene, Güneş gibi, Adl ve Kadır olan Zât-ı Zülcelal'i göstermiyor mu?

Ve bilhassa seyyarattan olan gemimiz yani Küre-i Arz, bir senede yirmidört bin senelik bir dairede gezer, seyahat eder. Ve o hârika sür'atiyle beraber zeminin yüzünde dizilmiş, istif edilmiş eşyayı dağıtmıyor, sarsmıyor, fezaya fırlatmıyor. Eğer sur'ati bir parça tezyid veya tenkis edilseydi, sekenesini havaya fırlatıp fezada dağıtabaktı. Ve bir dakika, belki bir saniye muvazenesini bozsa, dünyamızı bozacak; belki başkasıyla çarpışacak, bir Kiyameti koparacak.

Ve bilhassa zeminin yüzünde nebatî ve hayvanî dörtüz bin taifenin tevellüdat ve vefiyatça ve iaşe ve yaşayışça rahîmane muvazeneleri; ziya güneşi gösterdiği gibi, bir tek Zât-ı Adl ü Rahîm'i gösteriyor. Ve bilhassa o hadsiz milletlerin hadsiz efradından bir tek ferdin âzası, cihazatı, duyguları o derece hassas bir Mizanla birbiriyle münasebetdar ve müvazenettedir ki; o tenasüb, o muvazene, bedahet derecesinde bir Sâni'-i Adl ü Hakîm'i gösteriyor. Ve bilhassa her ferd-i hayvanının bedenindeki hüceyratın ve kan mecralarının ve kandaki küreyvatın ve o küreyvattaki zerrelerin o derece ince ve hassas ve hârika muvazeneleri var, bilbedahe isbat eder ki: **Herşeyin dizgini Elinde ve herşeyin anahtarı yanında ve birşey birşeye mani olmuyor.. umum eşyayı bir tek şey gibi kolayca idare eden bir tek Hâlik-ı Adl ü Hakîm'in mizanıyla, kânunuyla, nizamıyla terbiye ve idare oluyor.** Haşrin Mahkeme-i Kübrasında Mizan-ı Azam-ı Adaletinde cinn ve insin muvazene-i a'mallerini istib'ad edip inanmayan, bu dünyada gözüyle gördüğü bu Muvazene-i Ekbere dikkat etse, elbette istib'adı kalmaz.

Ey israflı, iktisadsız.. ey zulümlü, adaletsiz.. ey kirli, nezafetsiz bedbaht insan! Bütün Kâinatın ve bütün mevcudatın Düstur-u Hareketi olan iktisad ve nezafet ve adaleti yapmadığından, umum mevcudata muhalefetinle, manen onların nefretlerine ve hiddetle-rine mazhar oluyorsun. Neye dayanıyorsun ki; umum mevcudati zulmünle, mizansızlığınla, israfınlı, nezafetsizliğinle kızdırıyorsun?

Evet İsm-i Hakîm'in Cilve-i A'zamından olan Hikmet-i Âmme-i Kâinat, iktisad ve israfsızlık üzerinde hareket ediyor; iktisadı emrediyor. Ve İsm-i Adl'in Cilve-i A'zamından gelen Kâinattaki Adalet-i Tâmme, umum eşyanın muvazenelerini idare ediyor ve besere de adaleti emre-diyor. Sure-i Rahman'da

وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ﴿٦﴾ أَلَا تَطْنُوا فِي الْمِيزَانِ

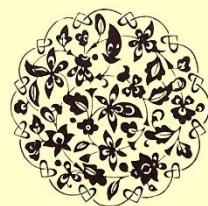
وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ

Âyetindeki dört mertebede, dört nevi Mizana işaret eden dört defa "مِيزَانٌ" zikretmesi, Kâinatta mizanın Derece-i Azametini ve fevkâlâde pek büyük ehemmiyetini gösteriyor. Evet hiçbir şeyde israf olmadığı gibi, hiçbir şeyde de hakikî zulüm ve mizansızlık yoktur. Ve İsm-i Kuddüs'ün Cilve-i A'zamından gelen tanzif ve nezafet, bütün Kâinatın mevcudatını temizliyor, güzelleştiriyor. Beşerin bulaşık eli karışmamak şartıyla, hiçbir şeyde hakikî nezafetsizlik ve çirkinlik görünmüyör!..

İşte Hakaik-i Kur'aniyeden ve Desatir-i İslâmiyeden olan "**Ada-let, İktisad, Nezafet**" hayat-ı beşeriyede ne derece esaslı birer düstur olduğunu anla. Ve Ahkâm-ı Kur'anîye ne derece Kâinatla alâkadar ve Kâinat içine kök salmış ve sarmış bulunduğu.. ve O Hakaikî bozmak, Kâinatı bozmak ve suretini değiştirmek gibi mümkün olmadığını bil!. Ve bu üç Ziya-yı A'zam gibi; Rahmet, İnayet, Hafiziyet misillü üzer-ihatalı Hakikatlar Haşri, Âhireti iktiza ve istilzam ettiler halde, hiç mümkün müdür ki: Kâinatta ve umum mevcudatta hükmüferma olan Rahmet, İnayet, Adalet, Hikmet, İktisad ve Nezafet gibi pek kuvvetli ihatalı Hakikatlar; Haşrin ademiyle ve Âhiretin gelmemesiyle mer-hametsizlige, zulme, hikmetsizlige, israfa, nezafetsizlige, abesiyyete in-kılاب etsinler? Hâşâ.. yüzbin defa hâşâ.

Bir sineğin hakkı hayatı rahîmane muhafaza eden bir Rahmet, bir Hikmet; acaba Haşrı getirmemekle umum Zîşuurların hadsiz hukuk-u hayatlarını ve nihayetsiz mevcudatın nihayetsiz hukuklarını zayı' eder mi? Ve tabiri caiz ise, Rahmet ve Şefkatte ve Adalet ve Hikmette hadsiz hassasiyet ve dikkat gösteren bir Haşmet-i Rububiyet.. ve Kemalâtını göstermek ve kendini tanıttırmak ve sevdirmek için bu Kâinatı hadsiz hârika San'atlarıyla, Nimetleriyle süslendiren bir Sultanat-ı Uluhiyet, böyle hem umum Kemalâtını, hem bütün mahlukatını hiçe indiren ve inkâr ettiren haşirsizlige müsaade eder mi? Hâşâ!.. Böyle bir Cemal-i Mutlak, böyle bir kubh-u mutlaka bilbedahe müsaade etmez.

Evet Âhireti inkâr etmek isteyen adam, evvelce bütün dünyayı bütün Hakaikiyla inkâr etmeli. Yoksa, dünya bütün Hakaikiyla, yüzbin lisانla onu tekzib ederek bu yalanında yüzbin derece yalancılığını isbat edecek. Onuncu Söz kat'î delillerle isbat etmiştir ki; Âhiretin Vücudu, dünyanın Vücudu kadar kat'î ve şübhelerizdir..

Beşinci Hüccet-i İmaniye

**İSM-I A'ZAM'IN ALTI NURUNDAN ÜÇÜNCÜ NURUNA
İŞARET EDEN ÜÇÜNCÜ NÜKTE**

أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ

Ayetinin bir Nüktesi ve bir İsm-i A'zam veya İsm-i A'zam'ın altı Nurundan bir Nuru olan "İsm-i Hakem"in bir Cilvesi Ramazan-ı Şerifte görüldü. Ona yalnız bir işaret olarak "Beş Nokta"dan ibaret Üçüncü Nükte acele olarak yazıldı; müsvedde halinde kaldı.

Üçüncü Nükte'nin Birinci Noktası: Onuncu Söz'de işaret edildiği gibi: İsm-i Hakem'in Tecelli-i A'zamı şu Kâinatı öyle bir Kitab hükmüne getirmiş ki, her sahifesinde üzericalar yazılmış... ve her satırında üzericalar dercedilmiş.. ve her kelimesinde üzericalar mevcuddur.. ve her harfinde üzericalar kelime var.. ve her noktasında kitabın muhtasar bir fihristecisi bulunur bir tarza getirilmiştir. O kitabın sahifeleri, satırları, tâ noktalarına kadar üzericalar cihette nakkaşını, kâtibini öyle vuzuyla gösteriyor ki; o Kitab-ı Kâinatın müşahedesi, kendi Vücutundan yüz derece daha ziyade Kâtibinin Vücutunu ve Vahdetini isbat eder. Çünkü bir harf, kendi Vücutunu bir harf kadar ifade ettiği halde; kâtibini bir satır kadar ifade ediyor.

Evet bu Kitab-ı Kebirin bir sahifesi, zemin yüzüdür. O sahifede nebatat, hayvanat taifeleri adedince kitablar, birbiri içinde, beraber, bir vaktte, yanlıssız, gayet mükemmel bir surette bahar mevsiminde yazıldığı gözle görünüyor. Bu sahifenin bir satırı, bir bahçedir. O bahçede bulunan çiçekler, ağaçlar, nebatlar adedince manzum kasideler; beraber, birbiri içinde, yanlıssız yazıldığını gözümüzle görüyoruz. O satırın bir kelimesi çiçek açmış, meyve vermek üzere yaprağını

vermiş bir ağaçtır. İşte bu kelime; muntazam, mevzun, süslü yaprak, çiçek ve meyveleri adedince Hakem-i Zülcelal'in Medh ü Senasına dair manidar fikralardır. Güya çiçek açmış her ağaç gibi, o ağaç dahi nakkaşının medihelerini teganni eden manzum bir kasidedir.

Hem güya Hakem-i Zülcelal, zeminin meşherinde teşhir ettiği antika ve acib eserlerine binler gözle bakmak istiyor.

Hem güya o Sultan-ı Ezeli'nin o ağaçca verdiği murassa' hediye ve nişanları ve formaları, hususî bayramı ve resm-i küşadı olan baharda padişahın nazarına arzetmek için öyle müzeyyen, mevzun, muntazam, manidar bir şekil almış ve öyle hikmetli bir şekil verilmiştir ki; herbir çiçeğinde, herbir meyvesinde birbiri içinde çok vecihler ve dillerle Nakkaşının Vücuduna ve Esmasına şehadet ederler. Meselâ: Herbir çiçekte, herbir meyvede bir Mizan var. Ve o Mizan, bir İntizam içinde.. ve o İntizam, tazelenen bir Tanzim ve Tevzin içinde.. ve o Tevzin ve Tanzim, bir zînet ve san'at içinde.. ve o zînet ve san'at, manidar kokular ve hikmetli tatlar içinde bulunduğuandan; herbir çiçek, o ağacın çiçekleri adedince Hakem-i Zülcelal'e işaretler ediyor. Ve bu bir kelime olan bu ağaçta, bir harf hükmünde olan bir meyvede bulunan bir çekirdek noktası, bütün ağacın fihristesini, programını taşıyan küçük bir sandukçadır. Ve hâkeza, buna kıyasen Kâinat kitabının bütün satırları, sahifeleri böyle İsm-i Hakem ve Hakkı'nın cilvesiyle yalnız herbir sahifesi değil, belki herbir satırı ve herbir kelimesi ve herbir harfi ve herbir noktası, birer Mu'cize hükmüne getirilmiştir ki; bütün esbab toplansa, bir noktasının nazirini getiremezler, muaraza edemezler. Evet bu Kur'an-ı Azîm-i Kâinat'ın herbir Âyet-i Tekviniyesi, o Âyetin noktaları ve hurufu adedince mu'cizeler gösterdiklerinden, elbette serseri tesadüf, kör kuvvet, gayesiz, mizansız, şuursuz tabiat hiçbir cihetle o hakîmane, basîrane olan has Mizana ve gayet ince İntizama karışamazlar. Eğer karışsaydılar, elbette karışık eseri görünecekti. Halbuki hiçbir cihette intizamsızlık müşahede olunmuyor.

Üçüncü Nükte'nin İkinci Noktası:"İki Mes'ele"dir.

Birinci Mes'ele: Onuncu Söz'de beyan edildiği gibi.. nihayet Kemalde bir Cemal ve nihayet Cemalde bir Kemal, elbette kendini görmek ve göstermek, teşhir etmek istemesi; en esaslı bir kaidedir. İşte bu esaslı Düstur-u Umumîye binaendir ki; bu Kitab-ı Kebir-i Kâinatın

Nakkaş-ı Ezel'i, bu Kâinatla ve bu Kâinatın herbir sahifesiyle ve herbir satrııyla, hattâ harfleri ve noktalarıyla kendini tanıttırmak ve kemanâtını bildirmek.. ve Cemalini göstermek.. ve kendisini sevdirmek için en cüz'îden en külliye kadar herbir mevcudun müteaddid lisانlarıyla Cemal-i Kemalini ve Kemal-i Cemalini tanıtıyor ve sevdiriyor.

İşte ey gafil insan ! Bu Hâkim-i Hakem-i Hakîm-i Zülcelali Velcemal, sana karşı kendisini herbir mahlukuya böyle hadsiz ve parlak tarzlarda tanıttırmak ve sevdirmek istediği halde, sen Onun tanıttırmasına karşı İmanla tanımazsan ve Onun sevdirmesine mukabil Ubudiyetinle kendini Ona sevdirmesen ne derece hadsiz muzaaf bir ce-halet, bir hasaret olduğunu bil, ayıl!..

İkinci Noktanın İkinci Mes'elesi: Bu Kâinatın Sâni'-i Kadîr ve Hakîm'inin mülkünde iştirak yeri yoktur. Çünkü herseyde nihayet de-recede intizam bulunduğuundan, şirk kabul edemez. Çünkü müteaddid eller bir işe karışırsa, o iş karışır. Bir memlekette iki padişah, bir şehrde iki vali, bir köyde iki müdür bulunsa; o memleket, o şehr, o köyün her işinde bir karışıklık başlayacağı gibi, en edna bir vazifedar adam, o vazifesine başkasının müdahalesini kabul etmemesi gösteriyor ki; **Hâkimiyetin en esaslı hassası, elbette İstiklal ve İnfiraddır. Demek İntizam Vahdeti ve Hâkimiyet İnfiradı iktiza eder.** Madem Hâkimiyetin bir muvakkat gölgesi, muavenete muhtaç ve âciz insanlarda böyle müdahaleyi reddederse elbette Derece-i Rububiyette hakîkî bir Hâkimiyet-i Mutlaka, bir Kadîr-i Mutlak'ta bütün şiddetile müdahaleyi reddetmek gerektir. Eğer zerre kadar müdahale olsaydı, İntizam bozulacaktı. Halbuki bu Kâinat öyle bir tarzda yaratılmış ki; bir çekirdeği halketmek için, bir ağacı halkedebilir bir Kudret lâzımdır. Ve bir ağacı halketmek için de Kâinatı halkedebilir bir Kudret gerektir... Ve Kâinat içinde parmak karıştıran bir şerik bulunsa, en küçük bir çekirdekte de hissedar olmak lâzım gelir. Çünkü o, onun nüümunesidir. O halde, koca Kâinatta yerleşmeyen iki Rububiyet, bir çekirdekte, belki bir zerrede yerleşmek lâzım gelir. Bu ise, muhalatin ve bâtlî hayalatin en manasız ve en uzak bir muhalidir. Koca Kâinatın umum ahval ve keyfiyatını mi-zan-ı adlinde ve Nizam-ı Hikmetinde tutan bir Kadîr-i Mutlak'ın aczini, hattâ bir çekirdekte dahi iktiza eden şirk ve küfür ne kadar hadsiz de-recede muzaaf bir hilaf, bir hata, bir

yalan olduğunu.. ve Tevhid ne derece hadsiz muzaaf bir derecede Hak ve Hakikat ve doğru olduğunu bil, **الْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى الْإِيمَانِ** de!.

Üçüncü Nokta:Sâni'-i Kadîr, İsm-i Hakem ve Hakîm'yle bu Âlem içinde binler muntazam Âlemleri dercetmiştir. O Âlemler içinde en ziyade Kâinattaki Hikmetlere medar ve mazhar olan İnsanı, bir merkez, bir medar hükmünde yaratmış. Ve o Kâinat dairesinin en mühim Hikmetleri ve Faideleri, İnsana bakıyor. Ve İnsan dairesi içinde dahi, Rızkı bir merkez hükmüne getirmiştir. Âlem-i İnsanîde ekser Hikmetler, maslahatlar; o Rızka bakar ve onunla tezahür eder. Ve İnsanda şuur ve Rızıkta zevk vasıtısıyla İsm-i Hakîm'in cilvesi parlak bir surette görünüyor.

Ve Şuur-u İnsanî vasıtısıyla keşfolunan üzeren fenlerden herbir fen, Hakem İsminin, bir nevide bir cilvesini tarif ediyor.

Meselâ Tıp Fenninden sual olsa: "Bu Kâinat nedir?" Elbette diyecek ki:

"Gayet muntazam ve mükemmel bir eczahane-i kübradır. İçinde her ilâç güzelce ihzar ve istif edilmiştir."

Fenn-i Kimya'dan sorulsa: "Bu Küre-i Arz nedir?" Diyecek: "Gayet muntazam ve mükemmel bir kimyahanedir."

Fenn-i Makine diyecek: "Hiçbir kusuru olmayan gayet mükemmel bir fabrikadır."

Fenn-i Ziraat diyecek: "Nihayet derecede mahsuldar, her nevi hububu vaktinde yetiştiren muntazam bir tarladır ve mükemmel bir bahçedir."

Fenn-i Ticaret diyecek: "Gayet muntazam bir sergi ve çok intizamlı bir pazar ve malları çok san'atlî bir dükkândır."

Fenn-i İlaç diyecek: "Gayet muntazam, bütün erzakin enva'ını câmi' bir anbardır."

Fenn-i Rızık diyecek: "Yüzbinler leziz taamlar beraber kemal-i intizam ile içinde pişirilen bir Matbah-ı Rabbanî ve bir Kazan-ı Rahmanîdir."

Fenn-i Askeriye diyecek ki: "Arz bir ordugâhtır. Her bahar mevsiminde yeni taht-ı silâha alınmış ve zemin yüzünde çadırları kurulmuş

dörtyüz bin muhtelif milletler o orduda bulunduğu halde; ayrı ayrı erzakları, ayrı ayrı libasları, silâhları, ayrı ayrı talimatları, terhisatları kemal-i intizamla hiçbirini unutmayarak ve şaşırmayarak, birtek Kumandan-ı A'zam'in Emriyle, Kuvvetiyle, Merhametiyle, Hazinesiyle gayet muntazam yapılp, idare ediliyor."

Ve Fenn-i Elektrik'ten sorulsa, elbette diyecek: "Bu muhteşem Saray-ı Kâinatın damı, gayet intizamlı, mızanlı hadsiz elektrik lâmbalarıyla tezîn edilmiştir. Fakat o kadar hârika bir İntizam ve Mizan iledir ki: Başta Güneş olarak Küre-i Arz'dan bin defa büyük o Semavî lâmbalar, mütemadiyen yandıkları halde muvazenelerini bozmuyorlar, patlak vermiyorlar, yanım çıkarmıyorlar. Sarfiyatları hadsiz olduğu halde, vâridatları ve gazyağları ve madde-i iştialeri nereden geliyor?.. Neden tükenmiyor?.. Neden yanmak muvazenesi bozulmuyor?.. Küçük bir lâmba dahi muntazam bakılmazsa, söner. Kozmógrafyaca Küre-i Arz'dan bir milyondan ziyade büyük ve bir milyon seneden ziyade yaşayan Güneş'i (Haşîye) kömürsüz, yağsız yandıran; söndürmeye Hakîm-i Zülcelal'in Hikmetine, Kudrette bak..."

سُبْحَانَ اللَّهِ de. Güneş'in müddet-i ömründe geçen dakikalarının âşıratı adedince **مَا شَاءَ اللَّهُ، بَارَكَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ** söyle.

Demek bu Semavî lâmbalarda gayet hârika bir İntizam var ve onlara çok dikkatle baklıyor. Güya o pek büyük ve pek çok kitle-i nariyelerin ve gayet çok Kanadil-i Nuriyelerin buhar kazanı ise, harareti tükenmez bir Cehennem'dir ki, onlara nursuz hararet veriyor. Ve o elektrik lâmbalarının makinesi ve merkezî fabrikası, daimî bir Cennet'tir ki, onlara Nur ve ışık veriyor. İsm-i Hakem ve Hakîm'in Cilve-i A'zamıyla, İntizamla yanmakları devam ediyor. Ve hâkeza... Bunlara kıyasen üzeren fennin herbirisinin kat'î şahadetiyle, noksansız bir İntizam-ı Ekmel içinde hadsiz Hikmetler, maslahatlarla bu Kâinat tezîn edilmiştir. Ve o hârika ve ihatalı Hikmetle, Mecmu-u Kâinata verdiği İntizam ve Hikmetleri, en küçük bir Zîhayat ve bir çekirdekte küçük bir mikyasta dercetmiştir.

(Haşîye): Acaba dünya sarayını ısındıran Güneş sobasınaveyahud lâmbasına ne kadar odun ve kömür ve gazyağı lâzım olduğu hesab edilsin. Her gün yanması için -Kozmógrafa'nın sözüne bakılsa- bir milyon Küre-i Arz kadar odun yığınları ve binler denizler kadar gazyağı gerektir. Şimdi düşün; onu odunsuz, gazsız daimî ışıklandıran Kadîr-i Zülcelal'in Haşmetine, Hikmetine, Kudrette Gü-

neş'in zerreleri adedince **سُبْحَانَ اللَّهِ، مَا شَاءَ اللَّهُ، بَارَكَ اللَّهُ**" de.

Ve malûm ve bedihîdir ki; İntizam ile gayeleri ve Hikmetleri ve fai-deleri takib etmek; İhtiyar ile, İrade ile, Kasd ile, Meşiet ile olabilir; başka olamaz. İhtiyarsız, iradesiz, kasıdsız, şuursuz esbab ve tabiatın işi olmadığı gibi, müdahaleleri dahi olamaz. Demek bu Kâinatın bütün mevcudatındaki hadsiz İntizamat ve Hikmetleriyle iktiza ettikleri ve gösterdikleri bir Fâil-i Muhtar'ı, bir Sâni'-i Hakîm'i bilmemek veya inkâr etmek, ne kadar acib bir cehalet ve divanelik olduğu tarif edilmez. Evet dünyada en ziyade hayret edilecek birşey varsa, o da bu inkârdır. Çünkü Kâinatın mevcudatındaki hadsiz İntizamat ve Hikmetleriyle, Vücut ve Vahdetine şahidler bulunduğu halde; Onu görmemek, bilmemek, ne derece körlük ve cehalet olduğunu, en kör cahil de anlar. Hattâ diyebili-rim ki; ehl-i küfrün içinde, Kâinatın Vücudunu inkâr ettiklerinden ahmak zannedilen sofestaîler, en akıllılarıdır. Çünkü Kâinatın Vücudunu kabul etmekle Allah'a ve Hâlikâna inanmamak kabil ve mümkün olmadığından, Kâinatı inkâra başladılar. Kendilerini de inkâr ettiler. "Hiçbir şey yok" diyerek Akıdan istifa ederek, Akıl perdesi altında sair münkirlerin hadsiz akılsızlıklarından kurtulup, bir derece Akla yan-aştılar.

Dördüncü Nokta: Onuncu Söz'de işaret edildiği gibi: Bir Sâni'-i Hakîm ve gayet hikmetli bir usta, bir sarayın herbir taşında yüzey Hik-meti hassasiyetle takib etse, sonra o saraya dam yapmayıp boşuboşuna harab olmasıyla takib ettiği hadsiz Hikmetleri zayıf etmesini hiçbir Zîsuur kabul etmediği; ve bir Hakîm-i Mutlak, Kemal-i Hikmetinden bir dirhem kadar bir çekirdekten yüzey batman faideleri, gayeleri, Hikmet-leri dikkatle takib ettiği halde; dağ gibi koca ağaçca bir dirhem kadar bir tek faide, bir tek küçük gaye, bir tek meyve vermek için o koca ağacın pek çok masarifini yapmakla, kendi Hikmetine bütün bütün zid ve muhalif olarak müsrifane bir sefahet irtikâb etmesi hiçbir cihetle imkânı olmadığı gibi; aynen öyle de; bu Kâinat sarayının herbir mevcudatına yüzey Hikmet takan ve yüzey Vazife ile teçhiz eden, hattâ herbir ağaçca meyveleri adedince Hikmetler ve çiçekleri adedince Vazifeler veren bir Sâni'-i Hakîm, Kiyameti getirmemekle ve Haşri yapmamakla, bütün hadd ve hesaba gelmeyen Hikmetleri ve nihayetsiz Vazifeleri manasız, abes, boş, faidesiz zayıf etmesi, o Kadîr-i Mutlak'ın Kemal-i Kudrette acz-i mutlak verdiği gibi; o Hakîm-i Mutlak'ın Kemal-i Hikmetine hadsiz abesiyet ve faidesizliği ve o Rahîm-i Mutlak'ın Cemal-i Rahme-tine nihayetsiz çirkinliği ve o Âdil-i Mutlak'ın Kemal-i Adaletine nihayetsiz zulmü vermek demektir.

Âdetâ Kâinatta herkese görünen Hikmet, Rahmet, Adaleti inkâr etmektedir. Bu ise, en acib bir muhaldır ki; hadsiz bâtil şeyler, içinde bulunur. Ehl-i delalet gelsin, baksın; gireceği ve düşündüğü kendi kabri gibi, kendi dalaletinde ne derece dehşetli bir zulmet, bir karanlık ve yılanların, akreplerin yuvası bir kuyu olduğunu görsün. Ve Âhirete İman ise, Cennet gibi güzel ve nuranî bir yol olduğunu bilsin, İmana gırsın.

Beşinci Nokta:"İki Mes'ele"dir.

Birinci Mes'ele: Sâni'-i Zülcelal, İsm-i Hakîm'in muktezasıyla, herseyde en hafif sureti, en kısa yolu, en kolay tarzı, en faideli şekli ehemmiyetle takib ettiği gösteriyor ki; israf, abesiyet, faidesizlik, fitratta yoktur. Israf ise, İsm-i Hakîm'in ziddi olduğu gibi; İktisad, onun lâzımıdır ve Düstur-u Esasıdır.

Ey iktisadsız israflı insan! Bütün Kâinatın en esaslı düsturu olan İktisadı yapmadığından, ne kadar hilaf-ı hakikat hareket ettiğini bil!

كُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا Âyeti; ne kadar esaslı, geniş bir Düsturu Ders verdiği anla!..

İkinci Mes'ele: İsm-i Hakem ve Hakîm, bedahet derecesinde Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Risaletine delalet ve istilzam ediyor denilebilir. Evet madem gayet manidar bir Kitab, onu ders verecek bir muallim ister. Ve gayet güzel bir Cemal, kendini görecek ve gösterecek bir âyne iktiza eder. Ve gayet Kemalde bir San'at, teşhirci bir dellâl ister. Elbette herbir harfinde üzericalar, Hikmetler bulunan bu Kitab-ı Kebir-i Kâinatın muhatabı olan Nev-i İnsan içinde elbette bir Rehber-i Ekmel, bir Muallim-i Ekber bulunacak. Tâ ki, o Kitabda bulunan Kudsî ve Hakikî Hikmetleri Ders verecek.. belki Kâinattaki Hikmetlerin Vücutunu bildirecek.. belki Kâinatın Hilkatindeki Makasîd-ı Rabbanîyenin zuhuruna, belki husulüne vesile olacak.. ve umum Kâinatta Hâlik tarafından gayet ehemmiyetle izharını irade ettiği Kemal-i San'atını, Cemal-i Esmasını bildirecek, âyinedarlık edecek.. ve o Hâlik, bütün mevcudatla kendini sevdirmek ve Zîsuur mahluklarından mukabele istediginden, o Zîsuurların namına birisi o geniş Tezahûrat-ı Rububiyete karşı geniş bir Ubudiyet ile mukâbele edip, berr ve bahri cezbeye getirecek, Semavat ve Arzı' çinlatacak bir Velvele-i Teşhir ve Takdis ile, o Zîsuurların nazarını, o san'atların

Sâni'ine çevirecek.. ve Kudsî Dersler ve Talimatla bütün Ehl-i Aklın ku-laklarını kendine çevirecek bir Kur'an-ı Azîmüşşan'la, o Sâni'-i Hakem-i Hakîm'in Makasîd-ı İlahiyesini en güzel bir surette gösterecek.. ve bütün Hikmetlerinin tezahürüne ve Tezahûrat-ı Cemaliye ve Celaliye-sine karşı en ekmel bir mukâbele edecek bir zât, Güneş'in vücudu gibi bu Kâinata lâzımdır, zarurîdir. Ve öyle eden ve en Ekmel bir surette o Vazifeleri yapan, bilmüşahede Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Ves-selâm'dır. Öyle ise; Güneş ziyayı, ziya gündüzü istilzam ettiği derecede; Kâinattaki Hikmetler, Risalet-i Ahmedîyeyi (A.S.M.) istilzam eder.

Evet nasîlki İsm-i Hakîm'in Cilve-i A'zamı ile, a'zamî derecede Risalet-i Ahmedîyeyi iktiza ediyor; öyle de Esma-i Hüsnadan Allah, Rahman, Rahîm, Vedud, Mün'im, Kerim, Cemil, Rab gibi çok İsimlerin herbiri, Kâinatta görünen bir Cilve-i A'zamla, a'zamî derecede ve mertebe-i kat'iyyette Risalet-i Ahmedîyeyi (A.S.M.) istilzam ederler.

Meselâ: İsm-i Rahman'ın Cilvesi olan Rahmet-i Vasia, O **Rah-men**ten **Lil-Âlemîn** ile tezahür eder. Ve İsm-i Vedud'un Cilvesi olan Tahabbüb-ü İlahî ve Taarrûf-ü Rabbanî, O **Habib-i Rabb-ül Âlemîn** ile netice verir, mukâbele görür. Ve İsm-i Cemil'in bir Cilvesi olan bütün Cemaller; yani Cemal-i Zât, Cemal-i Esma, Cemal-i San'at, Cemal-i Masnuat dahi, O Âyne-i Ahmedîyede görülür, gösterilir. Ve Haşmet-i Rububiyet ve Saltanat-ı Uluhiyetin Cilveleri dahi, O Dellâl-ı Saltanat-ı Rububiyet olan Zât-ı Ahmedîyenin Risaletiyle bilinir, görünür, anlaşılır, tasdik edilir. Ve hâkeza... Bu misaller gibi ekser Esma-i Hüsnanın her-biri, Risalet-i Ahmedîye birer parlak bürhandır.

Elhasıl: Madem Kâinat mevcuddur ve inkâr edilmıyor; el-bette Kâinatın renkleri, zînetleri, ışıkları, ziyaları, san'atları, hayatı, rabbitaları hükmünde olan Hikmet, İnayet, Rahmet, Cemal, Nizam, Mizan, Zînet gibi meşhud Hakikatlar, hiçbir cihetle inkâr edilmez. Madem o Sifatların, Fiillerin inkârı mümkün değildir; el-bette o Sifatların Mevsufu ve o Fiillerin Fâili ve o ziyaların güneşî olan Zât-ı Vâcib-ül Vücad, Hakîm, Kerim, Rahîm, Cemil, Hakem, Adl dahi hiçbir cihetle inkâr edilmez ve inkârı kabil olmaz. Ve el-bette o Sifatların ve o Fiillerin medar-ı zuhurları, belki medar-ı ke-malleri, belki medar-ı tahakkukları olan Rehber-i Ekber, Muallim-i Ekmel ve Dellâl-ı A'zam ve Tîlsîm-ı Kâinatın Keşfî ve Âyne-i Samedanî ve Habib-i

Rahmanî olan Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Risaleti hiçbir cihetle inkâr edilmez. Âlem-i Hakikatîn ve Hakikat-ı Kâinatîn ziyaları gibi, bunun Risaleti dahi Kâinatîn en parlak bir ziyasıdır.

عَلَيْهِ وَعَلَىٰ أَلِهٖ وَصَحْبِهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ بِعَدِ عَاشِرَاتِ الْأَيَّامِ وَذَرَّاتِ الْأَنَامِ

سُبْحَانَكَ لَا إِلَمْ لَنَا إِلَّا مَا عَلِمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

* * *

Altıncı

Hüccel-i İmaniye

(ONUNCU SÖZÜN DOKUZUNCU HAKİKATI)

[Bâb-ı İhya ve İmatedir. İsm-i Hayy-ı Kayyum'un,
Muhyî ve Mümit'in Cilvesidir.]

Hiç mümkün müdür ki: Ölmüş, kurumuş koca Arzı İhya eden ve o İhya içinde herbiri beşer Haşri gibi acib, üçyüz binden ziyade enva'-ı mahlukatı Haşr ve Neşredip Kudretini gösteren ve o Haşr ve Neşr içinde nihayet derecede karışık ve ihtilat içinde, nihayet dercede imtiyaz ve tefrik ile İhata-i İlmiyesini gösteren ve bütün Sem'avî Fermanlarıyla beşerin Haşrını va'detmekle bütün İbadının enzarını Saadet-i Ebediyeye çeviren ve bütün mevcudatı başbaşa, omuz omuza, elele verdirip Emir ve İradesi dairesinde döndürüp birbirine yardımcı ve musahhar kılmakla Azamet-i Rububiyetini gösteren ve beşeri, Şecere-i Kâinatın en câmi' ve en nazik ve en nazenin, en nadar, en niyazdar bir meyvesi yaratıp, kendine Muhatab ittihaz ederek herşeyi ona musahhar kılmakla, İnsana bu kadar ehemmiyet verdiğini gösteren bir Kadîr-i Rahîm, bir Alîm-i Hakîm, Kiyameti getirmesin? Haşri yapmasın ve yapamasın? Beşeri İhya etmesin veya edemesin? Mahkeme-i Kübrayı açamasın? Cennet ve Cehennem'i yaratamasın? Hâşâ ve kellâ...

Evet şu Âleinin Mutasarrîf-ı Zîşan'ı her asırda, her senede, her günde bu dar, muvakkat rûy-i zeminde Haşr-i Ekberin ve Meydan-ı Kiyametin pek çok emsalini ve nümunelerini ve işaretini İcad ediyor. Ezcümle: Haşr-i Baharîde görüyoruz ki: Beş-altı gün zarfında küçük ve büyük hayvanat ve nebatattan üçyüz binden ziyade enva'-ı Haşredip Neşredivider. Bütün ağaçların, otların köklerini ve bir kısım hayvanları aynen İhya edip iade ediyor. Başkalarınında ayniyet derecesinde bir misliyet suretinde İcad ediyor. Halbuki maddeten farkları

pek az olan tohumcuklar o kadar karışmışken, Kemal-i İntiyaz ve teşhis ile o kadar sür'at ve vüs'at ve sühulet içinde Kemal-i İntizam ve Mizan ile altı gün veya altı hafta zarfında İhya ediliyor. Hiç kabil midir ki: Bu işleri yapan Zâta bir şey ağır gelebilsin, Semavat ve Arzi altı günde Halkedemesin, İnsanı bir sayha ile haşredemesin? Hâşâ...

Acaba mu'ciznüma bir kâtib bulunsa; harfleri ya bozulmuş veya mahvolmuş üçyüz bin kitabı tek bir sahifede karıştırmaksızın, galatsız, sehivsiz, noksansız, hepsini beraber, gayet güzel bir surette bir saatte yazarsa; birisi sana dese: "Şu kâtib kendi te'lif ettiği senin suya düşmüş olan kitabını, yeniden bir dakika zarfında hâfızasından yazacak." Sen diyebilir misin ki, "Yapamaz ve inanmam..."

Veyahut bir sultan-ı mu'cizekâr, kendi iktidarını göstermek için veya ibret ve tenezzüh için bir işaretle dağları kaldırır, memleketleri tebdil eder, denizi karaya çevirdiğini gördüğün halde sonra görsen ki; büyük bir taş dereye yuvarlanmış, o zâtın kendi ziyaftetine davet ettiği misafirlerin yolunu kesmiş, geçemiyorlar. Biri sana dese: "O zât, bir işaretle o taşı, ne kadar büyük olursa olsun kaldırıracak veya dağıtacak. Misafirlerini yolda bırakmayacak." Sen desen ki: "Kaldırmaz veya kaldırıramaz." Veyahut bir zât bir günde, yeniden büyük bir orduyu teşkil ettiği halde biri dese: "O zât bir boru sesiyle, efradı istirahat için dağılmış olan taburları toplar. Taburlar, nizamı altına girerler." Sen desen ki: "İnanmam!" Ne kadar divanece hareket ettiğini anlarsın...

İşte şu üç temsili fehmettin ise, bak: Nakkaş-ı Ezeli, gözümü-zün önünde kışın beyaz sahifesini çevirip, bahar ve yaz yeşil yaprağını açıp, rûy-i arzin sahifesinde üçyüz binden ziyade enva'ı, Kudret ve Kader Kalemiyle ahsen-i suret üzere yazar. Birbiri içinde birbirine karışmaz; beraber yazar, birbirine mani olmaz. Teşkilce, surence birbirinden ayrı, hiç şaşırtmaz, yanlış yazmaz. Evet en büyük bir ağacın ruh programını bir nokta gibi en küçük bir çekirdekte dercedip, muhafaza eden Zât-ı Hakîm-i Hâfiż; vefat edenlerin Ruhlarını nasıl muhafaza eder denilir mi? Ve Küre-i Arzi bir sapan taşı gibi çeviren Zât-ı Kâdîr; Âhirete giden misafirlerinin yolunda nasıl bu Arzi kaldırıracak veya dağıtacak, denilir mi? Hem hiçten, yeniden bütün Zîhayatın ordularını bütün cesedlerinin taburlarında Kemal-i İntizamla

zerratı Emr-i گُنْ فَيَكُونُ ile kaydedip yerleştiren, ordular İcad eden Zât-ı Zülcelal; tabur-misal cesedin nizamı altına girmekle, birbiriyle tanışan zerratı esasiye ve ecza-yı asliyesini bir sayha ile nasıl toplayabilir denilir mi?

Hem bu bahar Haşrine benzeyen, dünyanın her devrinde, her asrında, hattâ gece gündüzün tebdilinde hattâ cevv-i havada bulutların İcad ve İfnasında Haşre nümune ve misal ve emare olacak ne kadar nakışlar yaptığına gözünle görüyorsun. Hattâ eğer hayalen bin sene evvel kendini farzetsen, sonra zamanın iki cenahı olan mazi ile müstakbeli birbirine karşılaştırsan; asırlar, günler adedince Misal-i Haşır ve Kiyametin nümunelerini göreceksin. Sonra bu kadar nümune ve misalleri müşahede ettiğin halde, Haşr-i Cismanîyi Akıldan uzak görüp istibad etmekle inkâr etsen; ne kadar divanelik olduğunu sen de anlarsın. Bak Ferman-ı A'zam, bahsettiğimiz Hakikata dair ne diyor:

فَانظُرْ إِلَى آثَارَ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُحِبِّي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ ذَلِكَ لَمُحِبِّي الْمَوْتِ

وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Elhasıl: Haşre mani' hiçbir şey yoktur. Muktazi ise her şeydir. Evet Mahşer-i Acaib olan şu koca Arzi, âdi bir hayvan gibi İmate ve İhya eden ve beşer ve hayvana hoş bir beşik, güzel bir gemi yapan ve Güneş'i onlara şu misafirhanede ışık verici ve ısındırıcı bir lâmba eden, seyyaratu Meleklerine tayyare yapan bir Zâtîn, bu derece muhteşem ve sermedî Rububiyeti ve bu derece muazzam ve muhit Hâkimiyeti; elbette yalnız böyle geçici, devamsız, bîkarar, ehemmiyetsiz, mütegayyir, bekasız, nâkis, tekemmülsüz umûr-u dünya üzerinde kurulmaz ve durmaz. Demek Ona şayeste, daimî, berkarar, zevsiz, muhteşem bir Diyar-ı Âher var. Başka bâki bir memleketi vardır. Bizi onun için çalıştırır. Oraya davet eder ve oraya nakledeğe; zahirden Hakikate geçen ve Kurb-u Huzuruna müserref olan bütün Ervah-ı Neyyire Ashabı, bütün Kulûb-u Münevvere aktabı, bütün Ukûl-ü Nuraniye erbâbı şahadet ediyorlar ve bir mükâfat ve mücazat ihmâz ettiğini müttefikan haber veriyorlar ve mükerrerden pek

kuvvetli va'd ve pek şiddetli tehdid eder, nakledepler.

Hulf-ül va'd ise hem zillet, hem tezelliğidir. Hiç bir cihetle Celal ve Kudsiyetine yanaşamaz. Hulf-ül va'd ise ya afvdan, ya aczden gelir. Halbuki küfür; cinayet-i mutlakadır (Haşıye), afva kabil değil. Kadır-i Mutlak ise, aczden münezzeх ve mukaddestir. Şahidler, Muhibirler ise; mesleklerinde, meşreblerinde, mezheblerinde muhtelif oldukları halde kemal-i ittifak ile şu mes'elenin esasında müttehiddirler. Kesretçe tevatür derecesindedirler, keyfiyetçe İcma' kuvvetindedirler. Mevkice herbiri nev'-i beşerin bir yıldızı, bir taifenin gözü, bir milletin Azizidirler. Ehemmiyetçe şu mes'elede hem Ehl-i İhtisas, hem Ehl-i İsbattırlar. Halbuki bir fende veya bir san'atta iki Ehl-i İhtisas, binler başkalardan müreccahtırlar ve ihbarda iki müsbit, binler nâfilere tercih edilir. Meselâ Ramazan Hilâlinin sübutunu ihbar eden iki adam, binler münkirlerin inkârlarını hiçe atarlar.

Elhasıl: Dünyada bundan daha doğru bir haber, daha sağlam bir Dava, daha zahir bir Hakikat olamaz... Demek, şübhesisiz dünya bir mezraadır. Mahşer ise bir beyderdir, harmandır. Cennet, Cehennem ise birer mahzendir.

(Haşıye): Evet küfür, mevcudatın kıymetini iskat ve manasızlıkla ittiham ettiğinden, bütün Kâinata karşı bir tahkir ve mevcudat âyinelerinde Cilve-i Esmayı inkâr olduğundan bütün Esma-i İlahiyyeye karşı bir tezyif ve mevcudatın Vahdaniyete olan Şehadetlerini reddettiğinden bütün mahlukata karşı bir tekzib olduğundan; istidad-ı insanîyi öyle ifsad eder ki, salah ve Hayrı kabule liyakatı kalmaz. Hem bir zulm-ü azîmdir ki, umum mahlukatın ve bütün Esma-i İlahiyyenin hukukuna bir tecavüzdür. İşte şu hukukun muhafazası ve nefs-i kâfirin Hayra kabiliyetsizliği, küfrün adem-i afvını iktiza eder.

إِنَّ الشَّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ

şu manayı ifade eder.

Yedinci

Hüccel-i İmaniye

(OTUZÜÇÜNCÜ MEKTUB'UN ONYEDİNCİ
PENCERESİ)

إِنَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا يَاتِي لِلْمُؤْمِنِينَ

Zeminin yüzünü yaz zamanında temaşa edip görüyoruz ki: İcad-1 eşyada müşevveşiyeti iktiza eden ve intizamsızlığa sebeb olan nihayetsiz Sehavet ve bir Cûd-u Mutlak, gayet derecede bir insicam ve intizam içinde görünüyor. İşte zemin yüzünü tezizin eden bütün nebatı gör.

Hem mizansızlığı ve kabalığı iktiza eden İcad-1 Eşyadaki sür'at-i mutlaka dahi kemal-i mevzuniyet içinde görünüyor. İşte zemin yüzünü süslendiren bütün meyvelere bak.

Hem ehemmiyetsizliği, belki çırkinliği iktiza eden kesret-i mutlaka dahi, kemal-i hüsn-ü san'at içinde görünüyor. İşte yeryüzünü yıldızlayan bütün çiçeklere bak! Hem san'atsızlığı, basitliği iktiza eden İcad-1 Eşyadaki sühulet-i mutlaka dahi, nihayetsiz derecede san'atkârlık ve meharet ve ihtimamkârlık içinde görünüyor. İşte yeryüzündeki ağaç ve nebatat cihazatının sandukçaları ve programları ve tarihçe-i hayatlarının kutucukları hükmünde olan bütün tohumlara, çekirdeklerle dikkatle bak.

Hem ihtilaf ve ayrılığı iktiza eden uzaklık ve bu'd-u mutlak dahi bir ittifak-1 mutlak içinde görünüyor. İşte bütün aktar-1 zeminde zer'edilen her nevi hububata bak. Hem karışmayı ve bulaşmayı iktiza eden kemal-i ihtilat, bilakis kemal-i imtiyaz ve tefrik içinde görünüyor. İşte bütün yer altına karışık atılan ve madde itibarıyle birbirine benzeyen tohumların sünbü'l vaktinde kemal-i imtiyazları ve ağaçlara giren muhtelif maddelerin yaprak, çiçek ve meyvelere kemal-i imtiyaz ile tefrikleri ve mideye

giren karışık gıdaların muhtelif a'za ve hüceyrata göre Kemal-i İmtiyazla ayrılmalarına bak, Kemal-i Hikmet içinde Kemal-i Kudreti gör.

Hem ehemmiyetsizliği, kıymetsizliği iktiza eden gayet derecede mebzuliyet ve nihayet derecede ucuzluk dahi, yeryüzünde masnuatça, san'atça nihayet derecede kıymettar ve pahalı bir keyfiyyette görünüyor. İşte o hadsiz acaib-i san'at içinde yeryüzünün Rahmanî sofrasında yalnız Kudretin şekerlemeleri olan dutların nevilerine bak! Kemal-i Rahmeti, Kemal-i San'at içinde gör.

İşte bütün rûy-i zeminde gayet kıymettarlık ile beraber hadsiz ucuzluk; ve hadsiz ucuzluk içinde hadsiz ihtilat ve karışıklık ile beraber hadsiz imtiyaz ve tefrik; ve hadsiz imtiyaz ve tefrik içinde gayet uzaklık ile beraber son derecede muvafakat ve benzeyiş; ve son derece benzmek içinde gayet derecede sühulet ve kolaylık ile beraber gayet derecede ihtimamkârane yapılış; ve gayet derecede güzel yapılış içerisinde sür'at-i mutlaka ve çabuklukla beraber gayet derecede mevzun ve mızanlı ve israfsızlık; ve gayet derecede israfsızlık içinde son derece çokluk ve kesret ile beraber son derecede Hüsn-ü San'at; ve son derece Hüsn-ü San'at içinde nihayet derecede sehayet ile beraber İntizam-ı Mutlak.. elbette gündüz ışığı, ışık güneşî gösterdiği gibi, bir Kadîr-i Zülcelal'in, bir Hakîm-i Zülkemal'in, bir Rahîm-i Zülçemal'in Vücub-u Vücuduna ve Kemal-i Kudrette ve Cemal-i Rububiyetine ve Vahdaniyetine ve

Ehadiyetine şahadet ederler, *لَهُ الْأَسْنَاءُ الْحُسْنُ* Sırrını gösterirler.

Şimdi ey bîçare cahil, gafil, muannid, muattıl! Bu Hakikat-ı Uzmayı ne ile tefsir edebilirsın? Bu nihayet derecede Mu'cize ve Hârika keyfiyeti ne ile izah edebilirsin? Bu hadsiz derecede acib şu san'atları neye isnad edebilirsin? Bu yeryüzü derecesinde geniş bu pencereye hangi perde-i gafleti atıp kapatabilirsin? Senin tesadüfun nerede, tabiat dediğin ve güvendiğin suursuz yoldaşın ve dalalette istinadgâhin ve arkadaşın nerede? Bu işlere tesadüfun karışması yüz derece muhal değil mi? Ve şu Hârika işlerin binden birinin tabiatı havalesi, bin derece muhal olmuyor mu?

Yoksa camid, âciz tabiatın; herbir şeyin içinde o şeyden yapılan eşya adedince manevî makine ve matbaaları mı var?..

Sekizinci Hüccet-i İmaniye

MÜNÂCÂT

Bu Sekizinci Hüccet-i İmaniye; Vücub-u Vücuda ve Vahdaniyete delalet ettiği gibi, hem delail-i kat'iyye ile Rububiyetin İhatasına ve Kudretinin Azametine delalet eder. Hem Hâkimiyetinin İhatasına ve Rahmetinin Şümülüne dahi delalet ve isbat eder. Hem Kâinatın bütün eczasına Hikmetinin İhatasını ve İlminin Şümülüünü isbat eder.

Elhasıl: Bu Sekizinci Hüccet-i İmaniyenin herbir Mukaddimesinin sekiz neticesi var. Sekiz Mukaddimelerin her birinde, sekiz neticeyi delilleriyle isbat eder ki; bu cihette bu Sekizinci Hüccet-i İmaniye'de yüksek meziyetler vardır.

S a i d N u r s î

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالنُّكُلِّ الَّتِي تَجْرِي فِي
الْبَحْرِ إِمَّا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا آتَى رَبُّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ
مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

Ya İlahî ve ya Rabbî! Ben İmanın gözüyle ve Kur'anın Talimiyle ve Nuruya ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Dersiyle ve İsm-i Hakîm'in göstermesiyle görüyorum ki: Semavatta hiçbir deveran

ve hareket yoktur ki; böyle İntizamıyla senin Mevcudiyetine işaret ve delalet etmesin. Ve hiçbir ecram-ı semaviye yoktur ki; sükütuyla gürültüsüz vazife görerek direksiz durmalarıyla, Senin Rububiyetine ve Vahdetine şehadeti ve işaret olmasın. Ve hiçbir yıldız yoktur ki; mevzun Hilkatiyla, muntazam vaziyetile ve Nurânî tebessümyle ve bütün yıldızlara mümaselet ve müşabehet sikkesiyle Senin Haşmet-i Uluhiyette ve Vahdaniyetine işaret ve şahadette bulunmasın. Ve oniki seyyareden hiçbir seyyare yıldız yoktur ki; Hikmetli hareketiyle ve itaatli mu-sahhariyetiyle ve intizamlı Vazifesiyle ve ehemmiyetli peykleriyle Senin Vücub-u Vücduna şahadet ve Saltanat-ı Uluhiyetine işaret etmesin!..

Evet gökler; sekeneleriyle, herbiri tek başıyla şahadet ettikleri gibi, heyet-i mecmasıyla derece-i bedahette, -ey zemin ve gökleri yaratın Yaratıcı!- Senin Vücub-u Vücduna öyle zahir şahadet.. -ve ey zer-rati, muntazam mürekkebatıyla tedbirini gören ve İdare eden ve bu seyyare yıldızları manzum peykleriyle döndüren, Emrine İtaat ettiren!- Senin Vahdetine ve Birliğine öyle kuvvetli şahadet ederler ki, göğün yüzünde bulunan yıldızlar sayısınca Nurani bürhanlar ve parlak deliller o şahadeti tasdik ederler. Hem bu safi, temiz, güzel gökler; fevkâlâde büyük ve fevkâlâde sür'atlı ecramıyla muntazam bir ordu ve elektrik lâmbalarıyla süslenmiş bir saltanat donanması vaziyetini göstermek ci-hetiyile, Senin Rububiyetinin Haşmetine ve herşeyi İcad eden Kudretinin Azametine zahir delalet.. ve hadsiz Semavatı ihata eden Hâkimiyetinin ve herbir Zîhayatı kucağına alan Rahmetinin hadsiz genişliklerine kuvvetli işaret.. ve bütün mahlukat-ı semaviyenin bütün işlerine ve keyfiyetlerine taalluk eden ve avucuna alan, tanzim eden İlminin herşeye ihatasına ve Hikmetinin her işe şümülüne şübhесiz şahadet eder-ler. Ve o şahadet ve delalet o kadar zahirdir ki; güya yıldızlar, şahid olan göklerin şahadet Kelimeleri ve tecessüm etmiş Nurani delilleridirler. Hem Semavat meydanında, denizinde, fezasındaki yıldızlar ise; muti' neferler, muntazam sefineler, hârika tayyareler, acaib lâmbalar gibi vaziyetile, Senin Saltanat-ı Uluhiyetenin şasaasını gösteriyorlar. Ve o ordunun efradından bir yıldız olan güneşimizin seyyarelerinde ve zeminimizdeki vazifelerinin delalet ve ihtarıyla, güneşin sair arkadaşları olan yıldızların bir kısmı Âhiret Âlemlerine bakarlar ve vazifesiz degiller; belki bâki olan Âlemlerin güneşleridirler...

Ey Vâcib-ül Vücud! Ey Vâhid-i Ehad! Bu hârika yıldızlar, bu acib

güneşler, aylar; Senin mülkünde, Senin Semavatında, Senin Emrin ile ve Kuvvetin ve Kudretin ile ve Senin İdare ve Tedbirin ile Teshir ve Tanzim ve Tavzif edilmişlerdir. Bütün o ecram-ı ulviye, kendilerini yaratan ve döndüren ve İdare eden birtek Hâlik'a Tesbih ederler, Tekbir ederler, lisan-ı hal ile سُبْحَانَ اللَّهِ ، أَكْبَرْ derler.

Ben dahi onların bütün Tesbihatiyla Seni Takdis ederim.

Ey Şiddet-i Zuhurundan gizlenmiş ve ey Azamet-i Kibriyasından ihtifa etmiş olan Kadır-i Zülcelal! Ey Kadir-i Mutlak! Kur'an-ı Hakîminin Dersiyle ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Talimiyle anladım: Nasılık gökler, yıldızlar, Senin Mevcudiyetine ve Vahdetine şahadet ederler.. öyle de; cevvi sema bulutlarıyla ve şimşekleri ve ra'dları ve rüzgârlarıyla ve yağmurlarıyla, Senin Vücub-u Vüciduna ve Vahdetine şahadet ederler.

Evet camid, şuursuz bulut, Âb-ı Hayat olan yağmuru, muhtaç olan Zihayatların imdadına göndermesi.. ancak Senin Rahmetin ve Hikmetin iledir. Karışık tesadüf karışamaz. Hem elektriğin en büyüğü bulunan ve feavid-i tenviriyesine işaret ederek ondan istifadeye teşvik eden şimşek ise, Senin fezadaki Kudretini güzelce tenvir eder. Hem yağmurun gelmesini müjdeleyen ve koca fezayı konuşturan ve Tesbihatının gürültüsüyle gökleri çınlatan ra'dat dahi, lisan-ı kal ile konuşarak Seni Takdis edib, Rububiyetine şahadet eder. Hem Zihayatların yaşamasına en lüzumlu rızkı ve istifadece en kolayı ve nefesleri vermek, nüfusları rahatlandırmak gibi çok vazifeler ile tavzif edilen rüzgârlar dahi; cevvi âdetâ bir Hikmete binaen "levh-i mahv ve isbat" ve "yazar, ifade eder, sonra bozar tahtası" suretine çevirmekle, Senin Faaliyet-i Kudretine işaret ve Senin Vüciduna şahadet ettiği gibi, Senin Mermâhetinle bulutlardan sağıp Zihayatlara gönderilen Rahmet dahi; mevzun, muntazam katreleri kelimeleriyle, Senin Vüs'at-i Rahmetine ve geniş Şefkatine şahadet eder.

Ey Mutasarrif-ı Fa'al ve ey Feyyaz-ı Muteâl! Senin Vücub-u Vüciduna şahadet eden bulut, berk, ra'd, rüzgâr, yağmur; birer birer şahadet ettiğleri gibi, heyet-i mecmuaıyla keyfiyetçe birbirinden uzak, mahiyetçe birbirine muhalif olmakla beraber, birlik, beraberlik, birbiri içine girmek ve birbirinin vazifesine yardım etmek haysiyetiyle, Senin Vahdetine ve Birligine gayet kuvvetli işaret ederler. Hem koca fezayı mahşer-i acaib yapan ve bazı günlerde birkaç defa doldurup boşaltan Rububiyetinin Haşmetine.. ve o geniş cevvi,

yazar değiştirir bir levha gibi ve sıkar ve onunla zemin bahçesini su-lattırır bir sünger gibi tasarruf eden Kudretinin Azametine ve herbir şeye şümülüne şahadet ettikleri gibi; umum zemine ve bütün mahlukata cevv perdesi altında bakan ve İdare eden Rahmetinin ve Hâkimiyetinin hadsiz genişliklerine ve herşeye yetişmelerine delalet eder. Hem fezadaki hava, o kadar hakîmane vazifelerde istihdam ve bulut ve yağmur, o kadar alîmane faidelerde istimal olunur ki; herşeye ihata eden bir İlim ve herşeye şamil bir Hikmet olmazsa, o istimal, o istihdam olamaz.

Ey Fa'alün Limâ Yurid! Cevv-i fezadaki Faaliyetinle her vakit bir Nûmune-i Haşır ve Kiyamet göstermek, bir saatte yazı kişi ve kişi yaza döndürmek, bir Âlem getirmek, bir Âlem gayba göndermek misillü şuunatta bulunan Kudretin; dünyayı Âhirete çevirecek... ve Âhirette Şuunat-ı Sermediyeyi gösterecek işaretini veriyor.

Ey Kadîr-i Zülcelal! Cevv-i fezadaki hava, bulut ve yağmur, berk ve ra'd; Senin mülkünde, Senin Emrin ve Havlin ile, Senin Kuvvet ve Kudretinle musahhar ve vazifedardırlar. Mahiyetçe birbirinden uzak olan bu feza mahlukatı, gayet sür'atli ve âni emirlere ve çabuk ve acele kumandalara itaat ettiren Âmir ve Hâkimlerini Takdis ederek, Rahmetini Medh u Sena ederler.

Ey Arz ve Semavatin Hâlk-ı Zülcelali! Senin Kur'an-ı Hakîminin Talimiyle ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Dersiyle İman ettim ve bildim ki: Nasıl Semavat yıldızlarıyla ve cevv-i feza müştemilatıyla Senin Vücub-u Vücuduna ve Senin Birligine ve Vahdetine şahadet ediyorlar. Öyle de: Arz bütün mahlukatıyla ve ahlâviyle Senin Mevcudiyetine ve Vahdetine, mevcudatı adedince şahadetler ve işaretler ederler. Evet zeminde hiçbir tahavvül ve ağaç ve hayvanlarında her senede urbasını değiştirmek gibi hiçbir tebeddül - cüz'î olsun, külli olsun- yoktur ki; İntizamıyla, Senin Vücuduna ve Vahdetine işaret etmesin. Hem hiçbir hayvan yoktur ki, za'fiyet ve ihtiyacının derecesine göre verilen rahîmane Rızkıyla ve yaşammasına lûzumu bulunan cihazatının hakîmane verilmesiyle, Senin Varlığına ve Birligine şahadeti olmasın.

Hem her baharda gözümüz önünde İcad edilen nebatat ve hayvanat- tan hiçbir tanesi yoktur ki, San'at-ı Acibesiyle ve latif zînetiyle ve tam temeyyüzüyle ve intizamıyla ve mevzuniyetiyle Seni bil-

dirmesin. Ve zemin yüzünü dolduran ve nebatat ve hayvanat denilen Kudretinin Hârikaları ve Mu'cizeleri; mahdud ve maddeleri bir ve müteşabih olan yumurta ve yumurtacıklardan ve katrelerden ve habbe ve habbeciklerden ve çekirdeklerden; yanlışsız, mükemmel, süslü, alâmet-i farikalı olarak yaratılışları, Sâni'-i Hakîmlerinin Vücaduna ve Vahdetine ve Hikmetine ve hadsiz Kudrette öyle bir şahadettir ki, ziyanın güneşe şehadetinden daha kuvvetli ve parlaktır. Hem hava, su, Nur, ateş, toprak gibi hiçbir unsur yoktur ki, şuursuzluklarıyla beraber, şuрукârane, mükemmel Vazifeleri görmesiyle, basit ve istilâ edici, intizamsız, heryere dağılmakla beraber, gayet muntazam ve mütenevvi meyveleri ve mahsulleri Hazine-i Gaybdan getirmesiyle, Senin Birliğine ve Varlığına Şehadeti bulunmasın.

Ey Fâtır-ı Kadîr! Ey Fettah-ı Allâm! Ey Fa'al-ı Hallak! Nasıl Arz, bütün sekenesiyle Hâlikinin Vâcib-ül Vücad olduğuna şahadet eder.. öyle de: Senin -ey Vâhid-î Ehad, ey Hannan-ı Mennan, ey Veh-hab-ı Rezzak!- Vahdetine ve Ehadiyetine, yüzündeki Sikkesiyle ve sekenesinin yüzlerindeki Sikkeleriyle ve birlik ve beraberlik ve birbiri içine girmek ve birbirine yardım etmek ve onlara bakan Rububiyet İsimlerinin ve Fiillerinin bir olmak cihetinde, bedahet derecesinde Senin Vahdetine ve Ehadiyetine şahadet, belki mevcudat adedince şahadetler eder.

Hem nasıl zemin bir ordugâh, bir meşher, bir talimgâh vaziyetiyle.. ve nebatat ve hayvanat firkalarında bulunan dört yüz bin muhtelif milletlerin ayrı ayrı cihazatları muntazaman verilmesiyle, Senin Rububiyetinin Haşmetine ve Kudretinin herşeye yetişmesine delalet eder; öyle de: Hadsiz bütün Zîhayatın ayrı ayrı Rızıkları, vaktine kuru ve basit bir topraktan, rahîmane, kerîmane verilmesi ve hadsiz o efradin Kemal-i Musâhhariyetle Evamîr-i Rabbaniyeye İtaatleri, Rahmetinin herşeye şümülünü ve Hâkimiyetinin herşeye ihatasını gösteriyor.

Hem zeminde değişmekte bulunan mahlukat kafilelerinin sevk ve idareleri, mevt ve hayat münavebeleri ve hayvan ve nebatın İdare ve tedbirleri dahi, herşeye taalluk eden bir İlim ile ve herşeyde hükmeden nihayetsiz bir Hikmetle olabilmesi, Senin İhata-i İlmine ve Hikmetine delalet eder. Hem zeminde kısa bir zamanda hadsiz Vazifeler gören ve hadsiz bir zaman yaşayacak gibi istidad ve manevî cihazat ile techiz edilen ve zemin mevcudatına tasarruf eden insan

için, bu Talimgâh-ı Dünyada ve bu muvakkat Ordugâh-ı Zeminde ve bu muvakkat meşherde; bu kadar ehemmiyet, bu hadsiz masraf, bu nihayetsiz Tecelliyat-ı Rububiyet, bu hadsiz Hitabat-ı Sübhaniye ve bu gayetsiz ihsanat-ı İlahiye, elbette ve herhalde bu kısacık ve üzünlü ömre ve bu karışık kederli hayatı, bu belalı ve fâni dünyaya sığışmaz. Belki ancak başka ve ebedî bir ömrü ve bâki bir Dâr-ı Saadet için olabildiği cihetinden, Âlem-i Bekada bulunan İhsanat-ı Uhreviyeye işaret, belki şahadet eder.

Ey Hâlik-ı Külli Şey! Zeminin bütün mahlukatı, Senin mülkünde, Senin arzında, Senin Havl ve Kuvvetinle ve Senin Kudretin ve İradetin ile ve İlmin ve Hikmetin ile İdare olunuyorlar ve musahhardırlar. Ve zemin yüzünde Faaliyeti müşahede edilen bir Rububiyet, öyle ihata ve şümûl gösteriyor.. ve Onun İdaresi ve Tedbiri ve Terbiyesi öyle mükemmel ve öyle hassastır.. ve her taraftaki İcraati öyle birlik ve beraberlik ve benzemeklik içindedir ki, tecezzi kabul etmeyen bir küll ve inkısamı imkânsız bulunan bir külli hükmünde bir Tasarruf, bir Rububiyet olduğunu bildiriyor... Hem zemin bütün sekenesiyle beraber, lisan-ı kalden daha zahir hadsiz lisانلارla Hâlikini Takdis ve Tesbih ve nihayetsiz Nimetlerinin lisan-ı halleriyle Rezzak-ı Zülcelalinin Hamd ve Medhu Senasını ediyorlar...

Ey Şiddet-i Zuhurundan gizlenmiş ve ey Azamet-i Kibriyasından istitar etmiş olan Zât-ı Akdes! Zeminin bütün Takdisat ve Tesbihatıyla; Seni kusurdan, aczden, şerikten Takdis ve bütün Tahmidat ve Senalarıyla Sana Hamd ve Şükrederim.

Ey Rabb-ül Berri Ve-l Bahr! Kur'anın Dersiyle ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Talimiyle anladım ki: Nasıl gökler ve feza ve zemin Senin Birliğine ve Varlığına şahadet ederler.. öyle de: Bahırler, nehirler ve çeşmeler ve ırmaklar, Senin Vücub-u Vücaduna ve Vahdetine bedahet derecesinde şahadet ederler. Evet bu dünyamızın menba-ı acaib buhar kazanları hükmünde olan denizlerde hiçbir mevcud, hattâ hiçbir katre su yoktur ki; Vücuduyla, İntizamıyla, menfaatiyla ve vaziyetiyle Hâlikini bildirmesin. Ve basit bir kumda ve basit bir suda Rızıkları mükemmel bir surette verilen garib mahlulkardan ve Hilkatları gayet muntazam hayvanat-ı bahriyeden, hususan bir tanesi, bir milyon yumurtacıkları ile denizleri şenlendiren balıklardan hiç birisi yoktur ki, Hilkiyıyla ve Vazifesiyle ve İdare ve İaşesiyle ve Tedbir ve Terbiyesiyle Yaratana işaret ve Rezzakına şahadet etmesin.

Hem denizde kıymetdar, hasiyetli, zînetli cevherlerden hiç birisi yoktur ki, güzel hilkatıyla ve cazibedar fitratıyla ve menfaatli hasiyetiyle Seni tanımاسın, bildirmesin. Evet onlar birer birer şahadet ettikleri gibi; heyet-i mecmuasıyla, beraberlik ve birbiri içinde karışmak ve Sikke-i Hilkatte birlik ve İcadça gayet kolay ve efradça gayet çokluk noktalarından, Senin Vahdetine şahadet ettikleri gibi; arzı, toprağıyla beraber bu küre-i arzı kuşatan muhit denizlerini muallakta durdurmak ve dökmeden ve dağıtmadan güneşin etrafında gezdirmek ve toprağı istila ettirmemek.. ve basit kumundan ve suyundan, mütenevvi ve muntazam hayvanatını ve cevherlerini halketmek.. ve erzak ve sair umûrlarını küllî ve tam bir surette idare etmek ve tedbirlerini görmek.. ve yüzünde bulunmak lâzım gelen hadsiz cenazelerinden hiçbirisi bulunmamak noktalarından, Senin Varlığına ve Vâcib-ül Vücid olduğuna mevcudatı adedince işaretler ederek şahadet eder. Ve Senin sultanat-ı Rububiyetinin Haşmetine ve herseye muhit olan Kudretinin Azametine pek zahir delalet ettikleri gibi, göklerin fevkindeki gayet büyük ve muntazam yıldızlardan, tâ denizlerin dibinde bulunan gayet küçük ve intizamla iaşe edilen balıklara kadar herseye yetişen ve hükmeden Rahmetinin ve Hâkimiyetinin hadsiz genişliklerine delalet.. ve İntizamıyla ve Faide-leriyle ve Hikmetleriyle ve Mizan ve Mevzuniyetleriyle, Senin herseye muhit İlmine.. ve herseye şamil Hikmetine işaret ederler. Ve Senin bu misafirhane-i dünyada yolcular için böyle Rahmet havuzlarının bulunması.. ve insanın seyr ü seyahatına ve gemisine ve istifadesine musahhar olması işaret eder ki; yolda yapılmış bir handa, bir gece misafirlerine bu kadar deniz hediyeleriyle ikram eden Zât, elbette Makarr-ı Sultanat-ı Ebediyesinde öyle ebedî Rahmet denizleri bulundurmuş ki, bunlar onların fâni ve küçük nümuneleridirler. İşte denizlerin böyle gayet hârika bir tarzda arzin etrafında vaziyet-i acîbesiyle bulunması.. ve denizlerin mahlukatı dahi, gayet muntazam İdare ve Terbiye edilmesi bilbedahe gösterir ki; yalnız Senin Kuvvetin ve Kudretin ile ve Senin İrade ve Tedbirin ile, Senin Mulkünde, Senin Emrine musahhardırlar. Ve lisan-ı halleriyle Hâlikini Takdis edib **الله أكبار** derler.

Ey dağları zemin sefinesine hazineyi direkler yapan Kadîr-i Zülcelal! Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Talimiyle ve Kur'an-ı Hakîminin Dersiyle anladım ki, nasıl denizler acaibleriyle Seni tanıyorlar ve tanıttırıyorlar.. öyle de: Dağlar dahi, zelzele tesisatından

zeminin sükûnetine ve içindeki dâhilî inkılabat firtinalarından sükûtuna ve denizlerin istilasından kurtulmasına ve havanın gazat-ı muzırradan tasfiyesine ve suyun muhafaza ve iddiharlarına ve zîhayatlara lâzım olan madenlerin hazinedarlığına ettiği Hizmetleriyle ve Hikmetleriyle Seni tanıyorlar ve tanıtıyorlar. Evet dağlardaki taşların enva'ndan ve muhtelif hastalıklara ilâç olan maddelerin aksamından ve Zîhayata, hususan İnsanlara çok lâzım ve çok mütenevvi olan madeniyatın ecnasından ve dağları, sahraları çiçekleriyle süslendiren ve meyveleriyle şenlendiren nebatatin esnafından hiçbirisi yoktur ki; tesadüfe havalesi mümkün olmayan Hikmetleriyle, İntizamıyla, Hüsn-ü Hilkatıyla, faideleriyle.. hususan madeniyatın tuz, limontuzu, sulfato ve şap gibi sureten birbirine benzemekle beraber tadlarının şiddet-i muhalefetiyle.. ve bilhassa nebatin basit bir topraktan çeşit çeşit enva'lariyla, ayrı ayrı çiçek ve meyveleriyle, nihayetsiz Kadîr nihayetsiz Hakîm, nihayetsiz Rahîm ve Kerim bir Sâniin Vüicub-u Vücduna bedahetle şehadet ettikleri gibi; heyet-i mecmuasındaki Vahdet-i Îdare ve Vahdet-i Tedbir ve menşe' ve mesken ve Hilkat ve san'atça beraberlik ve birlik ve ucuzluk ve kolaylık ve çokluk ve yapılımaka çabukluk noktalarından, o Sâniin Vahdetine ve Ehadiyetine şahadet ederler.

Hem nasılıkî dağların yüzünde ve karnındaki masnu'lar, zeminin her tarafında, herbir nevi aynı zamanda, aynı tarzda, yanlışsız, gayet mükemmeli ve çabuk yapılmaları ve bir iş bir işe mani olmadan, sair neviler ile beraber karışık iken, karıştırmaksızın İcadları; Senin Rububiyetinin Haşmetine ve hiçbir şey Ona ağır gelmeyen Kudretinin Azametine delalet eder; öyle de: Zeminin yüzündeki bütün Zîhayat mahlukların hadsiz hacetlerini, hattâ mütenevvi hastalıklarını, hattâ muhtelif zevklerini ve ayrı ayrı iştihalarını tatmin edecek bir surette, dağların yüzlerini ve içlerini muntazam eşcar ve nebatat ve madeniyatla doldurmak ve muhtaçlara teshir etmek cihetiley, Senin Rahmetinin hadsiz genişliğine ve Hâkimiyetinin nihayetsiz vüs'atine delalet.. ve toprak tabakatı içinde, gizli ve karanlık ve karışık bulunduğu halde; bilerek, görerek, şaşırma-yarak, intizamla, hacetlere göre ihmaz edilmeleriyle, Senin herşeye taalluk eden İlminin ihatasına ve herbir şeyi Tanzim eden Hikmetinin bütün eşyaya şümülüne ve ilâçların ihmzaratı ve madenî maddelerin iddiharatıyla Rububiyetinin rahîmane ve kerimane olan tedabirinin mehasinine ve İnayetinin ihtiyatlî letaifine pek zahir bir surette işaret ve delalet ederler.

Hem bu dünya hanında misafir yolcular için, koca dağları levazimatlarına ve istikbaldeki ihtiyaçlarına muntazam ihtiyat deposu ve cihazat anbarı ve Hayata lüzumu olan çok definelerin mükemmel mahzeni olmak cihetinde işaret, belki delalet, belki şahadet eder ki; bu kadar kerim ve misafirperver ve bu kadar hakim ve şefkatperver ve bu kadar Kadîr ve Rububiyetperver bir Sâniin, elbette ve herhalde, çok sevdiği o misafirleri için, ebedî bir Âlemde, ebedî İhsanatının ebedî hazineleri vardır. Buradaki dağlara bedel, orada yıldızlar o vazifeyi görürler.

Ey Kadir-i Külli Şey! Dağlar ve içindeki mahluklar Senin Mülkünde ve Senin Kuvvet ve Kudretinle ve İlim ve Hikmetinle musahhar ve müdahhardırlar. Onları bu tarzda Tavzif ve Teshir eden Hâlikini Takdis ve Tesbih ederler.

Ey Hâlik-i Rahman ve ey Rabb-i Rahîm! Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Talimiyle ve Kur'an-ı Hakîminin Dersiyle anladım: Nasîlki sema ve feza ve arz ve deniz ve dağ, müştemilât ve mahluklarıyla beraber Seni tanıyorlar ve tanıttırıyorlar.. öyle de: Zemindeki bütün ağaç ve nebatat, yaprakları ve çiçekleri ve meyveleriyle, Seni bedahet derecesinde tanıttırıyorlar ve tanıyorlar. Ve umum eşcarın ve nebatatın cezbedarane hareket-i zikriyede bulunan yapraklarından ve zînetleriyle Sâniinin İsimlerini tavsif ve tarif eden çiçeklerinden ve letafet ve Cilve-i Merhametinden tebessüm eden meyvelerinden herbirisini, tesadüfe havalesi hiçbir cihet-i imkânı olmayan Hârika San'at içindeki Nizam ve Nizam içindeki Mizan ve Mizan içindeki zînet ve zînet içindeki naklışlar ve naklışlar içindeki güzel ve ayrı ayrı kokular ve kokular içindeki meyvelerin muhtelif tatlarıyla, nihayetsiz Rahîm ve Kerim bir Sâniin Vücub-u Vücduna bedahet derecesinde şahadet ettiler gibi, heyet-i mecmasıyla, bütün zemin yüzünde birlik ve beraberlik, birbirine benzemeklik ve Sikke-i Hilkatte müşabehet ve Tedbir ve İdarede münasebet ve onlara taalluk eden İcad fiilleri ve Rabbanî İsimlerde muvafakat ve o yüzbin enva'in hadsiz efradlarını birbiri içinde şaşırmayarak birden İdareleri gibi noktalıyla, o Vâcib-ül Vücd Sâniin bilbedahe Vahdetine ve Ehadiyetine dahi şahadet ederler.

Hem nasîlki onlar Senin Vücub-u Vücduna ve Vahdetine şahadet ediyorlar.. öyle de; rûy-i zeminde dört yüz bin milletlerden teşekkür eden Zîhayat ordusundaki hadsiz efradın yüzbinler tarzda İaşe ve İdareleri; şaşırmayarak, karıştırmayarak mükemmel yapılmasıyla, Senin Rububiyetinin

Vahdaniyetteki Haşmetine ve bir baharı bir çiçek kadar kolay İcad eden Kudretinin Azametine ve herseye taallukuna delalet ettileri gibi, koca zeminin her tarafında, hadsiz hayvanatına ve İnsanlara, hadsiz taamların çeşit çeşit aksamını ihmaz eden Rahmetinin hadsiz genişliğine, ve o hadsiz işler ve İn'amalar ve İdareler ve İtaşeler ve İcraatlar Kemal-i İntizamla cereyanları ve hersey hattâ zerreler o Emirlere ve İcraata itaat ve musahhariyetleriyle, Hâkimiyetinin hadsiz vüs'atine katî delalet etmekle beraber o ağaçların ve nebatların ve herbir yaprak ve çiçek ve meyve ve kök ve dal ve budak gibi herbirisinin herbir şeyini, herbir işini bilerek, görerek, faidelere, maslahatlara, hikmetlere göre yapılmakla, Senin İlminin her şeye ihatasına ve Hikmetinin herseye şümülüne pek zahir bir surette delalet ve hadsiz parmaklarıyla işaret ederler... Ve Senin gayet Kemaldeki Cemal-i San'atına.. ve nihayet Cemaldeki Kemal-i Nimetine hadsiz dilleriyle sena ve medhederler.

Hem bu muvakkat handa ve fâni misafirhanede ve kısa bir zamanda ve az bir ömürde, eşcar ve nebatatin elleriyle, bu kadar kıymetdar İhsanlar ve Nimetler ve bu kadar fevkâlâde masraflar ve İkramlar işaret belki şahadet eder ki: Misafirlerine burada böyle Merhametler yapan Kudretli, keremkâr Zât-ı Rahîm, bütün ettiği masrafi ve İhsanı, kendini sevdirmek ve tanittırmak neticesinin aksıyla, yani bütün mahlukat tarafından "Bize tattırdı, fakat yedirmeden bizi i'dam etti" dememek ve dedirmemek ve Saltanat-ı Uluhiyetini iskat etmemek ve nihayetsiz Rahmetini inkâr etmemek ve ettirmemek ve bütün müştak dostlarını mahrumiyet cihetinde düşmanlara çevirmemek noktalarından, elbette ve her halde ebedî bir Âlemde, ebedî bir memlekette, ebedî bırakacağı Abdlerine, ebedî Rahmet Hazinelerinden, ebedî Cennetlerinde, ebedî ve Cennet'e lâyik bir surette meyvedar eşcar ve çiçekli nebatlar ihmaz etmiştir. Buradakiler ise, müşterilere göstermek için nümunelerdir.

Hem ağaçlar ve nebatlar, umumen yaprak ve çiçek ve meyvelerin kelimeleriyle Seni Takdis ve Tesbih ve Tahmid ettileri gibi, o kelimelerden herbirisini dahi ayrıca Seni Takdis eder. Hususan meyvelerin bedî' bir surette, etleri çok muhtelif, san'atları çok acib, çekirdekleri çok hârika olarak yapılarak o yemek tablalarını ağaçların ellerine verip ve nebatların başlarına koyarak.. Zîhayat misafirlerine göndermek cihetinde, lisan-ı hal olan Tesbihatları, zuhurca lisan-ı kal derecesine çıkar. Bütün onlar Senin Mülkünde, Senin Kuvvet ve Kudretinle,

Senin İrade ve İhsanatınla, Senin Rahmet ve Hikmetinle musahhardırılar.. ve Senin herbir Emrine muti'dirlər.

Ey Şiddet-i Zuhurundan gizlenmiş ve ey Kibriya-yı Azaminden tesettür etmiş olan Sâni'-i Hakîm ve Hâlk-ı Rahîm!! Büttün eşcar ve nebatatin, bütün yaprak ve çiçek ve meyvelerin dilleriyle ve adediyole; Seni kusurdan, aczden, şerikten Takdis ederek Hamd ü Sena ederim.

Ey Fâtır-ı Kadîr! Ey Müdebbir-i Hakîm! Ey Mürebbi-i Rahîm!! Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm'ın Talimiyle ve Kur'an-ı Hakîm'in Dersiyle anladım ve Îman ettim ki; nasıl nebatat ve eşcar Seni tanıyorlar, Senin Sîfât-ı Kudsiyeni ve Esma-i Hüsnani bildiriyorlar.. öyle de: Zîhayatlardan Ruhlu kısmı olan İnsan ve hayvanattan hiçbirisi yoktur ki; cisminde gayet muntazam saatler gibi işleyen ve işlettilirilen dâhilî ve haricî âzalarıyla ve bedeninde gayet ince bir Nizam ve gayet hassas bir Mizan ve gayet mühim faideler ile yerleştirilen âlât ve duygularıyla ve cesedinde gayet san'atlî bir yapılış ve gayet Hikmetli bir tefriş ve gayet dikkatli bir muvazene içinde konulan cihazat-ı bedeniyesiyle, Senin Vücub-u Vücduna ve Sifatlarının tahakkukuna şehadet etmesin. Çünkü bu kadar basirane nazik san'at ve şuurkârane ince Hikmet ve müdebbirane tam muvazeneye, elbette kör kuvvet ve şuursuz tabiat ve serseri tesadüf karışamazlar ve onların işi olamaz ve mümkün değildir. Ve kendi kendine teşekkül edib öyle olması ise, yüz derece muhal içinde muhaldır. Çünkü o halde herbir zerresi; herbir şeyini ve cesedinin teşekkülü, belki dünyada alâkadar olduğu herşeyini bilcek, görecek, yapabilecek âdetâ ilah gibi ihatalı bir İlmi ve Kudreti bulunacak. Sonra teşkil-i cesed ona havale edilir ve kendi kendine oluyor denilebilir.. Ve Heyet-i Mecmuasındaki Vahdet-i Tedbir ve Vahdet-i İdare ve Vahdet-i Nev'iye ve Vahdet-i Cinsiye.. ve umumun yüzlerinde göz, kulak, ağız gibi noktalarda ittifak cihetinde müşahede edilen Sikke-i Fîrattra birlik.. ve herbir nev'in efrâdi sîmalarında görülen Sikke-i Hikmette ittihad.. ve İaşede ve İcadda beraberlik.. ve birbirinin içinde bulunmak gibi keyfiyetlerinden hiçbirisi yoktur ki, Senin Vahdetine kat'î şehadette bulunmasın! Ve herbir ferdinde, Kâinata bakan bütün İsimlerin Cilveleri bulunmakla, Vâhidîyet içinde Senin Ehadiyetine işaret olmasın.

Hem nasılıkî İnsan ile beraber hayvanatın, zeminin bütün yüzünde yayılan yüzbin enva'i, muntazam bir ordu gibi teçhiz ve talimat ve İtaat ve

musahhariyetle ve en küçükten tâ en büyüğe kadar, Rububiyetin Emirleri İntizamla cereyanlarıyla o Rububiyetinin Derece-i Haşmetine ve gayet çoklukla beraber gayet kıymetli ve gayet mükemmel olmakla beraber gayet çabuk yapılmaları ve gayet san'atlî olmakla beraber gayet kolay yapılışlarıyla Kudretinin Derece-i Azametine delalet ettikleri gibi; şarktan garba, şimalden cenuba kadar yayılan mikroptan tâ gergedana kadar, en küçük sinekten tâ en büyük kuşa kadar bütün onların Rızıklarını yetiştiren Rahmetinin hadsiz viüs'atine ve herbiri emirber nefer gibi Vazife-i Fitriyesini yapmak ve zemin yüzü her baharda, güz mevsiminde terhis edilenler yerinde yeniden taht-ı silâha alınmış bir orduya ordugâh olmak cihetile, Hâkimiyetinin nihayetsiz genişliğine katî delalet ederler.

Hem nasılıki hayvanattan herbiri, Kâinatın bir küçük nûshası ve bir misal-i musağgarı hükmünde gayet derin bir İlîm ve gayet dakik bir Hikmetle, karışık eczaları karıştırmayarak ve bütün hayvanların ayrı ayrı suretlerini şaşırımayarak, hatasız, sehvsız, noksansız yapımlarıyla, İlminin herşeye ihatasına ve Hikmetinin herşeye şümülüne, adedlerince işaretler ederler; öyle de: Herbiri birer Mu'cize-i San'at ve birer Hârika-i Hikmet olacak kadar san'atlî ve güzel yapılmasıyla, çok sevdiğin ve teşhirini istedığın San'at-ı Rabbaniyenin Kemal-i Hüsnüne ve gayet derecede güzelliğine işaret ve herbiri, hususan yavrular gayet nazdar, nazenin bir surette beslenmeleriyle ve heveslerinin ve arzularının tatmini cihetile, Senin İnayetinin gayet şirin Cemaline hadsiz işaretler ederler.

Ey Rahmanürrahîm! Ey Sadîk-ul Va'd-il Emin! Ey Mâlik-i Yevmîddin! Senin Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmının Talimiyle ve Kur'an-ı Hakîminin İrşadıyla anladım ki: Madem Kâinatın en müntehab neticesi Hayattır.. ve Hayatın en müntehab hülâsası Ruhtur.. ve Zîruhun en müntehab kısmı Zîsuurdur.. ve Zîsuurun en câmii İnsandır.. ve bütün Kâinat ise, Hayata musahhardır ve onun için çalışıyor.. ve Zîhayatlar, Zîruhlara musahhardır, onlar için dünyaya gönderiliyorlar.. ve Zîruhlar, İnsanlara musahhardır, onlara yardım ediyorlar.. ve İnsanlar fitraten Hâlikini pek ciddî severler.. ve Hâlikları onları hem sever, hem kendini onlara her vesile ile sevdirir.. ve İnsanın istadı ve cihazat-ı maneviyesi, başka bir Bâki Âleme ve ebedî bir Hayata bakıyor.. ve İnsanın Kalbi ve Şuuru, bütün kuvvetiyle Beka istiyor.. ve lisani, hadsiz Dualarıyla Beka için Hâlikâna yalvarıyor; elbette ve herhalde, o çok seven ve sevilen ve mahbub ve

muhib olan insanları dirilmemek üzere öldürmekle, ebedî bir muhabbet için yaratılmış iken, ebedî bir adavetle gücendirmek olamaz ve kabil değildir. Belki başka bir ebedî Âlemde mes'udane yaşaması Hikmetiyle, bu dünyada çalışmak ve onu kazanmak için gönderilmiştir. Ve İnsana tecelli eden İsimlerin, bu fâni ve kısa hayatı Cilveleriyle Âlem-i Bekada onların âyinesi olan İnsanların, ebedî cilvelerine mazhar olacaklarına işaret ederler.

Evet, Ebedînin Sadık Dostu, Ebedî olacak. Ve Bâki'nin Ayine-i Zîsuuru, bâki olmak lâzım gelir.

Hayvanların Ruhları bâki kalacağını.. ve Hüdhûd-ü Süleymanî (A.S.) ve Neml'i ve Naka-i Sâlih (A.S.) ve Kelb-i Ashab-ı Kehf gibi bazı efrad-ı mahsusa; hem Ruhu, hem cesediyle Bâki Âleme gideceği.. ve herbir nev'in arasına istimal için birtek cesedi bulunacağı Rivayet-i Sahihadan anlaşılmakla beraber; Hikmet ve Hakikat, hem Rahmet ve Rububiyet öyle iktiza ederler.

Ey Kadîr-i Kayyum! Bütün Zîhayat, Zîruh, Zîsuur Senin Mülkünde, yalnız Senin Kuvvet ve Kudretinle ve ancak Senin İrade ve Tedbirinle ve Rahmet ve Hikmetinle, Rububiyetinin Emirlerine teshir ve fitrî Vazifelerle tavzif edilmişler. Ve bir kısmı, İnsanın kuvveti ve galebesi için değil, belki fitraten İnsanın za'fi ve aczi için, Rahmet tarafından ona musahhar olmuşlar. Ve lisan-ı hal ve lisan-ı kal ile Sâni'lerini ve Mabudlarını kusurdan, şerikten Takdis ve Nimetlerine Şükür ve Hamd ederek, herbiri İbadet-i Mahsusasını yapıyorlar.

Ey Şiddet-i Zuhurundan gizlenmiş ve ey Azamet-i Kibriyasından perdelenmiş olan Zât-ı Akdes! Bütün Zîruhların Tesbihatiyla Seni Takdis etmek niyet edib **سُبْحَانَكَ يَا مَنْ جَعَلَ مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ** diyorum.

Ya Rabb-el Âlemîn! Ya İlahe-l Evvelîne Ve-l Âhirîn! Ya Rabb-es Semavat-ı Ve-l Aradîn! Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Ves-selâm'ın Talimiyle ve Kur'an-ı Hakîm'in Dersiyle anladım ve İman ettim ki: Nasıl Sema, feza, arz, berr ve bahr, şecer, nebat, hayvan; efradiyla, eczasıyla, zerratıyla Seni biliyorlar, tanıyorlar ve Varlığına ve Birliğine şahadet ve delalet ve işaret ediyorlar; öyle de: Kâinatın hülâsası olan Zîhayat ve Zîhayatın hülâsası olan İnsan ve İnsanın hülâsası olan Enbiya, Evliya, Asfiyanın hülâsası olan Kalblerinin ve Akıllarının Müşahedat ve Keşfiyat ve İlhamat ve İstihracatıyla, üzericalma' ve üzer-

tevatur kuvvetinde bir kat'iyetle Senin Vücub-u Vücaduna ve Senin Vahdaniyet ve Ehadiyetine şahdet edib, ihbar ediyorlar. Mu'cizat ve Keramat ve Yakınî Bürhanlarıyla, haberlerini isbat ediyorlar.

Evet Kalblerde, perde-i gaybda ihtar edici bir Zâta bakan hiçbir Hatırat-ı Gaybiye; ve İlham edici bir Zâta baktıran hiçbir İlhamat-ı Sadıkâ; ve Hakkalyakân suretinde Sîfât-ı Kudsîye ve Esma-i Hüsnâni keşfeden hiçbir İtikad-ı Yakîne; ve Enbiya ve Evlîyada bir Vâcib-ül Vücad'un Envârını Aynelyakân ile müşahede eden hiçbir Nurani Kalb; ve Asfiya ve Sîddîkînde, bir Hâlik-ı Külli Şey'in Âyat-ı Vücubunu ve Berahin-i Vahdetini Îlmelyakân ile tasdik eden, isbat eden hiçbir Münevver Akıl yoktur ki, Senin Vücub-u Vücaduna ve Sîfât-ı Kudsîyene ve Senin Vahdetine ve Ehadiyetine ve Esma-i Hüsnâna şahdet etmesin, delaleti bulunmasın ve işareti olmasın. Ve bilhassa bütün Enbiya ve Evlîya ve Asfiya ve Sîddîkînin İmamî ve Reisi ve Hülâsası olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın ihbarını tasdik eden hiçbir Mu'cizat-ı Bahiresi ve Hakkaniyetini gösteren hiçbir Hakikat-ı Âliyesi ve bütün Mukaddes ve Hakikathî Kitabların Hülâsat-ül Hülâsası olan Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'in hiçbir Âyet-i Tevhidiye-i Katiası ve Mesail-i İmaniyeden hiçbir Mes'ele-i Kudsîyesi yoktur ki, Senin Vücub-u Vücaduna ve Kudsî Sîfatlarına ve Senin Vahdetine ve Ehadiyetine ve Esma ve Sîfâtına şahdet etmesin ve delaleti olmasın ve işareti bulunmasın!

Hem nasılıki bütün o yüzbinler Muhbir-i Sadıklar, Mu'cizatlarına ve Keramatlarına ve Hûccetlerine istinad ederek, Senin Varlığına ve Birliğine şahdet ederler; öyle de: Herşeye muhit olan Arş-ı A'zam'ın Külliyat-ı Umûrunu idareden, tâ Kalbin gayet gizli ve cüz'î hatırlatını ve arzularını ve Dualarını bilmek ve işitmek ve idare etmeye kadar cereyan eden Rububiyetinin Derece-i Haşmetini.. ve gözüümüz önünde hadsiz muhtelif eşyayı birden İcad eden hiçbir fiil bir fiile, bir iş bir işe mani olmadan, en büyük bir şeyi en küçük bir sinek gibi kolayca yapan Kudretinin Derece-i Azametini İcma' ile, İttifak ile ilân ve ihbar ve isbat ediyorlar.

Hem nasılıki bu Kâinatı Zîruha, hususan İnsana mükemmel bir saray hüküme getiren ve Cenneti ve Saadet-i Ebediyeyi cinn ve inse ihzar eden ve en küçük bir Zihayatı unutmayan ve en âciz bir Kalbin tatminine ve taltifine çalışan Rahmetinin hadsiz genişliğini ve zerrattan tâ seyyarata kadar bütün enva'-î mahlukatı Emirlerine İtaat ettiren ve Teshir ve Tavzif eden Hâkimiyetinin nihayetsiz vüs'atını haber vererek, Mu'cizat ve hûccetleriyle isbat ederler; öyle de:

Kâinatı, eczaları adedince Risaleler içinde bulunan bir Kitab-ı Kebir hükmüne getiren.. ve Levh-i Mahfuz'un defterleri olan İmam-ı Mübin ve Kitab-ı Mübin'de bütün mevcudatın bütün sergüzeştlerini kaydedib yazan.. ve umum çekirdeklerde umum ağaçlarının fihristlerini ve programlarını ve Zîsuurun başlarında bütün kuvve-i hâfizalarda, sahiblerinin tarihçe-i hayatlarını yanlışsız, muntazaman yazdırın İlminin herseye ihatasına; ve herbir mevcuda çok Hikmetleri takan, hattâ herbir ağaçta meyveleri sayısında neticeleri verdiren; ve herbir Zîhayatta âzaları, belki eczaları ve hüceyratları adedince maslahatları takip eden; hattâ İnsanın lisanını çok vazifelerde tavzif etmekle beraber, taamların tatları adedince zevkî olan mizancıklar ile teçhiz ettiren Hikmet-i Kudsîyenin herbir seye şümulüne; hem bu dünyada nümuneleri görülen Celalî ve Cemalî İsimlerinin Tecellileri daha parlak bir surette Ebed-ül Âbâdda devam edeceğine ve bu fâni alemde nümuneleri müşahede edilen İhsanatının daha şaaşalı bir surette Dâr-ı Saadette istimrarına ve bekarına ve bu dünyada onları gören müştakların Ebedde dahi refakatlarına ve beraber bulunmalarına bil'icma', bil'ittifak şehadet ve delalet ve işaret ederler.

Hem yüzer Mu'cizat-ı Bahiresine ve Âyat-ı Katiasına istinaden, başta Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ve Kur'an-ı Hakîm'in olarak, bütün Ervah-ı Neyyre Ashabı olan Enbiyalar ve Kulûb-u Nuraniye Aktabı olan Evliyalar ve Ukûl-ü Münevvere Erbabı olan Asfiyalar; bütün Suhuf ve Kütüb-ü Mukaddesede, Senin çok tekrar ile ettiğin va'dlerine ve tehdidlerine istinaden ve Senin Kudret ve Rahmet ve İnayet ve Hikmet ve Celal ve Cemalin gibi Kudsî Sıfatlarına ve Şe'nlerine ve İzzet-i Celaline ve Sultanat-ı Rububiyetine itimaden ve Keşfiyat ve Müşahedat ve İlmelyakîn itikadlarıyla, Saadet-i Ebediyeyi cinn ve inse müjdeliyorlar. Ve ehl-i dalalet için Cehennem bulunduğu haber verip ilân ediyorlar ve İman edib şehadet ediyorlar...

Ey Kadîr-i Hakîm! Ey Rahman-ı Rahîm! Ey Sadîk-ul Va'd-il Kerîm! Ey İzzet ve Azamet ve Celal Sahibi Kahhar-ı Zülcelal! Bu kadar Sadık Dostlarını ve bu kadar va'dlerini ve bu kadar Sıfat ve Şuunatını tekzib edib, Sultanat-ı Rububiyetinin katî muktaziyatını ve sevdığın ve onlar dahi Seni Tasdik ve İtaatle kendilerini Sana sevdiren hadsiz makbul İbadının hadsiz Dualarını ve Davalarını reddederek, küfür ve isyan ile ve Seni va'dinde tekzib etmekle, Senin Azamet-i Kibriyana dokunan ve İzzet-i Celaline dokunduran ve Uluhiyetinin Hay-siyetine ilişen ve Şefkat - i Rububiyetini müteessir eden ehl-i

dalalet ve ehl-i küfrü, Haşrin inkârında tasdik etmekten yüzbin derece Mukaddessin ve hadsiz derece Münezzeħ ve Âlîsin! Böyle nihayetsiz bir zulümden, bir çirkinlikten Senin nihayetsiz Adaletini ve Cemalini ve Rahmetini takdis ediyorum!

سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَى عَمَّا يَقُولُنَّ عَلَوْا كَبِيرًا Ayetini, vücudumun bütün zerratı

adedince söylemek istiyorum! Belki Senin o Sadık Elçilerin ve o doğru Dellâl-ı Saltanatın Hakkalyakîn, Aynelyakîn, Îlmelyakîn suretinde Senin Uhrevî Rahmet Hazinelerine.. ve Âlem-i Bekada İhsanatının Definelerine.. ve Dâr-ı Saadette tamamıyla zuhur eden güzel İsimlerinin hârika güzel Cilvelerine şahadet, işaret, beşaret ederler.. Ve bütün Hakikatların mercii ve güveni ve hâmisi olan "Hak" İsminin en büyük bir şuaı, bu Hakikat-ı Ekber-i Haşriye olduğunu İman ederek, Senin İbadına Ders veriyorlar.

Ey Rabb-ül Enbiya Ve-s Siddikîn! Bütün onlar Senin Mulkünde, Senin Emrin ve Kudretin ile, Senin İrade ve Tedbirin ile, Senin İlmin ve Hikmetin ile musahhar ve muvazzaftırlar. Takdis, Tekbir, Tahmid, Tehlil ile Küre-i Arz'ı bir Zikirhane-i A'zam, bu Kâinatı bir Mescid-i Ekber hükmünde göstermişler.

Ya Rabbî ve ya Rabb-es Semavatî Ve-l Aradîn! Ya Hâlikî ve ya Hâlik-ı Külli Şey! Gökleri yıldızlarıyla, zemini müstemilatıyla ve bütün mahlukatı bütün keyfiyatıyla Teshir eden Kudretinin ve İradetinin ve Hikmetinin ve Hâkimiyetinin ve Rahmetinin hakkı için, nefsimi bana musahhar eyle! Ve matlubumu bana musahhar kıl! Kur'ana ve İmana Hizmet için, İnsanların Kalblerini Risale-i Nur'a musahhar yap! Ve bana ve İhvânimâ, İman-ı Kâmil ve Hüsn-ü Hâtîme ver. Hazret-i Musa Aleyhisselâm'a denizi ve Hazret-i İbrahim Aleyhisselâm'a ateşi ve Hazret-i Davud Aleyhisselâm'a dağı, demiri ve Hazret-i Süleyman Aleyhisselâm'a cinni ve insi ve Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'a Şems ve Kamer'i Teshir ettiğin gibi, Risale-i Nur'a Kalbleri ve Akılları musahhar kıl!.. Ve beni ve Risale-i Nur Talebelerini, nefis ve şeytanın şerrinden ve kabir azabından ve Cehennem ateşinden muhafaza eyle ve

Cennet-ül Firdevs'te mes'ud kıl! آمِينَ، آمِينَ، آمِينَ.

سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ مَا عَلِمْنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

وَأَخْرُ دَعْوَيْهِمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

* * *

Kur'andan ve Münacat-ı Nebeviye olan Cevşen-ül Kebir'den aldığım bu Dersimi, bir İbadet-i Tefekküriye olarak, Rabb-i Rahîmimin Dergâhına arzeturmekle kusur etmişsem, kusurumun afvi için Kur'anı ve Cevşen-ül Kebir'i Şefaatçı ederek Rahmetinden afvımı niyaz ediyorum.

S a i d N u r s î

Dokuzuncu Hüccel-i İmaniyə (DOKUZUNCU ŞUA'İN MUKADDEME-İ HAŞRİYYESİ)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

فَسُبْحَانَ اللّٰهِ حِينَ تُسْمُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ ﴿١﴾ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ ﴿٢﴾ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِي
الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَلِكَ تُخْرَجُونَ ﴿٣﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنَّ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا آنْتُمْ
بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ﴿٤﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنَّ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ آنفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَ
جَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٥﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافُ الْسِنَنِكُمْ وَالْوَانِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِلْعَالَمِينَ ﴿٦﴾ وَ
مِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِنَاؤُكُمْ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ
يَسْمَعُونَ ﴿٧﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُحْيِي بِهِ
الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٨﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنَّ تَقُومَ السَّمَاءُ
وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ

دَعْوَةً مِنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّهُ
قَانِتُونَ وَهُوَ الَّذِي يَبْدُوءُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ وَلَهُ الْمُثْلُ الْأَعْلَى
فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

İmanın bir Kutbunu gösteren bu Semavî Âyat-ı Kübranın ve Haşri isbat eden şu Kudsî Berahin-i Uzmânın bir Nükte-i Ekberi ve bir Hüccet-i A'zamı; bu "Dokuzuncu Şua"da beyan edilecek. Latif bir İnayet-i Rabbaniyedir ki: Bundan otuz sene evvel Eski Said, yazdığı Tefsir mukaddemesi "Muhakemat" namındaki Eserin âhirende;

İKİNCİ MAKSAD:

Kur'an'da Haşre işaret eden iki Âyet Tefsir ve beyan edilecek.

نَحْوِ سِمْ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

deyip durmuş. Daha yazamamış. Hâlik-ı Rahîm'ime Delail ve Emarat-ı Haşriye adedince Şükür ve Hamd olsun ki, otuz sene sonra tevfik İhsan eyledi. Evet bundan dokuz-on sene evvel o iki Âyetten birinci Âyet olan

فَانْظُرْ إِلَى أَثَارِ رَحْمَتِ اللهِ كَيْفَ يُخْبِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ ذَلِكَ لَمُحْبِّي

الْمَوْتِ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Ferman-ı İlâhînin iki parlak ve çok kuvvetli Hüccetleri ve Tefsirleri bulunan Onuncu Söz ile Yirmidokuzuncu Söz'ü În'am etti, münkirleri susturdu. Hem İman-ı Haşrînin hücum edilmez o iki metin kal'asından, dokuz ve on sene sonra ikinci Âyet olan başta mezkûr Âyat-ı Ekberin tefsirini bu Risale ile ikram etti. İşte bu Dokuzuncu Şua, mezkûr Âyatıyla işaret edilen dokuz âlî Makam ve bir emmiyetli Mukaddemeden ibarettir.

M U K A D D E M E

[Haşir Akidesinin, pek çok ruhî faidelerinden ve hayatı neticelerinden birtek netice-i câmiayı ihtisar ile beyan ve hayatı insaniye hususan hayatı içtimaiyesine ne derece lüzumlu ve zarurî olduğunu izhar ve bu İman-ı Haşri Akidesinin pek çok Hüccetlerinden bir tek Hüccet-i Külliyyeyi icmal ile göstermek ve o Akide-i Haşriye ne derece bedihî ve şübhесiz bulduğunu ifade etmekte ibaret olarak "İki Nokta"dr.]

BİRİNCİ NOKTA:Âhiret Akidesi, hayatı içtimaiye ve şahsiye-i insaniyenin üss-ül esası ve Saadetinin ve kemalâtının esasları olduğuna üzer delillerinden bir mikyas olarak yalnız dört tanesine işaret edeceğiz.

Birincisi: Nev-i beşerin hemen yarısını teşkil eden çocuklar, yalnız Cennet fikriyle, onlara dehşetli ve ağlatıcı görünen ölümlere ve vefatlara karşı dayanabilirler ve gayet zaîf ve nazik vücudlarında bir Kuvve-i Maneviye bulabilirler ve her şyeden çabuk ağlayan gayet mukavemetsiz Mizac-ı Ruhlarında, o Cennet ile bir ümid bulup mesrurane yaşayabilirler. Meselâ Cennet fikriyle der: "Benim küçük Kardeşim veya arkadaşım öldü, Cennet'in bir kuşu oldu. Cennet'te gezer, bizden daha güzel yaşıar." Yoksa her vakit etrafında kendi gibi çocukların ve büyüklerin ölümleri, o zaîf bîçarelerin endişeli nazarlarına çarpması; mukavemetlerini ve Kuvve-i Maneviyelerini zîr ü zeber ederek gözleriyle beraber Ruh, Kalb, Akıl gibi bütün Letaifini dahi öyle ağlattıracak, ya mahvolup veya divane bir bedbaht hayvan olacaktı...

İkinci delil: Nev-i İnsanın bir cihette nîsfî olan ihtiyaçlar, yalnız Hayat-ı Uhreviye ile yakınlarında bulunan kabre karşı tahammûl edebilirler. Ve çok alâkadar oldukları hayatlarının yakında sönmesine ve güzel dünyalarının kapanmasına mukabil bir teselli bulabilirler ve çocuk hükmüne geçen seri-üt teessür Ruhlarında ve mizaçlarında, mevt ve zevalden çıkan elîm ve dehşetli me'yusiyete karşı, ancak Hayat-ı Bâkiye ümidiyle mukabele edebilirler. Yoksa o şefkate lâyik muhteremler ve sükûnete ve İstirahat-ı Kalbiyeye çok muhtaç

o endişeli babalar ve analar, öyle bir Vaveylâ-i Ruhî ve bir Dağdağa-i Kalbî hissedelecekleri ki; bu dünya onlara zulmetli bir zindan ve hayat dahi kasavetli bir azab olurdu.

Üçüncü delil: İnsanların hayat-ı içtimaiyesinde en kuvvetli medarı olan gençler, delikanlılar, şiddet-i galeyanda olan hissiyatlarını ve ifratkâr bulunan nefis ve hevalarını tecavüzattan ve zulümlerden ve tahrıbattan durdurmak ve hayat-ı içtimaiyenin hüsn-ü cereyanını temin eden; yalnız Cehennem fikridir. Yoksa Cehennem endişesi olmazsa, "**El-hükmü lîl-galib**" kaidesiyle o sarhoş delikanlılar, hevesatları peşinde bîcâre zaflere, âcizlere, dünyayı Cehennem'e çevireceklerdi ve yüksek insaniyeti gayet süflî bir hayvaniyete döndüreceklerdi.

Dördüncü delil: Nev-i beserin hayat-ı dünyeviyesinde en cem'iyetli merkez ve en esaslı zenberek ve dünyevî saadet için bir Cennet, bir melce, bir tahassüngâh ise; aile hayatıdır. **Ve herkesin hanesi, küçük bir dünyasıdır.** **Ve o hane ve aile hayatının Hayati ve Saadeti ise; samîmî ve ciddî ve vefadarane hürmet ve hakîkî ve şefkatli ve fedakârane merhamet ile olabilir.** **Ve bu hakîkî hürmet ve samîmî merhamet ise; ebedî bir arkadaşlık ve daimî bir refakat ve sermedî bir beraberlik ve hadsiz bir zamanda ve hududsuz bir hayatı birbirile pederane, ferzendane, kardeşane, arkadaşane münasebetlerin bulunmak fikriyle, akidesiyle olabilir.** Meselâ der: "Bu haremim, ebedî bir Âlemde, ebedî bir hayatı, daimî bir refika-i hayatımdır. Şimdilik ihtiyar ve çirkin olmuş ise de zararı yok. Çünkü ebedî bir güzelliği var, gelecek. Ve böyle daimî arkadaşlığın hatırlı için herbir fedakârlığı ve merhameti yaparım." diyerek o ihtiyare karısına, güzel bir Huri gibi muhabbetle, şefkatle, merhametle mukâbele edebilir. Yoksa kısacık bir-iki saat surî bir refakatten sonra ebedî bir firak ve müfarakate uğrayan o arkadaşlık; elbette gayet surî ve muvakkat ve esassız, hayvan gibi bir rikkat-i cinsiye manasında ve bir mecazî merhamet ve sunî bir hürmet verebilir ve hayvanatta olduğu gibi; başka menfaatler ve sair galib hisler, o hürmet ve merhameti mağlub edip o dünya Cennetini, Cehenneme çevirir.

İşte İman-ı Haşrînین yüzey neticesinden birisi; hayat-ı içtimaiye-i insaniyeeye taalluk eder. Ve bu tek neticenin de yüzey cihetinden ve faydalardan mezkûr dört delile sairleri kıyas edilse anlaşılır ki: **Hakîkat-ı Haşriyenin tahakkuku ve vukuu; insaniyetin ulvî Hakikatî ve külli haceti derecesinde kat'îdir.** Belki insanın midesindeki ihtiyacın

vücudu, taamların vücuduna delalet ve şehadetinden daha zahirdir ve daha ziyade tahakkukunu bildirir. Ve eğer bu Hakikat-ı Haşriyenin neticeleri İnsaniyetten çıksa; o çok ehemmiyetli ve yüksek ve hayatdar olan İnsaniyet mahiyeti, murdar ve mikrop yuvası bir lâşé hükmüne sukut edeceğini isbat eder. Beşerin idare ve ahlâk ve içtimaiyatı ile çok alâkadar olan içtimaiyyun ve siyasiyyun ve ahlâkiyyunun kulakları çinlasın!.. Gelsinler, bu boşluğu ne ile doldurabilirler ve bu derin yaraları ne ile tedavi edebilirler?

İKİNCİ NOKTA: Hakikat-ı Haşriyenin hadsiz Bürhanlarından sair Erkân-ı İmaniyeden gelen Şehadetlerin hülâsasından çıkan bir Bürhani, gayet muhtasar bir surette beyan eder. Şöyled ki:

Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Risaletine delalet eden bütün Mu'cizeleri ve bütün Delail-i Nübüvveti ve Hakkaniyetinin bütün Bürhanları, birden Hakikat-ı Haşriyenin tahakkukuna şehadet ederek isbat ederler. Çünkü bu Zâtın bütün hayatında bütün Davaları, Vahdaniyetten sonra Haşirde temerküz ediyor. Hem umum Peygamberleri tasdik eden ve ettiren bütün Mu'cizeleri ve Hüccetleri, aynı Hakikate şehadet eder.

Hem وَبِرُسْلِهِ Kelimesinden gelen şehadeti bedahet derecesine çıkaran وَكُتُبِهِ şehadeti de aynı Hakikate şehadet eder.

Şöyled ki: Başta Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın Hakkaniyetini isbat eden bütün Mu'cizeleri, Hüccetleri ve Hakikatları, birden Hakikat-ı Haşriyenin tahakkukuna ve vukuuna şehadet edib isbat ederler. Çünkü Kur'anın hemen üçten birisi Haşirdir ve ekser kısa Surelerinin başlarında gayet kuvvetli Âyat-ı Haşriyedir. Sarîhan ve işareten binler Âyatıyla aynı Hakikatı haber verir, isbat eder, gösterir. Meselâ:

إِذَا الشَّمْسُ كَوَرَثَ

يَا آيُهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ إِنَّ رَزْلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ

إِذَا زُلْرَلَتِ الْأَرْضُ زُلْرَلَهَا ◆ إِذَا السَّمَاءُ افْطَرَتْ ◆ إِذَا السَّمَاءُ اشْقَقَتْ ◆

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ◆ هَلْ أَتَيْكَ حَدِيثُ الْفَاشِيَةِ

gibi, otuz-kırk Surelerin başlarında bütün kat'iyyetle Hakikat-ı Haşriyeyi Kâinatın en ehemmiyetli ve Vâcib bir Hakikati olduğunu göstermekle beraber, sair Âyetlerinde dahi o Hakikatin çeşit çeşit delillerini

beyan edib ikna' eder. Acaba birtek Âyetin birtek işaretü, gözümüz önünde Ulûm-u İslâmîyede müteaddid ilmî, kevnî Hakikatları meyve veren bir Kitabın binler böyle şehadetleri ve davaları ile, Güneş gibi zü-hur eden İman-ı Haşrî; hakikatsız olması güneşin inkârı belki Kâinatın ademi gibi hiçbir cihet-i imkânı var mı ve yüz derece muhal ve bâtil olmaz mı? Acaba bir sultanın birtek işaretü yalan olmamak için bazan bir ordu hareket edib çarşılığı halde, o pek ciddî ve izzetli sultanın binler sözleri ve va'dleri ve tehdidlerini yalan çıkarmak hiçbir cihette kabil midir ve Hakikatsız olmak mümkün müdür?

Acaba onuç asırda fâsilasız olarak hadsiz Ruhlara, Akıllara, Kalblere, nefislere Hak ve Hakikat dairesinde Hükmeden, Terbiye eden, İdare eden bu manevî Sultan-ı Zîşan'ın birtek işaretü böyle bir Hakikatı isbat etmeye kâfi iken, binler tasrihat ile bu Hakikat-ı Haşriyeyi gösterip isbat ettikten sonra, o Hakikati tanımayan bir echel ahmak için Cehennem azabı lâzım gelmez mi ve ayn-ı adalet olmaz mı? Hem birer zamana ve birer devre hükmeden bütün Semavî Suhuflar ve Mukaddes Kitablar dahi, bütün istikbale ve umum zamanlara hükümrân olan Kur'anın tafsîlatla, izahatla tekrar ile beyan ve isbat ettiği Hakikat-ı Haşriyeyi, asırlarına ve zamanlarına göre o Hakikatı kat'î kabul ile beraber, tafsîlatsız ve perdeli ve muhtasar bir surette beyan, fakat kuvvetli bir tarzda iddia ve isbatları; Kur'anın Davasını binler imza ile tasdik ederler.

Bu bahsin münasebetiyle Risale - i Münacat'ın âhirinde, **كُتُبُ رُسُلٍ** **إِيمَانٌ بِالْيَوْمِ الْآخِرِ** Rüknüne sair Rükünlerin hususan sehadeti, Münacat suretinde zikredilen pek kuvvetli ve hülâsalı ve bütün evhamları izale eden bir Hüccet-i Haşriye aynen buraya giriyor. Şöyledi ki: Münacat'ta demiş:

Ey Rabb-i Rahîm'im! Resul-i Ekrem'inin Talimiyle ve Kur'an-ı Hakîm'in Dersiyle anladım ki: Başta Kur'an ve Resul-i Ekrem'in olarak bütün Mukaddes Kitablar ve Peygamberler, bu dünyada ve her tarafta nümuneleri görülen Celalli ve Cemalli İsimlerinin Tecellileri daha parlak bir surette Ebed-ül Âbâdda devam edeceğine ve bu fâni Âlemde rahîmane Cilveleri, nümuneleri müşahede edilen İhsanatının daha şâşaî bir tarzda Dâr-ı Saadette istimrarına ve Bekasına ve

bu kısa hayat-ı dünyeviyede onları zevk ile gören ve muhabbet ile refakat eden müştakların, Ebedde dahi refakatlarına ve beraber bulunmalarına İcma' ve İttifak ile şahadet ve delalet ve işaret ederler. Hem yüzer Mu'cizat-ı Bahirelerine ve Âyat-ı Katıalarına istinaden, başta Resul-i Ekrem ve Kur'an-ı Hakîm'in olarak bütün Nuranî Ruhların Sahibleri olan Peygamberler ve bütün Münevver Kalblerin Kutubları olan Veliler ve bütün keskin ve Nurlu Akılların madenleri olan Siddikînler, bütün Suhuf-u Semaviyede ve Kütüb-ü Mukaddesede Senin çok tekrar ile ettiğin binler ya'dlerine ve tehdidlerine istinaden, hem Senin Kudret ve Rahmet ve İnayet ve Hikmet ve Celal ve Cemal gibi Âhireti iktiza eden Kudsî Sıfatlarına, Şe'nlerine ve Senin İzzet-i Celaline ve Sultanat-ı Rububiyetine itimaden, hem Âhiretin izlerini ve tereşuhatını bildiren hadsiz Keşfiyatlarına ve Müşahedelerine ve İlмelyakîn ve Aynelyakîn derecesinde bulunan itikadlarına ve İmanlarına binaen Saadet-i Ebediyeyi İnsanlara müjdeliyorlar. Ehl-i dalalet için Cehennem ve Ehl-i Hidayet için Cennet bulunduğu haber verip ilân ediyorlar, kuvvetli İman edib şahadet ediyorlar.

Ey Kadîr-i Hakîm!. Ey Rahman-ı Rahîm!.. Ey Sadık-ul Va'd-il Kerim!. Ey İzzet ve Azamet ve Celal Sahibi Kahhar-ı Zülcelal!.. Bu kadar Sadık Dostlarını, bu kadar va'dlerini ve bu kadar Sıfât ve Şuunatını yalancı çıkarmak, tekzib etmek ve Sultanat-ı Rububiyetinin katî muktaziyatını tekzib edib yapmamak ve Senin sevdiğin ve Onlar dahi Seni tasdik ve İtaat etmekle kendilerini sana sevdiren hadsiz makbul İbadının Âhirete bakan hadsiz Dualarını ve Davalarını reddetmek, dinlememek ve küfür ve isyan ile ve Seni va'dinde tekzib etmekle, Senin Azamet-i Kibriyana dokunan ve İzzet-i Celaline dokunduran ve Uluhiyetinin Haysiyetine ilişen ve Şefkat-i Rububiyetini müteessir eden ehl-i dalaleti ve ehl-i küfrü Haşrin inkârında, onları tasdik etmekten yüzbinler derece Mukaddessin ve hadsiz derece Münezzeх ve Âlîsin. Böyle nihayetsiz bir zulümden ve nihayetsiz bir çırキンlikten, Senin o nihayetsiz Adaletini ve nihayetsiz Cemalini ve hadsiz Rahmetini, hadsiz derece Takdis ediyoruz. Ve bütün kuvvetimizle İman ederiz ki: O yüzbinler Sadık Elçilerin ve o hadsiz doğru Dellâl-ı Sultanın olan Enbiya, Asfiya, Evliyaların, Hakkalyakîn, Aynelyakîn, İlмelyakîn suretinde Senin Uhrevî Rahmet Hazinelerine, Âlem-i Bekadaki İhsanatının Definelerine ve Dâr-ı Saadette tamıyla zuhur eden güzel İsimlerinin hârika güzel Cilvelerine şahadetleri Hak ve Hakikattir ve işaretleri doğru ve mutabiktir ve besaretleri sadık ve

vaki'dir. Ve onlar bütün Hakikatların mercii ve güneşi ve hamisi olan "HAK" İsminin en büyük bir şuar; bu Hakikat-ı Ekber-i Haşriye olduğunu İman ederek, Senin Emrin ile Senin ibadına Hak Dairesinde Ders veriyorlar ve Ayn-ı Hakikat olarak talim ediyorlar. Ya Rab! Bunalıların Ders ve Talimlerinin hakkı ve hürmeti için, bize ve Risale-i Nur Talebelerine İman-ı Ekmel ve Hüsn-ü Hâtime ver ve bizleri Onların Şefaatlerine mazhar eyle, **آمين**...

Hem nasılıki Kur'anın belki bütün Semavî Kitabların Hakkaniyetini isbat eden umum Deliller ve Hüccetler ve Habibullah'ın belki bütün Enbiyanın Nübûvvetlerini isbat eden umum Mu'cizeler ve Bürhanlar, dolayısıyla en büyük müddeaları olan Âhiretin tahakkukuna delalet ederler. Aynen öyle de, Vâcib-ül Vücid'un Vüciduna ve Vahdetine şahadet eden ekser Deliller ve Hüccetler, dolayısıyla Rububiyetin ve Uluhiyetin en büyük medarı ve mazhari olan Dâr-ı Saadetin ve Âlem-i Bekanın Vüciduna, açılmasına şahadet ederler. Çünkü gelecek makamatta beyan ve isbat edileceği gibi, Zât-ı Vâcib-ül Vücid'un hem Mevcudiyeti, hem umum Sıfatları, hem ekser İsimleri, hem **Rububiyet, Uluhiyet, Rahmet, İnayet, Hikmet, Adalet** gibi Vasıfları, Şe'nleri lüzum derecesinde Âhireti iktiza ve Vücub derecesinde Bâki bir Âlemi istilzam ve zaruret derecesinde mükâfat ve mücazat için Haşrı ve Neşri isterler.

Evet madem Ezelî, Ebedî bir Allah var; elbette Sultanat-ı Uluhiyetinin sermedî bir medarı olan Âhiret vardır. Ve madem bu Kâinatta ve Zîhayatta gayet Haşmetli ve Hikmetli ve Şefkatlı bir Rububiyet-i Mutlaka var ve görünüyor. Elbette o Rububiyetin Haşmetini sukuttan ve Hikmetini abesiyyetten ve Şefkatını gadirden kurtaran, ebedî bir Dâr-ı Saadet bulunacak ve girilecek.

Hem madem göz ile görünen bu hadsiz İn'amlar, İhsanlar, Lütuflar, Keremler, İnayetler, Rahmetler; Perde-i Gayb arkasında bir Zât-ı Rahman-ı Rahîm'in bulunduğu sönmemiş Akıllara, ölmemiş Kalblere gösterir. Elbette İn'amı istihzadan ve İhsanı aldatmaktan ve İnayeti adavetten ve Rahmeti azabdan ve Lütuf ve Keremi ihanetten halâs eden ve ihsanı ihsan eden ve Nimeti Nimet eden, bir Âlem-i Bâkide bir Hayat-ı Bâkiye var ve olacaktır.

Hem madem bahar faslında zeminin dar sahifesinde hatasız yüzbin Kitabı birbiri içinde yazan bir Kalem-i Kudret gözümüz önünde yorulmadan işliyor. Ve o Kalem Sahibi yüzbin defa ahd ve va'detmiş ki:

"Bu dar yerde ve karışık ve birbiri içinde yazılan bahar Kitabından

daha kolay olarak geniş bir yerde güzel ve lâyemut bir Kitabı yazacağım ve size okutturacağım" diye, bütün Fermanlarda o Kitabdan bahsediyor. Elbette ve herhalde o Kitabın aslı yazılmış ve Haşır ve Neşir ile haşiyeleri de yazılacak ve umumun Defter-i A'malleri onda kaydedilecek. Hem madem bu Arz, kesret-i mahlukat cihetiyile ve mütemadiyen değişen yüzbinler çeşit çeşit enva'-ı zevil-hayat ve Zevilervahin meskeni, menşei, fabrikası, meşheri, mahşeri olması haysiyetiyle bu Kâinatin Kalbi, merkezi, hülâsası, neticesi, sebeb-i hilkati olarak gayet büyük öyle bir ehemmiyeti var ki; küçüklüğüyle beraber koca Semavata karşı

رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ Semavî Fermanlarda daima

deniliyor. Ve madem bu mahiyetteki Arz'in her tarafına hükmeden ve ekser mahlukatına tasarruf eden ve ekser Zîhayat mevcudatını teshir edib kendi etrafına toplattıran ve ekser masnuatını kendi hevesatının hendesesiyle ve ihtiyacının düsturlarıyla öyle güzelce tanzim ve teşhir ve tezin ve çok antika nevilerini liste gibi birer yerlerde öyle toplayıp süslettirir ki, değil yalnız ins ve cinn nazarlarını, belki Semavat Ehlinin ve Kâinatin nazar-ı dikkatlerini ve takdîrlerini ve Kâinat Sahibinin Nazar-ı İstihsanını celbetmekle gayet büyük bir ehemmiyet ve kıymet alan ve bu haysiyetle bu Kâinatin Hikmet-i Hilkati ve Büyük Neticesi ve Kiymetli Meyvesi ve Arz'in Halifesi olduğunu fenleriyle, san'atlariyla gösteren ve dünya cihetinde Sani-i Âlem'in Mu'cizeli San'atlарını gayet güzelce teşhir ve tanzim ettiği için, isyan ve küfrüyle beraber dünyada bırakılan ve azabı te'hir edilen ve bu hizmeti için imhal edilip muvaffakiyet gören Nev-i Benî-Âdem var.

Ve madem bu mahiyetteki Nev-i Benî-Âdem, mizaç ve Hilkat itibariyle gayet zaîf ve âciz ve gayet acz ve fakriyle beraber hadsiz ihtiyacılı ve teellümatı olduğu halde, bütün bütün kuvvetinin ve ihtiyarının fevkinde olarak koca Küre-i Arz'ı, o Nev-i İnsana lüzumu bulunan her nevi madenlere mahzen ve her nevi taamlara anbar ve Nev-i İnsanın hoşuna gidecek her çeşit mallara bir dükkân suretine getiren, gayet kuvvetli ve Hikmetli ve şefkatli bir Mutasarrif var ki, böyle Nev-i İnsana bakıyor, besliyor, istedığını veriyor.

Ve madem bu Hakikatteki bir Rab; hem İnsana sever, hem kendini İnsana sevdirir; hem Bâkidir, hem Bâki Âlemleri var, hem Adaletle

her işi görür ve Hikmetle herseyi yapıyor. Hem bu kısa hayatı dün-
yeviyede ve bu kısa ömrü beşerde ve bu muvakkat ve fâni zeminde
o Hâkim-i Ezelf'nin Haşmet-i Saltanatı ve Sermediyet-i Hâkimiyeti
yerleşemiyor. Ve Nev-i İnsanda vuku bulan ve Kâinatın İntizamına ve
Adalet ve Muvazenelerine ve Hüsn-ü Cemaline münafi ve muhalif çok
büyük zulümleri ve isyanları ve velinin metine ve onu şefkatle besleyene
karşı ihanetleri, inkârları, küfürleri bu dünyada cezasız kalıp, gaddar
zalim, rahat ile hayatını ve bîçare mazlum meşakkatler içinde ömürle-
rini geçirirler. Ve umum Kâinatta eserleri görünen şu Adalet-i Mut-
lakanın mahiyeti ise; dirilmemek suretiyle o gaddar zalimlerin ve
me'yus mazlumların vefat içindeki müsavatlarına bütün bütün ziddir,
kaldırmaz, müsaade etmez!..

Ve madem nasilki Kâinatın Sahibi, Kâinattan zemini ve zemin-
den Nev-i İnsanı intihab edib gayet büyük bir makam, bir ehemmiyet
vermiş. Öyle de, Nev-i İnsandan dahi Makasid-i Rububiyetine tevafuk
eden ve kendilerini İman ve Teslim ile Ona sevdiren hakikî İnsanlar
olan Enbiya ve Evliya ve Asfiyayı intihab edib kendine Dost ve Mu-
hatab ederek, onları Mu'cizeler ve Tevfikler ile İkram ve düşmanlarını
Semavî Tokatlar ile tazib ediyor. Ve bu kıymetli, sevimli Dostlarından
dahi, onların İmamı ve Mefhari olan Muhammed Aleyhissalâtü Ves-
selâm'ı intihab ederek, ehemmiyetli Küre-i Arz'in yarısını ve ehem-
miyetli Nev-i İnsanın beşten birisini uzun asırlarda Onun Nuruya ten-
vir ediyor. Âdetâ bu Kâinat Onun için yaratılmış gibi; bütün gayeleri
Onun ile ve Onun Dini ile ve Kur'anı ile tezahür ediyor. Ve o pek çok
kıymetdar ve milyonlar sene yaşayacak kadar hadsiz Hizmetlerinin
ücretlerini hadsiz bir zamanda almaya müstehak ve lâyık iken, gayet
meşakkatler ve mücahedeler içinde almişűc sene gibi kısa bir ömür
verilmiş. Acaba hiçbir cihetle hiçbir imkânı, hiçbir ihtiyâli, hiçbir ka-
biliyeti var mı ki; O Zât, bütün Emsali ve Dostlarıyla beraber dirilme-
sin ve şimdi de ruhen diri ve hayy olmasın? İ'dam-ı ebedî ile mah-
volsunlar? Hâşâ, yüzbin defa hâşâ ve kellâ... Evet bütün Kâinat ve
Hakikat-ı Âlem, dirilmesini dava eder ve hayatını Sahib-i Kâinat'tan
tafeb ediyor...

Ve madem Yedinci Şua olan "Âyet-ül Kübra"da herbiri bir
dağ kuvvetinde otuzuç aded İcma-ı Azîm isbat etmişler ki:

Bu Kâinat bir elden çıkışmış ve birtek Zâtın mülküdür ve Ke-
malât-ı İlâhiyenin medarı olan Vahdetini ve Ehadiyetini bedahetle
göstermişler ve Vahdet ve Ehadiyet ile bütün Kâinat, o Zât-ı Vâhid'in
emirber

neferleri ve musahhar memurları hükmüne geçiyor ve Âhiretin gelmesiyle, Kemalâti sukuttan ve Adalet-i Mutlakası müstehziyane gadr-ı mutlaktan ve Hikmet-i Âmmesi sefahetkârane abesiyetten ve Rahmet-i Vasası lâhiyane tazibden ve İzzet-i Kudreti zelilane acizden kurtulurlar, takaddüs ederler. Elbette ve elbette ve herhalde İman-ı Billahın üzer Nüktesinden bu altı mademlerdeki Hakikatların muktezasıyla; Kiyamet kopacak, Haşir ve Neşir olacak, Dâr-ı Mücazat ve Mükâfat açılacak.. Tâ ki Arz'in mezkûr ehemmiyeti ve merkeziyeti ve İnsanın ehemmiyeti ve kıymeti tahakkuk edebilsin ve Arz ve İnsanın Hâlkı ve Rabbi olan Mutasarrif-ı Hakîm'in mezkûr Adaleti, Hikmeti, Rahmeti, Saltanatı takarrur edebilsin ve o Bâki Rabb'in mezkûr Hakikî Dostları ve Müştakları i'dam-ı ebedîden kurtulsun ve o Dostların en Büyüğu ve en Kıymetdarı, bütün Kâinatı memnun ve minnetdar eden Kudsî Hizmetlerinin mükâfatını görsün ve Sultan-ı Sermedi'nin Kemalâti naks ve kusurdan ve Kudreti acizden ve Hikmeti sefahetten ve Adaleti zulümden tenezzüh ve takaddüs ve teberri etsin.

Elhasıl: Madem Allah var, elbette Âhiret vardır.

Hem nasıl mezkûr üç Erkân-ı İmaniye onları isbat eden bütün delilleriyle Haşre şahadet ve delalet ederler. Öyle de

وَبِمَلِئَكَتِهِ وَبِالْقُدْرَخَيْرِ وَشَرِّهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى

olan iki Rükn-ü İmanî dahi, Haşrı istilzam edib kuvvetli bir surette Âlem-i Bekaya şahadet ve delalet ederler. Şöyledi ki: Melaikenin Vücdunu ve Vazife-i Ubudiyetlerini isbat eden bütün deliller ve hadsiz müşahedeler, mükalemeler, dolayısıyla Âlem-i Ervahın ve Âlem-i Gaybin ve Âlem-i Bekanın ve Âlem-i Âhiretin ve ileride cin ve ins ile şenlendirilecek olan Dâr-ı Saadetin ve Cennet ve Cehennem'in vücdularına delalet ederler. Çünkü Melekler bu Âlemleri İzn-i İlâhî ile görebiliyorlar ve girerler ve Hazret-i Cebralî gibi, insanlar ile görüşen umum Melaike-i Mukarrebîn mezkûr Âlemlerin Vücdularını ve onlar, onlarda gezdiklerini müttefikan haber veriyorlar. Görmediğimiz Amerika kitâasının vücdunu, ondan gelenlerin ihbarıyla bedihî bildiğimiz gibi; yüz tevatür kuvvetinde bulunan Melaike ihbaratıyla Âlem-i Bekanın ve Dâr-ı Âhiretin ve Cennet ve Cehennem'in Vücdularına o katîyyette İman etmek gerektir ve öyle de İman ederiz. Hem Yirmialtinci Söz olan Risale-i Kader'de "İman-ı Bilkader" Rüknünü

isbat eden bütün deliller; dolayısıyla Haşre ve Neşr-i Suhufa ve Mizan-ı Ekberdeki Muvażene-i A'male delalet ederler. Çünkü herşeyin mukadderatını gözümüz önünde Nizam ve Mizan Levhalarında kaydetmek ve her Zîhayatın sergüzeşti hayatıelerini kuvve-i hâfızalarında ve çekirdeklerinde ve sair elvah-ı misaliyede yazmak ve her zîruhun hususan insanların defter-i a'mallerini Elvah-ı Mahfuzada tesbit etmek ve geçirmek; elbette öyle muhit bir Kader ve hakîmane bir takdir ve müdakki-kane bir Kayîd ve hafizane bir Kitabet; ancak Mahkeme-i Kübrada umumî bir Muhakeme neticesinde daimî bir Mükâfat ve Mücazat için olabilir. Yoksa o ihatâlı ve inceden ince olan kayîd ve muhafaza; bütün bütün manasız, faidesiz kalır, Hikmete ve Hakikate münafi olur. Hem Haşır gelmezse; Kader kalemiyle yazılan bu Kitab-ı Kâinatın bütün muhakkak manaları bozulur ki, hiçbir cihet-i imkânı olamaz.. ve o ihtimal, bu Kâinatın Vücutunu inkâr gibi bir muhal, belki bir hezeyan olur...

Elhasıl: İmanın Beş Rüknü bütün delilleriyle, Haşır ve Neşrin Vukuuna ve Vücutuna ve Dâr-ı Âhiretin Vücutuna ve açılmasına delalet edib isterler ve şehadet edib taleb ederler. İşte bu Hakikat-ı Haşriyenin Azametine tam muvafık böyle azametli ve sarsılmaz direkleri ve bürhanları bulunduğu içindir ki: Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'in hemen hemen üçten birisini Haşır ve Âhiret teşkil ediyor ve onu bütün Hakaikine temel taşı ve üss-ül esas yapıyor ve herşeyi onun üstüne bina ediyor...

(Mukaddeme nihayet buldu.)

Baştaki Âyetin mu'cizane işaret ettileri dokuz tabaka Berahin-i Haşriyeye dair dokuz makamdan "Birinci Makam":

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَسْبُحَا نَالَهُ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ ﴿١﴾ وَلَهُ
 الْحَمْدُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ ﴿٢﴾ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ
 وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُحِيِّ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
 وَكَذَلِكَ تُخْرَجُونَ

olan fikradaki Ferman-ı Haşre dair buradaki gösterdiği Bürhan-ı Bahiri ve Hüccet-i Katiası beyan ve izah edilecek insâAllahür-Rahman...

Onuncu Hüccet-i İmaniye

Yirminci Mektub

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْبِي وَيُمِيَّتُ وَهُوَ حَمِيَّ
لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ

[Sabah ve akşam Namazından sonra tekrarı, pek çok Fazileti bulunan ve bir Rivayet-i Sahihada İsm-i A'zam mertebesini taşıyan şu Cümle-i Tevhidiyenin onbir Kelimesi var. Herbir Kelimesinde hem birer müjde ve besaret, hem birer Mertebe-i Tevhid-i Rububiyet, hem bir İsm-i A'zam noktasında bir Kibriya-i Vahdet ve bir Kemal-i Vahdaniyet vardır. Bu büyük ve Ulvi Hakikatların izahını sair Sözlere havale edip, bir va'de binaen, şimdilik mücmeal bir hülâsa suretinde; "İki Makam", bir "Mukaddeme" ile ona bir führiste yapacağız.]

M U K A D D E M E

Kat'iyyen bil ki: Hilkatin en yüksek gayesi ve fitratın en yüce neticesi İman-ı Billah'tır. Ve İnsaniyetin en Âlî mertebesi ve beşeriyetin en büyük makamı, İman-ı Billah içindeki Marifetullah'tır. Cinn ve insin en parlak Saadeti ve en tathî Nimeti, o Marifetullah

îçindeki „Muhabbetullah“tir. Ve Ruh-u Beşer için en hâlis sürur ve Kalb-i İnsan için en safi sevinç, o Muhabbetullah içindeki Lezzet-i Ruhaniyedir. Evet bütün Hakikî Saadet ve Hâlis Sürur ve Şirin Nimet ve safi lezzet elbette Marifetullah ve Muhabbetullahtadır. Onlar, onsuz olamaz. Cenab-ı Hakk'ı tanıyan ve seven, nihayetsiz Saadete, Nimete, Envâra, Esrara; ya bilkuvve veya bilfil mazharıdır. Onu hakikî tanımayan, sevmeyen; nihayetsiz şekavete, âlâma ve evhama manen ve maddeten mübtela olur. Evet şu perişan dün-yada, âvâre nev'-i beşer içinde, semeresiz bir hayatta; sahibsiz, hâmîsiz bir surette; âciz, miskin bir insan, bütün dünyanın sultanı da olsa kaç para eder. İşte bu âvâre nev'-i beşer içinde, bu perişan fâni dünyada; İnsan, Sahibini tanımazsa, Mâlikini bulmazsa, ne kadar bîçare sergerdan olduğunu herkes anlar. Eğer Sahibini bulsa, Mâlikini tanışa, o vakit Rahmetine iltica eder, Kudretine istinad eder. O vahşetgâh dünya, bir tenezzühgâha döner ve bir ticaretgâh olur.

Birinci Makam

Şu Kelâm-ı Tevhidînin, onbir Kelimesinin her birinde birer müjde var. Ve o müjdede birer şifa ve o şifada birer lezzet-i maneviye bulunur.

BİRİNCİ KELİMЕ: لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ da şöyle bir müjde var ki:

Hadsız hacata mübtela, nihayetsiz a'danın hücumuna hedef olan Ruh-u İnsanı şu Kelimedede öyle bir Nokta-i İstîmdad bulur ki, bütün hacatını temin edecek bir Hazine-i Rahmet kapısını ona açar ve öyle bir Nokta-i İstinad bulur ki, bütün a'dasının şerrinden emin edecek bir Kudret-i Mutlakanın Sahibi olan kendi Mabudunu ve Hâlikını bildirir ve tanittırır, Sahibini gösterir, Mâlikî kim olduğunu irae eder. Ve o irae ile, Kalbi vahşet-i mutlakadan ve Ruhu hûzn-ü elîmden kurtarıp, ebedî bir ferahı, daimî bir süruru temin eder.

İKİNCİ KELİMЕ: وَحْدَةٌ Şu Kelimedede şifalı, saadetli bir müjde vardır. Şöyled ki:

Kâinatın ekser enva'ıyla alâkadar ve o alâkadarlık yüzünden perişan ve keşmekeş içinde boğulmak derecesine gelen Ruh-u Beşer ve Kalb-i İnsan **وَحْدَةٌ** Kelimesinde bir melce', bir halaskâr bulur ki;

onu bütün o keşmekeşten, o perişaniyetten kurtarır. Yani, **وَحْدَةٌ** mannen der: "Allah birdir. Başka şeylere müracaat edip yorulma, onlara tezelliül edip minnet çekme, onlara temelluk edip boyun eğme, onların arkasına düşüp zahmet çekme, onlardan korkup titreme... Çünkü Sultan-ı Kâinat birdir, herşey'in anahtarı Onun yanında, her şey'in dizgini Onun Elindedir; herşey Onun Emriyle halledilir. Onu bulsan, her matlubunu buldun; hadsiz minnetlerden, korkulardan kurtulduğun."

ÜÇÜNCÜ KELİME: **لَا شَرِيكَ لَهُ** Yani: Nasılkı Uluhiyetinde ve

Saltanatında şeriki yoktur; "Allah" bir olur, müteaddid olamaz. Öyle de; Rububiyyetinde ve İcraatında ve İcadatında dahi şeriki yoktur. Bazan olur ki; sultan bir olur, saltanatında şeriki olmaz; fakat icraatında, onun memurları onun şeriki sayılırlar ve onun huzuruna herkesin girmesine mani olurlar. "Bize de müracaat et" derler. Fakat Ezel ve Ebed Sultanı olan Cenab-ı Hak, Saltanatında şeriki olmadığı gibi, İcraat-ı Rububiyyetinde dahi muinlere, şeriklere muhtaç değildir. Emir ve İradesi, Havl ve Kuvveti olmazsa hiçbir şey, hiçbir şeye müdahale edemez. Doğrudan doğruya herkes Ona müracaat edebilir. Şeriki ve muini olmadığından, o müracaatçı adama "Yasaktır, Onun Huzuruna giremezsin" denilmez. İşte şu Kelime, Ruh-u Beşer için şöyle bir müjde verir ki:

İmanı elde eden Ruh-u Beşer; manisiz, müdahalesiz, hailsiz, mümanaatsız, her halinde, her arzusunda, her anda, her yerde o Ezel ve Ebed ve Hazain-i Rahmet Mâliki ve Defain-i Saadet Sahibi olan Cemil-i Zülcelal, Kadîr-i Zulkemal'in Huzuruna girip, hacatını arzedebilir. Ve Rahmetini bulup, Kudrette istinad ederek, Kemal-i Ferah ve süruru kazanabilir.

DÖRDÜNCÜ KELİME: **لِهِ الْمُلْكُ** Yani: Mülk umumen Onundur. Sen, hem Onun mülküsun, hem memlüküsun, hem mülkünde çalışıyorsun.

Şu Kelime, şöyle şifali bir müjde veriyor ve diyor: **Ey insan! Sen kendini, kendine Mâlik sayma.** Çünkü sen kendini idare edemezsin, o yük ağırdır. Kendi başına muhafaza edemezsin, belalardan sakınip, levazimatını yerine getiremezsin.. Öyle ise beyhude ızdıraba düşüp azab çekme, Mülk başkasınınındır. O Mâlik, hem Kadîr'dir, hem Rahîm'dir; Kudretine istinad et, Rahmetini ittiham etme. Kederi bırak, keyfini çek. Zahmeti at, safayı bul...

Hem der ki: Manen sevdığın ve alâkadar olduğun ve perişaniyetinden müteessir olduğun ve ıslah edemediğin şu Kâinat, bir Kadîr-i Rahîm'in Mulküdür. Mulkü Sahibine teslim et, Ona bırak; cefasını değil, safasını çek. O hem Hakîm'dir, hem Rahîm'dir. Mülkünde istediği gibi tasarruf eder, çevirir. Dehşet aldığı zaman, İbrahim Hakkı gibi "**Mevlâ görelim neyler, neylerse güzel eyler**" de, pencerelerden seyret, içlerine girme.

BEŞİNCİ KELİME: **لَهُ الْحَمْدُ** Yani: **Hamd ve Sena, Medih ve**

Minnet Ona mahsustur, Ona lâyiktür. Demek Nimetler Onundur ve Onun Hazinesinden çıkar. Hazine ise, daimîdir. İşte şu Kelime, şöyle müjde verip diyor ki: **Ey insan!** Nimetin zevalinden elem çekme. Çünkü Rahmet Haznesi tükenmez. Ve lezzetin zevalini düşünüp, o elemden feryad etme. Çünkü o Nimet meyvesi, bir Rahmet-i Bînihayenin Semeresidir. Ağacı bâki ise, meyve gitse de yerine gelen var. Nimetin lezzeti içinde, o lezzetten yüz derece daha ziyade lezzetli bir İltifat-ı Rahmeti **Hamd ile düşünüp, lezzeti birden yüz derece yapabilirsin.** Nasılkı bir Padişah-ı Zîşanın sana hediye ettiği bir elma lezzeti içinde yüz belki bin elmanın lezzetinin fevkinde, bir İltifat-ı Şâhane lezzetini sana ihsas ve ihsan eder. Öyle de:

لَهُ الْحَمْدُ Kelimesiyle, yani **Hamd ve Şükür ile, yani Nimetten**

İn'amı hissetmekle, yani Mün'imi tanımakla ve **İn'amını düşünmekle,** yani Onun Rahmetinin iltifatını ve Şefkatinin teveccühünü ve **İn'amının devamını düşünmekle;** Nimetten bin derece daha leziz, manevî bir lezzet kapısını sana açar.

ALTINCI KELİME: **بِعُيُونِي** Yani: **Hayati veren Odur. Ve**

Hayatı

Rızık ile idame eden de Odur. Ve levazimat-ı hayatı da ihmaz eden yine odur. Ve Hayatın Âlî gayeleri Ona aid'dir ve mühim neticeleri Ona bakar, yüzde doksan dokuz meyvesi Onundur. İşte şu Kelime; şöyle fâni ve âciz besere nida eder, müjde verir ve der: Ey insan! Hayatın ağır tekâlifini omuzuna alıp zahmet çekme. Hayatın fenusunu düşünüp, hüzne düşme. Yalnız dünyevî ehemmiyetsiz meyvelerini görüp dünyaya gelişinden pişmanlık gösterme. Belki o sefine-i vücudundaki Hayat makinesi, Hayy-ı Kayyum'a aid'dir. Masarif ve levazimatını, o tedarik eder. Ve o hayatın pek kesretli gayeleri ve neticeleri var ve Ona aid'dir. Sen, o gemide bir dümencî neferisin. Vazifeni güzel gör, ücretini al, keyfine bak. O Hayat Sefenesi, ne kadar kıymetdar olduğunu ve ne kadar güzel faideler verdigini ve o Sefine Sahibi Zâtîn, ne kadar Kerim ve Rahîm olduğunu düşün, mesrur ol ve şükret ve anla ki: Vazifeni istikamette yaptığı vakit, o sefinenin verdiği bütün netaic; bir cihetle Senin Defter-i A'maline geçer, sana bir Hayat-ı Bâkiyeyi temin eder, Seni ebedî İhya eder.

YEDİNCİ KELİMË: وَيُبَيِّثُ Yani: Mevti veren odur. Yani:

Hayat Vazifesinden terhis eder, fâni dünyadan yerini tebdil eder, küllefet-i hizmetten âzad eder. Yani: **Hayat-ı fâniyeden**, Seni **Hayat-ı Bâkiyeye** alır. İşte şu Kelime, söylece fâni cinn ve inse bağırrır, der ki:

Sızlere müjde!.. Mevt i'dam değil, hiçlik değil, fena değil, inkıraz değil, sönmek değil, firak-ı ebedî değil, adem değil, tesadüf değil, fâilsiz bir in'idam değil. Belki bir Fâîl-i Hakîm-i Rahîm tarafından bir terhistir, bir tebdil-i mekândır. Saadet-i Ebediye tarafına, Vatan-ı Aslıllerine bir sevkiyyattır. Yüzde doksan dokuz ahbabın mecmâ'ı olan Âlem-i Berzaha bir Visal Kapısıdır.

SEKİZİNCİ KELİMË: وَهُوَ حَىٰ لَا يَمُوتُ Yani: Bütün Kâinatın

mevcudatında görünen ve Vesile-i Muhabbet olan Kemal ve Hüsün ve İhsanın hadsiz bir derece fevkinde bir Cemal ve Kemal ve İhsanın Sahibi ve bütün mahbublara bedel, birtek Cilve-i Cemali kâfi gelen bir Mabudu Lemyezel, bir Mahbub-u Lâyezal'in ezelî ve ebedî bir Hayat-ı Daimesi var ki; şâibe-i zeval ve fenadan münezzeх ve

avarız-ı naks ve kusurdan müberradır. İşte şu Kelime, cinn ve inse ve bütün Zîsuura ve Ehl-i Muhabbet ve Aşka ilân eder ki: **Sizlere müjde, mahbublarınızdan nihayetsiz firakların yaralarını tedavi edip merhem süren bir Mahbub-u Bâki'niz var. Madem O var ve Bâki'dir, başkaları ne olursa olsun merak çekmeyiniz.** Belki o mahbublarda, sebeb-i muhabbetiniz olan Hüsn ve İhsan, Fazl ve Kemal, O Mahbub-u Bâki'nin Cilve-i Cemal-i Bâkisinden çok perdelerden geçip, gayet zayıf bir gölgenin gölgesidir. Onların zevalleri, sizleri incitmesin. Çünkü onlar bir nevi âyinelerdir. Âyinelerin değişmesi Şaşa-i Cemalin Cilvesini tazeleştirir, güzelleştirir. Madem O var, hersey var.

DOKUZUNCU KELİME: بِيَدِهِ الْخَيْرُ Yani: Her Hayır, Onun

Elindedir. Her yaptığınız Hayrat, Onun defterine geçer. Her işlediğiniz A'mal-i Sâliha, yanında kaydedilir. İşte şu Kelime, cinn ve inse nida edip müjde veriyor. Diyor ki: **Ey bîcâreler! Mezaristana göctüğünüz zaman, "Eyyah! Malımız harab olup, sa'yımız heba oldu; şu güzel ve geniş dünyadan gidip, dar bir toprağa girdik."** demeyiniz.. feryad edip me'yus olmayınız.. Çünkü sizin hersey'iniz muhafaza ediliyor. Her ameliniz yazılmıştır. Her hizmetiniz kaydedilmişdir. Hizmetinizin mükâfatını verecek ve her Hayır Elinde ve her Hayrı yapabilecek bir Zât-ı Zülcelal, sizi celb edip, yer altında muvakkaten durdurur. Sonra Huzuruna alındır. Ne mutlu sizlere ki; Hizmetinizi ve Vazifenizi bitirdiniz. Zahmetiniz bitti, rahata ve Rahmete gidiyorsunuz. Hizmet, meşakkat bitti; ücret almağa gidiyorsunuz. Evet geçen baharın Defter-i A'malının sahifeleri ve hidematinin sandukçaları olan tohumları, çekirdekleri muhafaza eden ve ikinci baharda gayet şaaşalı, belki yüz derece asıldan daha bereketli bir tarzda muhafaza eden, neşreden Kadîr-i Zülcelal, elbette sizin de netaic-i hayatınızı öyle muhafaza ediyor ve hizmetinize pek kesretli bir surette mükâfat verecektir.

ONUNCU KELİME: وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ Yani: O Vâhid'dır,

Ehad'dır, her şey'e Kadirdir. Hiçbir şey Ona ağır gelmez. Bir baharı Halketmek bir çiçek kadar Ona kolaydır. Cennet'i Halk etmek, bir bahar

kadar Ona rahattır. Her günde, her senede, her asırda, yeniden yeniye İcad ettiği hadsiz masnuatı, nihayetsiz Kudretine nihayetsiz lisanlarla şahadet ederler. İşte şu Kelime dahi şöyle müjde eder. Der ki:

**Ey insan! Yaptığın Hizmet, ettiğin Ubudiyet boşoboşuna gitmez.
Bir Dâr-ı Mükâfat, bir Mahall-i Saadet senin için ihzar edilmiştir.
Senin şu fâni dünyana bedel, Bâki bir Cennet seni bekler. İbadet
ettiğin ve tanıldığın Hâlk-ı Zülcelal'in va'dine İman ve İtimad et.
Ona va'dinde hulfetmek muhaldir. Kudretinde hiçbir cihetle
noksaniyet yoktur. İşlerine, acz müdahale edemez. Senin küçük
bahçeni Halk ettiği gibi, Cennet'i dahi senin için Halk edebilir ve
Halk etmiş ve sana va'd etmiş. Ve va'dettiği için, elbette seni onun
içine alacak.**

Madem bilmüşahede görüyoruz: Her senede, yer yüzünde, hayvanat ve nebatatin üçyüzbinden ziyade enva'larını ve milletlerini, Kemal-i İntizam ve Mizan ile, Kemal-i Sür'at ve sühuletle Haşr edip, Neşreder. Elbette böyle bir Kadîr-i Zülcelal, va'dini yerine getirmeye muktedirdir. Hem madem her senede, öyle bir Kadîr-i Mutlak, Haşrin ve Cennet'in nümunelerini binler tarzda icad ediyor. Hem madem bütün Semavî Fermanları ile Saadet-i Ebediyeyi va'd edip, Cennet'i müjde veriyor.

Hem madem bütün icraatı ve Şuunatı Hak ve Hakikattir ve sıdk ve ciddiyetledir. Hem madem âsârının şehadetiyle, bütün Kemalât, Onun nihayetsiz Kemaline delalet ve şahadet eder. Ve hiçbir cihette naks ve kusur Onda yoktur. Hem madem hulf-ül va'd ve hilaf ve kizb ve aldatmak, en çirkin bir haslet ve naks u kusurdur. **Elbette ve elbette O Kadîr-i Zülcelal, O Hakîm-i Zulkemal, O Rahîm-i Zülcemal va'dını
yerine getirecek; Saadet-i Ebediye kapısını açacak, Âdem babanızın
Vatan-ı Aslîsi olan Cennet'e sizleri ey Ehl-i İman idhal edecektir.**

ONBİRİNCİ KELİMЕ: *وَالْيَهُ الْمَصِيرُ* Yani: Ticaret ve memuriyet için, mühim Vazifelerle bu dâr-ı imtihan olan dünyaya gönderilen İnsanlar; ticaretlerini yapıp, Vazifelerini bitirip ve Hizmetlerini itmam ettikten sonra, yine onları gönderen Hâlk-ı Zülcelaline donecekler ve Mevlâ-yı Kerim'lerine kavuşacaklar. Yani, bu Dâr-ı Fâniden gidip Dâr-ı Bâkide Huzur-u Kibriyaya müsherref olacaklar. Yani, esbab dağdaşından ve vesaitin karanlık perdelerinden kurtulup,

Rabb-i Rahîmlerine Makarr-ı Saltanat-ı Ebedîsinde perdesiz kavuşacaklar. Doğrudan doğruya herkes, kendi Hâlîki ve Mabudu ve Rabbi ve Seyyidi ve Mâlikî kim olduğunu bileyec ve bulacaklar. İşte şu Kelime bütün müjdelerin fevkinde şöyle müjde eder. Ve der ki:

Ey insan! Bilir misin nereye gidiyorsun ve nereye sevk olunuyorsun? Otuzikinci Söz'ün âhirinde denildiği gibi: Dünyanın bin sene mes'udane Hayatı, bir saat Hayatına mukabil gelmeyen Cennet Hayatının ve o Cennet Hayatının dahi bin senesi, bir saat Rü'yet-i Cemaline mukabil gelmeyen bir Cemil-i Zülcelal'in Daire-i Rahme-tine ve Mertebe-i Huzuruna gidiyorsun. Mübtela ve meftun ve müştak olduğunuz mecazî mahbublarda ve bütün mevcudat-ı dün-yeviyedeki Hüsün ve Cemal, Onun Cilve-i Cemalinin ve Hüsnü Esmasının bir nevi gölgesi.. ve bütün Cennet, bütün letaifiyle bir Cilve-i Rahmeti.. ve bütün İslâhiyaklar ve Muhabbetler ve İncizablar ve Cazibeler, bir Lem'a-i Muhabbeti olan bir Mabud-u Lemyezel'in, bir Mahbub-u Lâyezal'in Daire-i Huzuruna gidiyorsunuz ve Ziyafergâh-ı Ebedîsi olan Cennet'e çağrılıyorsunuz. Öyle ise kabir kapısına ağlayarak değil, gülerek giriniz.

Hem şu Kelime şöyle müjde veriyor, diyor ki: Ey insan! Fennaya, ademe, hiçliğe, zulümata, nisvana, çürümeye, dağılmaya ve kesrette boğulmaya gittiğinizi tevehhüm edip düşünmeyiniz! Siz fennaya değil, Bekaya gidiyorsunuz. Ademe değil, Vücud-u Daimîye sevk olunuyorsunuz. Zulümata değil, Âlem-i Nura giriyorsunuz. Sahib ve Mâlik-i Hakîkî'nin tarafına gidiyorsunuz.. ve Sultan-ı Ezelî'nin Payitahtına dönüyorsunuz. Kesrette boğulmaya değil, Vahdet Dairesinde teneffüs edeceksiniz. Firaka değil, visale müteveccihsiniz!..

Onbirinci

Hüccet-i İmaniye

(YİRMİİKİNCİ SÖZ'ÜN BİRİNCİ MAKAMI)

وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ
وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ

Bir zaman iki adam, bir havuzda yıkandılar. Fevkalâde bir tesir altında kendilerinden geçtiler. Gözlerini açtıkları vakit gördüler ki; acib bir Âleme götürülmüşler. Öyle bir Âlem ki, Kemal-i İntizamından bir memleket hükmünde, belki bir şehir hükmünde, belki bir saray hükmündedir. Kemal-i hayretlerinden etraflarına baktılar. Gördüler ki:

Bir cihette bakılsa azîm bir Âlem görünüyor. Bir cihette bakılsa, muntazam bir memleket. Bir cihette bakılsa, mükemmel bir şehir. Diğer bir cihette bakılsa, gayet muhteşem bir Âlemi içine almış bir saraydır. Şu acaib Âlemde gezerek seyran ettiler. Gördüler ki: Bir kısım mahluklar var; bir tarz ile konuşuyorlar, fakat bunlar onların dillerini bilmiyorlar. Yalnız işaretlerinden anlaşılıyor ki, mühim işler görüyorlar ve ehemmiyetli Vazifeler yapıyorlar. O iki adamdan birisi, arkadaşına dedi ki:

"Şu acib Âlemin elbette bir Müdebberi ve şu muntazam memleketin bir Mâliki, şu mükemmel şehrin bir Sahibi, şu musanna sarayın bir Ustası vardır. Biz çalışmalıyız, Onu tanımalıyız. Çünkü anlaşılıyor ki, bizi buraya getiren Odur. Onu

tanımazsak kim bize meded verecek? Dillerini bilmediğimiz ve onlar bizi dinlemediğimizleri şu âciz mahluklardan ne bekleyebiliriz? Hem koca bir Âlemi bir memleket suretinde, bir şehir tarzında, bir saray şeklinde yapan ve baştan başa hârika şeyle dolduran ve müzeyyenatın enva'ıyla tezyin eden ve ibretnüma Mu'cizatlarla donatan bir Zât.. elbette bizden ve buraya gelenlerden bir istediği vardır. Onu tanımalıyız. Hem ne istediğini bilmekliğimiz lâzımdır." Öteki adam dedi:

-"Înanmam, böyle bahsettiğin gibi bir Zât bulunsun ve bütün bu Âlemi tek başıyla idare etsin." Arkadaşı cevaben dedi ki:

-"Bunu tanımazsak, lâkayd kalsak, menfaati hiç yok; zararı olsa pek azîmdir. Eğer tanımamasına çalışsak, meşakkati pek hafiftir, menfaati olursa pek azîmdir. Onun için Ona karşı lâkayd kalmak, hiç kâr-ı akıl değildir." O serseri adam dedi: -"Ben bütün rahatımı, keyfimi; Onu düşünmemekte görüyorum. Hem böyle Aklıma sığışmayan şeyle ugraşmayacağım. Bütün bu işler, tesadüfi ve karmakarışık işlerdir, kendi kendine dönüyor; benim neme lâzım." Akıllı arkadaşı ona dedi:

-"Senin bu temerrüdün beni de, belki çokları da belaya atacaktır. Bir edebsizin yüzünden, bazan olur ki, bir memleket harab olur." Yine o serseri dönüp dedi ki: -"Ya kat'iyyen bana isbat et ki; bu koca memleketin tek bir Mâliki, tek bir Sâni'i vardır. Yahut bana ilışme." Cevaben arkadaşı dedi:

-"Madem inadin divanelik derecesine çıkmış; o inadıyla bizi ve belki memleketi bir kahre giriftar edeceksin. Ben de sana oniki bürhan ile göstereceğim ki: Bir saray gibi şu Âlemin, bir şehir gibi şu memleketin, tek bir Ustası vardır ve O Usta, herseyi İdare eden yalnız Odur. Hiçbir cihette noksaniyeti yoktur. Bize görünmeyen O Usta, bizi ve herseyi görür ve sözlerini işitir. Bütün işleri Mu'cize ve Hârikadır. Bütün bu gördüğümüz ve dillerini bilmediğimiz şu mahluklar Onun memurlarıdır."

Birinci Bürhan

Gel her tarafa bak.. herseye dikkat et! Bütün bu işler içinde gizli bir El işliyor. Çünkü bak, bir dirhem (**Haşîye-1**) kadar kuvveti

(**Haşîye-1**): Ağaçları başlarında taşıyan çekirdeklerle işarettiler.

olmayan bir çekirdek küçüklüğünde bir şey, binler batman yükü kaldırıyor. Zerre kadar şuuru (**Haşıye-2**) olmayan, gayet hakîmane işler görüyor. Demek bunlar kendi kendilerine işlemiyorlar. Onları işlettiren gizli bir Kudret Sahibi vardır. Eğer kendi başına olsa, bütün baştan başa bu gördüğümüz memlekette her iş Mu'cize, herşey mu'cizekâr bir hârika olmak lâzımgelir. Bu ise, bir safsatadır.

İkinci Bürhan

Gel bütün bu ovaları, bu meydanları, bu menzilleri süslendiren şeyler üstüne dikkat et. Herbirisinde o gizli Zâtta haber veren işler var. Âdetâ herbiri birer turra, birer sikke gibi, o gaybî Zâtta haber veriyorlar. İşte gözünün önünde.. bak; bir dirhem pamuktan (**Haşıye-3**) ne yapıyor. Bak, kaç top çuha ve patiska ve çiçekli kumaş çıktı. Bak, ondan ne kadar şekerlemeler, yuvarlak tatlı köfteler yapılıyor ki, bizim gibi binler adam giyse ve yese, kâfi gelir. Hem de bak, bu demiri, toprağı, suyu, kömürü, bakırı, gümüşü, altunu Gaybî Avucuna aldı, bir et parçası (**Haşıye-4**) yaptı; bak gör... İşte ey akılsız adam! Bu işler öyle bir Zâta mahsustur ki; bütün bu memleket, bütün eczasıyla Onun Mu'cize-i Kuvveti altında duruyor, her arzusuna râm oluyor.

Üçüncü Bürhan

Gel, bu müteharrik antika (**Haşıye-5**) san'atlarına bak! Herbiris öyle bir tarzda yapılmış; âdetâ bu koca sarayın bir küçük nüshasıdır. Bütün bu sarayda ne varsa, o küçük müteharrik makinelerde

(Haşıye-2): Kendi kendine yükselmeyen ve meyvelerin sıkletine dayanmayan üzüm çubukları gibi nazenin nebatatin, ağaçlara latif eller atıp sarmalarına ve onlara yüklenmelerine işaretir.

(Haşıye-3): Tohumla işaretir. Meselâ: Zerre gibi bir afyon büzrü, bir dirhem gibi bir zerdali nüvati, bir kavun çekirdeği, nasıl çuhadan daha güzel dokunmuş yapraklar, patiskadan daha beyaz ve sarı çiçekler, şekerlemeden daha tatlı ve köftelerden ve konserve kutularından daha latif, daha leziz, daha şirin meyveleri Hazine-i Rahmetten getiriyorlar, bize takdim ediyorlar...

(Haşıye-4): Unsurlardan cism-i hayvanîyi Halk ve nutfeden Zihayatı İcad etmeye işaretir.

(Haşıye-5): Hayvanlara ve insanlara işaretir. Zira hayvan, şu Âlemin küçük bir führîtesi ve Mahîyet-i İnsaniye, şu Kâinatın bir Misal-i Musaggari olduğundan; âdetâ Âlemdede ne varsa, İnsanda nümunesi vardır.

bulunuyor. Hiç mümkün müdür ki, bu Sarayın Ustasından başka birisi gelip, bu acib sarayı küçük bir makinede dercetsin? Hem hiç mümkün müdür ki, bir kutu kadar bir makine bütün bir Âlemi içine aldığı halde, tesadüfi veya abes bir iş içinde bulunsun? Demek bütün gözün gördüğü ne kadar antika makineler var, o gizli Zâtın birer sikkesi hükmündedirler. Belki birer dellâl, birer ilânnâme hükmündedirler. Lisan-ı halleriyle derler ki: "Biz öyle bir Zâtın san'atiyiz ki: Bütün bu Âlemimizi, bizi yaptığı ve sühuletle İcad ettiği gibi kolaylıkla yapabilir bir Zâtır."

Dördüncü Bürhan

Ey muannid arkadaş! Gel, sana daha acibini göstereceğim. Bak, bu memlekette bütün bu işler, bu şeyler değişti.. değişiyor, bir halette durmuyor. Dikkat et ki, bu gördüğümüz camid cisimler, hissiz kutular; birer Hâkim-i Mutlak suretini aldılar; âdetâ herbir şey, bütün eşyaya hükmediyor. İşte bu yanımızdaki bu makineye bak; (**Haşıye-6**) güya emrediyor. İşte Onun tezyinatına ve işlemesine lâzım levazimat ve maddeleler, uzak yerlerden koşup geliyorlar. İşte oraya bak: O şuursuz cisim (**Haşıye-7**) güya bir işaret ediyor, en büyük bir cismi, kendine hizmetkâr ediyor, kendi işlerinde çalıştırıyor. Daha başka şeyleri bunlara kıyas et. Âdetâ herbir şey, bütün bu Âlemdeki Hilkatları müsahhar ediyor. Eğer o gizli Zâtı kabul etmezsen, bütün bu memleketteki taşında, toprağında, hayvanında, İnsana benzer mahluklarda; o Zâtın bütün hünerlerini, san'atlarını, kemalâtlarını, birer birer (o şeylere) vereceksin. İşte Aklın uzak gördüğü bir tek mu'ciznûma Zâtın bedeline, milyarlar onun gibi mu'ciznûma, hem birbirine zîd, hem birbirine misil, hem birbiri içinde bulunsun; bu İntizam bozulmasın, ortağı karıştırmasınlar. Halbuki bu koca memlekette iki parmak karışsa, karıştırır. Çünkü bir köyde iki müdür, bir şehirde iki vali, bir memlekette iki padişâh bulunsa, karıştırır. Nerede kaldı, hadsiz Hâkim-i Mutlak beraber bulunsun?

(Haşıye-6): Makine, meyvedar ağaçlara işaretdir. Çünkü üzericalılar, fabrikaları incecik dallarında taşıyor gibi; hayrenüma yaprakları, çiçekleri, meyveleri dokuyor, süslendiriyor, pişiriyor, bizlere uzatıyor. Halbuki çam ve katran gibi muhteşem ağaçlar, kuru bir taştan tezgâhını atmış, çalışıp duruyorlar.

(Haşıye-7): Hububata, tohumlara, sineklerin tohumcuklarına işaretdir. Meselâ bir sinek bir kara ağaçın yaprağında yumurtasını bırakır. Birden o koca kara ağaç, yapraklarını o yumurtalara bir rahm-ı mader, bir beşik ve bal gibi bir gıda ile dolu bir mahzene çeviriyor. Âdetâ o meyvesiz ağaç, o surette zîruh meyveler veriyor.

Beşinci Bürhan

Ey vesveseli arkadaş! Gel, bu azîm sarayın nakışlarına dikkat et ve bütün bu şehrin zînetlerine bak ve bütün bu memleketin tanzimatını gör ve bütün bu Âlemin san'atlarını tefekkür et! İşte bak: Eğer nihayetsiz Mu'cizeleri ve Hünerleri olan gizli bir Zâtin kalemi işlemese, bu nakışları sair şuursuz sebeblere, kör tesadüfe, sağır tabiata verilse, o vakit ya bu memleketin herbir taşı, herbir otu, öyle mu'ciznûma nakkaş, öyle bir hârikulâde kâtib olması lâzımgelir ki, bir harfte bin kitabı yazabilisin, birnakışta milyonlar san'atı dercedebilsin. Çünkü bak bu taşlardaki nakşa, (**Haşiye-8**) herbirisinde bütün sarayın nakışları var, bütün şehrin tanzimat kanunları var, bütün memleketin teşkilât programları var. Demek bu nakışları yapmak, bütün memleketi yapmak kadar hârikadir. Öyle ise herbir nakış, herbir san'at, o gizli Zâtin bir ilânname-sidir, bir hâtemidir.

Madem bir harf, kâtibini göstermeksızın olmaz. San'atlî bir nakış, nakkaşını bildirmemek olmaz... Nasıl olur ki: Bir harfte koca bir kitabı yazan, birnakışta bin nakşî nakşeden nakkaş, kendi kitabıyla ve nakşıyla bilinmesin...

Altıncı Bürhan

Gel, bu geniş ovaya çıkacağız (**Haşiye-9**). İşte o ova içinde yüksek bir dağ var. Üstüne çıkacağız, tâ bütün etrafi görülsün. Hem herşeyi yakınlaştıracak güzel dûrbünleri de beraber alacağız. Çünkü bu acib memlekette, acib işler oluyor. Her saatte hiç Aklımıza gelmeyen işler oluyor. İşte bak! Bu dağlar ve ovalar ve şehriler, birden değişiyor. Hem nasıl değişiyor? Öyle bir tarzda ki: Milyonlarla birbiri içinde işler gayet muntazam surette değişiyor. Âdetâ milyonlar mütenevvi kumaşlar birbiri içinde beraber dokunuyor gibi, pek acib tahavvülât oluyor. Bak, o kadar ünsiyet ettiğimiz ve tanıdığımız çiçekli

(Haşiye-8): SECERE-i Hilkatin meyvesi olan İnsana ve kendi ağaçının programını ve fihristesini taşıyan meyveye işaretdir. Zira Kalem-i Kudret, Âlemin Kitab-ı Kebirinde ne yazmış ise, icmalini Mahiyet-i İnsaniyede yazmıştır. Kalem-i Kader, dağ gibi bir ağaçta ne yazmış ise, tırnak gibi meyvesinde dahi dercetmiştir.

(Haşiye-9): Bahar ve yaz mevsiminde zeminin yüzüne işaretir. Zira yüzbinler muhtelif mahlukatın taifeleri, birbiri içinde beraber İcad edilir, rûy-i zeminde yazılır. Galatsız, kusursuz, Kemal-i İntizamla değiştirilir. Binler Sofra-i Rahman açılır, kaldırılır, taze taze gelir. Herbir ağaç birer tablacı, herbir bostan birer kazan hükmüne geçer.

-miçekli şeyler kayboldular. Muntazaman yerlerine ve mahiyetçe onlara benzer, fakat suretçe ayrı, başkaları geldiler. Âdetâ şu ova, dağlar birer sahife; yüzbinlerle ayrı ayrı kitablar içinde yazılıyor. Hem hatasız, noksansız olarak yazılıyor. İşte, bu işler yüz derece muhaldir ki; kendi kendine olsun. Evet nihayet derecede san'atlî, dikkatli şu işler, kendi kendine olmak bin derece muhaldir ki: Kendilerinden ziyade, San'atkârlarını gösteriyorlar. Hem bunları işleyici öyle mu'ciznûma bir Zâtîr ki, hiçbir iş, Ona ağır gelmez. Bin Kitab yazmak, bir harf kadar Ona kolay gelir. Bununla beraber her tarafa bak ki, hem öyle bir Hikmetle herşeyi yerli yerine koyuyor ve öyle mükrimane herkese lâyîk oldukları lütufları yapıyor; hem öyle ihsan-perverane umumî perdeler ve kapilar açıyor ki, herkesin arzularını tatmin ediyor. Hem öyle sehavet-perverane sofralar kuruyor ki, bütün bu memleketin halklarına, hayvanlarına, herbir taifesine has ve lâyîk, belki herbir ferdine mahsus ismiyle ve resmiyle bir tabla-yı nimet veriliyor. İşte dünyada bundan muhal bir şey var mı ki, bu gördüğümüz işler içinde tesadüfi işler bulunsun veya abes ve faidesiz olsun veya müteaddid eller karışın veya Ustası herşeye muktedir olmasın veya herşey Ona musahhar olmasın! İşte ey arkadaş! Haddin varsa buna karşı bir bahane bul.

Yedinci Bürhan

Ey arkadaş gel! Şimdi bu cüz'iyatı bırakıp, saray şeklindeki bu acib Âlemin eczalarının birbirine karşı olan vaziyetlerine dikkat edeceğiz. İşte bak: Bu Âlemde o derece intizam ile külli işler yapılıyor ve umumî inkılablar oluyor ki, âdetâ bütün bu saraydaki mevcud taşlar, topraklar, ağaçlar, herbir şey, birer fâil-i muhtar gibi bütün bu Âlemin Ni-zamat-î Külliyesini gözetip, ona göre tevfik-î hareket ediyor. Birbirinden en uzak şeyler, birbirinin imdadına koşuyor. İşte bak: Gaibden acib bir kafile (**Haşıye-10**) çıkışıp geliyor. Merkepleri ağaçlara, nebatlara, dağlara benzerler. Başlarında birer tabla-yı erzak taşıyorlar. İşte bak: Bu tarafta bekleyen muhtelif hayvanatın erzaklarını getiriyorlar. Hem de bak: Bu kubbede o azîm elektrik lâmbası (**Haşıye-11**) onlara ışık verdiği gibi, bütün taamlarını öyle güzel pişiriyor.. yalnız, pişirilecek taamlar bir Dest-î Gaybî tarafından

(**Haşıye-10**): Umum hayvanatın erzakını taşıyan, nebatat ve eşcar kafileridir.

(**Haşıye-11**): O azîm elektrik lâmbası, Güneş'e işaretettir.

birer ipe takılıp (**Haşiye-12**) ona karşı tutuluyor. Bu tarafa da bak: Bu bîçare zaîf, nahif, kuvvetsiz hayvancıklär... Nasıl onların başı önünde, latif gıda ile dolu iki tulumbacık (**Haşiye-13**) takılmış, iki çeşme gibi; yalnız o kuvvetsiz mahluk, onu ağızına yapıştırması kâfidir.

Elhasıl: Bütün bu Âlemin bütün eşyası, birbirine bakar gibi, birbirine yardım eder. Birbirini görür gibi, birbirine el-ele verir. Birbirinin işini tekmil için, birbirine omuz-omuza veriyor. Bel-bele verip beraber çalışıyorlar. Her şeyi buna kıyas et; ta'dad ile bitmez... İşte bütün bu haller, iki kerre iki dört eder derecesinde kat'î gösterir ki; şu saray-ı acibin ustasına yani şu garib Âlemin Sahibine herşey musahhardır. Herşey Onun hesabına çalışır. Herşey Ona bir emirber nefer hükmündedir. Herşey Onun Kuvvetiyle döner. Herşey Onun Emriyle hareket eder. Herşey Onun Hikmetiyle tanzim olur. Herşey Onun Keremiyle muavenet eder. Herşey Onun Merhametiyle başkasının imdadına koşar, yani koşturulur. Ey arkadaş! Haddin varsa buna karşı bir söz söyle!

Sekizinci Bürhan

Gel, ey nefsim gibi kendini âkıl zanneden akılsız arkadaş! Şu saray-ı muhteşemin Sahibini tanımak istemiyorsun! Halbuki herşey Onu gösteriyor, Ona işaret ediyor, Ona şehadet ediyor. Bütün bu şeylerin şehadetini nasıl tekzib ediyorsun! Öyle ise, bu sarayı da inkâr et ve "Âlem yok, memleket yok" de ve kendini de inkâr et, ortadan çıkış. Yahut Aklını başına al, beni dinle! İşte bak: Şu saray içinde bulunan ve memleketi ihata eden yeknesak unsurlar, madenler var (**Haşiye-14**). Âdetâ memleketteki çıkan herşey, o maddelerden yapılıyor. Demek o maddeler kimin mülkü ise, bütün ondan yapılan şeyler de Onundur. **Tarla kimin ise, mahsulât da Onundur. Deniz kimin ise, içindekiler de Onundur.**

Hem bak, bu dokunan şeyler, bu nescolunan münakkaş kumaşlar,

(**Haşiye-12**): İp ve ipe takılan taam ise, ağaçın ince dalları ve leziz meyveleridir.

(**Haşiye-13**): İki tulumbacık ise, válidelerin memelerine işaretir.

(**Haşiye-14**): Unsurlar, madenler ise pek çok mutazam Vazifeleri bulunan ve İzn-i Rabbanî ile her muhtacın imdadına koşan ve Emr-i İlâhî ile herbir yere giren, meded veren ve hayatın levazimatını yetiştiren ve Zîhayati emziren ve Masnuat-ı İlâhiyenin nescine, nakşına menşe ve müvellid ve beşik olan hava, su, ziya, toprak unsurlarına işaretir.

birtek maddededen yapılmıyor. O maddeyi getiren, ihmaz eden ve ip haline getiren, elbette bilbedahe birdir. Çünkü o iş, iştirak kabul etmez. Öyle ise bütün nescolunan san'atlı şeyler, Ona mahsustur. Hem de bak, bu dokunan, yapılan şeylerin herbir cinsi, bütün memleketin her tarafında bulunuyor; bütün ebna-yı cinsleriyle öyle intișar etmiş; beraber olarak birbiri içinde, bir tarzda, bir anda yapılıyor, nescediliyor. Demek tek bir Zâtın işidir, tek bir Emirle hareket ediyor. Yoksa böyle bir anda, bir tarzda, bir keyfiyyette, bir heyette ittifak ve muvafakat, muhaldır. Öyle ise bu san'atlışerlerin herbirisini, o gizli Zâtın bir İlânnamesi hükmünde, Onu gösteriyor. Güya herbir çiçekli kumaş, herbir san'atlı makine, herbir tatlı lokma, o mu'ciznûma Zâtın birer Sikkesi, birer Hâtemi, birer Nişanı, birer Turrası hükmünde; lisân-ı hal ile herbirisini der:

"Ben kimin san'atıyorum, bulunduğum sandıklar ve dükkânlar da Onun Mülküdür." Ve herbir nakış der: "Beni kim dokudu ise, bulunduğum top da Onun dokumasıdır." Herbir tatlı lokma der: "Beni kim yapıyor, pişiriyorsa bulunduğum kazan dahi Onundur." Herbir makine der: "Beni kim yapmış ise, memlekette intișar eden bütün emsalimi de O yapıyor ve bütün memleketin her tarafında bizi yetiştiren, Odur. Demek memleketin Mâliki de Odur. Öyle ise, bütün bu memlekete, bu saraya Mâlik kimse, O bize Mâlik olabilir." Meselâ, nasıl mîrîye mahsus tek bir palaska veya hukm olmak lâzımdır ki, onlara hakikî Mâlik olsun. Yoksa o boşboğaz başıbozuktan, "mîrî malıdır" diye elinden alınıp, tecziye edilir.

Elhasıl: Nasıl bu memleketin anası, memlekete muhit birer maddedir. Onların Mâliki de, bütün memlekete Mâlik birtek Zât olabilir. Öyle de, bütün memlekette intișar eden san'atlar, birbirine benzediği ve birtek sikke izhar ettikleri için, bütün memlekete yüzünde intișar eden masnular, herbir şeye hükmeden tek bir Zâtın san'atları olduğunu gösteriyorlar.

İşte ey arkadaş! Madem şu memlekette, yani şu Saray-ı Muhteşemde bir birlik alâmeti vardır; bir Vahdet Sikkesi var. Çünkü bir kısım şeyler, bir iken; ihatası var. Bir kısım, müteaddid ise -fakat birbirine benzediği ve her tarafta bulunduğu için- bir vahdet-i nev'iye gösteriyor. Vahdet ise, bir Vâhidi gösterir. Demek Ustası da, Mâliki de, Sahibi de, Sânii de bir olmak lâzımgelir. Bununla beraber sen

buna dikkat et ki, bir perde-i gaybdan kalınca bir ip çıkıyor. (**Haşıye-15**) Bak, sonra binler ipler ondan uzanmış. Herbir ipin başına bak: Birer elmas, birer nişan, birer ihsan, birer hediye takılmış. Herkese göre birer hediye veriyor. Acaba bilir misin ki, böyle garib bir gayb perdesinden, böyle acıb ihsanatı, hedayayı şu mahluklara uzatan Zâtı tanımamak, ona teşekkür etmemek, ne kadar divanece bir harekettir. Çünkü Onu tanımazsan bilmecburiye diyeceksin ki: "Bu ipler; uçlarındaki elmasları, sair hediyeleri kendileri yapıyorlar, veriyorlar." O vakti her ipe, bir padişahlık manasını vermek lâzımgelir. Halbuki gözümüzün önünde bir Dest-i Gaybî, o ipleri dahi yapıp o hedayayı onlara takıyor. Demek bütün bu sarayda herşey, kendi nefsinden ziyade, o mu'ciznûma Zâtı gösteriyor. Onu tanımazsan, bütün bu şeyleri inkâr etmekle, hayvandan yüz derece aşağı düşeceksin.

Dokuzuncu Bürhan

Gel, ey muhakemesiz arkadaş! Sen şu Sarayın Sahibini tanımıyorsun ve tanımak da istemiyorsun. Çünkü istib'ad ediyorsun. Onun acıb san'atlarını ve hâlâtını, Akla sığıştıramadığından inkâra sıyor. Halbuki asıl istib'ad, asıl müşkilât ve hakikî suubetler ve dehşetli külfetler, Onu tanımamaktadır. Çünkü Onu tanışak, bütün bu saray, bu Âlem birtek şey gibi kolay gelir, rahat olur; bu ortadaki ucuzluk ve mebzuliyete medar olur. Eğer tanımazsa ve O olmazsa, o vakit herbir şey, bütün bu saray kadar müşkilâlı olur. Çünkü herşey, bu saray kadar san'atlıdır. O vakti ne ucuzluk ve ne de mebzuliyet kalır. Belki bu gördüğümüz şeylerin birisi, değil elimize, hiç kimse'nin eline geçmezdi. Sen, yalnız şu ipe takılan tatlı konserve kutusuna bak. (**Haşıye-16**) Eğer onun gizli Matbahâ-i Mu'ciznûmasından çıkmasa idi, şimdi kırk para ile aldığımız halde, yüz liraya alamazdık.

Evet bütün istib'ad, müşkilât, suubet, helâket belki muhaliyet, Onu tanımamaktadır. Çünkü nasıl bir ağaca bir kökte, bir kanunla, bir merkezde Hayat veriliyor. Binler meyvelerin teşekkürü, bir meyve gibi sühulet peyda eder. Eğer o ağacın meyveleri, ayrı ayrı merkeze ve köke, ayrı ayrı kanunla rabtedilse, herbir meyve bütün ağaç kadar

(**Haşıye-15**): Kalınca bir ip, meyvedar ağaç'a; binler ipler ise, dallarına; iplerlarındaki elmas, nişan, ihsan, hediyeler ise, çiçeklerin aksamına ve meyvelerin enva'ına işaretir.

(**Haşıye-16**): Konserve kutusu; Kudret konserveleri olan kavun, karpuz, nar, süt kutusu hindistan cevizi gibi Rahmet Hediyelerine işaretir.

müşkilâtlı olur. Hem nasıl bütün ordunun teçhizatı bir merkezde, bir kanunda, bir fabrikadan çıksa; kemmiyetçe bir neferin teçhizatı kadar kolaylaşır. Eğer herbir neferin ayrı ayrı yerlerde teçhizatı yapılsa, alınsa; herbir neferin teçhizatı için, bütün ordunun teçhizatına lâzım fabrikalar bulunması lâzımdır.

Aynen bu iki misal gibi: **Şu muntazam sarayda, şu mükemmel şehirde, şu müterakki memlekette, şu muhteşem Âlemde, bütün bu şeylerin İcadı birtek Zâta verildiği vakit o kadar kolay olur, o kadar hiffet peyda eder ki; gördüğümüz nihayetsiz ucuzluğa ve mebzuliyete ve sehavete sebebiyet verir. Yoksa herşey o kadar pahalı, o kadar müşkilâtlı olacak ki, dünya verilse birisi elde edilemez...**

Onuncu Bürhan

Gel, ey bir parça insafa gelmiş arkadaş! Onbeş gündür (**Haşıye-17**) biz buradayız. Eğer şu Âlemin Nizamlarını bilmezsek, Padişahını tanızmazsak; cezaya müstehak oluruz. Özrümüz kalmadı. Zira onbeş gün (güya bize mühlet verilmiş gibi) bize ilişmiyorlar. Elbette biz başıboş değiliz.

Bu derece nazik san'atlî, mizanlı, letafetli, ibretli masnular içinde hayvan gibi gezip bozamayız, bize bozdurmazlar. Şu memleketin Haşmetli Mâlikinin elbette cezası da dehşetlidir. O Zât ne kadar Kudretli, Haşmetli bir Zât olduğunu şununla anlayınız ki: **Şu koca Âlemi, bir saray gibi tanzim ediyor, bir dolap gibi çeviriyor. Şu büyük memleketi; bir hane gibi, hiçbirşey noksan bırakmayarak İdare ediyor.** İşte bak, vakit-bevakit bir kabı doldurup boşaltmak gibi şu sarayı, şu memleketi, şu şehri Kemal-i İntizamla doldurup, Kemal-i Hikmetle boşalttıyor. Bir sofrayı da kaldırıp indirmek gibi, koca memleketi baştan başa, çeşit çeşit sofralar, (**Haşıye-18**) bir Dest-i Gaybî tarafından kaldırır, indirir tarzında mütenevvi yemekleri sıra ile getirip yedirir. Onu kaldırıp başkasını getirir, sen de görüyorsun ve Aklın varsa anlarsın ki, o dehşetli Haşmet içinde hadsiz sehayetli bir Kerem var.

Hem de bak ki, o gaybî Zâtın Saltanatına, Birligine bütün bu şeyler şahadet ettiği gibi; öyle de kafile kafile arkasından gelip geçen, o hakikî perde perde arkasından açılıp kapanan bu inkılâblar, bu tâhavvülâtlar;

(**Haşıye-17**): Onbeş gün, sinn-i teklif olan onbeş seneye işaretir.

(**Haşıye-18**): Sofralar ise, yazda zeminin yüzüne işaretir ki, üzeri taze taze ve ayrı ayrı olarak Matbahâ-i Rahmetten çıkan Rahmani Sofralar serilir, değişirler. Herbir bostan bir kazan, herbir ağaç bir tablacıdır.

o Zâtın devamına, Bekasına şehadet eder. Çünkü zeval bulan eşya ile beraber esbabları dahi kayboluyor. Halbuki onların arkasından, onlara isnad ettiğimiz şeyler, tekrar oluyor. Demek o eserler, onların değilmiş; belki zevalsız birinin eserleri imiş. Nasılkı bir ırmağın kabarcıkları gidiyor, arkasından gelen kabarcıklar, gidenler gibi parlادığından anlaşılıyor ki; onları parlattran, daimî ve yüksek bir ışık Sahibidir. Öyle de: Bu işlerin sür'atle değişmesi, arkalarından gelenlerin aynı renk alması gösteriyor ki; zevalsız daimî birtek Zâtın Cilveleridir, Nakışlarıdır, Âyineleridir, San'atlarıdır...

Onbirinci Bürhan

Gel ey arkadaş! Şimdi sana geçmiş olan on bürhan kuvvetinde kat'î bir bürhan daha göstereceğim. Gel, bir gemiye bineceğiz;(Haşiye-19) şu uzakta bir cezire var, oraya gideceğiz. Çünkü bu tilşimsî Âlemin Anahtarları orada olacak. Hem herkes o cezireye bakıyor, oradan birşeyler bekliyor, oradan emirler alıyorlar. İşte bak gidiyoruz. Şimdi şu cezireye çıktıktı. Bak pek büyük bir içtima var. Şu memleketin bütün büyükleri buraya toplanmış gibi, mühim ihtifal görüneceğini. İyi dikkat et. Bu Cem'iyet-i Azîmenin bir Reisi var. Gel daha yakın gideceğiz. O Reisi tanımaliyiz.

İste bak ne kadar parlak ve binden (Haşiye-20) ziyade nişanları var. Ne kadar kuvvetli söylüyor. Ne kadar tatlı bir sohbet ediyor. Şu onbeş gün zarfında, bunların dediklerini ben bir parça öğrendim. Sen de benden öğren. Bak O Zât, şu memleketin Mu'ciznûma Sultanından bahsediyor. O Sultan-ı Zîşan, beni sizlere gönderdi söylüyor. Bak, öyle Hârikalar gösteriyor ki; şüphe bırakmıyor ki, bu Zât O Padişahın bir Memur-u Mahsusudur. Sen dikkat et ki, bu Zâtın söylediği Sözü, değil yalnız şu ceziredeki mahluklar dinliyorlar, belki hârikulâde suretinde bütün memlekete ișittiriyor. Çünkü uzaktan uzağa herkes buradaki Nutkunu işitmeye çalışıyor. **Değil yalnız**

(Haşiye-19): Gemi tarihe ve cezire ise Asr-ı Saadet'e işaretdir. Şu asırın zulümâthâ sahilinde, mimsiz medeniyetin giydirdiği libastan soyunup, zamanın denizine girip, tarih ve siyer sefenesine binip, Asr-ı Saadet ceziresine ve Ceziret-ül Arab meydanına çıkip, Fahr-i Âlem'i (A.S.M.) iş başında ziyaret etmekle biliriz ki, o Zât o kadar parlak bir Bürhan-ı Tevhiddir ki, zeminin baştan başa yüzünü ve zamanın geçmiş ve gelecek iki yüzünü ışıklandırmış, küfür ve dalalet zulümâthâını dağıtmıştır.

(Haşiye-20): Bin nişan ise, Ehl-i Tahkik yanında bine balığ olan Mu'cizat-ı Ahmediyedir. (A.S.M.)

İnsanlar dinliyor, belki hayvanlar da hattâ bak dağlar da Onun getirdiği Emirlerini dinliyorlar ki, yerlerinden kımıldanıyorlar. Şu ağaçlar, işaret ettiği yere gidiyorlar. Nerede istese su çıkarıyor. Hattâ Parmağını da bir Âb-ı Kevser memesi gibi yapar; Ondan Âb-ı Hayat içiriyor. Bak, şu sarayın Kubbe-i Âlîsinde mühim lâmba,(Haşîye-21) Onun işaretiyile, bir iken ikileşiyor. Demek, bu memleket bütün mevcudatiyla Onun Memuriyetini tanıyor. Onu "gaybî bir Zât-ı Mu'ciz-Nümanın en has ve doğru bir Tercümanıdır, bir Dellâl-ı Saltanatı ve Tilsiminin Keşşafi ve Evamirinin Tebliğine Emin bir Elçisi" olduğunu biliyorlar gibi, Onu dinleyip İtaat ediyorlar. İşte bu Zâtın her söylediği sözü, etrafındaki bütün Aklı başında olanlar: "Evet, evet doğrudur" derler, tasdik ederler. Belki şu memlekette dağlar, ağaçlar, bütün memleketi ışıklandıran büyük Nur Lâmbası,(Haşîye-22) Onun işaret ve Emirlerine baş eğmesiyle, "Evet, evet her dediğin doğrudur" derler.

İşte ey sersem arkadaş! Şu Padişahın Hazine-i Hassasına mahsus bin nişan taşıyan şu Nuranî Muhteşem ve ciddî Zâtın bütün kuvvetiyle bütün memleketin ileri gelenlerinin Taht-ı Tasdikinde bahsettiği bir Zât-ı Mu'ciznûmadan ve zikrettiği evsafından ve tebliğ ettiği Evamirinde, hiçbir vecihle hilaf ve hile bulunabilir mi? Bunda hilaf-ı hakikat kabilse; şu sarayı, şu lâmbaları, şu cemaati hem vücuğlarını, hem hakikatlarını tekzib etmek lâzım gelir. Eğer haddin varsa buna karşı itiraz parmağını uzat gör, nasıl parmağın bürhan kuvvetiyle kırılıp, senin gözüne sokulacak...

Onikinci Bürhan

Gel, ey bir parça aklı başına gelen birader! Bütün onbir bürhan kuvvetinde bir bürhan daha göstereceğim. İşte bak: Yukarıdan inen ve herkes Ona hayretinden veya hürmetinden Kemal-i Dikkatle bakan, şu Nuranî Fermana (**Haşîye-23**) bak. O bin nişanlı Zât, Onun

(**Haşîye-21**): Mühim lâmba Kamer'dir ki, Onun işaretiyile iki parça olmuş. Yani: Mevlâna Câmi'nin dediği gibi; "Hiç yazı yazmayan O Ümmi Zât, Parmak Kalemiyle Sahife-i Semavîde bir „Elif“ yazmış; bir kırkı, iki elli yapmış." Yani; şakttan evvel, kırk olan **Mim**'e benzer; şakttan sonra iki hilâl oldu, elliden ibaret olan iki **Nun**'a benzetti.

(**Haşîye-22**): Büyük bir Nur lâmbası Güneş'tir ki; arzin şarttan geri dönmesiyle yeniden Güneş'in görünmesi, kucağında Peygamber'in (A.S.M.) yatmasıyla ikindi Namazını kılmayan İmam-ı Ali (R.A.) O Mu'cizeye binaen ikindi Namazını edaeen kılmış.

(**Haşîye-23**): Nuranî Ferman Kur'an'a ve üstündeki turra ise İ'cazına işaretettir.

yanına durmuş, o Fermanın mealini umuma beyan ediyor. İşte şu Fermanın üslûbları öyle bir tarzda parlıyor ki, herkesin Nazar-ı İstihsanını celbediyor ve öyle ciddî, ehemmiyetli mes'eleleri zikrediyor ki, herkes kulak vermeye mecbur oluyor. Çünkü bütün bu memleketi idare eden ve bu sarayı yapan ve bu acaibi izhar eden Zâtın Şuunatını, Ef'alını, Evamirini, Evsafını birer birer beyan ediyor. O Fermanın Heyet-i Ummiyesinde bir Turra-i A'zam olduğu gibi, bak herbir Satırında, herbir Cümlesinde taklid edilmez bir turra olduğu misillü, ifade ettiği Manalar, Hakikatlar, Emirler, Hikmetler üstünde dahi, o Zâta mahsus birer manevî hâtem hükmünde ona has bir tarz görünüyor.

Elhasıl: O Ferman-ı A'zam, güneş gibi o Zât-ı A'zam'ı gösterir; kör olmayan görür...

İşte ey arkadaş! Aklın başına gelmiş ise, bu kadar kâfi. Eğer bir sözün varsa, şimdi söyle. O inadçı adam cevaben dedi ki: "Ben, senin bu Bürhanlarına karşı yalnız derim: **الْحَمْدُ لِلّٰهِ** inandım. Hem güneş gibi parlak ve gündüz gibi aydın bir tarzda inandım ki: Şu memleketin tek bir Mâlik-i Zulkemali, şu Âlemin tek bir Sahib-i Zülcelali, şu sarayın tek bir Sâni'-i Zülcemali bulunduğu kabul ettim. Allah senden razı olsun ki, beni eski inadımdan ve divaneligidimden kurtardın. Getirdiğin Bürhanların herbirisini tek başıyla bu Hakikati göstermeye kâfi idi. Fakat herbir Bürhan geldikçe daha revnakdar, daha şirin, daha hoş, daha Nurani, daha güzel Marifet Tabakaları, tanımak perdeleri, Muhabbet Pencereleri açıldığı için bekledim, dinledim."

Tevhidin Hakikat-ı Uzmasına ve "Âmentü Billah" İmanına işaret eden hikâye-i temsiliye tamam oldu. Fazl-ı Rahman, Feyz-i Kur'an, Nur-u İman sayesinde Tevhid-i Hakikînin güneşinden, hikâye-i temsil-iyedeki oniki Bürhana mukabil, oniki Lem'a ile bir Mukaddemeyi göstereceğiz.(*)

وَ مِنَ اللّٰهِ التَّوْفِيقُ وَ الْهُدَايَا

(*) Bu kısım, Yirmiikinci Söz'dedir

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَّكَاتُهُ أَبَدًا دَائِيًّا

Şu Kâinat Semasının gurubu olmayan mânevî güneşî olan Kur'an-ı Kerîm; şu mevcudat Kitâb-ı Kebîrinin Âyât-1 Tekvîniyesini okuttmak, mahiyetini göstermek için Şuâları hükmünde olan Envarını neşretiliyor. Beşerin Aklını Tenvir ile Sîrat-1 Müstakîmi gösteriyor. Beşeriyet Âleminde her ferd, hilkatindeki maksadlar ve fitratındaki arzular ve istikametindeki gayesini o Hidayet güneşinin Nuru ile görür ve bilir. O Hidayet Nurunun Tecellisine mazhar olanlar, Kalb kabiliyeti nisbetinde Ona âyinedarlık ederek yakınlık kesbeder. Eşya ve Hayatın mahiyeti o Nur ile tezahür ederek, ancak o Nur ile görülür, anlaşılır ve bilinir. Ezeli güneşin Mânevî Hidayet Nurlarını temsil eden Kur'an-ı Kerîm, Akıl ve Kalb gözüyle Hak ve Hakikatı görmeyi te'min eder. Onun Nurundan uzakta kalanlar, zulmette kalırlar. Zira herşey Nur ile görünür, anlaşılır ve bilinir. İşte şu Hakikatın mânevî ve sermedî güneşî olan Kur'an-ı Kerîmin Nur Tecellisine bu asrımızda "Nur" ismiyle müsemma olan Risale-i Nur'un Şâhs-ı Mânevîsi mazhar olmuştur.

O Nurlar ki; zulmet'ten ayrılmak istemiyen yarasa tabiatlı, gaflet uykusu ile gündüzüünü gece yapan sefahetperest, Aklı gözüne inmiş, zulmette kalarak gözü görmez olanlara ve yolunu şaşırnlara karşı projeksiyon gibi Nurlarını Îman Hakikatlarına tevcih ederek Sîrat-1 Müstakîmi büsbütün kör olmayanlara gösteriyor. Nur topuzunu ehl-i küfr ve münkirlerin başına vurup "**Ya Aklını başından çıkar at hayvan ol, yahut da Aklını başına al İnsan ol!**" diyor.

İlim bir Nur olduğuna göre, Risale-i Nurun İlme olan en derin vukufunu gösterecek bir-iki delile kısa işaret ederiz.

Evvelâ: Şunu hatırlamalıyız ki: Risale-i Nur, başka kitapları değil, yalnız Kur'an-ı Kerîmi Üstad olarak tanımıası ve Ona hizmet etmesi itibariyle; makbûliyeti hakkında bizim bu mevzuda söz söylememize

hâcet bırakmıyor. Biz, ancak İlim erbabı mabeyninde Risale-i Nurun değerini belirtmek için deriz ki:

Risale-i Nur, şimdîye kadar hiç bir İlim Adamının tam bir vuzuh ile isbat edemediği en muğlak mes'eleleri gayet kolay bir şekilde, en basit avam tabakasından tut, tâ en yüksek havas tabakasına kadar herkesin istî'dadı nisbetinde anlıyabileceği bir tarzda, şüphesiz ikna edici bir şekilde îzah ve isbat etmesidir. Bu hususiyet hemen hemen hiç bir İlim Adamının eserinde yoktur.

İkincisi: Bütün Nur Eserleri Kur'an-ı Kerîm'in bir kısım Âyetlerinin Tefsiri olup, onun Mânevî Parıltıları olduğunu her hususta göstermesidir.

Üçüncüsü: İnsanların en derin ihtiyaçlarına katî delil ve bürhanlarla ilmî mahiyette cevap vermesidir. Meselâ: Allahın Varlığı ve Âhiret ve sair İman Rükûnlerini, bir zerreñin lisan-ı hal ve kal suretinde tercümanlığını yaparak isbat etmesidir. En meşhur İslâm feylesoflarından İbn-i Sîna, Fârâbî, İbn-i Rûşd bu meselelerde bütün mevcudatı delil olarak gösterdikleri halde; Risale-i Nur, o Hakikatları bir zerre veya bir çekirdek lisaniyle isbat ediyor. Eğer Risale-i Nurun İlîmî Kudretini şimdî onlara göstermek mümkün olsaydı, onlar hemen diz çöküp Risale-i Nurdan Ders alacaklardı.

Dördüncüsü: Risale-i Nur; İnsanın senelerce uğraşarak elde edemeyeceği bilgileri, komprime hulâsalar nev'inden kısa bir zamanda te'min etmesidir.

Beşinci: Risale-i Nur; İlmin esas gayesi olan Rıza-yı Îlhâhiyyî tahsile sebep olması ve dünya menfaatine İlmi hiçbir cihetle âlet etmeyerek tam mânasıyla İnsaniyete hizmet gibi en Ulvî Vazifeyi temsil etmesidir.

Altıncısı: Risale-i Nur; kuvvetli ve kudsî ve îmanî bir Tefekkür Semeresi olup bütün mevcudatin lisan-ı hal ve kal suretinde tercümanlığını yapar. Aynı zamanda İman Hakikatlarını İlêmelyakîn ve Aynelyakîn ve Hakkalyakîn derecelerinde inkişaf ettirir.

Yedinci: Risale-i Nur; esas bakımından bütün İlimleri câmi' oluşturdur. Âdetâ İlim iplikleriyle dokunmuş müzeyyen bir kumaş gibidir. Ve şimdîye kadar hiçbir İlim erbabı tarafından söylememiş ve her İlme olan vukufunu tebarüz ettiren vecizeler mecmuasıdır. Misâl olarak birkaçını zikrederek, hey'et-i mecmuası hakkında bir fikir

edinmek isteyenlere Risale-i Nur bahrine müracaat etmesini tavsiye ederiz.

1- "Sivrisineğin gözünü Halkeden, güneş이 dahi o Halketmiştir."

2- "Pirenin midesini tanzim eden, Manzume-i Şemsiyeyi dahi O tanzim etmiştir."

3- "Bir zerreyi İcad etmek için, bütün Kâinatı İcad edecek bir Kudret-i Gayr-ı Mütenehî lâzımdır. Zira şu Kitab-ı Kebîr-i Kâinatın herbir harfinin, bâhusus Zîhayat herbir harfinin, herbir cümlesine müteveccih birer yüzü ve nâzır birer gözü vardır."

4- "Tabiat; misalî bir matbaadır, tâbi' değil. Nakışdır, nakkaş değil. Mistardır, masdar değil. Nizamdır, nâzım değil. Kanundur, Kudret değil. Şeriat-ı İradiyedir, hakikat-ı hariciye değil."

5- "Sabit, daim, fitrî kanunlar gibi Ruh dahi Âlem-i Emirden, Sifat-ı İradeden gelmiş ve Kudret ona Vücut-u Hissî giydirmiştir. Ve bir seyyâle-i lâtifeyi o cevhere sadef etmiştir..."

Ve hâkezâ binler vecizeler var.

الْبَاقِي مُوَالْبَاقِي

Üniversite Nur Talebelerin'den Mustafa Hilmi

* * *

[Ankara Üniversitesi Nur Talebelerinin Bir Mektubu]

Aziz, Siddık Kardeşlerimiz!

Mektubunuzdan, İslâm Güneşinin bir ziyasını sezer gibi olduk. Yüzlerce seneden beri İnsaniyet aleyhine, İslâmiyet zararına mütecaviz fikir neşreden ehl-i küfrün tahriblerini tamir için ortaya atılan Risale-i Nur'un -sizlerin mektubunuzdan- gençlerin arasına yayıldığını sezdim. Ebedî Hayat yolunun hakperest yolcuları, hayalî boş lafları terkedip, Risale-i Nur'la küfür tohumlarını eriteceklerdir. Nur'un Talebeleri, Ehl-i Kalb ve İmanın Hakikî Kardeşleridirler. Siz Kardeşlerimizin Mektubları, bizlere hız veriyor ve verecek. Kur'anın Tefsiri olan Risale-i Nur, bize dalalette kalmanın ve küfürle mücadele etmemenin bu zamanda büyük ahmaklık olduğunu bildiriyor. Komünistliğin, anarşistliğin, masonluğun kuvvet kazandığı bir devirde en mühim bir Vazife, Nur'a hizmet etmek ve Rıza-yı İlahîyi tahsil için Onu isteyene vermektir. Bu en baş ve en ehemmiyetli, en kıymetli ve Mübarek Vazifemizden bizi döndürmek isteyen en ağır hücumlar dahi, bizlerin hızını artıracaktır. Risale-i Nur bize öğretiyor ve isbat ediyor ki:

Bu Dünya, bir misafirhanedir. Ebedî Hayatı isteyenler, misafirhanedeki Vazifelerine dikkat gösterdikleri nisbette memnun edilirler. Demek ki şimdi en esaslı Vazifemiz; bataklıktan kurtulmak isteyen Ehl-i Dinin, karanlıktan usanmış, gıdasız kalmış Kalblerin yardımına koşmak, kendimizden başlayarak Nur'un Dellâlılığını yapmaktadır. Bilhâssa ve bilhâssa şurası çok ehemmiyetli ve pek mühimdir ki, en başta ve en evvel Risale-i Nur'u dikkat ve tefekkürle devamlı olarak okumak ve o Muazzam Eser Külliyatındaki Kur'an ve İman Hakikatleriyle kendimizi teçhiz etmek ve bu esas ve şartlarla, o hârika Eser Külliyatını bir an evvel ikmal etmektir. İşte bu Nimet-i Uzmaya nail olan her genç ve herkes; bire yüz, bin kuvvetinde, kendine, vatan ve milletine faideli olur. Vatan, millet, gençlik ve Âlem-i İslâm

çapında Hizmet edebilecek bir vaziyete gelebilir. Bunun için, başta Hazret-i Üstadımız Bedîuzzaman ve Onun hakikî ve ihsası Talebeleri olmaya lâyik sizlerden Dua istirham ediyoruz ki, Risale-i Nur'un Mecmualarını bir an evvel temin edelim, arayalım, bulalım, dikkat, tefekkür ve ihsasla okuyalım. Kur'an ve İman Hizmetine bu vaziyette koşalım. Risale-i Nur'un bu asırdaki makbuliyetine işaret eden deliller fazlasıyla mevcud olduğuna göre, insaf sahibi her Mü'min Kardeşimiz, Onun tabîî bir yardımcısıdır.

Hem madem, Risale-i Nur bu asra has hususiyetler taşıyor, hem madem binlerce Âlimlerin takdirleriyle karşılanıyor, hem madem Kur'anın Dellâlliğini yapan Kahraman Üstad, eşine rastlanmayacak bir mükemmeliyetle, dürüst adımlarla, hakikî prensiplerle, bütün hayatını İman ve İslâmiyete vakfetmiş, dünyevî hiçbir menfaat aramadan sîrflâ Allah Rızası uğruna çalışmıştır; hem madem bütün kuvvetiyle Nur Talebeleri de İman ve İslâmiyete Ehl-i Sünnet dairesinde Hizmet için hayatlarını dahi çekinmeden veriyor ve süflî menfaat peşinde değildirler ve madem yüz binlerce Nur Talebeleri bütün tazyik ve tehdidlere rağmen bu Hakikati fiilen isbat etmişler; hem her talebe, bugün cereyan eden bâtil felsefenin akidelerine hakikî, mantıkî cevablar vermek üzere yetişmişler ve yetişiyorlar; hem her ihtiyacımıza Kur'an cevab veriyor, onda lâzım olan her Hakikat sarih olarak vardır ve madem Kur'an en güzel şekilde Ders veren Allah'ın Hediyesi, bir Nuru ve Rahmetidir.. Öyle ise, bu Hazine-i Rahmeti ve Menba-ı Hakikati Ders veren ve hakikî surette gençliğin ve avamın anlayabileceği bir şekilde bildiren Risale-i Nur'u, dikkat ve tefekkürle ve devamlı olarak müsaид vakitlerimizi boş'a gidermeden okumak ve yazmak en büyük İbadet ve zevk kaynağıdır. Hal ve istikbalin ve biz gençlerin, çok leziz ve iştıyakla alacağı gayet nâfi' ve vâfi bir ilâç ve bir tiryaktır, bir manevî kurtarıcıdır. Bu kat'î Hakikatlar meydanda iken, Ona bütün kuvvetimizle sarılmamak, baştan aşağı Risale-i Nur'u tedkik etmemek, alâkadar olmamak, ancak gafletin eseri olabilir.

Hem kim Hakikat peşinde koşuyorsa, Risale-i Nur'dan Ders alması lâzımdır. Ve Nur yolunda giden her Münevver, Hakikî Saadete kavuşacak ve yeryüzünün mahiyetini derkedecektir diye, biz Ankara Nur Talebeleri dahi ittifak ediyoruz. Ebedî Hayat Hazinesini gösteren Kur'an-ı Hakîm'in Nuru olan Risale-i Nur, elbette bir zaman dünyayı çinlatan nurlu sesini yükseltecektir.

Madem İslâm Âlimleri -Hadîs-i Şerife göre- dünya iibal ve herveslerinin peşinde koşmadıkça, Peygamberlerin en Emin Vârisleridirler. Biz de Risale-i Nur'u, Onun tam Vârisi biliyoruz. Risale-i Nur'un Şahsî Manevîsi, Hakikî Vâris olmanın Esasını yaşamış ve yaşıyor. Onun karşısına çıkan körler ve sağırlar ve hissiz gafiller küçüleceklerdir. Böyle muazzam bir olgunluğa sahib olan Risale-i Nur, elbette bütün feylesofları, dünya İlim ve Hak Erbabını çağıracak ve her Akl-ı Selim ve Kalb-i Kerim olan mübarek insanları Talebesi yapacak. Bu da

إِنْ شَاءَ اللَّهُ uzakta değil, yakında tahakkuk edecktir. Dünya, ekserî feylesofların ve Âlimlerin dediği gibi, yepyeni bir oluşun eşigindedir. Dünya, Nurunu arıyor. Hakikat şâiri Mehmed Âkif:

**O Nuru gönder İlahî asırlar oldu yeter!
Bunaldi milletin âfâku bir sabah ister.**

diye, işte bu Nura işaret ettiği, bugün bizce bir Hakikattir.

Ankara Üniversitesi Nur Talebeleri

* * *

Çok Aziz, çok Mübarek, çok Müşfik, çok Sevgili Üstadımız Hazretleri!

Risale-i Nur'u Himmet ve Dualarınızla, Dikkat ve Tefekkürle okudukça, bu Muazzam Eser Külliyatının Tılsım-ı Kâinatin Muammasını keşf ve halleden bir keşşaf olduğunu, hal ve istikbalin bir Mürşid-i Ekberi ve bir Rehber-i A'zamı olduğunu, yine Dua ve Himmetinizle idrak ediyoruz. Evet Üstadımız Hazretleri! Risale-i Nur'u okuyan her idrak sahibi anlıyor ki; Risale-i Nur gerek bu asırın, gerekse önmüzdeki asırın beşeriyetini fikir karanlıklarından kurtarıp, Tenvir ve İrşad edecekтир.

Risale-i Nur yalnız bu vatan ve millet için değil, Âlem-i İslâm ve bütün beşeriyetin ihtiyacına cevab verecek bir Külliyat olarak Te'lif edilmiştir. Bugün tarihte hiç görülmemiş bir feacaat ve felâket içerisinde çırpinan beşeriyet için, halaskâr olarak Risale-i Nur'a sarılmaktan ve ne bahasına olursa olsun, Risale-i Nur'un nuranî ve parlak eczalarını elde edip dikkat ve tefekkürle okumaktan başka bir kurtuluş çaresi yoktur. Risale-i Nur'u okuyan herkes, bu Hakikati idrak etmiş ve etmektedir. Eğer biz muktedir olsak; bu Hakikati, Kâinata nâzır bir mahalle çıkış, bütün Kâinata ilân edeceğiz. Fakat madem ki buna muvaffak olamıyoruz ve mademki Risale-i Nur'un cihanşümül kıymetini bu derece Üstadımızın Himmetiyle idrak etmişiz; şu halde o Nur ve Feyiz Hazinesi, İrfan ve Kemalât Menbaî olan Risale-i Nur'u, bir dakikamızı bile boş geçirmeden, mütemadi ve devamlı bir şekilde her gün ve her saat okuyacağız ve bu uğurda geceli gündüzlü çalışacağız

Fakat her an bütün işlerimizde olduğu gibi, bunda da büyük Üstadımızın Dua ve Himmetiyle muvaffak olabileceğiz.

Hem şu Hakikat zahir ve bahirdir ki: Bir kimse Allâme dahi olsa, Risale-i Nur'un ve Müellifinin Talebesidir. Risale-i Nur'u okumak zarruret ve ihtiyacındadır. Eğer gaflet ederse, kendisini aldatan enaniyetine boyun eğip, Risale-i Nur Külliyatını okumazsa, büyük bir mahrumiyete düşer olur. Fakat biz idrak ettigimiz bu Muazzam Haki-

إِنْ شَاءَ اللَّهُ

kat karşısında, beşeriyetin Halaskârı ve milyarlarca İnsanların fevkinde olan bir Memur-u Rabbanîye nasıl minnetdar ve medyun olduğumuzu tarif edemiyoruz. Yine Dua ve Himmetinizle idrak etmişiz ki; Kur'an-ı Kerim'in bir Mu'cize-i Maneviyesi olan Hârika Risale-i Nur Külliyatının bir satırından ettigimiz istifadenin, bir mikdar-ı mukabilini dahi ödemeye gücümüz yetişmez. Bunun için ancak Cenab-ı Hakk'a şöyle yalvarmağa karar verdik:

"Yâ Rab! Bizi ebedî haps-i münferidden kurtarıp Bâki ve Sermedi bir Âlemin Saadetine nail edecek bir Hakaik Hazinesinin Anahtarını Risale-i Nur gibi nazîrsiz bir Eseriyle bahşeden Sevgili ve Müşfik Üstadımızı, zalimlerin ve düşmanların sû'-i kasdlarından muhafaza eyle, Kur'an ve İman Hizmetinde daima muvaffak eyle. Ona sıhhat ve âfiyetler, uzun ömürler ihsan eyle!" diye dua ediyoruz.

Evet Üstadımız Hazretleri! Risale-i Nur'u dikkat ve tefekkürle okumak Nimet-i Uzmasına nail olan biz bir kısım üniversite gençliği, bir hüsn-ü zan veya bir tahmin ile değil, tâhkîkî ve tedkîkî bir surette, sarsılmaz ve sarsılmayacak olan İlêmîyakân bir Kuvvet-i İmaniye ile inanıyoruz ki; zemin yüzünün bu asra kadar görmediği bir vahşet ve dehşetin sebebi olan dinsizlik ve ilhadı, Bedîuzzaman ortadan kaldırımağa İnayet-i Hak ile muvaffak olacaktır.

Bizim bu kanaatimız, safdilane veya tahminle değildir; ilmî ve delile müstenid bir Tahkik iledir. Bunun için, muarız olan dahi bu Hâkikati kalben tasdik edecektir. Dua ve Şefkat buyurun, Kur'an ve İman Hizmetinde Fedai olalım. Risale-i Nur'u, bir dakikamızı bile kaybetmeden okuyalım, yazalım, İhlas-ı Tâmme muvaffak olalım.

**İstanbul Üniversite Nur Talebeleri namına
MUHSİN**

[Medine-i Münevvere'de bulunan mühim bir
Âlimin Bedîüzzaman Hazretlerinin Tarihçe-i
Hayatı için yazdığı bir "Önsöz"dür.]

Büyük İkbal'e aid olan "Önsöz"de demiştim ki: Büyüklerin tarih-i hayatları okunurken, ulvî menkîbeler söylenip, aziz hatırları anılırken; İnsan, başka bir Âleme girdiğini hissediyor. Gönlünü, tertemiz sevgi hislerinin ulvî ateşi yakıyor ve İlahî Feyzi sarıyor. Tarih öyle büyük İnsanlar kaydeder ki; birçok büyükler, Onlara nisbetle küçük kalır.

**Tarihe şerefler veren Erler anılırken
Yükselmede Ruh en geniş Âlem'lere yerden...
Bin rayihanın Feyzi sarar Ruhu derinden
Geçmiş gibi Cennet'teki gül bahçelerinden...**

Bu derin Hakikati, "Önsöz"ü yazarken bütün Azamet ve İhtişamıyla idrak etmiş bulunuyorum. Zira aziz ve muhterem okuyucularımıza en derin bir İhlas ve Samimiyetle takdim ettiğimiz bu eser, hemen bir asra yaklaşan uzun ve bereketli ömrünün her safhası binlerle hârikaya sahne olan, Gönüller Fâtihî büyük Üstad Bedîüzzaman Said Nursî'ye, Onun yüzotuz parçadan ibaret olan Risale-i Nur Külliyatı'na; ve Ahlâk ve Faziletleri, İhlas ve Samimiyetleri, İman ve İrfanları ile hayatın her safhasında sadece bir ülkeye değil, bütün İnsanlık Âlemine tertemiz örnekler vermekte devam eden Nur Talebelerine aid'dir.

Bir kitabın "Mukaddeme"sini, o kitabın hülâsası diye tarif ederler. Halbuki her mevzuu müstakil bir esere siğmayacak kadar derin ve geniş olan bu muazzam Kitabin muhteviyatını, böyle birkaç sahifelik Mukademeye siğdırmak kabil midir?

Bugüne kadar âcizane yazdığım manzum ve mensur yazılarımın hiçbirisinde bu kadar acz ve hayret içerisinde kalmamıştım. Binaenaleyh bu Eseri derin bir zevk, İlahî bir neş'e ve coşkun bir heyecanla okuyacak olanlar, hayranlıkla görecekler ki; Bedîuzzaman, çocukluğundan beri müstesna bir şekilde yetişen ve bütün ömrü boyunca İlahî Tecellilere mazhar olan bambaşka bir Âlim ve mümtaz bir Şâhsiyettir.

Ben bu büyük Zâtı, Eserlerini ve Talebelerini incedenince inceye tedkik edip de o Nur Âleminde hissen, fikren ve ruhen yaşadıktan sonra; büyük ve eski bir Arab şâirinin bir beytiyle, çok derin bir Hakikatî ifade ettiğini öğrendim: "Bütün Âlemi bir şahsiyette toplamak, Cenab-ı Hakk'a zor gelmez..."

* * *

Gayesinin Ulviyetinden, Davasının İhtişamından ve İmanının Azametinden Feyz ve İlham alan bu Kutbun Cazibesine takılanların adedi günden güne çoğalmaktadır.

Akillara hayret veren bu Ulvî Hâdise; münkirleri kahrettiği gibi, Mü'minleri de şâd ve mesrur eylemekte devam edip gidiyor.

İmanlı gönüllerde manevî bir rabita halinde yaşayan bu İlahî Hâdiseyi büyük bir Mücahid, Kalbleri vecd içinde bırakın bir üslûbla bakınız nasıl ifade ediyor:

"Ahlâksızlık çirkefinin bir tufan halinde her istikamete taşıp uzanarak her Fazileti boğmaya koyulduğu kara günlerde, Onun yani Bedîuzzaman'ın Feyzini bir Sîr gibi Kalbden Kalbe, mukavemeti imkânsız bir hamle halinde intikal eder görmekle teselli buluyoruz... Gecelerimiz çok karardı ve çok kararan gecelerin sabahları pek yakın olur."

Evet bir Sîr gibi Kalbden Kalbe mukavemeti imkânsız bir halde yayılıp dağılan bu Nurun, memleketin her köşesinde Feyz ve Tesirini görenler, hayret ve dehşetler içinde sormaya başladilar: "Şöhreti memleketimizin her tarafını kaplayan bu Zât kimdir?! Hayatı, Eserleri, meslek ve meşrebi nedir?! Tuttuğu yol bir Tarîkat mı, bir cem'iyet mi?! yoksa siyâsi bir teşekkül müdür?!"

Bununla da kalmadı; derhal gerek idarî ve gerek adlî çok mühim takibler ve pek ciddî tedkikler, uzun ve müselsel mahkemeler cereyan

etti!...Neticede, bu İlahî Tecellinin gönüller ülkesine kurulan bir "İman ve İrfan Müessesesi"nden başka birsey olmadığı tahakkuk edince, Adaletin İlahî bir surette Tecellisi şu şekilde zuhur etti: "Bediüzzaman Said Nursî ve bütün Risale-i Nur Eserlerinin beraeti" kararı resmen ilân edildi. Ve artık Ruhun maddeye, Hakkın bâtila, Nurun zulmete, İmanın küfre her zaman galebe çalacağı, Ezelden Ebede değişmeyecek olan İlahî Kanunların başında gelen bir Hakikat olduğu, güneşler gibi belirdi.

Herhangi bir iklimde zuhur eden bir ıslahatçının mahiyet ve hâkikatini, Sadakat ve Samimiyetini gösteren en gerçek miyar; davasını ilâna başladığı ilk günlerle, muzaffer olduğu son günler arasında ferdî ve içtimâî, uzvî ve ruhî hayatında vücuda gelen değişiklik farklarıdır, derler.

Meselâ: O adam ilk günlerde mütevazi, âlîcenab, feragat ve mahviyetkâr, hülâsa; bütün Ahlâk ve Fazilet bakımından cidden örnek olan gayet temiz ve son derecede mümtaz bir Şahsiyetti. Bakalım, Cihadında muzaffer olup hislerde, emellerde, gönüllerde yer tuttuktan sonra yine o eski temiz ve örnek halinde kalabilmiş mi? Yoksa, zafer neş'esile birçok büyük sanılan kimseler gibi, yere göğe sığmaz mı olmuş?

İşte büyük küçük herhangi bir Dava ve Gaye Sahibinin Mahiyet ve Hakikatini, Şahsiyet ve Hüviyetini en Hakikî Çehresiyle aksettirecek olan en berrak âyne budur.

Tarih boyunca, bu müdhiş imtihanı kazanmanın şaheser misali, evvelâ Peygamberler ve bilhâssa Sultan-ül Enbiya Sallallahü Aleyhi Vesellem Efendimiz, sonra onun Halife ve Sahabeleri ve daha sonra Onların Nurlu yolunda yürüyen büyük Zâtlar vermişlerdir.

* * *

Peygamber Efendimiz, şu **آلُّعَلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَئِمَّيَاءِ** yani: "Âlimler, Peygamberlerin Vârisleridirler" Hadîs-i Şerifleriyle; Âlim olmanın pek kolay bir şey olmadığını, İcazkar Belâgatları ile beyan buyuruyorlar.

Zira mademki bir Âlim, Peygamberlerin Vârisidir; o halde Hak ve Hakikatin Tebliğ ve Neşri hususunda, aynen Onların tutmuş oldukları

yolu takib etmesi lâzımdır. Her ne kadar bu yol; bütün dağ, taş, çamur, çakıl, uçurum... daha beteri takib, tevkif, muhakeme, hapis, zindan, sür-gün, tecrid, zehirlenme, i'dam sehpaları ve daha Akıl ve hayale gel-meyen nice bin zulüm ve işkencelerle dolu da olsa...

İşte Bedüzzaman; yarım asırdan fazla o Mukaddes Cihadı ile bütün ömrü boyunca bu çetin yolda yürüyen ve karşısına çıkan binlerle engeli bir yıldırım sur'ati ile aşan ve Peygamberlerin Vârisi olan bir Âlim olduğunu amelî bir surette isbat eden bir Zât'tır.

Kendisinin ilmî, ahlâkî, edebî, birçok Fazilet ve Meziyetleri arasında beni en çok meftun eden şey; Onun o, dağlardan daha sağlam, denizlerden daha derin, Semalardan daha yüksek ve geniş olan İmanıdır.

Rabbim, o ne muazzam İman! O ne bitmez ve tükenmez Sabır! O ne çelikten İrade! Hayal ve hatıralara ürpermeler veren bunca tazyik, tehdid, tazib ve işkencelere rağmen; o ne eğilmez baş, ne boğulmaz ses ve nasıl kısılmaz nefestir!!!

Büyük İkbal'in heyecanlı şiirlerinden aldığım coşkun bir İlham neş'esi ile vaktiyle yazdığım "Mücahid" ünvanını taşıyan bir manzume, aşağıdaki mîsrâları okuyanlardan, belki şâirane bir mübalağada bulunduğumu söyleyenler olmuştur. Lâkin şu Mukademesini yazmakla şeref duyduğum Şâheseri okuyanlar, vecdle dolu bir hayranlıkla anlayacaklar ki, Allah'ın ne Kulları varmış. Eğer bir İman, Kemalini bulursa, neler yapar ve ne Hârikalar doğurmuş.

**Bir azm, eğer İman dolu bir Kalbe girerse
İnsan da, o İmandaki son Sırra ererse**

**En azgın ölümler ona zincir vuramazlar..
Volkan gibi coşkun akıyor durduramazlar...**

**Rabbimden iner azmine kuvvet veren İlham...
Peygamber'i rü'yada görür belki her akşam...**

**Hep Nur onun İman dolu Kalbindeki mihrab,
Kandil olamaz ufkuna dünyadaki mehtab...**

**Kar, kış demez, ırkılmez, üzülmez, acı duymaz...
Mevsim bütün ömrünce ılık gölgeli bir yaz...**

**Cennet'teki Âlemleri dünyada görür de
Mahvolsa eğilmez sıra dağlar gibi derde...**

**En sarp uçurumlar gelip etrafını sarsa
Ay batsa, güneş sönse, ufuklar da kararsa**

**Gökler yıkılıp çökse, yolundan yine dönmez
Ruhundaki İmanla yanın meş'ale sönmez...**

**Kalbinde yanardağ gibi İman ne mukaddes
Vicdanına her an şunu haykirmada bir ses:**

**Ey yolcu! Şafaklar sökecek durma, ilerle
Zulmetlere kan ağlatacak meş'alelerle...**

**Yıldızlara bas, çıkış yüce Âlemlere yüksel
İnsanlığı kurtarmaya Cennet'ten inen El!..**

Sanki bu misralar İman Kahramanı büyük Mücahid Bediüzzaman Hazretleri için yazılmış. Zira bu yüksek sıfatlar, hep Onun sıfatlarıdır. Cenab-ı Hak şu Ayet-i Kerimede bakınız Mücahidlere neler va'dediyor:

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبْلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ

Meal-i Şerifi: "Bizim uğrumuzda mücahede edenlere mutlaka yollarımızı gösteririz. Ve hiç şüphe yok ki, Allah Muhsinlerle - Allah'ı görür gibi İbadet eden Mücahidlerle- beraberdir."

Demek ki, İman ve Kur'an uğrunda, candan ve cihandan geçen Mücahidlere, büyük Allah, Hakikat ve Hidayet yollarını göstereceğini va'd buyuruyor. Hâşâ, Cenab-ı Hak va'dinde hulfetmez.. yeter ki, bu azîm Va'd-i İlahîyi îcab ettirecek şartlar tahakkuk etsin. Bu Ayet-i Kerime, "Üstad"ın karakter ve şahsiyetini tahlil hususunda bize Nurdan bir Rehber oluyor.. ve o Nurun billur ışığı altında

artık en ince çizgileri ve en hassas noktaları görüp sezebiliyoruz. Zira madem ki bir İnsan Cenab-ı Hakk'ın Hifz ve Himayesinde bulunmak Nimetine mazhar olmuştur; artık onun için korku, endişe, üzüntü, yılma, usanma vesaire gibi şeyler bahis mevzuu olamaz.

Allah'ın Nuru ile nurlanan bir gönlün Semasını hangi bulutlar kaplayabilir?! Her an Huzur-u İlahîde bulunmak bahtiyarlığına eren bir Kulun Ruhunu, hangi fâni emel ve arzular, hangi zavallı teveccûh ve iltifatlar ve hangi pespaye gaye ve ihtiraslar tatmin, teskin ve teselli edebilir?!

**Allah'tır Onun Yârı, Mürebbisi, Velisi
Andıkça bütün Nur oluyor duygusu, hissi!**

**Yükselmededir Marifet iklimine her an
Bambaşka ufuklar açıyor Ruhuna Kur'an...**

**Kur'an Ona yâdettiriyor "Bezm-i Elest"i
Âşık, o Tecellinin Ezelden beri mesti...**

İşte Bedîuzzaman, böyle Hârikalar Hârikası bir İnayete mazhar olan mübarek bir Şâhsiyyettir. Ve bunun içindir ki, **Zindanlar Ona bir gülistan olmuş; oradan Ebediyetlerin Nurlu ufuklarını görür. İ'dam sehpaları, birer Va'z ve İrşad kürsüsüdür. Oradan insanlığa ulvî bir gaye uğrunda Sabr ve Sebat, Metanet ve Celadet Dersleri verir. Hapishaneler birer Medrese-i Yusufiyeye inkılâb eder. Oraya girerken, bir profesörün üniversiteye ders vermek için girdiği gibi girer. Zira oradakiler, Onun Feyz ve İrşadına muhtaç olan talebeleridir. Hergün birkaç vatandaşın İmanını kurtarmak ve cânileri Melek gibi bir İnsan haline getirmek, Onun için dünyalara değişilmez bir saadettir.**

Böyle bir yüksek İman ve İhlas şuuruna Mâlik olan İnsan, hiç şübhесiz ki, zaman ve mekân mefhumlarının fâniler üzerinde bıraktığı yıldızlı tesirleri kesif madde Âleminde bırakarak; Ruhu ile Maneviyat Âleminin pırıl pırıl Nurlar saçan ufuklarına yükselmiş bir haldedir.

Büyük Mutasavvıfların (R.A.) Fena Fillah, Beka Billah diye târif ve tavşif buyurdukları yüksek mertebe, işte bu Kudsî Şerefe nail olmaktadır. Evet her Mü'minin kendine mahsus bir Huzur, Huşu', Tefeyyüz, Tecerrûd ve İstiğrak hali vardır. Ve herkes İman ve İrfanı, Salah ve Takvası, Feyiz ve Maneviyatı nisbetinde bu İlâhî Hazdan feyizyab

olabilir. Lâkin bu güzel hal, bu tatlı visal ve bu emsalsiz haz; geçen Âyet-i Kerimedeki İhsan erbabı olan o büyük Mücahidlerde her zaman devam ediyor. Ve işte Onlar bu sebebeden dolayıdır ki, Mevlâ'yı unutmak gafletine düşmüyorkar. Nefisleri ile, arslanlar gibi bütün ömürleri boyunca çarpışıyorlar. Ve hayatlarının her lahzası, en yüksek terakki ve tekâmül hatırları kaydediyor. Ve bütün varlıklar; o Cemal, Kemal ve Celal Sıfatları ile muttasif olan Rabb-ül Âlemîn'in Rızasında ermiş bulunuyorlar.

Mevlâ, bizleri de o Bahtiyarlar Zümresine ilhak eylesin, آمينَ

* * *

Yukarıdaki sahifelerde, büyük Üstadın, dostlarını meftun ve hayran ettiği kadar da düşmanlarını dehşetler içerisinde bırakın Azametli İmanından bahsettik. Biraz da mümtaz şahsiyeti, Nurdan bir hâle halinde sarmakta olan üstün meziyetlerinden, Ahlâk ve Ke malâtından bahsedelim.

Malûm ya, her şahsiyeti, muhtelif ve muayyen meziyetler çerçeveler. Binaenaleyh Üstad'ın şahsiyetini tekvin eden başlıca sıfatlar şunlardır:

- **Feragatu:**

Bir Dava Sahibinin ve bilhâssa ıslahatçının muvaffakiyet şartlarının en mühimmi Feragattır. Zira gözler ve gönüler, bu mühim noktayı en ince bir hassasiyetle tedkik ve takibe meyyaldırır. Üstadın bütün hayatı ise, baştanbaşa Feragatin şaheser misalleri ile dolup taşmaktadır.

Allâme Şeyhüislâm Mustafa Sabri Efendi merhumdan, Fera gate aid söyle bir Söz işittişim: "**İslâm, bugün öyle Mücahidler ister ki; dünyasını değil, Âhiretini dahi feda etmeye hazır olacak...**"

Büyük adamdan sâdir olan bu büyük sözü tamamen kavrayamadığım için, mutasavvıfların istîgrâk hallerinde söyledikleri esrarlı sözlere benzeterek, herkese söylememiş ve olur olmaz yererde de açmamıştım.

Vaktâki aynı sözü Bedîuzzaman'ın ateşler saçan heyecanlı ifade lerinde de okuyunca anladım ki, Büyüklere göre Feragatin ölçüsü de büyüyor... Evet; İslâm için bu kadar açıklı bir Feragata katlanmaya

razi olan Mücahidleri, Erhamürrâhimîn olan Allah-u Zülkerim Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri bırakır mı? O Fedai kulunu Lütf ve Kereminden, İnayet ve Merhametinden mahrum etmek şanına -hâşâ- yakışır mı?

İşte Bedîuzzaman, bu müstesna Tecellinin en parlak misalidir. Bütün ömrü boyunca mücerred yaşadı. **Dünyanın bütün meşru lezzetlerinden tamamen mahrum kaldı.** Bir yuva kurmak ve orada mes'ud bir aile hayatı geçirmek sevdasına düşmeye vakit ve fırsat bulamadı. Fakat Cenab-ı Hak, kendisine öyle şeyler İhsan etti ki, fâni kalemlerle tarif olunamayacak kadar muazzam ve muhteşemdir.

Bugün, dünyada hangi bir aile reisi -manen- Bedîuzzaman Hazretleri kadar mes'uddur?! Hangi bir baba, milyonlarla evlâda sahib olmuştur?! Hem de nasıl evlâdlar!!.. Ve hangi bir Üstad, bu kadar Talebe yetiştirebilmiştir?

Bu Kudsî ve Ruhî Rabîta -Biizznillah-i Teâlâ- dünyalar durducka duracak ve Nurdan bir sel halinde Ebediyetlere kadar akıp gidecektir. Çünkü bu İlâhî Dava, Kur'an-ı Kerim'in Nur deryasında tebellür eden bir varlık olduğu gibi, Kur'andan doğmuş ve Kur'anla beraber yaşaya caktır...

- **Şefkat ve Merhameti:**

Büyük Üstad, Hak ve Hakikati tâ çocukluğunda bulmuştı. Kalbinin feryadını ve Ruhunun Münacatını dinlemek için mağaralara kapandığı günlerde bile, İbadet ve Taattan, Tefakkür ve Murakabelerden Feyiz ve Huzur almanın zevkine ermiş olan bir "Ârif-i Billah" idi.

Lâkin karanlık gece dalgalarını andıran korkunç küfür ve ilhad kâbusunun Müslüman dünyasını ve dolayısıyla memleketimizi kaplamak üzere olduğu o tehlikeli günlerde, yatağından fırlayan bir arslan gibi, yanardağları andıran bir kükreyişle Cihad Meydanına atıldı. Bütün rahat ve huzurunu bu Mukaddes Davaya feda etti. Ve işte bu Hikmete mebnidir ki; o günden beri her sözü bir dilim lâv, her fikri bir ateş parçası olmuş. Düşüğü gönülleri yakıyor.. hisleri, fikirleri alevlendiriyor...

Büyük Üstad'ın tam bir Uzlet ve Înzivadan sonra, tekrar İrşad ve cem'iyet hayatına atılması, aynen İmam-ı Gazalî'nin hayatında geçirmiş olduğu o mühim ve tarihî merhaleye benzemektedir.

Demek ki, Cenab-ı Hak büyük Mürşidleri böyle bir müddet İnzivada Terbiye, Tasfiye ve Tezkiye ettiğten sonra Tenvir ve İrşad Vazifesiyle mükellef kılıyor. Ve bu sebebledir ki, bir Mâ-i Mukattardan daha temiz ve berrak olan yüreklerinden kopup gelen nefesler, Kalblere akseder etmez bambalı tesirler icra ediyor... Arzettiğim gibi, İmam-ı Gazalî'nın bundan dokuzyüz sene evvel Ahlâk ve Fazilet sahasında yapmış olduğu Fütuhatı; bu asırda Bedîuzzaman, İman ve İhlas vâdi-sinde başarmıştır.

Evet Hazret-i Üstad'ı bu müdhiş Cihad meydanlarına sevkeden, hep bu eşsiz Şefkat ve Merhameti olmuştur. Ve bunu bizzât kendisinden dinleyelim:

Bana: "Sen şuna buna niçin sataştin?!" diyorlar. Farkında değilim; karşısında müdhiş bir yanım var.. alevleri göklere yük-seliyor.. içinde evlâdim yanıyor.. İmanım tutuşmuş yanıyor. O yanını söndürmeye, İmanımı kurtarmaya koşuyorum. Yolda birisi beni kösteklemek istemiş de, ayağım ona çarpmış; ne ehemmiyeti var?! O müdhiş yanım karşısında bu küçük hâdise, bir kıymet ifade eder mi?! Dar düşünceler, dar görüşler..."

- **İstiğnasi:**

Üstad'ın hayatı boyunca cem'iyetimizin her tabakasına vermektede olduğu binlerle istığna örnekleri, dillere destan olmuş bir ulviyeti haizdir.

Masivadan tam manasıyla istığna ederek, uzzâ ve ruhî bütün varlığı ile Rabb-ül Âlemîn'in bitmez ve Tükenmez Hazinesine dayanmayı, müddet-i hayatında bir itiyad değil, âdetâ bir mezheb, meşreb ve meslek olarak kabul etmiştir. Ve bunda da ne pahasına olursa olsun Sebat eylemekte hâlâ devam etmektedir.

İşin orijinal tarafı: Bu meslek, kendi şahsına münhasır kalma-mış, Talebelerine de kudsî bir mefkûre halinde intikal etmiştir. Nur dery-asında yikanmak şerefine mazhar olan bir Nur Talebesinin istığnasına hayran olmamak kabil değildir...

Bakınız, Üstad; Mektubat ünvanını taşıyan Şaheserin İkinci Mektub'unda bu mühim noktayı altı vecih ile ne kadar asil bir İman ve İrfan şuuru ile izah eder:

"Birincisi: Ehl-i dalalet, Ehl-i İlmi; İlmi vasıta-i cer etmekle

itham ediyorlar.. İlmi ve Dini kendilerine medar-ı maişet yapıyorlar deyip insafsızcasına onlara hücum ediyorlar. Binaenaleyh bunları fiilen tekzib lâzımdır.

İkincisi: Neşr-i Hak için Enbiyaya ittiba' etmekle mükellefiz. Kur'an-ı Hakîm'de, Hakkı neşredenler

إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ ﴿٤٣﴾ diyerek, İnsanlardan istığna göstermişlerdir."

İşte Risale-i Nur Külliyatı'nın mazhar olduğu İlahî Fütuhat, hep bu Enbiya Mesleğinde Sebat Kahramanlığının şaheser misali ve hârikulâde neticesidir. Ve bu sayede Üstad, İzzet-i İlmiyesini, cihankıymet bir elmas gibi muhafaza eylemiştir.

Artık herkesin uğrunda esir olduğu maaş, rütbe, servet ve daha nice bin şahsî ve maddî menfaatlerleaslâ alâkası olmayan bir İnsan, nasıl olur da Gönüller Fâtihî olmaz? İmanlı gönüller, nasıl Onun Feyiz ve Nuru ile dolmaz?

- **İktisadçılığı:**

İktisad, bundan evvel bahsettiğimiz istığnanın tefsir ve izahından başka bir şey değildir. Zâten iktisad sarayına girebilmek için, evvelâ istığna denilen kapıdan girmek lâzımdır. Bu sebeble iktisadla istığna, lâzımla melzum kabılindendir.

Üstad gibi, istığna hususunda Peygamberleri kendine örnek kabul eden bir Mücahidin iktisadçılığı kendiliğinden husule gelecek kadar tabîî bir haslet halini alır ve artık ona günde bir tas çorba, bir bardak su ve bir parça ekmek kâfi gelebilir... Zira bu büyük İnsan; büyük ve munsif fransız şâiri lamartin'in dediği gibi: "**Yemek için yaşamıyor, belki yaşamak için yiyor.**"

Üstad'ın meşreb ve mesleğini tamamen anladıktan sonra, artık Onun yüksek iktisadçılığını böyle yemek içmek gibi basit şeylerle mukayese etmeyi çok görüyorum. Zira bu büyük İnsanın yüksek iktisadçılığını manevî sahalarda tatbik etmek ve maddî olmayan ölçülerle ölçmek lâzım gelir.

Meselâ Üstad, bu yüksek iktisadçılık Kudretini sîrf yemek, içmek, giymek gibi basit şeylerle değil; bilakis fikir, zihin, istidad, kabiliyet,

vakit, zaman, nefis ve nefes gibi manevî ve mücerred kıymetlerin israf ve heder edilmemesi ile ölcen bir Dâhîdir. Ve bütün ömrü boyunca bir karakter halinde takib ettiği bu titiz muhasebe ve murakabe usûlünü, bütün Talebelerine de telkin etmiştir. Binaenaleyh bir Nur Talebesine olur olmaz eseri okuturmak ve her sözü dinlettirmek kolay bir şey değildir. Zira onun gönlünün mihrak noktasında yazılı olan şu "**Dikkat!"** Kelimesi, en hassas bir kontrol Vazifesi görmektedir.

İşte Bedîuzzaman, Kudretli bir İslahatçı ve hârikalar hârikası bir "Pedagog" -Mürebbi- olduğunu, yetiştirdiği tertemiz nesille fiilen isbat etmiş ve iktisad tarihine Nurdan pırıltılarla yazılan bir atlas sahife daha ilâve eden bir Nadire-i Fitrattır.

- **Tevazuu ve Mahviyetkârlığı:**

Nur Risalelerinin bu kadar hârikulâde bir şekilde cihana yayılmasında, bu iki hasletin çok faydası olmuş ve pek derin tesirleri görülmüştür.

Çünkü Üstad sohbet ve te'liflerinde kendine bir Kutb-ül Ârifîn ve bir Gavs-ül Vâsilîn süsü vermediği için, gönüller Ona pek çabuk isınmış, Onu tertemiz bir samimiyetle sevmış ve derhal Ulvî Gayesini benimsemiştir.

Meselâ: Ahlâk ve Fazilete, Hikmet ve İbrete aid olan birçok sohbet ve telkinlerini, doğrudan doğruya nefsine tevcih eder. Keskin ve ateşîn hitabelerinin ilk ve yegâne muhatabı öz nefsidir. Oradan -merkezden muhite yayılarcasına- bütün Nur ve sürura, saadet ve huzura müştak olan gönüllere yayılır.

Üstad hususî hayatında gayet halîm-selim ve son derece mütevazidir. Bir ferdi değil, hiçbir zerreyi incitmek için a'zamî fedakârlıklar gösterir. Sayısız zahmet ve meşakkatlere, izdirab ve mahrumiyetlere katlanır; **fakat İmanına, Kur'anına dokunulmamak şartıyla...**

Artık o zaman bakmışsınız ki; o sâkin deniz, dalgaları Sema-lara yükselen bir tufan, sahillere heybet ve dehşet saçan bir umman kesilmiştir. Çünkü o, Kur'an-ı Kerim'in Sadık Hizmetkârı ve İman hududlarını bekleyen Kahraman ve Fedai bir Neferidir. Kendisi bu Hakikati veciz bir cümle ile şu şekilde ifade eder: "Bir nefer nöbette iken, başkumandan da gelse, silâhını bırakmayacak. Ben de, Kur'anın bir

**Hizmetkârı ve bir Neferiyim. Vazife başında iken karşıma kim
çıkarsa çıksın, Hak budur derim, başımı eğmem..."**

Vazife başında ve cihad meydanında iken şu mîsralar, lisan-ı halidir:

**Şahlanan bir ata benzer, kırarım kanh gemi
Sinsi düşmanlara hâşâ satamam benliğimi...**

**Benliğimden uzak olmaktadır esaret bence
Böyle bir zillete düşmek ne hazîn işkence...**

**Ebedî vuslatın aşkıyla geçer her ânim...
Dest-i Kudretle yapılmış kaledir İmanım**

**Bu mukaddes emelimden ne kadar dilşâdım
Görmek ister beni Cennet'te Şehid Ecdadım...**

**Ruhum oldukça müebbed, ebedîdir ömrüm
En büyük Vuslata, Allah'a çıkan yoldur ölüm.**

Kitaba girmezden evvel, Üstad'ı ilmî, fîkrî, tasavvufî ve edebî cepheleri ile de mütalaa etmek isterdim... Fakat çok derin ve pek şümüllü olan bu mevzuların birkaç sahife ile hülâsa edilemeyeceğini kat'î bir surette idrak ettikten sonra, artık adı geçen mevzulara birkaç cümle ile temas etmeyi münasib gördüm.

Rabbim imkânlar lütfederse, bu derin mevzuları, Risale-i Nur Külliyatı ve Nur Talebeleri ile birlikte, büyük ve müstakil bir eserle, tahlîlî bir surette tedkik ve mütalaa etmeyi bütün Ruhumla arzu ediyorum. Bu hususta, büyük Üstadımızın ve aziz Kardeşlerimin kıymetli Dualarını niyaz eylerim.

- **Üstad'ın İlmi Cebhesi:**

Merhum Ziya Paşa, şu:

**Âyinesi iştir kişinin lâfa bakılmaz,
Şahsin görünür rütbe-i aklı eserinde.**

beyti ile, nesilden nesile bir düstur halinde intikal edecek olan çok

büyük bir Hakikati ifade etmiştir.

Evet Müslüman ırkımıza Risale-i Nur Külliyatı gibi muazzam bir İman ve İrfan Kütüphanesini hediye eden, gönüller üzerinde, mukaddest bir Nur Müessesesi kuran mümtaz ve müstesna Zâtın Kudret-i İlmiyesi hakkında tafsilata girişmek, ögle vakti güneşin tarif etmek kadar fuzulî bir iştir.

Yalnız yanık bir şâirimizin:

Hüsн olur kim, seyrederken ihtiyar elden gider.

dediği gibi, hayatının her lâhzasında İlahî Tecellilere mazhar bulunan bu Mübarek Zâtın; İlim ve İrfanından, Ahlâk ve Kemalâtından bahsetmek, İnsana bambaşka bir zevk ve İlahî bir haz veriyor... Bunun için sözü uzatmaktan kendimi alamıyorum. Üstad, Risale-i Nur Külliyatı'nda dinî, içtimaî, ahlâkî, edebî, hukukî, felsefî ve tasavvufî en mühim mevzulara temas etmiş ve hepsinde de hârikulâde bir surette muvaffak olmuştur. İşin asıl hayret veren noktası; birçok Ulemanın tehlikeli yollara saptıkları en çetin mevzuları, gayet açık bir şekilde ve en katî bir surette hallettiği gibi; en girdablı derinliklerden, Ehl-i Sünnet ve Cemaat'in tuttuğu Nurlu Yolu takip ederek Sahil-i Selâmete çıkışmış ve Eserlerini okuyanları da öylece çıkarmıştır.

Bu sebeble, Risale-i Nur Külliyatı'nı aziz milletimizin her tabakasına Kemal-i Emniyet ve Samimiyetle takdim etmekle şeref duyuyoruz. **Nur Risaleleri, Kur'an-ı Kerim'in Nur Deryasından alınan berrak Katreler ve Hidayet Güneşinden süzülen Billur Huzmelerdir. Binaenaleyh her Müslüman'a düşen en mukaddes Va-zife, İmanı kurtaracak olan bu Nurlu Eserlerin yayılmasına çalışmaktadır. Zira tarihte pek çok defalar görülmüştür ki, bir eser nice ferdlerin, ailelerin, cem'iyetlerin ve sayısız İnsan kitlelerinin Hidayet ve Saadetine sebeb olmuştur... Ah! Ne bahtiyardır o İnsan ki, bir Mü'min Kardeşinin İmanının kurtulmasına sebeb olur!**

- **Üstadın Fikrî Cebhesi:**

Malûm ya; her Mütefekkirin kendine mahsus bir Tefekkür sistemi,

fikrî hayatında takib ettiği bir gayesi ve bütün gönlü ile bağlandığı bir ideali vardır. Ve onun Tefekkür sisteminden, gaye ve idealinden bahsetmek için uzun mukaddemeler serdedilir. Fakat Bedîüz-zaman'ın Tefekkür sistemi, gaye ve ideali, uzun Mukaddemelerle filan yorulmaksızın bir cümle ile hülâsa edilebilir:

Bütün Semavî Kitabların ve bilumum Peygamberlerin yegâne Davaları olan "**Hâlik-ı Kâinat'ın Uluhiyet ve Vahdaniyetini ilân**" **ve bu Büyük Davayı da, ilmî, mantıkî ve felsefî delillerle isbat ey-lemektir.**

-O halde Üstad'ın mantık, felsefe ve müsbet İlimlerle de alâkası var?

-Evet, mantık ve felsefe, Kur'anla barışip Hak ve Hakikata Hizmet ettiğleri müddetçe Üstad en büyük mantıkçı ve en kudretli bir feylesoftur. Mukaddes ve Cihanşümül Davasını isbat vâdisinde kullandığı en parlak delilleri ve en katî Bürhanları, Kur'an-ı Kerim'in Allah Kelâmı olduğunu her gün bir kat daha isbat ve ilân eden "Müsbet İlim"dir.

Zâten felsefe, aslında Hikmet manasına geldikçe, Vâcib-ül Vücid Teâlâ ve Tekaddes Hazretlerini, Zât-ı Bâri'sine lâyik sıfatlarla isbata çalışan her eser, en büyük Hikmet ve o Eserin sahibi de en büyük hakîmdir.

İşte Üstad böyle ilmî bir yolu, yani Kur'an-ı Kerim'in nurlu yolunu takib ettiği için, binlerle üniversitelinin İmanını kurtarmak şerefine mazhar olmuştur. Hazret'in bu hususta haiz olduğu ilmî, edebî ve felsefî daha pek çok meziyetleri vardır. Fakat onları, Eserlerinden misaller getirerek *إِنْ شَاءَ اللَّهُ* müstakil bir eserde arzetsmek emelindeyim. Ve minallahittevfik.

• Tasavvuf Cebhesi:

Nakşibendî Meşayihinden, her harekâtını Peygamber-i Zîşan Efendimiz Hazretlerinin harekâtına tatbik etmeyege çalışan ve büyük bir Âlim olan bir Zâta sordum:

-Efendi Hazretleri, Ülema ile Mutasavvife arasındaki gerginliğin sebebi nedir?

-Ülema, Resul-i Ekrem Efendimizin İlmine, Mutasavvıflar da Ameline Vâris olmuşlar. İşte bu sebebden dolayıdır ki, Fahr-i Cihan Efendimizin hem İlmine ve hem Ameline Vâris olan bir zâta "Zülcenaheyn", yani "İki kanadlı" deniliyor. Binaenaleyh Tarîkattan maksad, ruhsatlarla değil, Azimetlerle amel edip Ahlâk-ı Peygamberî ile ahlâklanarak bütün manevî hastalıklardan temizlenip Cenab-ı Hakk'ın Rızasında fâni olmaktadır. İşte bu Ulvî dereceyi kazanan kimseler, şübhесiz ki Ehl-i Hakikattırlar. Yani, Tarîkattan maksud ve matlub olan gayeye ermişler demektir. Fakat bu yüksek mertebei kazanmak, her adama müyesser olamayacağı için, Büyüklерimiz matlub olan hedefe kolaylıkla er��bilmek için, muayyen kaideler vaz'eylemişlerdir. Hülâsa; Tarîkat, Şeriat dairesinin içinde bir dairedir. Tarîkattan düşen Şeriata düşer, fakat -maazallah- Şeriattan düşen ebedî hûsranda kalır.

Bu büyük Zâtın beyanatına göre, Bedîuzzaman'ın açtığı Nur yolu ile, hakikî ve şaibesiz Tasavvuf arasında cevherî hiçbir ihtilaf yoktur. Her ikisi de Rıza-yı Bari'ye ve binnetice Cennet-i A'lâ'ya ve Dîdar-ı Mevlâ'ya götüren yollardır.

Binaenaleyh bu asıl gayeyi istihdaf eden herhangi Mutasavvıf bir Kardeşimizin, Risale-i Nur Külliyatını seve seve okumasına hiçbir manı' kalmadığı gibi; bilakis Risale-i Nur Tasavvuftaki "murakabe" dairesini, Kur'an-ı Kerim yolu ile genişleterek, ona bir de Tefekkür Vazifesini en mühim bir Vird olarak ilâve etmiştir.

Evet İnsanın gözüne gönlüneambaşka ufuklar açan bu "Tefekkür" sebebiyle sadece Kalbinin murakabesi ile meşgul olan bir sâlik, Kalbi ve bütün letaifi ile birlikte zerrelerden kürelere kadar bütün Kâinatı Azamet ve İhtişamı ile seyr ü temaşa, murakabe ve müşahede ederek, Cenab-ı Hakk'ın o Âlemlerde binbir şekilde tecelli etmekte olan Esma-i Hüsnasını, Sîfât-ı Ulyasını Kemal-i Vecd ile görerek, artık sonsuz bir ma'bedde olduğunu Aynelyakîn, İlmelyakîn ve Hakkalyakîn derecesinde hisseder. Çünkü içine girdiği "Ma'bed" öyle ulu bir Ma'beddir ki; milyarlara sığmayan Cemaatin hepsi aşk ve şevk, huşu' ve istigraklar içinde Hâlikını zikrediyor. Yanık, tatlı ve güzel lisanları, şive, nağme, ahenk ve besteleri ile bir ağızdan

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ

diyorlar.

Risale-i Nur'un açtığı İman ve İrfan ve Kur'an yolunu takib eden, işte böyle muazzam ve muhteşem bir Ma'bede girer... ve herkes de İman ve İrfanı, Feyiz ve İhlası nisbetinde feyizyab olur.

- **Edebî Cebhesi:**

Eskiden beri lafz ve mana, üslûb ve muhteva bakımından, edibler ve şairler, Mütefekkirler ve Âlimler ikiye ayrılmışlardır. Bunlardan bazıları, sadece üslûb ve ifadeye, vezin ve kafiyeye kıymet vererek, manayı ifadeye feda etmişlerdir. Ve bu hal de kendini en çok şirde gösterir.

Diğer zümre ise; en çok mana ve muhtevaya ehemmiyet vererek özü söze kurban etmemişlerdir.

Artık Bedüzzaman gibi büyük bir mütefekkirlər edebî cebhesi bu küçük Mukaddeme ile kolayca anlaşılır sanırıım. Zira Üstad o kıymetli ve bereketli ömrünü, kulaklarda kalacak olan sözlerin tanzim ve tertibi ile değil, bilakis Kalblerde, Ruhlarda, Vicdan ve Fikirlerde kudsî bir ideal halinde İnsanlıkla beraber yaşayacak olan Din Hissinin, İman Şuurunun, Ahlâk ve Fazilet Mefhumunun asırlara, nesillere telkini ile meşgul olan bir Dâhîdir. Artık bu kadar Ulvî bir gayenin tahakkuku için candan ve cihandan geçen bir Mücahid, pek tabiîdir ki, fâni şekillerle meşgul olamaz.

Bununla beraber Üstad zevk inceliği, gönül hassasiyeti, fikir derinliği ve hayal yüksekliği bakımından hârikulâde denecek derecede edebî bir Kudret ve Melekeyi haizdir. Ve bu sebeble üslûb ve ifadesi, mevzaa göre değişir. Meselâ: İlmi ve felsefi mevzularda mantıkî ve riyâzî delillerle Aklı ikna' ederken, gayet veciz terkibler kullanır. Fakat Gönlü mestedip, Ruhu yükselteceği anlarda ifade o kadar berraklaşır ki tarif edilemez. Meselâ: Semalardan, güneşlerden, yıldızlardan, mehtablardan ve bilhâssa bahar Âleminden ve Cenab-ı Hakk'ın o Âlemlerde tecelli etmeye olan Kudret ve Azametini tasvir ederken, üslûb o kadar latif bir şekil alır ki; artık her teşbih, en tatlı renklerle çerçevelenmiş bir levhayı andırır... ve her tasvir, Hârikalar Hârikası bir Âlemi canlandıır...

İşte bu Hikmete mebnidir ki, bir Nur Talebesi Risale-i Nur Külliyatı'nı mütalaası ile -üniversitenin herhangi bir fakültesine mensub da olsa- Hissen, Fikren, Ruhen, Vicdanen ve Hayalen tam manasıyla tatmin edilmiş oluyor.

Nasıl tatmin edilmez ki, **Risale-i Nur Külliyatı, Kur'an-ı Kerim'in cihanşümüł bahçesinden** derilen bir **Gül Demetidir. Bina-enaleyh Onda, o mübarek ve İlahî Bahçenin Nuru, havası, ziyası ve kokusu vardır...**

**Ruhun bu ihtiyacını söyler akan sular
Kur'ana her zaman beşerin ihtiyacı var.**

Ali Ulvî KURUCU

Fıhrist

Sahife

Mukaddemət..... 5—7

BİRİNCİ KİSIM (MEYVE RİSALESİ)

Birinci Mes'ele.....	11—12
İkinci Mes'elem Bir Hulásası.....	13—15
Üçüncü Mes'ele.....	16—19
Dördüncü Mes'ele.....	20—21
Beşinci Mes'ele.....	22
Altıncı Mes'ele.....	23—26
Yedinci Mes'ele.....	27—39
Sekizinci Mes'ele'nin bir Hulásası.....	40—54
Dokuzuncu Mes'ele.....	55—60
Onuncu Mcs'clc (Emirdağ Çiçeği).....	61—70
Onuncu Mes'ele'nin Hâşıyeleri.....	71—73
Hüsrev'in Üstadına Mektubu.....	74—75
Onbirinci Mes'ele.....	76—84
Onbirinci Mes'ele'nin Hâtimesi.....	85—91
Hüsrev'in Bir Mektubu.....	92
Isparta Risale-i Nur Talebelerinin Bir Mektubu.....	93—96

İKİNCİ KİSIM (HÜCCETULLAHİLBÂLİĞA)

Birinci Hüccet-i İmâniye (Âyetü'l-Kübra'dan Ondokuz Mertebe).....	99—142
İkinci Hüccet-i İmâniyc (32. Söz'ün 1. Mevkifi).....	143—155
Üçüncü Hüccet-i İmâniye (Tabiat Risalesi).....	156—171
Tabiat Risalesi'nin Hâtimesi.....	171—176
Dördüncü Hüccet-i İmâniye (İsm-i ADL Nüktesi).....	177—180
Beşinci Hüccet-i İmâniye (İsm-i HAKEM Nüktesi).....	181—189
Altıncı Hüccet-i İmâniye (Haşir Risalesi'nden 9. Hakikat).....	190—193
Yedinci Hüccet-i İmâniye (Onyedinci Pencere)	194—195
Sekizinci Hüccet-i İmâniye (Münâcât Risalesi).....	196—212
Dokuzuncu Hüccet-i İmâniye (Dokuzuncu Şua).....	213—224
Onuncu Hüccet-i İmâniye (20. Mektub'un 1. Makamı).....	225—232
Onbirinci Hüccet-i İmâniye (22. Söz'ün 1. Makamı).....	233—245
Üniversite Nur Talebelerinin Risale-i Nur Hakkındaki Mektubları.....	246—253
Medine-i Münevvere'de Bulunan Mühim Bir Âlimin Bediuzzaman Said Nursî Hakkındaki Bir Yazısıdır.....	254—270